

Danskernes
KULTUR
vaner 2012

Danskernes kulturvaner 2012

Danskernes kulturvaner 2012

Udarbejdet af Epinion og Pluss Leadership
for Kulturministeriet

Danskernes Kulturvaner 2012

Udarbejdet af: Epinion A/S og Pluss Leadership A/S

Lene Bak, Anne Sophie Madsen, Bettina Henrichsen og Søren Troldborg.

November 2012

Udarbejdet for: Kulturministeriet

Publikationen (trykt og som e-bog) forhandles gennem www.schultzboghandel.dk

Bog og bilagsmateriale kan endvidere downloades fra www.kum.dk

Spørgsmål vedrørende undersøgelsen kan rettes til Pluss Leadership, post@pluss.dk

Grafisk tilrettelæggelse: Karen Hedegaard

Tryk: Specialtrykkeriet Viborg

Oplag: 1.300 eksemplarer

Publikationen kan citeres med kildeangivelse.

ISBN 978-87-7960-140-6

Indhold

Indledning	11
Formål og fokus	11
Sammenfatning	13
Metode og læsevejledning.....	19

Del I. De enkelte kulturområder – Voksne

1. Musik	29
1.1 Musikforbrug	30
1.2 Musikgenrer	33
1.3 Koncerter og musikarrangementer	36
1.4 Festivaler og events	37
1.5 Egen udøvelse	38
1.6 Nydanskere – særlige perspektiver	39
2. Teater og anden scenekunst	43
2.1 Teater og anden scenekunst over tid	44
2.2 Forskellige former for scenekunst	45
2.3 Nydanskere – særlige perspektiver	50
3. Film	53
3.1 Film derhjemme	54
3.2 Film i biografen	57
3.3 Festivaler og events på filmområdet	60
3.4 Genrer og oprindelseslande	61
3.5 Nydanskere – særlige perspektiver	64
4. Museer og kulturarv	67
4.1 Museer og andre udstillinger	68
4.2 Historiske arkiver	71

4.3	Kulturarv uden for museerne	72
4.4	Hjemmesider og nettilbud.....	74
4.5	Nydanskere – særlige perspektiver	76
5.	Biblioteker	79
5.1	Det fysiske bibliotek	80
5.2	Hvordan bruges biblioteket?	82
5.3	Bibliotekernes tilbud på nettet	86
5.4	Nydanskere – særlige perspektiver	87
6.	Bøger	91
6.1	Skøn- og faglitteratur	92
6.2	Nydanskere – særlige perspektiver	96
7.	Sport og motion	99
7.1	Sport og motionsvaner	100
7.2	Sportsgrene og motionsformer	103
7.3	Tilskuer til entrébelagte sportsarrangementer	109
7.4	Nydanskere – særlige perspektiver	110
8.	Andre fritidsaktiviteter	115
8.1	Forskellige attraktioner	116
8.2	Tværkulturelle festivaler og events	119
8.3	Fritid, folkeoplysning og læring	119
8.4	Frivilligt arbejde.....	122
8.5	Nydanskere – særlige perspektiver	125
9.	Computerspil/digitale spil	129
9.1	Brug af computerspil/digitale spil	130
9.2	Typer af spil	131
9.3	Nydanskere – særlige perspektiver	134
10.	TV	139
10.1	TV-forbrug	140
10.2	TV-kanaler	142
10.3	Programtyper	145
10.4	TV-stationernes netsider	149
10.5	Nydanskere – særlige perspektiver	150
11.	Radio	153
11.1	Radioforbrug	154
11.2	Radiokanaler	157
11.3	Programtyper	159
11.4	Nydanskere – særlige perspektiver	162

12.	Aviser og blade	167
12.1	Aviser	168
12.2	Danske og udenlandske mediers netsider	173
12.3	Typer af artikler, TV-indslag mm.	175
12.4	Blade og tidsskrifter	177
12.5	Nydanskere – særlige perspektiver	179
13.	Internet, computer og mobiltelefon	183
13.1	Internet i fritiden – overordnet brug	184
13.2	Forskellige aktiviteter på internettet	186
13.3	Brug af forskellige apparater	188
13.4	Nydanskere – særlige perspektiver	190

Del II. De enkelte kulturområder – Børn

14.	Musik	197
14.1	Børns musikforbrug	198
14.2	Musikgenrer	200
14.3	Koncerter og musikarrangementer	201
14.4	Musikfestivaler	203
14.5	Egen udøvelse	203
15.	Teater og anden scenekunst	207
15.1	Børn og scenekunst	208
15.2	Forskellige former for scenekunst	208
15.3	Egen udøvelse	210
16.	Film	213
16.1	Børns forbrug af film derhjemme	214
16.2	Film i biografen	215
16.3	Forskellige typer af film	217
16.4	Egen udøvelse	218
17.	Museer	219
17.1	Børns brug af museer og udstillinger	220
17.2	Forskellige typer af museer	220
17.3	Egen udøvelse	222
18.	Biblioteker	225
18.1	Børns brug af folkebiblioteket	226
18.2	Hvordan bruges biblioteket	228

19.	Bøger	233
19.1	Børns forbrug af bøger	234
19.2	Hvordan læses bøgerne	236
19.3	Egen udøvelse	238
20.	Sport og motion	239
20.1	Børnenes sports- og motionsvaner	240
20.2	Typer af sport og motion	241
21.	Andre fritidsaktiviteter	245
21.1	Forskellige attraktioner	246
22.	Computerspil/digitale spil	249
22.1	Børns forbrug af computerspil/digitale spil	250
22.2	Forskellige typer af spil	252
23.	TV	255
23.1	Børns TV-forbrug	256
23.2	Forskellige programtyper	258
24.	Radio	261
24.1	Hvilke programmer hører børnene	264
25.	Aviser og blade	267
25.1	Børns forbrug af aviser	268
25.2	Børns forbrug af blade	271
26.	Internet	275
26.1	Børns internetforbrug i fritiden	276
26.2	Hvad bruges internettet til	277
26.3	Brug af forskellige typer apparater	280

Del III. Tværgående analyse – tendenser og mønstre

27.	Voksnes kulturvaner – på tværs	285
27.1	Kulturvaner over tid	286
27.2	Den teknologiske udvikling	287
27.3	Kunst & Kultur	289
27.4	Fritid	297
27.5	Medier	300
27.6	De unges kulturvaner	304

28.	Børns kulturvaner – på tværs	307
28.1	Børnenes kulturvaner over tid	308
28.2	Hvem deltager børn i kulturaktiviteter sammen med?	311
29.	Voksne brugere og ikke-brugere	313
29.1	Brugere og ikke-brugere	314
29.2	Ikke-brugere over tid	325
29.3	Årsager til fravalg af Kunst & Kultur	329
29.4	Ikke-brugere blandt nydanskerne	334
30.	Børn – brugere og ikke-brugere	337
30.1	Brugere og ikke-brugere på de tre hovedområder	338
30.2	Hvad har betydning for børns kulturaktivitet?	345
31.	Generationernes kulturvaner	351
31.1	Metode	352
31.2	Klassisk koncert	355
31.3	Biograf	356
31.4	Kunstmuseum/-udstilling	357
31.5	Bibliotek	358
31.6	Sport og motion	360
31.7	Avislæsning	361
32.	Kulturøkonomi	363
32.1	Befolkningens syn på det offentlige kulturudgifter	364
32.2	Borgernes egne kulturudgifter	368

Metode

33.	Det metodiske grundlag	373
33.1	Tilrettelæggelse	374
33.2	Fremgangsmåde	375
33.3	Repræsentativitet	375
33.4	Fokusgrupper	380
33.5	Metodiske og formidlingsmæssige valg	380

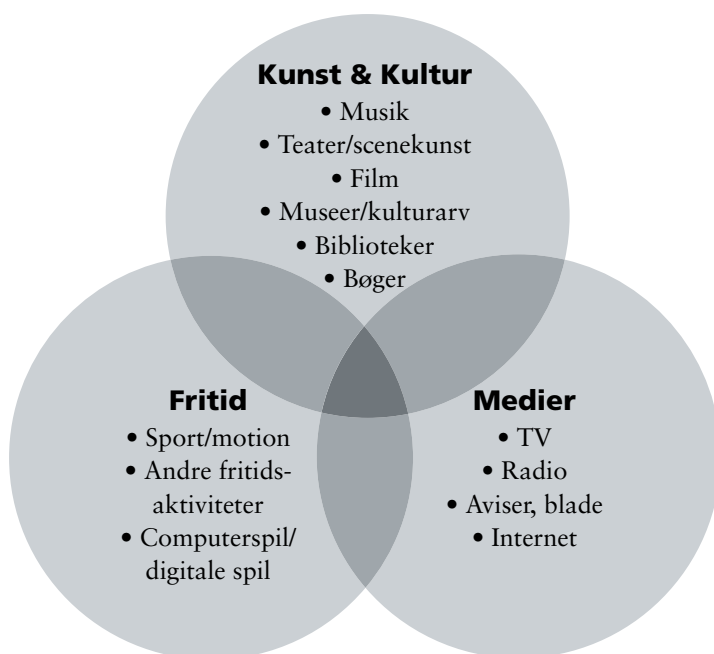
Indledning

Formål og fokus

Danskernes kulturvaner 2012 følger op på tilsvarende analyser over de seneste knap 50 år, første gang udkommet i 1964, senest i 2004.

Undersøgelsen er bestilt af Kulturministeriet og udført af de to konsulentfirmaer Epinion og Pluss Leadership i samarbejde.

Undersøgelsen belyser befolkningens prioriteringer og forbrug af kulturtilbud. Af hensyn til overskueligheden er de enkelte kulturområder underopdelt i tre hovedområder; Kunst & Kultur, Fritid samt Medier.

Bogen følger denne struktur, ligesom opdelingen anvendes i nogle af de tværgående analyser. Ved at se på tværs af et hovedområde – frem for samtlige kulturområder – kan der skabes mere interessante analyseresultater.

Undersøgelsen belyser hhv. voksne danskeres (15 år og derover) og børns (7-14 år) kulturvaner. Som noget nyt i 2012-undersøgelsen indgår også en selvstændig dataindsamling og analyse af kulturvanerne blandt voksne nydanskere. Gruppen er repræsenteret ved nogle af de største ikke-etnisk danske nationaliteter i Danmark; tyrkere, pakistanske, irakere, ex-jugoslaver og libanesere. I kapitlerne perspektiveres til resultater for denne gruppe særskilt. Nydanskere generelt indgår naturligvis samtidig som en del af den samlede befolkning.

Undersøgelsen afdækker i hovedtræk følgende spørgsmål på de enkelte områder for hhv. børn og voksne:

1. I hvilket omfang prioriteres pågældende kulturtilbud/aktivitet (fx teater/scenekunst) og underkategorier (teater, opera, ballet, stand up mv.).
2. Hvordan varierer kulturforbrug og -vaner over tid.
3. Hvem bruger tilbuddet/aktiviteten, målt på køn, alder, uddannelsesmæssig baggrund, indkomst, bopæl mv.
4. I hvilke situationer og sammenhænge deltager borgerne.
5. Hvad er årsagerne til, at nogle borgere ikke prioriterer tilbuddet/aktiviteten.
6. Hvad er omfanget af borgernes egen aktivitet inden for området.

Hertil kommer en tværgående analyse, der blandt andet ser på temaerne:

7. Udviklingen over tid, på tværs af kulturområder.
8. Brugere og ikke-brugere.
9. Kulturforbrug og -vaner i forskellige generationer.
10. Borgernes holdninger til kulturøkonomi og egne udgifter til kultur.

Undersøgelsen er formidlet i form af denne bog, et metodebilag og en række omfattende tabelrapporter – én for hvert af de berørte kulturområder. Bogen foreligger i trykt version, som e-bog og som PDF-fil med mulighed for download. Den er opdelt i tre dele og et afsluttende metodekapitel.

Del I. Hovedanalyse, voksne

Del I omfatter 13 kapitler – et for hvert kulturområde, struktureret jf. de tre hovedområder. Hvert kapitel indeholder en analyse af voksne danskeres vaner og præferencer på det pågældende område. Ligeledes indgår en særskilt perspektivering af de kulturelle præferencer for gruppen af nydanskere isoleret set.

Del II. Hovedanalyse, børn

Del II omfatter tilsvarende analyser af børnenes kulturvaner, struktureret efter de samme hovedområder.

Del III. Tværgående analyse

Del III omfatter tværgående analyser af de voksnes kulturvaner opdelt i de tre hovedområder, samt tilsvarende for børnene. Videre indgår analyser af brugere og ikke-brugere, både voksne og børn, en analyse af kulturvaner i forskellige generationer samt analyser af økonomiske forhold vedr. kultur.

Metodebeskrivelsen præsenterer afslutningsvist selve undersøgelsesdesignet i forhold til tilrettelæggelse, fremgangsmåde og repræsentativitet.

PDF, bilag og tabelrapporter foreligger på Kulturministeriets hjemmeside (www.kum.dk). Tabelrapporterne for de enkelte kulturområder er omfattende, men tilknyttet enkle søgefunktioner, så man nemt kan søge målrettet information. Rapporterne er delt op på hhv. voksne, nydanskere og børn med kryds på følgende baggrundsvariabler: Køn, alder, region, urbanisering og uddannelse. Hver enkelt rapport fylder op til 700 sider, og det må derfor frarådes at trykke 'print' til tabelrapporten som helhed.

Sammenfatning

I det følgende sammenfattes hovedpunkterne fra analyserne. Det sker i form af en indkredsning af de mest centrale udviklingstræk og en udfoldelse af disse. Hvis andet ikke er angivet, refereres til andele af befolkningen, der har deltaget i kulturaktiviteterne inden for det seneste år. For sammenfatninger på de enkelte kulturområder henvises til indledende sammenfatninger for hvert kapitel i Del I og II.

De 10 mest markante udviklingstræk i borgernes kulturvaner, 2004-2012

1. Den teknologiske udvikling over de seneste år har ændret borgernes kulturvaner gennemgribende. Den overordnede tendens er, at de traditionelle kulturområder og medier holder niveau, mens nye medier og apparater skaber yderligere forbrug.
2. Der er sket en stigning i befolkningens kulturforbrug fra 2004-2012 – både blandt voksne og børn og inden for hovedparten af kulturområderne. De største stigninger i voksnes forbrug og aktivitet ses inden for musik, sport og motion, frivilligt arbejde og brug af internettet.
3. Der er stabilitet eller nedgang i den voksne befolknings forbrug af film, biblioteker, attraktioner, TV, aviser og blade.
4. Gruppen af nydanskere bruger oftere biblioteket og arbejder frivilligt i større omfang end befolkningen som helhed. Nydanskere benytter i mindre omfang kunst- og kulturtilbud som teater, museer og koncerter.
5. De største stigninger i børns forbrug og aktivitet ses inden for musik, computerspil/digitale spil, teater/scenekunst, skønlitteratur og brug af internettet. Børnene har generelt et højere aktivitetsniveau end de voksne.
6. Langt hovedparten af den voksne befolkning kan karakteriseres som aktive eller meget aktive på områderne Kunst & Kultur, Fritid og Medier. På Kunst & Kulturområdet er kvinderne stærkest repræsenteret, på Fritidsområdet er der ikke den store kønsforskel, og på Medieområdet er mændene stærkest repræsenteret.
7. Uddannelse og indkomst er betydende faktorer for kulturforbruget. Ikke-brugerne findes især blandt personer med grundskole eller faglig uddannelse som højeste uddannelse og blandt personer med lav husstandsindkomst.
8. Søgningen til områderne opera, ballet, skuespil, musical, klassisk koncert og kunstmuseum tilsammen kan måles over tid. Andelen af ikke-brugere er her den laveste siden 1964 – med halvt så mange ikke-brugere som i 1964. Det er især de ældre over 60 år, de 15-19-årige samt kvinderne, der er blevet mere aktive kulturbrugere.
9. Børnene er generelt aktive på alle hovedområderne. På områderne Kunst & Kultur og Medier er piger mere aktive end drenge. På Fritidsområdet er drenge de mest aktive. Der ses desuden en markant sammenhæng mellem forældres og børns kulturvaner.
10. Halvdelen af befolkningen vurderer, at det offentlige kulturudgifter er passende. Desuden er der cirka lige store andele, der mener, at der bruges hhv. for få og for mange penge til kultur. Borgernes egne kulturudgifter er generelt set faldet siden 2004. Den teknologiske udvikling og nye sports- og motionsvaner slår især igennem her.

Den teknologiske udvikling og den omfattende digitalisering har ændret borgernes kulturvaner gennemgribende. Den overordnede tendens er, at de traditionelle kulturområder og medier holder niveau, mens nye medier og apparater skaber yderligere forbrug.

Særligt på Medieområdet er den teknologiske udvikling central. De landsdækkende og lokale/regionale dagblade har siden de første undersøgelser haft en støt faldende andel af brugere. I 2012 læser 46% aviserne dagligt – det gjaldt 92% i 1964. Andelen af voksne danskere, der ser TV dagligt, er desuden faldet fra 95% til 91% siden 2004. Set over en længere periode har TV-forbruget dog været stabilt med omkring 90% daglige seere. Langt de fleste danskere ser TV på et almindeligt TV-apparat; dog ser en stor del i aldersgruppen 15-39 år (også) TV via internettet. Det er dog samtidig aldersgruppen 20-29 år, der generelt ser mindst TV. 74% af danskerne hører radio dagligt, hvilket er en stigning set i forhold til 2004. Desuden benyttes danske og udenlandske netmedier dagligt af 36% af befolkningen.

Voksne danskers daglige brug af internettet i fritiden er øget fra 43% i 2004 til 74% i 2012, og det er de unge, der i særlig grad bruger internettet – 96% af de 15-29-årige bruger internettet dagligt. Andelen, der bruger internettet, falder jævnt med alderen, men bibeholder et vist niveau også hos de ældste danskere (48% af danskerne over 70 år bruger internettet dagligt). 72% af børnene bruger internettet dagligt. Andelen stiger med alderen, og det gælder således 91% af de 13-14-årige.

Der er sket en generel stigning i danskernes kulturforbrug fra 2004-2012 – både blandt voksne og børn, og inden for hovedparten af kulturområderne. De største stigninger i de voksnes forbrug og aktivitet ses inden for musik, litteratur, museer, sport og motion, frivilligt arbejde, computerspil/digitale spil og brug af internettet.

Andelen af voksne, der lytter til musik dagligt, er 79%. De 15-39-årige er langt de største forbrugere her. En stadig større andel af danskerne prioriterer endvidere live-musik ved koncerter og festivaler. 45% har i 2012 været til rytmisk koncert, 17% til klassisk koncert, og 19% har været til musikfestival (alle genrer). Det er især de yngre aldersgrupper, der går til koncerter og deltager i musikfestivaler, dog med undtagelse af koncerter med klassisk musik og jazzmusik, hvor især den ældre del af befolkningen deltager.

Læsning af litteratur har været i stigning siden 1993. Andelen af danskere, der læser skønlitteratur dagligt/ugentligt, er 45% i 2012 mod 31% i 2004. Andelen af læsere af faglitteratur er dalet fra 32% i 2004 til 29% i 2012.

Museumsbesøg er steget for alle museums-kategorier. 41% af de voksne danskere har besøgt et kunstmuseum/-udstilling i 2012 mod 35% i 2004. 37% har besøgt et kulturhistorisk museum og 18% et naturhistorisk museum i 2012. Det er ikke muligt at foretage en direkte sammenligning over tid på disse to museums-kategorier, men andelen, der besøgte 'andre museer' i 2004, var 32%.

På området sport og motion kan noteres en permanent stigning fra de første målinger i 1964 til 2012. I 2012 dyrker 68% af den voksne befolkning sport og motion (mindst en gang ugentligt) mod 58% i 2004. Stigningen er sket for alle aldersgrupper, dog mest markant for gruppen af 60-årige og derover.

Danskernes engagement i frivilligt arbejde er steget markant siden 2004. Andelen i 2012 er 53% mod 39% i 2004. Det er først og fremmest på idrætsområdet, at mange

arbejder frivilligt (13%). Herefter følger det sociale område, fritid og hobby samt andet (alle tre kategorier 11%).

44% af befolkningen spiller computerspil/digitale spil i større eller mindre omfang mod 40% i 2004 og 24% i 1998. Med hensyn til spil på ugentlig basis ses dog en markant stigning fra 17% i 2004 til 32% i 2012. Særligt udbredelsen af spil til mobiltelefoner/smartphones og nye former for konsolspil har betydet et ændret forbrugsmønster, hvor ældre og kvinder spiller i langt højere grad end tidligere.

Der er endvidere sket en vis stigning i forbruget inden for teater og anden scenekunst. Andelen af voksne borgere, der har set teater/scenekunst, er i 2012 43% mod 39% i 2004 og 41% i 1998.

Der ses en stabilitet eller nedgang på områderne film, attraktioner, TV, aviser og blade og biblioteker.

Biografbesøg har i perioden 2004-2012 ligget stabilt på 66%, der har været i biografen inden for det seneste år, men de, der går i biografen, gør det oftere. For film, som ses derhjemme (på video, DVD eller via internettet), ses en nedgang i det daglige/ugentlige brug (fra 30% i 2004 til 22% i 2012).

Besøg i de brede, kommercielle attraktioner har generelt holdt niveau. 55% har besøgt forlystelses- og temaparker/sommerlande inden for det seneste år, og der er en stigning fra 40% (2004) til 42% (2012) for besøg i zoologiske haver/dyreparker. Der ses dog fald i perioden for besøg i oplevelsescentre (fra 29% til 23%) og akvarier (fra 22% til 17%).

Andelen af voksne borgere, der ser TV og læser aviser og blade, er faldet som også beskrevet tidligere. Faldet i læsningen af dagblade gælder også magasiner og ugeblade, som 38% læser dagligt/ugentligt mod 51% i 2004. For fagblade og tidsskrifter ses et fald fra 40 til 33% daglige/ugentlige læsere i perioden 2004-2012.

For bibliotekerne ses ligeledes en nedgang i perioden 2004-2012. Andelen af voksne, der har været på biblioteket mindst en gang inden for det seneste år, er 54% mod 65% i 2004. Andelen, der kommer en gang om måneden eller oftere, er 25% mod 29% i 2004.

Gruppen af nydanskere kommer oftere på biblioteket. 36% af nydanskerne kommer mindst én dag om måneden eller oftere, mens det samme gælder 25% af den samlede befolkning. Nydanskere arbejder også frivilligt i større omfang end befolkningen som helhed (73% overfor 53% af den samlede befolkning).

Nydanskere bruger i mindre omfang traditionelle kunst- og kulturtilbud som teater/scenekunst (26% mod 43% af den samlede befolkning), koncerter/festivaler og museer. Fx har 30% været til rytmisk koncert, mod 45% af den samlede befolkning. I forhold til museer er der særligt stor forskel på brugen af kunstmuseer-/udstillinger (24% mod 41% af befolkningen som helhed).

Disse forskelle i kulturforbrug kan ikke tilskrives forskelle mellem de to grupper hvad angår alder, uddannelse, indkomst mv.

De største stigninger i børns forbrug og aktivitet ses inden for musik, computerspil/digitale spil, teater/scenekunst, skønlitteratur og brug af internettet.

Andelen af børn, der lytter til musik dagligt, er 70%, og det er her de ældste

(13-14-årige), der er langt de største forbrugere. Børnene hører i høj grad musik på mobiltelefon/smartphone, digital medieafspiller, computer og tablet og bruger gratis streaming fra internettet.

42% af alle børn spiller eller synger selv. Dette er en markant udvikling i forhold til 2004 (30%). En tilsvarende stigning ses i andelen af børn, der har været til koncert eller musikfestival inden for det seneste år. Her er andelen 45% i 2012 mod 29% i 2004. I 1998 lå samme andel på 39%, og set i det lys er stigningen over tid mindre.

61% af børnene spiller computerspil/digitale spil dagligt. Det er en markant stigning i forhold til 2004, hvor andelen var 34%. Dette skal bl.a. ses i sammenhæng med de digitale spilmuligheder, som er kommet til i perioden.

Flere børn ser teater/scenekunst i 2012 end tidligere. 54% har således set scenekunst (børneteater/dukketeater, musical/teaterkoncert, andet teater/skuespil, moderne dans, ballet eller opera) i 2012 mod 39% i 2004. Resultatet er dog på niveau med 1998-undersøgelsen (52%).

Også flere børn læser bøger. I 2012 læser 64% af børnene romaner, historier, eventyr ugentligt mod 40% i 2004. Bøger om særlige emner (fx computer/teknik eller dyr) læses ugentligt af 26% mod 19% i 2004.

Herudover ses i perioden 2004-2012 en vis stigning i andelen af børn, der går i biografen (fra 85% til 90%) og ser film derhjemme ugentligt (fra 43% til 46%) samt i andelen af børn, der dyrker sport og motion fast (fra 88% til 92%) og i andelen, der besøger forlystelses- og temaparker/sommerlande (fra 84% til 89%). Besøg i zoologiske haver/dyreparker holder niveau, mens børnenes besøg i de øvrige brede, kommercielle attraktioner (cirkus, oplevelsescentre og akvarier) er faldet.

41% af alle børn bruger et folkebibliotek månedligt eller oftere. Børns brugermønster har ændret sig i perioden, og en mindre andel kommer på biblioteket månedligt (fra 30% i 2004 til 22% i 2012), mens en større andel kommer dagligt eller ugentligt (fra 9% i 2004 til 19% i 2012).

Andelen af børn, der kommer på et kulturhistorisk eller et naturhistorisk museum, er steget. 44% har besøgt et kulturhistorisk og 35% et naturhistorisk museum. Det er ikke muligt at foretage en direkte sammenligning over tid på disse to museums-kategorier, men andelen, der besøgte 'andre museer' i 2004 var 47%, mens samlet set 53% i 2012 har været på enten kulturhistorisk eller naturhistorisk museum. Andelen af børn, der besøger kunstmuseer/-udstillinger, er dog faldet fra 44% til 33% i perioden 2004-2012.

Børns forbrug af hhv. TV, radio, aviser og blade holder niveau i forhold til 2004. 90% af børnene ser TV dagligt, 32% hører radio dagligt, 14%¹ læser avis hver uge og 33% læser 'underholdende blade' dagligt/ugentligt.

Langt hovedparten af den voksne befolkning kan karakteriseres som aktive eller meget aktive brugere på de tre hovedområder Kunst & Kultur, Fritid og Medier. Køn, alder, bopæl og uddannelse har væsentlig betydning for aktivitetsniveauet.

¹ Af de 10-14-årige.

I forhold til hovedområdet Kunst & Kultur er kvinderne stærkest repræsenteret. Tendensen er desuden, at de yngste er de mest aktive. Eksempelvis kan 4% af de 15-19-årige karakteriseres som ikke-brugere af Kunst & Kultur, mens 30% omvendt er meget aktive. Overordnet set er der dog stor aldersmæssig spredning blandt de meget aktive brugere. Bopæl har særlig betydning. Beboere i Region Hovedstaden og i bykommuner er generelt de mest aktive kulturbrugere, og den største andel ikke-brugere ses i yderkommunerne.

På Fritidsområdet ses der ikke så store forskelle mellem mænd og kvinders aktivitetsniveau. Tendensen er dog, som på Kunst & Kulturområdet, at yngre er mere aktive end ældre. Der ses ikke nær så markante forskelle mellem kommunetyper og regioner som på Kunst & Kulturområdet.

På Medieområdet er mændene stærkest repræsenteret. Aldersmæssigt er det de midaldrende mellem 40 og 59 år, der er de mest aktive. De yngste og de ældste er de mindst aktive. Der ses ikke forskelle på aktivitetsniveau alt efter bopæl, hvilket står i modsætning til tendensen på de øvrige hovedområder.

På alle tre hovedområder slår uddannelse og indkomst igennem som betydende faktorer. Personer, der alene har gennemført grundskole eller en faglig uddannelse, er således som gruppe mindre aktive inden for alle tre hovedområder. Tilsvarende er gruppen af personer med en lang videregående uddannelse meget aktive set på tværs af områderne. Personer med lav indkomst er ligeledes mindre aktive på alle tre områder.

Søgningen til de mere finkulturelle kunst- og kulturtilbud opera, ballet, skuespil, musical, klassisk koncert og kunstmuseum kan tilsammen måles over tid. Andelen af ikke-brugere er her den laveste siden 1964 – med en halvering af andelen af ikke-brugere siden 1964. Alene fra 2004 til 2012 ses en markant udvikling, idet 36% af befolkningen i 2012 kan karakteriseres som ikke-brugere mod 47% i 2004. Ses på andelen af ikke-brugere, er det især de yngste (15-19 år) og de ældste (over 60 år), der er blevet mere aktive.

Børnene er generelt aktive på alle hovedområderne Kunst & Kultur, Fritid og Medier. På Kunst & Kulturområdet er pigerne (som for de voksne) stærkest repræsenteret. Andelen af brugere og ikke-brugere er nogenlunde lige stor i alle aldersgrupper, mens bopæl har relativt stor betydning. Børn, der bor i Hovedstadsregionen, er således stærkest repræsenteret som brugere af dette område, mens børn, der bor i Region Nordjylland og Region Syddanmark, er svagest repræsenteret.

På Fritidsområdet er drengene stærkest repræsenteret, mens alder ikke har nogen særlig betydning for aktivitetsniveauet. Bopæl har en omvendt betydning set i forhold til Kunst & Kulturområdet. Børn, der bor i Region Nordjylland, er stærkest repræsenteret som brugere af dette område, mens Hovedstadsregionen har den mindste andel af aktive børn.

På Medieområdet er pigerne stærkest repræsenteret, om end forskellen ikke er så stor. De yngste er de mindst aktive, og aktivitetsniveauet stiger med alderen. Bopæl har ikke nogen væsentlig betydning.

Generelt ses en markant sammenhæng mellem forældres og børns kulturvaner. Mønsteret gælder især på Kunst og Kulturområdet.

Halvdelen af befolkningen vurderer, at det offentlige kulturudgifter er passende, og nogenlunde lige store andele mener, at der bruges hhv. for få (12%) og for mange (15%) penge til kultur. De specifikke kulturelle formål, hvor flest svarer, at der bruges for mange penge, er Det Kongelige Teater (35%), billedkunstnere (29%) og forfattere (25%). De formål, hvor flest svarer, at der bruges for få penge, er breddeidrætten ((31%), fritidsundervisning for voksne (28%) og biblioteker (18%).

Borgernes egne kulturudgifter er opgjort i hhv. kulturelle indkøb og aktiviteter (billetudgifter mv.) I gennemsnit bruger hver husstand ca. 8.500 kr. om året på kulturelle indkøb bredt. Her er de største poster TV-kanaler, sport og motion samt aviser, blade og tidsskrifter. Herudover bruger hver husstand i gennemsnit ca. 3.300 kr. om året på kulturelle aktiviteter, her især til koncerter, biograf, cirkus, forlystelsespark, zoologisk have og lign. Borgernes kulturudgifter er generelt set faldet siden 2004. Den teknologiske udvikling særligt på musikområdet og nye sports- og motionsvaner slår især igennem her.

Metode og læsevejledning

Dette afsnit beskriver undersøgelsens mest centrale metodiske greb og giver en overordnet læsevejledning i relation til de statistiske analyser og de udviklede kulturkort. Den detaljerede metodebeskrivelse findes efter Del III i kapitel 33 samt i metodebilaget.

Dataindsamling

Dataindsamlingen er baseret på omfattende spørgeskemaundersøgelser med deltagelse af 3.628 voksne og 1502 børn. Som noget nyt i forhold til de tidligere kulturvaneundersøgelser er der endvidere gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt en gruppe af nydanskere udvalgt fra nogle af de største repræsentationer af nydanskere i Danmark (i alt 1292 interviews).

Stikprøvernes repræsentativitet er tilfredsstillende. Der er visse variationer mellem stikprøver og populationer, men forskellene er ikke betydelige og meget lig både tidligere kulturvaneundersøgelser og lignende befolkningsundersøgelser.

Supplerende den kvantitative dataindsamling er der gennemført en række fokusgrupper med hhv. voksne og unge, aktive og mindre aktive kulturbrugere, i hovedstaden og i provinsen. I alt har 65 personer været inddraget i den kvalitative dataindsamling.

Særlige forhold i 2012-undersøgelsen

I det anvendte undersøgelsesdesign i 2012 er der lagt vægt på:

- *Aktualitet og relevans.* Der er sket rigtig meget på kulturområdet siden 1964 – og siden 2004. Undersøgelsen skal spejle den aktuelle situation og de gældende tilbud, termer og tendenser. Tilpasninger og ændringer er således foretaget de steder, hvor det har givet den mest tidssvarende beskrivelse af nutiden.
- *Kontinuitet og sammenlignelighed.* Det betyder, at – hvor det gav mening – er hidtidige tematiseringer og kategoriseringer bibeholdt.

- *Ensartethed og fremadrettethed.* Både inden for de enkelte kulturområder og i spørgeskemaerne er der arbejdet med mest mulig ensartethed. Samtidig er der i 2012-undersøgelsen gennemført en revision/ajourføring af kulturområder og en ny definition af bruger-/ikke-brugerkategorier. Dette er sket i respekt for mest mulig sammenlignelighed over tid og med ønsket om anvendelighed fremadrettet i kommende kulturvanerundersøgelser.

Hertil kommer en ændret aldersgruppesammensætning. I 2012-undersøgelsen er aldersgrænsen mellem børn og voksne blevet flyttet et år, således at kategorien 'børn' i denne undersøgelse er defineret som 7-14 år, mens voksne er 15 år og derover. Det er sket af hensyn til international sammenlignelighed og i samråd med Kulturministeriet og den tværministerielle enhed, Børnekulturens Netværk.

Statistiske analyser

De enkelte kapitler er baseret på omfattende statistisk arbejde, søgt formidlet i et let tilgængeligt sprog. Særlige analyser og metodiske forhold er udfoldet i metodebilaget.

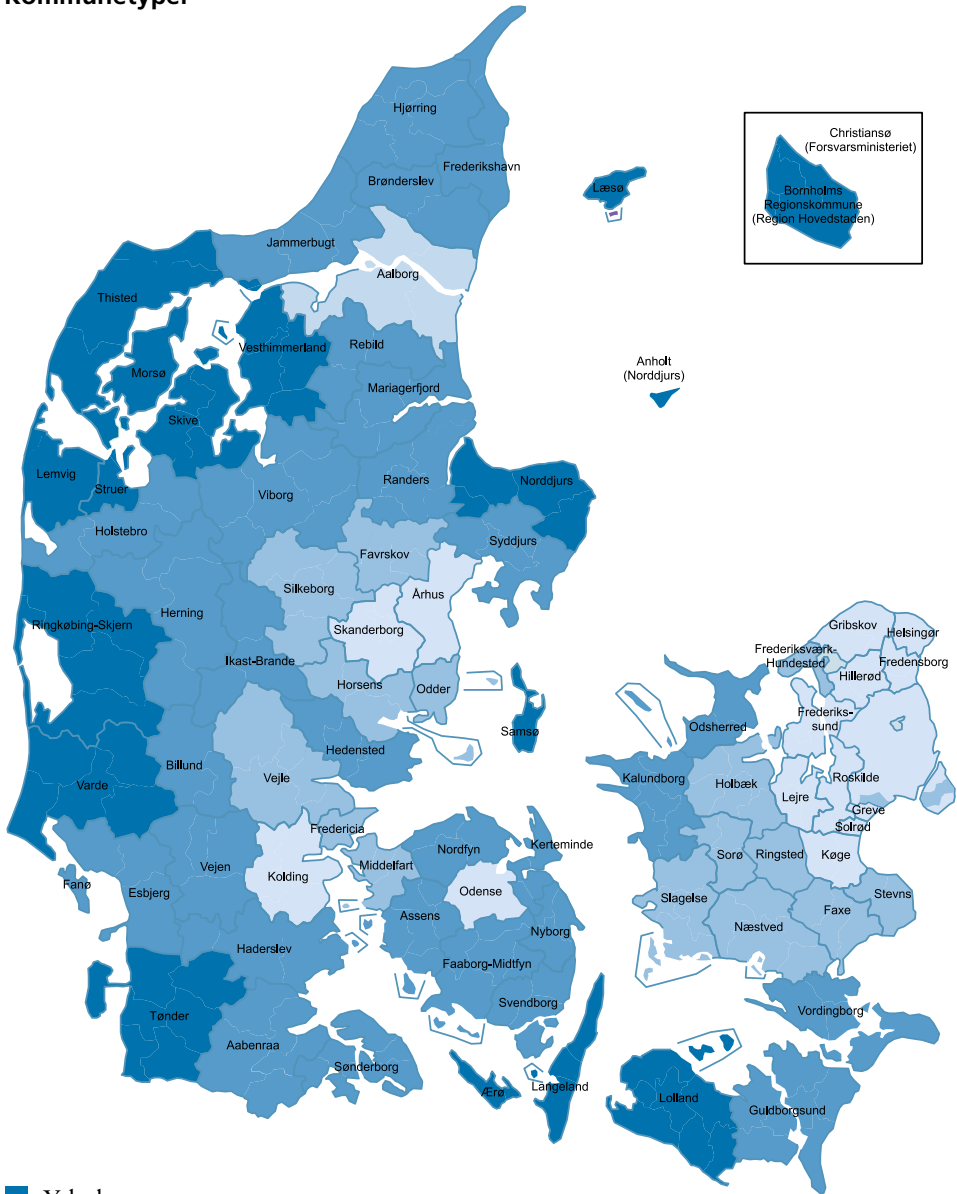
I analyserne af de enkelte kulturområder er der undersøgt for signifikante sammenhænge. Metodisk er disse baseret på såkaldt logistiske regressionsanalyser. Hvor der er tale om signifikante sammenhænge, er det i selve teksten formuleret som: 'De statistiske analyser viser...', hvilket er gjort af hensyn til læsevenligheden. De bagvedliggende data vedrørende styrken af sammenhængen findes i metodebilaget.

Følgende baggrundsvariable er medtaget i regressionsanalyserne: Køn, alder, uddannelse, beskæftigelse, hustandsindkomst, civilstatus, børn i familien, region og kommunetype.

I analyserne af gruppen af nydanskere er der gennemført regressionsanalyser på et samlet datasæt bestående af både den samlede gruppe af voksne danskere og gruppen af nydanskere. Dette er gjort for at kontrollere eventuelle forskelle mellem de to populationer for evt. indflydelse af baggrundsvariable (alder, køn, uddannelse mv.). Blandt andet er der som udgangspunkt en større andel af unge i den samlede population af nydanskere set ift. befolkningen som helhed.

I forhold til variabelen 'kommunetype' anvendes det klassifikationssystem, som Danmarks Statistik benytter. Det er udarbejdet af det danske landdistriktsprogram 2007-2013, og det deler landets kommuner op i fire forskellige kommunetyper, defineret af 'landdistriktsgraden' for den enkelte kommune: 1) yderkommuner, 2) landkommuner, 3) mellemkommuner og 4) bykommuner. De samme betegnelser bruges i analyserne. Den konkrete inddeling er vist på kortet.

Kommunetyper

- Yderkommuner
- Landkommuner
- Mellemkommuner
- Bykommuner

Kort: Jakob Strandberg

Kulturkort

Der er udviklet en særlig model til at perspektivere analyserne inden for de enkelte kulturområder – det såkaldte kulturkort. I det følgende gives en kort introduktion til den bagvedliggende metode og en læsevejledning. En mere udførlig beskrivelse af det metodiske grundlag og de bagvedliggende analyser findes i metodebilaget.

Formålet med kulturkortet er at illustrere, hvilke grundlæggende holdninger til kulturens rolle i samfundet, der kendetegner brugerne på et bestemt kulturområde. Kulturkortet skal ses som en ekstra dimension i forståelsen af borgernes kulturelle præferencer og som en perspektivering af de øvrige kvantitative analyser.

Kulturkortet er udviklet specifikt til Kulturvaneundersøgelsen og relaterer sig alene til borgernes og brugernes holdninger og værdier. Det betyder, at analysedesignet har et skærpet fokus set i forhold til andre typiske livsstilsanalyser.

Kulturkortet er udviklet på basis af en separat analyse af borgernes holdninger til kultur. Følgende spørgsmål danner grundlag for kulturkortet. Svarkategorien er en skala fra 1-6, hvor yderpunkterne udgøres af forskellige udsagn:

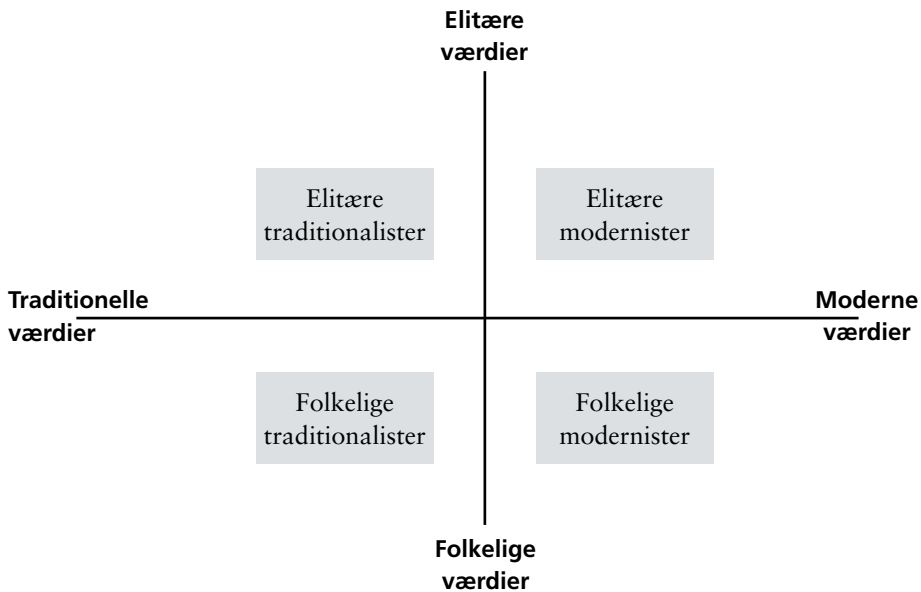
- *Samfundet bør have størst fokus på:*
”Den traditionelle kultur – Den moderne kultur”
- *Samfundets grundlæggende værdier skal:*
”Styrkes gennem kulturen – Udfordres gennem kulturen”
- *Samfundet bør have størst fokus på:*
”Den klassiske kultur – Den nyskabende kultur ”
- *Vi skal prioritere:*
”Finkultur højest – Folkelig kultur højest”
- *Kulturens vigtigste opgave er at:*
”Skabe refleksioner på et højere plan – Underholde”
- *Kulturen skal først og fremmest:*
”Have et højt niveau – Være for alle”

På baggrund af statistiske analyser er der identificeret to værdidimensioner, der repræsenterer forskellige syn på kulturens rolle i samfundet. Polerne her er hhv. elitære og folkelige værdier, traditionelle og moderne værdier. Når dimensionerne kobles, fremkommer en typologi med fire felter, som brugerne på de enkelte kulturområder kan placeres i forhold til.

Kulturkortet er naturligvis en både teoretisk og statistisk forsimpning af virkeligheden. En sådan forenkling slører detaljer, men kan også tydeliggøre en række overordnede mønstre i befolkningens vaner. På den baggrund er kulturkortet udviklet, og sådan bør det læses og anvendes.

Kulturkortet består af to akser. Placeringerne på akserne illustrerer de fire værdisæt.

Kulturkortet

Den vandrette akse venstre pol angiver en dimension baseret på traditionelle værdier og et ønske om, at disse værdier er bærende i kulturen. Den højre pol angiver en dimension baseret på mere moderne værdier og et ønske om, at kulturen er eksperimenterende og nytænkende.

Den lodrette akse øverste pol angiver en dimension baseret på elitære værdier og en prioritering af det dannede eller finkulturelle, mens den nederste pol angiver en dimension baseret på folkelige værdier og en prioritering af den brede, populære kultur.

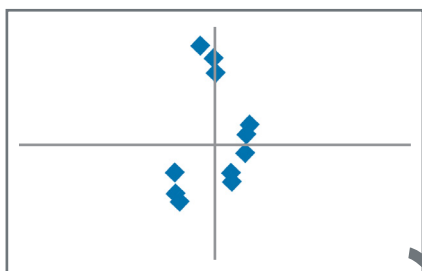
Betegnelserne i modellen er valgt med henblik på at indramme den indholdsmæssige substans kortfattet og klart.

Kulturkort i to skalaer

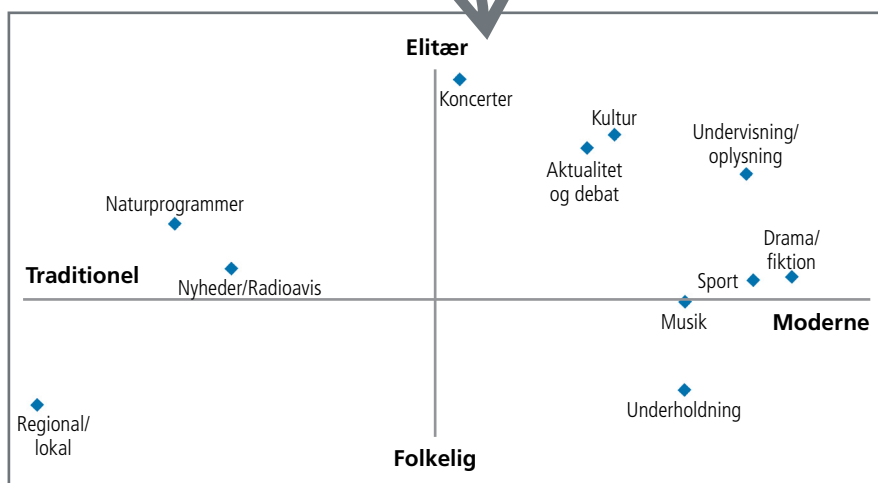
I modellen anvendes to skalaer af kulturkortet: et borgerkort, og et brugerkort. For at konkretisere modellen er radio medtaget som eksempel.

Borgerkortet refererer til det pågældende kulturområdes brugere (radiolytterne) og disses værdier, målt i forhold til befolkningens gennemsnitlige holdninger og værdier. Det midterste punkt, hvor de to akser krydser hinanden (nulpunktet) angiver således gennemsnitsborgeren og dennes kulturelle værdier, mens de øvrige punkter angiver brugerne inden for det pågældende kulturområde og disses kulturelle værdier.

Borgerkort – Radio som eksempel

Brugerkort – Radioprogrammer

Brugerkortet illustrerer herefter en mere nuanceret forståelse af de enkelte aktiviteter inden for kulturområdet – i eksemplet konkretiseret i forhold til de specifikke radioprogrammer. Her zoomes ind på brugerne af kulturområdet og de forskellige kulturaktiviteters værdimæssige placering i forhold til hinanden. Nulpunktet i brugerkortet udgøres af gennemsnitsbrugeren inden for kulturområdet. De øvrige punkter angiver brugerne af aktiviteterne og disses placeringer på de kulturelle værdidimensioner.

Brugerkortet viser fx, at regional- og lokalradio appellerer til personer med overvejende traditionelle og folkelige værdier. Mens kultur- og undervisningsprogrammer i højere grad appellerer til personer med overvejende elitære og moderne værdier.

Der er udarbejdet kulturkort på områderne:

- Musik med musikgenrer
- Film med filmgenrer
- Teater og anden scenekunst
- Museer og kulturarv
- Sport og motion
- Andre fritidsaktiviteter, de forskellige attraktioner
- TV med hhv. TV-kanaler og TV-programmer
- Radio med hhv. radiokanaler og radioprogrammer.

Del I

De enkelte kulturområder
Voksne

1. Musik

Kapitlet omfatter danskernes musikforbrug – både musik, der afspilles fra de forskellige medier og apparater, og livemusik, der opleves til koncerter, musikarrangementer og festivaler. Desuden beskrives omfanget af danskernes egen musikudøvelse.

Befolkningens musikforbrug er umiddelbart vokset siden 2004. Dette skal blandt andet ses i sammenhæng med digitaliseringen og de mange nye muligheder for at afspille musik. Den største andel af danskerne bruger fortsat Cd-afspiller/pladespiller eller hører musik i radio/TV. Unge hører i højere grad musik via mobiltelefon, digital medieafspiller, computer og tablet samt benytter streaming services via internettet.

Særligt de unge prioriterer musik højt, ligesom personer med alene grundskole, gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse oftere hører musik end øvrige danskere. Både køn, alder og uddannelsesniveau har betydning for, hvilken musikgenre man lytter til. Tendensen siden 2004 er, at flere danskere hører rock og pop, mens færre hører klassisk musik og jazz.

Sammenlignet med tidligere går flere danskere til koncerter og musikarrangementer. En del danskere kommer også på musikfestivaler. Andelen af danskere, der selv spiller, synger eller laver musik er stort set den samme som i 2004.

Nydanskere har et mindre musikforbrug end den samlede befolkning. De yngre nydanskere har det største musikforbrug. Sammenlignet med den samlede befolkning er der stor forskel på, hvilke musikgenrer nydaskerne lytter til. Hip hop er fx en mere populær genre blandt nydanskere. Andelen af nydanskere, som hører livemusik til koncerter, musikarrangementer og festivaler, er mindre end andelen af den samlede befolkning.

1.1 Musikforbrug

Næsten alle danskere lytter til musik, og 79% lytter dagligt til musik.¹ 24% hører musik mere end tre timer dagligt, mens 3% af befolkningen aldrig lytter til musik (se tabel 1.1).

I 2004 var der 36% af befolkningen, der stort set dagligt lyttede til musik, og 10% svarede, at de aldrig lyttede til musik. Der er altså umiddelbart sket en udvikling mod et markant større forbrug sammenlignet med 2004, som dog i høj grad skyldes en ændring i spørgsmålsformuleringen. Med digitaliseringen og udviklingen på musikområdet er det blevet vanskeligt at skelne skarpt mellem afspillet musik og musik via internettet – herunder streaming og radio. Hvor spørgsmålet i tidligere undersøgelser kun omhandler musik, der blev afspillet (fra CD-afspiller, Mp3 el. lign.), er den aktuelle undersøgelse af musikforbruget derfor bredere og baseret på spørgsmålet *'Hvor ofte hører du musik?'* Den teknologiske udvikling belyses nærmere i kapitel 27.

Tabel 1.1: Hvor ofte hører du musik? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Mere end 3 timer dagligt	24	25	22	35	32	21	22	22	24	22
Mere end 1 time dagligt	26	26	26	35	36	27	27	24	22	23
Dagligt eller næsten dagligt	29	28	30	24	20	34	28	33	28	30
3-4 dage om ugen	5	5	5	3	5	7	7	5	5	4
1-2 dage om ugen	7	6	7	0	3	7	8	8	9	6
1-3 dage om måneden	4	3	4	2	3	2	4	3	5	4
Sjældnere	2	2	2	1	1	1	2	2	3	4
Aldrig	3	4	3	0	0	1	2	2	4	7
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹ Dagligt er en samlet betegnelse for kategorierne 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'.

Der er en statistisk sammenhæng mellem alder og musikforbrug. Jo yngre man er, jo mere lytter man til musik. Overordnet set er denne sammenhæng mellem alder og forbrug uændret fra 2004.

Som det fremgår af tabellen lytter 70% af de 15-19-årige til musik mere end en time dagligt; det samme gør 68% af de 20-29-årige. Personer over 30 år hører mindre musik. Andelen af de 30-39-årige, der lytter til musik mere end en time dagligt, er således 48%.

De statistiske analyser viser desuden en sammenhæng mellem uddannelsesniveau og forbrug af musik, idet personer med grundskole, gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse som højest gennemførte uddannelse oftere hører musik sammenlignet med personer med en lang videregående uddannelse.

Hvordan hører danskerne musik

Befolkningen hører/afspiller i 2012 musik via mange forskellige typer af apparater og services. Størstedelen (75%) lytter til musik i radio/TV, ligesom en stor andel (60%) lytter til musik fra CD-afspiller, pladespiller el. lign. 39% benytter sig af mere moderne apparater som mobiltelefon, digital medieafspiller, computer eller tablet. En fjerdedel benytter sig af gratis streaming på internettet (fx via YouTube), mens kun 5% streamer på internettet mod betaling. (Se tabel 1.2).

Tabel 1.2: Hvordan hører du musik? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Afspiller fra CD-afspiller, pladespiller eller lignende	60	58	62	34	36	58	65	68	67	61
På iPod, mobil, computer eller tablet/iPad	39	40	38	94	87	69	51	34	13	6
Streaming på internettet (mod betaling)	5	7	4	9	16	12	6	4	1	0
Streaming på internettet (gratis – fx på YouTube)	25	29	21	80	64	46	31	15	7	1
I radio/tv	75	73	76	65	61	73	74	80	77	78
Jeg hører aldrig musik	3	3	3	0	0	1	2	2	4	6

Den største forskel på, hvordan mænd og kvinder hører musik, gælder gratis streaming på internettet. Dette er i højere grad en service, som mændene benytter (29% af mændene mod 21% af kvinderne).

Der er stor forskel på, hvordan forskellige aldersgrupper hører musik – med to yderpunkter: De unge, mellem 15 og 29 år, er storforbrugere af musik afspillet på apparater som mobilefon/smartphone, digital medieafspiller, computer eller tablet samt streamet på internettet. Eksempelvis hører 94% af de 15-19-årige musik på disse apparater, og 80% anvender gratis streaming services, fx YouTube.

Den midaldrende og ældre del af befolkningen fra 40 år og op afspiller derimod primært musik via de mere traditionelle apparater såsom cd-afspiller/pladespiller eller via radio/TV. 68% af de 50-59-årige hører således musik fra cd-afspiller/pladespiller, mens 80% hører musik i radio/TV. De 'moderne' apparater og internet services er dog også udbredte blandt midaldrende og ældre. Halvdelen af de 40-49-årige hører deres musik på mobilefon/smartphone, digital medieafspiller, computer eller tablet, ligesom 31% streamer gratis på internettet. En tredjedel af de 50-59-årige anvender de 'moderne' apparater, og 15% streamer gratis på internettet.

I hvilke sammenhænge hører danskerne musik

Generelt lytter danskerne til musik i mange forskellige sammenhænge. 71% af dem, der hører musik, hører musik, mens der ordnes praktiske ting i hjemmet, mens 70% hører musik under transport. Flere hører også musik, når de vil slappe af, men ikke har noget bestemt, de vil høre (52%), til fester (40%), og mens de arbejder (40%). (Se tabel 1.3).

Af dem, der hører musik, prioriterer mænd i højere grad end kvinder at 'sætte sig ned for at høre noget bestemt musik' (29% mænd mod 23% kvinder). Flere mænd (45%) end kvinder (35%) hører desuden musik, mens de arbejder. Omvendt hører 80% af kvinderne musik, mens de ordner praktiske ting i hjemmet – mod 62% af mændene.

De unge mellem 15 og 29 år og de ældre fra 50 år og opefter sætter sig i højere grad ned for at lytte til noget bestemt musik eller for bare at slappe af til musik.

Tabel 1.3: I hvilke situationer hører du normalt musik? (Multipel) Fordelt på køn (2012, procent af dem, der hører musik)

	Alle	Mænd	Kvinder
Mens jeg ordner praktiske ting i hjemmet	71	62	80
Under transport	70	72	68
Når jeg vil slappe af, men ikke har noget bestemt, jeg vil høre	52	54	51
Når jeg er til/holder fest	40	38	42
Mens jeg arbejder	40	45	35
Jeg "sætter mig ned" for at høre noget bestemt musik	26	29	23
Mens jeg spiser	32	33	32
Mens jeg træner/dyrker motion	27	23	30
Mens jeg bruger andre medier (fx computer, smartphone eller lignende)	27	28	26
Når jeg har besøg/gæster	32	29	35
Andet	6	6	6

1.2 Musikgenrer

Pop og rock er de genrer, som flest danskere lytter til. Hhv. 76% og 53% af de danskere, som hører musik, lytter til disse genrer. Lige under en tredjedel lytter til klassisk musik (32%), og 18% lytter til jazz. Sammenlignet med 2004 lytter færre til klassisk musik (fra 38% i 2004 til 32% i 2012) og jazz (fra 25% i 2004 til 18% i 2012).

Som det fremgår af tabel 1.4, lytter kvinder i højere grad end mænd til klassisk musik, pop og børnemusik. Fx hører 34% af kvinderne klassisk musik mod 29% af mændene. Modsat foretrækker mænd i højere grad end kvinder musikgenrer som rock, hip hop og elektronisk musik. Interessen for klassisk musik og jazz vokser markant med alder og uddannelsesniveau, hvilket også var en tendens i 2004. Eksempelvis hører 11% af de yngste på 15-19 år klassisk musik, mens andelen blandt den ældste del af befolkningen (70 år og derover) er 58%. Også en større andel af personer med en videregående uddannelse hører klassisk musik sammenlignet med personer med kortere uddannelser.

Pop og rock har mere bred interesse blandt befolkningen, men interessen falder dog

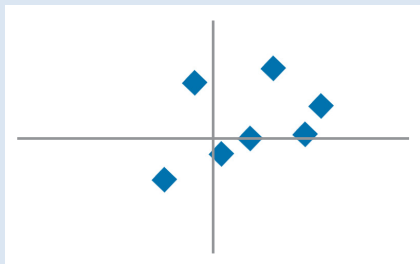
blandt de ældste set i forhold til de øvrige aldersgrupper. Det er i særlig grad de unge, der lytter til hip hop. 50% af de 15-19-årige lytter til hip hop mod under 5% af de 50-59-årige og opefter. Elektronisk musik er også mest populært blandt unge mellem 15 og 29 år.

Table 1.4: Hvilken type musik hører du mest? (Multipl) Fordelt på køn og alder (2012, procent af andelen, som hører musik)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Klassisk musik	32	29	34	11	17	15	19	31	42	58
Jazz	18	18	18	13	15	15	14	15	23	26
Rock	53	59	47	60	68	72	72	67	37	9
Pop	76	74	78	82	88	90	91	81	70	44
Hip hop	13	16	11	50	39	24	13	5	3	2
Dansk og international folkemusik og viser	23	23	23	2	7	8	12	27	33	45
Elektronisk musik	14	19	9	35	45	22	18	7	2	1
Børnemusik	8	4	11	2	6	23	13	4	3	1
Andet	19	18	20	40	27	15	15	17	20	19

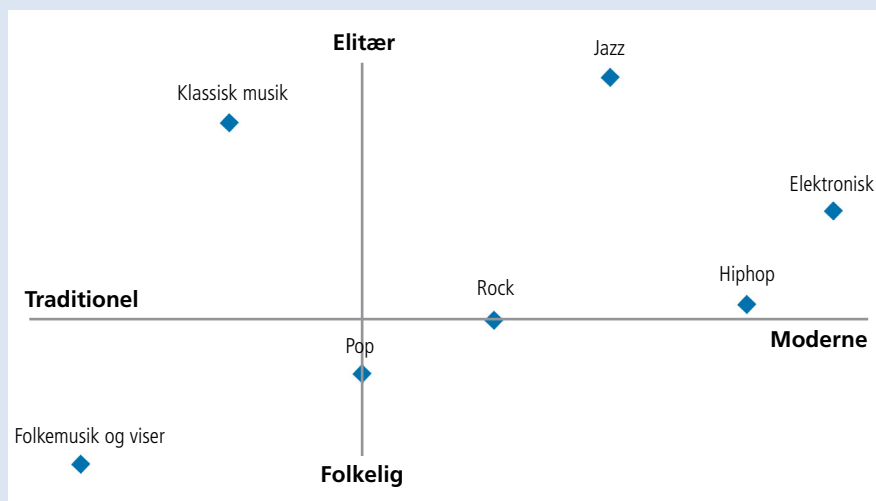
Kulturkort – musikgenrer

Figur 1.1: Borgerkort – Musik

I borgerkortet (figur 1.1) ses, hvor musikbrugerne værdimæssigt befinder sig i forhold til den gennemsnitlige dansker. Som det fremgår, er musikområdet mangfoldigt, og de forskellige musikgenrer appellerer bredt til borgere i alle de værdimæssige grupperinger.

Figur 1.2: Brugerkort – musik

Af brugerkortet (figur 1.2) fremgår det, hvordan de enkelte musikgenrer positionerer sig i forhold til hinanden.

Pop- og rockmusikken har generelt en bred appel og er værdimæssigt placeret nogenlunde i midten. Pop appellerer dog til personer med mere folkelige værdier, mens rock appellerer til personer med mere moderne værdier.

Ved den moderne pol findes yderligere hip hop, elektronisk musik og jazz. Jazzlytterne har samtidig markant elitære værdier.

Klassisk musik og folkemusik høres af personer med overvejende traditionelle værdier. Lyttere af klassisk musik har markant elitære værdier.

1.3 Koncerter og musikarrangementer

Udvikling over tid

En stadig større andel af danskerne går til koncerter eller musikarrangementer – andelen har således været jævnt stigende siden de første undersøgelser i 1964 og 1975. Næsten halvdelen af befolkningen (45%) har i 2012 været til rytmisk koncert inden for det seneste år – en stigning fra 42% i 2004. 17% af befolkningen har været til klassisk koncert inden for det seneste år mod 14% i 2004. (Se tabel 1.5).

Tabel 1.5: Andel af befolkningen, der har været til koncert inden for det seneste år (1964-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993	1987	1975	1964
Klassisk koncert	17	14	17	16	12	7	3 ^A
Rytmisk koncert ^B	45	42	39	33	29	17	-
Andet musikarrangement ^C	19	16	15	14	14	8	-

A I 1964 er der spurgt til 'I denne sæson'.

B I 2004 er kategorien 'Rytmisk musik', i 2012 er kategorierne 'Jazz', 'Rock', 'Pop', 'Hip hop', 'Elektronisk musik' og 'Børnemusik' slået sammen under betegnelsen 'Rytmisk koncert'.

C I 2004 er kategorien 'Andet', i 1975-1998 er kategorien inkl. 'Folkemusik/visearrangement', i 2012 er kategorierne 'Dansk og international folkemusik og viser' og 'Andet' slået sammen.

Hvem går til koncerter og musikarrangementer

De statistiske analyser viser, at alder har betydning for deltagelsen i koncerter. Den ældre del af befolkningen er mest tilbøjelig til at gå til klassisk, jazz- eller folkemusikkoncert, mens det for alle andre musikgenrer primært er de yngre, der deltager. Det har desuden en selvstændig betydning for koncertdeltagelsen, om der er børn i familien – personer uden børn i familien går således mere til koncert – uanset genre. Undtagelsen er af gode grunde koncerter med børnemusik. Også bopæl har en betydning, idet en større andel af danskerne i Region Hovedstaden end i de øvrige regioner går til klassisk og jazzkoncert. Omvendt går en markant større andel af danskerne i regionerne Midtjylland og Nordjylland til popkoncerter.

De danskere, der aldrig eller sjældent har været til koncert eller musikarrangement, begrundes det primært med, at det er for dyrt (46%), at det ikke interesserer dem (36%), eller at de ikke har tid (27%). En større andel af kvinder end mænd angiver, at det er for dyrt (55% af kvinderne og 37% af mændene), mens mænd i højere grad end kvinder angiver, at det ikke interesserer dem (46% af mændene mod 26% af kvinder). (Se tabel 1.6).

Tabel 1.6: Hvorfor går du sjældent eller aldrig til koncert eller musikarrangement? (Multipel) Vigtigste årsager fordelt på køn (2012, procent af dem, der sjældent eller aldrig går til koncert)

	Alle	Mænd	Kvinder
Det er for dyrt	46	37	55
Det interesserer mig ikke	36	46	26
Jeg har ikke tid	27	28	25
Der er for langt	18	14	22
Mulighederne i mit lokalområde appellerer ikke til mig	17	16	19

De fleste af dem, der hører musik, vælger at gå til koncert i deres hjemkommune eller i den landsdel/region, de bor i. 63% af dem, der går til koncert af og til eller ofte, er til koncert i deres egen by eller kommune, mens 65% benytter sig af tilbuddene i den landsdel/region, de bor i. 32% tager til andre dele af Danmark for at gå til koncert. 10% rejser til udlandet alene for at gå til koncert, mens lidt flere (15%) tager til koncert i udlandet i forbindelse med ferie, forretningsrejse el. lign.

1.4 Festivaler og events

Inden for det seneste år har 19% af danskerne været til musikfestival. Mænd og kvinder bruger festivaler i lige stor udstrækning. Det er særligt borgerne i alderen 15-39 år, som deltager i festivaler – og her særligt de 20-29-årige (45%). (Se tabel 1.7).

Tabel 1.7: Har du været til musikfestival inden for det seneste år? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

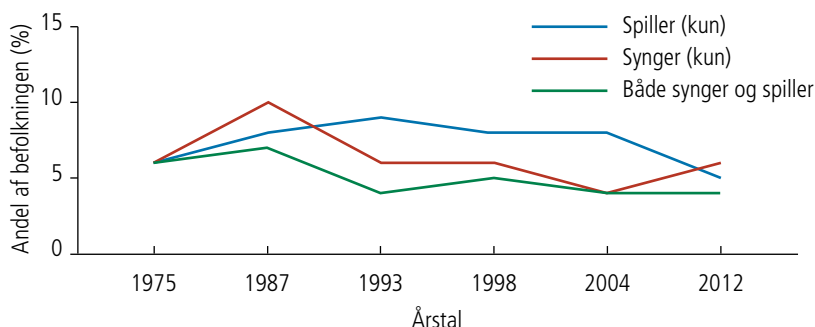
	Samlet befolkning	Køn		Alder (år)						
		Mand	Kvinde	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Ja	19	20	18	40	45	31	22	16	9	4
Nej	81	80	82	60	55	69	78	84	91	96
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1.5 Egen udøvelse

17% af befolkningen spiller, synger eller laver selv musik.

Af hensyn til sammenlignelighed over tid ses i det følgende afgrænset på de personer, som enten spiller, synger eller både spiller og synger. Der ses en tendens til, at færre udelukkende spiller (fra 8% i 2004 til 5% i 2012), mens flere udelukkende synger (fra 4% i 2004 til 6% i 2012). Samme andel som i 2004 både synger og spiller (4%). (Se figur 1.3).

Figur 1.3: Andele af befolkningen, som synger og spiller^A (1975-2012, procent)

^A Svarkategorierne 'Ja, jeg spiller' og 'Ja, jeg synger' er slået sammen til 'Både synger og spiller', hvis respondenterne har angivet begge dele, men på en sådan måde, at dette udelukker respondentens angivelse ved de to særskilte kategorier.

Det er i højere grad mænd, der spiller musik, mens kvinder i højere grad synger. Samme tendens sås i 2004. Af tabel 1.8 fremgår det, at 12% af mændene spiller musik mod 7% af kvinderne. Omvendt synger 13% af kvinderne mod 7% af mændene. En lige stor andel af mændene og kvinderne både spiller og synger (4%).

En større andel af befolkningen under 30 år er selv musikudøvende på tværs af de aktiviteter, der er listet i tabel 1.8. Eksempelvis spiller 20% af de yngste på 15-19 år, mens det gælder 8-10% i aldersgrupperne over 30 år. En større andel af de 15-19-årige, set i forhold til de andre aldersgrupper, komponerer egen musik eller arbejder med en anden form for musikudøvelse, som ikke er omfattet af undersøgelsen.

Der er en mere jævn fordeling på tværs af aldersgrupperne, når det gælder den andel, der synger, og den andel, der både synger og spiller.

Tabel 1.8: Spiller, synger eller laver du selv musik? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Ja, jeg spiller	9	12	7	20	13	10	8	8	8	9
Ja, jeg synger	10	7	13	15	14	10	8	10	10	11
Både spiller og synger ^A	4	4	4	7	7	5	4	3	4	3
Ja, jeg komponerer / sampler / producerer / skriver tekster	2	2	1	6	3	3	1	1	1	0
Ja, andet	2	2	1	4	2	2	1	2	0	2
Nej	83	84	82	69	77	83	86	84	85	83

^A Svarkategorierne 'Ja, jeg spiller' og 'Ja, jeg synger' er slået sammen til 'Både synger og spiller', hvis respondenterne har angivet begge dele, men respondenterne er stadig inkluderet i andelen for 'Ja, jeg spiller' og 'Ja, jeg synger'.

1.6 Nydanskere – særlige perspektiver

Nydanskernes musikforbrug

Andelen af nydanskere, der hører musik, er ligeledes meget høj. 74% af nydanskerne lytter således dagligt til musik mod 79% af den samlede befolkning.² (Se tabel 1.9). Forskellene bekræftes af de statistiske analyser (kontrolleret for alder, uddannelse, indkomst mv.).

Tendensen er som for befolkningen samlet set, at yngre bruger mere tid på at høre musik end ældre. Eksempelvis hører 71% af de 15-19-årige musik mindst en time dagligt – det gælder 39% af de 40-49-årige.

² Dagligt er en samlet betegnelse for kategorierne 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'.

Tabel 1.9: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvor ofte hører du musik? (2012, procent)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
Mere end 3 timer dagligt	23	24
Mere end 1 time dagligt	23	26
Dagligt eller næsten dagligt	28	29
3-4 dage om ugen	6	5
1-2 dage om ugen	6	7
1-3 dage om måneden	2	4
Sjældnere	6	2
Aldrig	5	3
Total	100	100

Hvordan hører man musik

Der er forskel på, hvordan nydanskere og den samlede befolkning hører musik. Apparater som mobiltelefon, digital medieafspiller, computer og tablet bruges i væsentligt højere grad af de nydanske musikforbrugere. Det samme gælder gratis streaming services på internettet. 65% af nydanskerne anvender de nævnte apparater mod 39% af den samlede befolkning. Gratis streaming via internettet benyttes af en dobbelt så stor andel blandt gruppen af nydanskere (51%) sammenlignet med den samlede befolkning (25%).

Forskellene skyldes primært, at der er flere unge i gruppen af nydanskere som helhed set ift. den samlede befolkning.³

Tilsvarende den samlede befolkningsgruppe er det særligt de unge nydanskere på 15-29 år, som benytter sig af de nyere muligheder for at høre musik. 94% af de 15-19-årige hører musik på mobiltelefon, digital medieafspiller, computer eller tablet, og 73% anvender gratis streaming services.

³ Se også kapitel 33 – Det metodiske grundlag.

Musikgenrer

Også blandt nydanskerne er pop den foretrukne musikgenre – dog i mindre grad end hos den samlede befolkning: 65% af de nydanske musikforbrugere lytter til pop mod 76% af den samlede befolkning, jf. tabel 1.10. Hip hop er mere populært blandt nydanskere sammenlignet med den samlede befolkning – tre gange så stor en andel hører hip hop (39% af nydanskerne over for 13% af den samlede befolkning). Særligt nydanskere mellem 15 og 29 år hører hip hop i væsentligt større omfang end de tilsvarende aldersgrupper i befolkningen som helhed. Rockmusik er mindre populært hos nydanskerne end hos den samlede befolkning (22% af de nydanskere, der hører musik, hører rock mod 53% af den samlede befolkning).

41% af de nydanskere, der hører musik, svarer desuden, at de hører 'andet' – dvs. en musikgenre, som ikke fremgår i spørgeskemaet og som fx kan være musikgenrer fra respondenternes oprindelseslande.

En andel på 34% af de nydanskere, der hører musik, hører klassisk musik, hvilket stort set svarer til andelen blandt den samlede befolkning (31%). Blandt de 30-69-årige lytter en større andel af nydanskerne til klassisk musik end andelen af den samlede befolkning.

Tabel 1.10: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvilken type musik hører du mest? (Multipel) Fordelt på alder for nydanskere (2012, procent af andelen, som hører musik)

	Den samlede befolkning	Nydanskere							
		Alle	Alder (år)						
			15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Klassisk musik	32	34	19	26	35	44	57	62	54
Jazz	18	11	9	12	10	7	18	31	0
Rock	53	22	24	23	25	17	19	16	11
Pop	76	65	76	76	65	53	41	50	33
Hip hop	13	39	67	60	26	13	10	2	0
Dans og international folke- musik og viser	23	17	6	13	24	24	21	23	43
Elektronisk musik	14	14	20	20	12	7	4	7	0
Børnemusik	8	6	1	7	10	8	3	7	0
Andet	19	41	38	47	38	46	37	36	36
Total	255	247	261	283	244	218	208	234	176

Koncerter og musikarrangementer

Nydanskerne går generelt mindre til koncerter end den samlede befolkning. 30% af nydanskerne har været til rytmisk koncert mod 45% af den samlede befolkning. 9% af nydanskerne har været til klassisk koncert mod 17% af den samlede befolkning. Kun når det gælder 'Andet musikarrangement', er andelen stort set ens – her er der blandt andet tale om dansk og international folkemusik og viser.

Endelig har 10% af nydanskerne mod 19% af den samlede befolkning været til en musikfestival inden for det seneste år. Disse forskelle bekræftes af de statistiske analyser og kan altså ikke henføres til demografiske forskelle i de to populationer.

Også nydanskere angiver manglende interesse, manglende tid, og at det er for dyrt, som de væsentligste årsager til, at de ikke går til koncerter og musikarrangementer.

Egen udøvelse

16% af nydanskerne er selv aktivt udøvende på musikområdet, hvilket er på samme niveau som i den samlede befolkning. Tendenserne ift. køn og alder følger også mønstret i den samlede befolkning.

2. Teater og anden scenekunst

Kapitlet omfatter et bredt felt af teater og anden scenekunst. Det gælder teater/skuespil, ballet, opera, musical/teaterkoncert, moderne dans, stand up, revy/cabaret/show samt børneteater/dukketeater, skolekomedie eller andet amatørteater. Som noget nyt i forhold til 2004-undersøgelsen indgår endvidere nycirkus/gøgl/gadeteater samt festivaler og events inden for scenekunsten.

Samlet set er der en lille stigning i befolkningens prioritering af teater- og scenekunstopplevelser i perioden 2004 til 2012. Det gælder særligt teater/skuespil, opera, musical/teaterkoncerter samt revy/cabaret/shows. Teater/skuespil er langt den mest udbredte form for scenekunst. De smalleste former er ballet, moderne dans og opera.

Faktorer som køn, alder, uddannelse, indkomst og bopæl har stor betydning for søgningen. Mænd ser generelt færre scenekunstforestillinger end kvinder, dog forholder det sig omvendt i forhold til stand up og nycirkus/gøgl/gadeteater. Ældre borgere og personer med en lang videregående uddannelse ser mere teater/skuespil, opera og ballet end de yngre og lavere uddannede. Personer med høj indkomst ser oftere teater/skuespil, opera og musicals/teaterkoncerter. Danskerne ser overvejende scenekunst i egen by/kommune eller landsdel/region, og personer bosat i land- eller yderkommuner ser generelt mindre teater/scenekunst end personer, der er bosat i bykommuner. De geografiske forskelle i søgningen til scenekunst afspejler til dels udbuddet i nærgeografien.

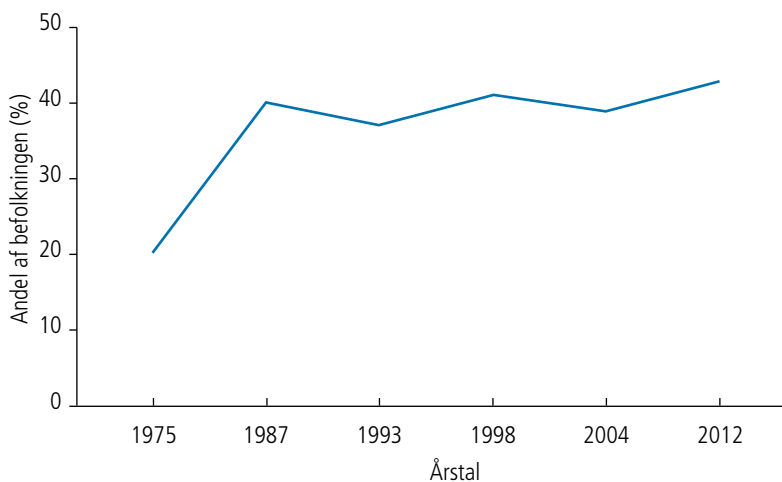
Andelen af nydanskere, der ser scenekunst, er generelt mindre end andelen af den samlede befolkning. Dog ser nydanskere moderne dans, børneteater/dukketeater og nycirkus/gøgl/gadeteater i samme omfang som den samlede befolkning. Unge og personer med en lang videregående uddannelse ser mere teater/skuespil end gennemsnittet blandt nydanskere.

2.1 Teater og anden scenekunst over tid

Udvikling over tid

43% af den danske befolkning har set scenekunst i form af teater/skuespil, musical/teaterkoncert, opera, ballet, moderne dans eller børneteater/dukketeater inden for det seneste år. Det er tale om en lille stigning i forhold til de seneste år, hvor søgningen har ligget nogenlunde stabilt på hhv. 37% (1993), 41% (1998) og 39% (2004).

Figur 2.1: Andelen af befolkningen, der har set scenekunst^A inden for det seneste år (1975-2012, procent)

^A 2012: Scenekunst er en samlet betegnelse for teater/skuespil, musical eller teaterkoncert, opera, ballet, moderne dans og børneteater eller dukketeater. 2004: 'Skuespil, opera, musical, ballet/dans, børneteater og lignende'. I 1987-1998 er der spurgte særskilt disse genrer. 1964 og 1975: Har set teater i denne sæson.

Danskernes prioriteringer af de forskellige former for scenekunst varierer over tid. Set over en 15-årig periode er søgningen til stort set alle former for scenekunst øget. I tabel 2.1 ses andelen af befolkningen, der inden for det seneste år har set følgende scenekunstformer: Teater/skuespil, ballet/moderne dans, opera, musical/teaterkoncert, revy/cabaret/show samt børneteater/dukketeater. Stigningen gælder særligt teater/skuespil (fra 25% i 2004 til 31% i 2012) og musical/teaterkoncert (fra 17% i 2004 til 24% i 2012).

Tabel 2.1: Andele af befolkningen som inden for det seneste år har set forskellige former for scenekunst (1998-2012, procent)

	2012	2004	1998
Teater/skuespil ^A	31	25	29
Ballet/Moderne dans ^B	11	9	7
Opera	10	7	7
Musical/teaterkoncert ^C	24	17	15
Revy/cabaret/show ^D	20	14	24
Børneteater/dukketeater ^E	11	18	18

A 1998: 'Skuespil'. 2004: 'Skuespil', 'Amatørforestillinger' og 'Lokalspil/egnsspil'.

B 1998-2004: 'Dans/ballet'. 2012: 'Ballet' og 'Moderne dans' lagt sammen.

C 1998- 2004: 'Musical'.

D 1998: 'Revy'. 2004: 'Revy, stand-up' og 'Cabaret og show'.

E 1998: 'Børneteater'. 2004: 'Børneteater' og 'Skolekomedie eller lignende'.

2.2 Forskellige former for scenekunst

Hvem ser scenekunst

Teater/skuespil er den mest udbredte form for scenekunst. (Se tabel 2.2).31% af danskerne har i 2012 set en eller flere forestillinger inden for det seneste år. Blandt disse har langt hovedparten (21%) set en til to forestillinger, mens de øvrige har set tre eller flere forestillinger. Teater/skuespil er den form for scenekunst, hvor flest har set mere end tre forestillinger.

24% af danskerne har set musical/teaterkoncert og 20% revy/cabaret/show inden for det seneste år. I forhold til moderne dans, ballet og opera har mellem 7 og 10% af befolkningen set en forestilling inden for det seneste år.

Hvor mellem 63 og 73% af den danske befolkning aldrig har set moderne dans, ballet eller opera, er det kun 19%, der aldrig har set teater/skuespil.

13% af danskerne har inden for det seneste år været til en eller flere stand up forestillinger, mens 10% har set nycirkus/gøgl/gadeteater.

Tabel 2.2: Har du set teater eller andre forestillinger? (2012, procent)

	Aldrig	Mere end et år siden	1-2 gange	3-5 gange	6 gange eller flere	Ved ikke	Total
Teater/skuespil	19	49	21	7	3	2	100
Ballet	67	23	5	2	1	3	100
Opera	63	24	7	2	1	2	100
Musical/teaterkoncerter	31	42	20	3	1	3	100
Moderne dans	73	16	5	1	1	4	100
Stand up	59	25	10	2	1	3	100
Revy/ Cabaret/ Show	40	38	17	2	1	3	100
Børneteater/dukketeater	58	28	9	1	1	4	100
Nycirkus/gøgl/ gadeteater	63	24	8	1	1	4	100
Skolekomedie og andet amatørteater	45	32	17	2	1	3	100

Statistiske analyser viser, at kvinder i højere grad end mænd ser teater og anden scenekunst. Undtagelsen er stand up og nycirkus/gøgl/gadeteater, som mænd og kvinder ser i lige stort omfang.

Desuden ser ældre mere teater/skuespil, opera, ballet samt revy/cabaret/show end unge. Eksempelvis har 18% i aldersgruppen 60-69 år set opera inden for det seneste år mod 5% i aldersgruppen 20-29 år. Omvendt ser de unge langt mere stand up end den ældre del af befolkningen.

Ligeledes er det primært unge i aldersgruppen 15-19 år, der har set moderne dans inden for det seneste år (12% mod 7% af den samlede befolkning).

Uddannelse har desuden særskilt betydning, idet personer med en lang videregående uddannelse oftere ser teater/skuespil, opera og ballet end personer, hvis højest fuldførte uddannelse er grundskolen, erhvervsfaglige eller korte videregående uddannelser. Der er også en statistisk sammenhæng mellem indkomst og brugen af scenekunst. Det gælder særligt opera, teater/skuespil og musicals, som personer med høj indkomst oftere oplever set ift. personer med lavere indkomster. Endelig har det betydning, hvorvidt der er børn i familien. Danskere med hjemmeboende børn ser generelt færre forestillinger inden for de traditionelle scenekunstformer (ballet, opera, musical/teaterkoncerter og revy/cabaret/show), men oftere børneteater/dukketeater, nycirkus/gøgl/gadeteater samt skolekomedier og andet amatørteater.

Søgningen til de forskellige former for scenekunst afspejler desuden muligheder og udbud i de enkelte regioner. Eksempelvis er andelen, der aldrig går til ballet eller opera i Region Nordjylland, markant større (hhv. 81% og 78%) end samme andele i Region Hovedstaden (hhv. 52% og 49%). Personer bosat i landkommuner eller yderkommuner ser desuden mindre teater/skuespil, opera og musical end personer, der er bosat i bykommuner.

Hvorfor ser man ikke scenekunst

Halvdelen af de danskere, der aldrig eller sjældent ser scenekunst, angiver, at det skyldes manglende interesse. (Se tabel 2.3). En tredjedel mener, at det er for dyrt, mens en fjerdedel angiver, at de ikke har tid. 12% angiver, at der er for langt, 10% at de ikke ved, hvilke forestillinger der er. Det tyder dermed på, at de meget tydelige regionale forskelle ift. søgningen også er udtryk for befolkningens forskellige interesser og prioriteringer – og ikke blot manglende muligheder/udbud uden for Hovedstadsregionen.

Næsten dobbelt så mange mænd som kvinder angiver, at teater eller andre forestillinger ikke interesserer dem, mens kvinder i højere grad end mænd angiver, at det er for dyrt.

Det er særligt de 20-39-årige, der ikke har tid, mens flere ældre over 60 år oplever, at der er for langt. En del (26%) i aldersgruppen 20-29 år svarer, at de ikke ved, hvilke forestillinger der er.

Tabel 2.3: Hvorfor ser du sjældent eller aldrig teater eller andre forestillinger? (Multipel) De 5 vigtigste årsager fordelt på køn og alder (2012, procent af andelen, som sjældent eller aldrig ser teater og/eller anden scenekunst)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Det interesserer mig ikke	52	62	37	64	48	46	59	57	51	41
Det er for dyrt	32	25	42	36	44	35	31	26	29	31
Jeg har ikke tid	24	23	24	27	39	44	25	22	7	9
Der er for langt	12	10	15	10	6	10	4	14	20	19
Jeg ved ikke hvilke forestillinger, der er	10	8	13	18	26	16	9	7	4	2

Hvor ser man scenekunst

De danskere, som har set scenekunstneriske forestillinger inden for det seneste år, ser primært forestillinger i egen by/kommune eller landsdel/region, jf. tabel 2.4. 15% rejser dog af og til eller ofte til andre dele af Danmark for at se forestillinger, mens 5% tilsvarende rejser til udlandet med det specifikke formål at se forestillinger. 9% ser af og til eller ofte forestillinger i udlandet i forbindelse med ferier eller forretningsrejse.

Tabel 2.4: Hvor går du i teater eller ser andre forestillinger henne? (2012, procent af andelen, som ser teater og/eller anden scenekunst)

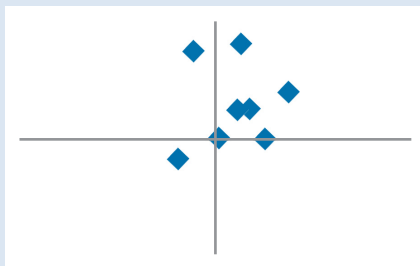
	I min by eller kommune	I den landsdel/region, jeg bor	Jeg rejser til andre dele af Danmark (for at se teater/forestillinger)	Jeg rejser til udlandet (for at se teater/forestillinger)	I udlandet (fx i forbindelse med ferier eller forretningsrejse)
Aldrig	20	23	56	81	66
Sjældent	40	36	30	15	25
Af og til	33	35	13	4	8
Ofte	7	7	2	1	1
Total	100	100	100	100	100

Grundet præciseringer af svarkategorier og spørgsmål i 2012 kan der ikke foretages præcise sammenligninger med 2004. Det er dog interessant, at andelen af danskere, der aldrig rejser til andre dele af Danmark for at se forestillinger, er faldet fra 69% i 2004 til 56% i 2012. Der er på dette område sket en udvikling i retningen af større mobilitet sammenlignet med 2004.

7% af danskerne har desuden deltaget i en teaterfestival eller -event inden for det seneste år. Det gælder i overvejende grad aldersgruppen 15-19 år, hvor andelen er 15%.

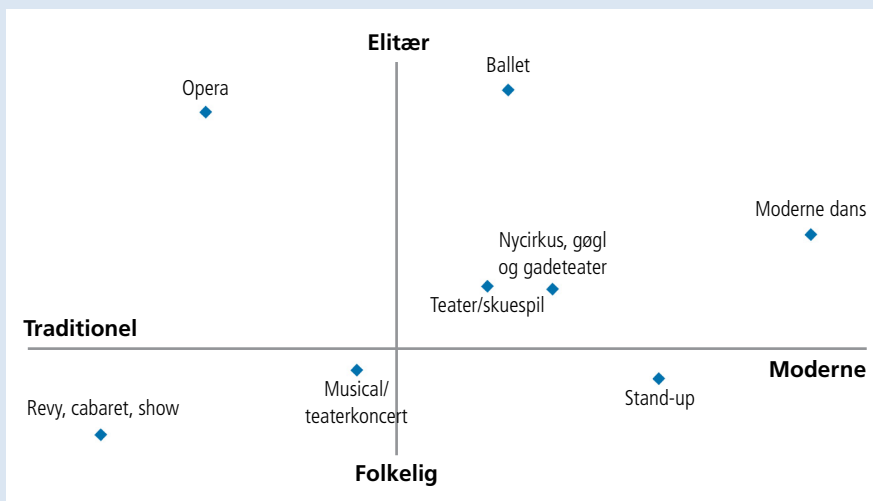
Kulturkort – teater og anden scenekunst

Figur 2.2: Borgerkort – Teater og anden scenekunst

Af borgerkortet (figur 2.2) fremgår, hvordan teaterbrugerne værdimæssigt placerer sig i forhold til den gennemsnitlige dansker. Teater/scenekunst appellerer særligt til personer med moderne og elitære værdier.

Figur 2.3: Brugerkort – Teater og anden scenekunst

Af brugerkortet fremgår det, hvordan de enkelte scenekunstmråder positionerer sig i forhold til hinanden. De brugere, der ser teater/skuespil og nycirkus/gøgl/gadeteater har i overvejende grad moderne værdier. Stand up appellerer også til personer med moderne værdier, men har en mere folkelig appel.

Musical/teaterkoncert har generelt en meget bred appel, mens revy/cabaret/show især ses af personer med folkelige og traditionelle værdier.

Ballet og opera appellerer i særlig høj grad til personer med elitære værdier. Opera er dog værdimæssigt mere traditionelt end ballet. Moderne dans appellerer til personer med elitære, men også mere moderne værdier end ballet og opera.

2.3 Nydanskere – særlige perspektiver

26% af nydanskerne har set teater/skuespil, musical/teaterkoncert, opera, ballet, moderne dans eller børneteater/dukketeater inden for det seneste år, mod 43% af den samlede befolkning.⁴ (Se tabel 2.5). Der er tale om en reel forskel, der ikke kan tilskrives demografiske forskelle mellem de to populationer (fx i relation til alder, uddannelse, indkomst mv.).

De øvrige scenekunstformer: moderne dans, børneteater/dukketeater, nycirkus/gøgl/gadeteater samt skolekomedie/andet amatørteater ses af nogenlunde samme andel af nydanskere som af den samlede befolkning.

Tabel 2.5: Nydanskere og den samlede befolkning: Andele, som har set teater eller andre forestillinger inden for det seneste år (2012, procent)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
Teater/ skuespil	17	31
Ballet	4	8
Opera	3	10
Musical/teaterkoncerter	13	24
Moderne dans	7	7
Stand up	8	13
Revy/ Cabaret/ Show	6	20
Børneteater/dukketeater	10	11
Nycirkus/gøgl/gadeteater	9	10
Skolekomedie og andet amatørteater	19	20

Der er modsatrettede alderseffekter for den samlede befolkning og nydanskerne: For befolkningen gælder som helhed, at øget alder medfører øget deltagelse, men for nydanskere ses det, at personer i den yngste aldersgruppe er de hyppigste brugere af scenekunst.

Eksempelvis har 28% af nydanskerne mellem 15 og 19 år set teater/skuespil inden for det seneste år mod 14% i aldersgruppen 30-39 år, jf. tabel 2.6.

⁴ Afgrænsningen af scenekunstformer refererer til opdelingen, der anvendes i tidsserien, figur 2.1.

Tabel 2.6: Nydanskere: Andele, som har set teater/skuespil fordelt på alder (2012, procent)

	Alder (år)							
	Alle	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Aldrig	41	27	42	45	48	45	51	33
Ja, men det er mere end 1 år siden	32	40	35	29	28	25	21	23
1-2 gange	12	19	10	9	9	12	15	26
3-5 gange	2	4	1	2	2	2	2	9
6 gange eller flere	3	5	1	3	3	0	3	0
Ved ikke	10	6	11	12	10	16	8	9
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

Hvorfor ser man ikke scenekunst?

De væsentligste årsager til, at nydanskere ikke ser teater eller anden scenekunst, er de samme som for den samlede befolkning: Manglende interesse, man har ikke tid, og det er for dyrt.

Set i relation til den samlede befolkning er der en større andel nydanskere, der angiver, at det ikke interesserer dem (62% mod 52%), og at de ikke har tid (38% mod 24%), mens der er en mindre andel, der angiver, at det er for dyrt (26% mod 32%).

Det er primært de 15-19-årige, der angiver, at de sjældent eller aldrig ser teater/scenekunst, fordi det ikke interesserer dem (77%). Til sammenligning gælder det kun for 51% af de 50-59-årige. Tilsvarende er der flere mænd end kvinder blandt nydanskerne, der angiver, at det ikke interesserer dem. Dette følger mønstret i den samlede befolkning.

3. Film

Kapitlet omfatter film i biografen samt film og TV-serier i hjemmet – på DVD, Blu-Ray eller via internettet. Kapitlet omfatter ikke TV-serier og film, der vises i TV som en del af TV-stationernes sendeflader, da disse emner indgår i kapitel 10.

Andelen af danskere, der ser film hjemme, er mindre end i 2004, mens andelen af danskere, der ser film i biografen, er på samme niveau som i 2004. Mønstret for biografbesøg i 2012 er til gengæld ændret, så relativt flere af biografgængerne går i biografen oftere i løbet af et år. I forhold til 2004 ser befolkningen flere amerikanske film.

De unge og personer med lave indkomster ser mest film derhjemme. De unge ser ligeledes langt flere TV-serier end de midaldrende og ældre.

Hovedparten af brugerne ser deres film på DVD/Blu-Ray. En mindre andel streamer og downloader film via internettet. Valg af medie afhænger af alder og køn. Væsentligt flere unge ser film via internettet, ligesom det gælder relativt flere mænd end kvinder.

Langt flere unge går i biografen set i forhold til ældre, ligesom kvinder er hyppigere biografgæster end mænd.

Andelen af nydanskere, der ser film og TV-serier hjemme, er større end andelen af den samlede befolkning. Andelen af biografgængere er stort set den samme for hhv. nydanskere og den samlede befolkning.

Nydanskere prioriterer amerikanske film højt, på linje med den samlede befolkning, mens de ikke i samme omfang prioriterer danske og europæiske film. Til gengæld ser de langt oftere film fra 'andre oprindelseslande'.

3.1 Film derhjemme

Hvem ser film

Andelen af befolkningen, der ser film derhjemme dagligt eller hver uge, er faldet siden 2004, jf. tabel 3.1. I 2012 ser 22% film dagligt eller ugentligt mod 30% i 2004. Andelen svarer dermed til niveauet i 1987. Andelen af befolkningen, der aldrig ser film derhjemme, har desuden ændret sig siden 2004. I den aktuelle undersøgelse svarer 25% af danskerne, at de aldrig ser film derhjemme, mens tallet i 2004 var 13%.

Tabel 3.1: Andele af befolkningen, som ser film på DVD/Blu-Ray, via internettet eller andet (ikke i TV) (1987-2012, procent)

	2012	2004 ^A	1998 ^A	1993 ^A	1987 ^A
Dagligt ^B	3	5	5	6	5
Ugentligt ^C	19	25	30	27	17
Månedligt ^D	28	27	26	22	13
Sjældnere	26	29	24	20	22
Aldrig	25	13	16	25	43

A 1987-1998: 'Hvor ofte ser du film på video hjemme eller hos bekendte?' 2004 også DVD.

B 2012: 'Dagligt eller næsten dagligt'. 1987-2004: 'Stort set dagligt'.

C 2012: '1-2 dage om ugen' og '3-4 dage om ugen'. 1987-1998: 'Hver uge'. 2004: 'Næsten hver uge'.

D 2012: '1-3 dage om måneden' 1987-1998: 'Hver måned'. 2004: 'Næsten hver måned'.

De statistiske analyser viser, at mænd oftere ser film end kvinder, og at de unge oftere ser film end de ældre. Eksempelvis ser 12% af de 15-19-årige film dagligt eller næsten dagligt mod kun 1-2% i aldersgrupperne over 30 år. (Se tabel 3.2).

Tabel 3.2: Hvor ofte ser du film derhjemme (ikke i TV)? Fordelt på alder (2012, procent)

	Alder (år)							
	Alle	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Dagligt eller næsten dagligt	3	12	9	2	2	1	2	1
3-4 dage om ugen	4	13	8	4	5	4	2	2
1-2 dage om ugen	15	33	34	23	19	12	6	6
1-3 dage om måneden	28	33	33	40	33	29	20	16
Sjældnere	26	8	12	24	32	33	30	20
Aldrig	25	2	5	6	9	22	40	54
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

De statistiske analyser viser desuden, at forbruget følger to tendenser: Personer med de laveste indkomster (under 200.000 kr.) ser flere film hjemme end personer med de højeste indkomster (over 600.000 kr.), mens personer i parforhold, som ikke er samlevende, ser flere film hjemme end gifte.

Hvordan ser man film

66% af befolkningen ser film på DVD/Blu-Ray, mens 20% ser film via internettet i form af download og streaming. (Se tabel 3.3). Andelen af mænd, der benytter mulighederne på internettet, er lidt højere end andelen af kvinder (24% mænd mod 17% kvinder).

I forhold til brug af internettet ses forskelle mellem aldersgrupperne, idet de yngste aldersgrupper i højere grad end de øvrige ser film via internettet. Eksempelvis ser 56% af de 20-29-årige film via internettet mod 3-5% i aldersgrupperne 60 år og derover.

Tabel 3.3: Hvordan ser du film derhjemme (ikke i TV)? (Multipl) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
DVD/Blu-Ray, som er købt, lejet eller lånt	66%	65%	67%	88%	82%	85%	84%	67%	52%	36%
Via internettet (download og streaming)	20%	24%	17%	47%	56%	34%	22%	17%	5%	3%
Andet	9%	10%	8%	13%	10%	9%	8%	10%	7%	10%
Jeg ser aldrig film derhjemme	25%	25%	24%	2%	5%	6%	9%	22%	41%	54%

TV-serier

11% af befolkningen ser dagligt eller ugentligt TV-serier, som er købt, lånt eller lejet, mens 45% aldrig gør det. (Se tabel 3.4). Spørgsmålet om TV-serier er nyt i forhold til tidligere undersøgelser. De statistiske analyser viser, at alder igen har betydning for forbruget. Yngre ser således oftere TV-serier end ældre. 40-44% af de 15-29-årige ser TV-serier mindst én gang om ugen, mens det kun er tilfældet for 4% af de 60-69-årige.

De statistiske analyser viser, at både arbejdsmarkedstilknytning og uddannelse har en selvstændig betydning. Pensionister og personer, der er midlertidigt uden for arbejdsstyrken, ser oftere TV-serier, og personer med grundskoleuddannelse som højeste afsluttede uddannelse ser oftere TV-serier end personer med lang videregående uddannelse.

Personer i parforhold, som ikke er samlevende, ser også flere TV-serier end gifte, ligesom personer uden børn oftere ser TV-serier end personer med børn.

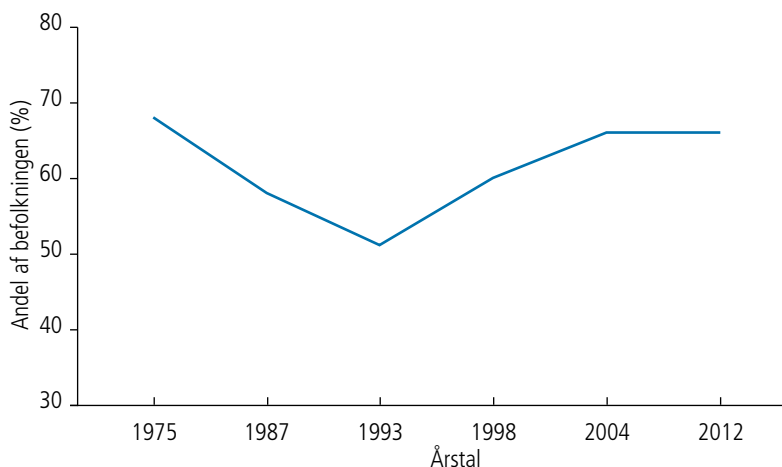
Tabel 3.4: Hvor ofte ser du TV-serier, som du enten har købt, lånt eller lejet på DVD eller via internettet? Fordelt på alder (2012, procent)

	Alder (år)							
	Alle	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Dagligt eller næsten dagligt	3	17	14	3	2	1	1	1
3-4 dage om ugen	3	11	13	5	2	1	1	1
1-2 dage om ugen	5	16	13	7	5	3	2	4
1-3 dage om måneden	12	17	18	16	12	11	8	9
Sjældnere	32	27	27	31	36	37	31	27
Aldrig	45	14	14	38	43	47	58	59
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

3.2 Film i biografen

66% af befolkningen har været i biografen inden for det seneste år, hvilket er på samme niveau som i 2004. Set over tid har andelen varieret, med det hidtil laveste niveau i 1993 (51%). Herefter ses en stigning til 59% i 1998 og altså 66% i både 2004 og 2012.

Figur 3.1: Andel af befolkningen, der har været i biografen inden for det seneste år

A 1975: 'Mere end et halvt år siden'.

Af de danskere, der har været i biografen inden for det seneste år, har 43% været det en til to gange, mens 56% har været det mindst tre gange. I 2012 er der en større andel, der har været i biografen mere end tre gange inden for det seneste år, i forhold til 2004 (56% mod 46%). (Se tabel 3.5).

Tabel 3.5: Hvor mange gange har befolkningen været i biografen inden for det seneste år (1993-2012, procent af andelen, som har været i biografen inden for det seneste år)

	2012	2004	1998	1993 ^A
1-2 gange	43	52	48	45
3-5 gange	36	27	29	30
Mere end 5 gange	20	19	23	26
Ved ikke	1	2	0	-
Total	100	100	100	100

A I 1993 anvendtes kategorien 'Ved ikke' ikke.

Hvem går i biografen

De statistiske analyser viser, at unge oftere går i biografen end ældre, samt at kvinder oftere går i biografen end mænd. Personer uden børn går ligeledes oftere i biografen end personer med børn.

Uddannelsesniveaue har også en betydning for tilbøjeligheden til at gå i biografen: Personer med en lang videregående uddannelse går oftere i biografen end personer med alene grundskole eller erhvervsfaglig uddannelse. Personer, hvis husstandsindkomst overstiger 500.000 kr. årligt, går også oftere i biografen end personer med lavere årlig husstandsindkomst, og enlige og personer i parforhold, men ikke samlevende, går oftere i biografen end gifte. Endelig har bopæl betydning for biografforbruget. Borgere, der bor i en bykommune, går væsentligt oftere i biografen end borgere, der bor i andre typer af kommuner. Dette afspejles også, at udbuddet er større i byerne.

'Superbrugerne' skal findes blandt den yngre del af befolkningen, hvor 24% af de 15-19-årige og 26% af de 20-29-årige har været i biografen seks gange eller mere inden for det seneste år, jf. tabel 3.6. Tilsvarende er det i langt overvejende grad de ældste, der aldrig går i biografen: 28% af danskerne over 70 år går aldrig i biografen, hvilket kun gælder for 2% af de 30-39-årige.

Tabel 3.6: Hvor ofte går du i biografen? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Aldrig	12	13	10	4	3	2	5	10	17	28
Det er mere end ét år siden	22	24	19	7	8	16	19	31	26	25
Inden for det seneste år, har jeg været det 1-2 gange	28	28	28	27	27	36	38	25	24	23
Inden for det seneste år, har jeg været det 3-5 gange	24	22	26	36	36	33	29	20	18	15
Inden for det seneste år, har jeg været det 6 gange eller flere	14	11	16	24	26	12	10	14	14	8
Ved ikke	1	1	1	2	1	0	0	1	1	1
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

12% af befolkningen går aldrig i biografen, og 22% svarer, at det er mere end et år siden. Forklaringerne fra den andel af befolkningen, der sjældent eller aldrig går i biografen, er primært, at man foretrækker at se film derhjemme, og at det ikke har interesse. (Se tabel 3.7). Prisen på biografbilletter er også en barriere – 28% svarer, at de sjældent eller aldrig går i biografen, fordi det er for dyrt. En større andel af de unge set i forhold til ældre (over 50 år) vurderer, at det er for dyrt. En større andel af mændene end kvinderne svarer desuden, at det ikke interesserer dem.

Tabel 3.7: Hvorfor går du sjældent eller aldrig i biografen? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent af andelen, som aldrig eller sjældent går i biografen)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Jeg foretrækker at se film derhjemme	37	39	36	28	43	31	40	40	39	34
Det interesserer mig ikke	31	38	23	25	23	13	23	33	34	36
Det er for dyrt	28	22	34	66	56	39	39	24	24	22
Jeg har ikke tid	18	20	17	34	39	48	28	24	12	6
Der er for langt	12	10	13	12	8	5	8	13	9	17

3.3 Festivaler og events på filmområdet

4% af befolkningen har deltaget i festivaler eller events på filmområdet inden for det seneste år. (Se tabel 3.8). Det gælder i overvejende grad aldersgrupperne 15-39 år, hvor 8% har deltaget, mod 2-4% for de øvrige aldersgrupper.

Andelen, der deltager i festivaler og events, er desuden størst i Region Hovedstaden (7% har deltaget mod 2-4% i de øvrige regioner).

Tabel 3.8: Har du deltaget i festivaler eller events på filmområdet inden for det seneste år? Fordelt på alder (2012, procent)

	Alder (år)							
	Alle	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Ja	4	8	8	8	3	4	3	2
Nej	96	92	92	92	97	96	97	98
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

3.4 Genrer og oprindelseslande

88% af de danskere, der ser film, ser spillefilm. Dokumentarfilm og tegnefilm/animationsfilm ses af hhv. 58% og 46% af filmseerne.

I forhold til 2004 ser danskerne flere amerikanske film samt lidt flere europæiske og danske film, som det ses i tabel 3.9 nedenfor.

Tabel 3.9: Hvilke af følgende typer film ser du? Oprindelsesland (Multipel) (2004^A-2012, procent af andelen, som ser film)

	2012	2004
Danske	82	80
Europæiske	58	52
Amerikanske	89	76
Andre	18	19

A 2004: 'Hvilke af følgende typer film er du interesseret i?'

Komedie, drama og actionfilm ses af de største andele af filmseerne (hhv. 77%, 69% og 67%).

17% af de danskere, der ser film, ser art film/kunstfilm, som dermed er den genre, som den mindste andel ser. Der er tale om en stigning set i forhold til 2004 på alle de sammenlignelige genrer, jf. tabel 3.10.

Tabel 3.10: Hvilke af følgende typer film ser du? Genre (Multipel) (2004^A-2012, procent af andelen, som ser film)

	2012	2004 ^A
Komedie	77	62
Drama	69	53
Action	67	52
Adventure/eventyr/fantasy/science fiction ^B	51	38
Gyser	29	-
Thriller	59	47
Art film/kunstfilm	17	-
Andet	13	16

A 2004: 'Hvilke af følgende typer film er du interesseret i?'

B 2004: 'Eventyrfilm'.

En større andel af mænd end kvinder ser action, adventure/fantasy/science fiction og thriller, mens en større andel af kvinder ser drama og komedie. Der er kun ganske få forskelle mellem aldersgrupperne.

Kulturkort – film

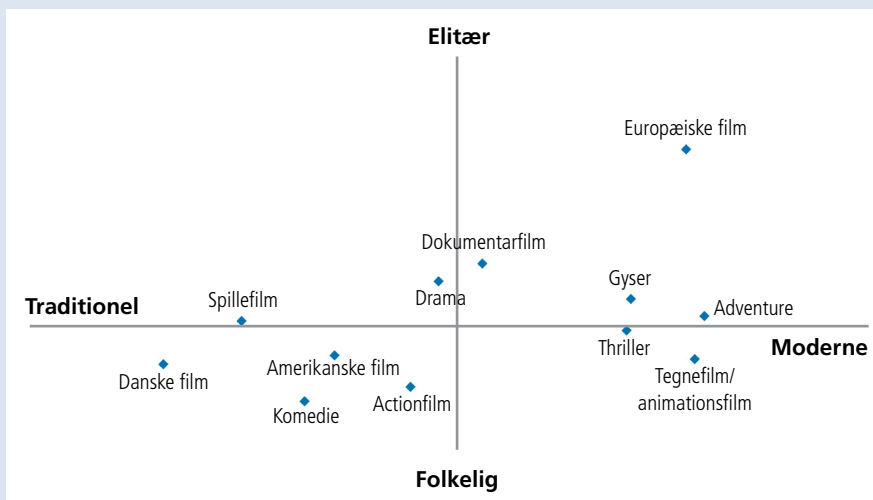
Figur 3.2: Borgerkort – Film

I figur 3.2 vises, hvordan filmbrugerne værdimæssigt placerer sig i forhold til den gennemsnitlige dansker. Som det fremgår, er det især personer med elitære, moderne værdier, der ser film.

De filmgenrer, som er markeret øverst oppe i borgerkortets højre felt, drejer sig om hhv. ikke-vestlige film (film fra andre lande end Europa og USA) og øverst kunstfilm. Når der zoomes ind på brugerkortet, falder disse to kategorier ud.

Figur 3.3: Brugerkort – Film

Af brugerkortet (figur 3.3) fremgår det, hvordan de enkelte filmgenrer positionerer sig i forhold til hinanden. De brugere, der ser hhv. danske film, amerikanske film, komedier, actionfilm og spillefilm, har generelt mere traditionelle værdier end den gennemsnitlige filmbruger. Bortset fra spillefilm appellerer disse film til brugere med overvejende folkelige værdier. Tegnefilm appellerer også til folkeligt orienterede, men især moderne orienterede personer.

Drama og dokumentarfilm samt europæiske film appellerer til personer med overvejende elitære værdier. De europæiske film er værdimæssigt de mest moderne, sammen med gyser- og adventure-film.

3.5 Nydanskerne – særlige perspektiver

Andelen af nydanskere, der ser film dagligt eller ugentligt derhjemme (41%), er større end andelen af den samlede befolkning (22%). (Se tabel 3.11). Tilsvarende ser 31% af nydanskerne dagligt eller ugentligt TV-serier derhjemme mod 11% af den samlede befolkning. De statistiske analyser viser, at forskellene i vid udstrækning kan henføres til demografiske forskelle mellem populationerne. Det gælder ikke mindst det forhold, at gruppen af nydanskere som helhed har en yngre aldersprofil set ift. den samlede befolkning. En næsten lige stor andel af hhv. nydanskere og den samlede befolkning går i biografen.

Tabel 3.11: Nydanskere og den samlede befolkning: Film, TV-serier og biograf (2012, procent)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
Film derhjemme dagligt/ugentligt ^A	41	22
TV-serier dagligt/ugentligt ^B	31	11
Biografen det seneste år	63	66

A 'Hvor ofte ser du film derhjemme (ikke i tv)?'. 'Dagligt eller næsten dagligt', '3-4 dage om ugen' og '1-2 dage om ugen'.

B 'Hvor ofte ser du TV-serier, som du enten har købt, lånt eller lejet på DVD/Blu-Ray eller via internettet?'. 'Dagligt eller næsten dagligt', '3-4 dage om ugen' og '1-2 dage om ugen'.

37% af nydanskerne har ikke været i biografen inden for det seneste år, hvilket svarer til andelen i den samlede befolkning. De nydanskere, der sjældent eller aldrig går i biografen, begrundet det primært med, at de ikke har tid (47%). Desuden svarer 35%, at det ikke interesserer dem, mens 30% svarer, at det er for dyrt.

Filmgenrer

Nydanskere ser generelt flest amerikanske film, jf. tabel 3.12. 84% af dem, der ser film, ser amerikanske film. Det samme gælder for den samlede befolkning (89%). Andelen af nydanskere, der ser danske og europæiske film, er mindre end andelen af den samlede befolkning. Det gælder særligt i forhold til danske film, som en dobbelt så stor andel af den samlede befolkning ser (82% mod 40% af nydanskerne).

Nydanskerne ser til gengæld langt oftere film fra andre oprindelseslande.

Tabel 3.12: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvilke af følgende typer film ser du? Oprindelsesland (Multipl) (2012, procent af andelen, som ser film)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
Danske film	40	82
Europæiske film (ikke danske)	41	58
Amerikanske film	84	89
Andre	38	18

4. Museer og kulturarv

Kapitlet omfatter de tre hovedkategorier kunstmuseer, naturhistoriske og kulturhistoriske museer samt kulturarv bredt i form af udstillinger og oplevelser 'uden for' museet. Det er eksempelvis nationalparker, kulturhistoriske bygninger, fortidsminder samt kulturarvs-events. Også historiske arkiver er indeholdt i undersøgelsen.

En væsentlig større andel af befolkningen besøger museerne i 2012 set i forhold til 2004. Især kvinder, ældre samt personer med høje indkomster besøger kunstmuseer og -udstillinger. Personer med en lang videregående uddannelse besøger oftere et museum end personer med anden uddannelsesmæssig baggrund.

En del benytter museernes hjemmesider forud for et besøg, men meget få bruger dog mulighederne for at opleve samlinger, udstillinger og kulturarv på relevante sites.

Kulturarven 'uden for' museet opsøges af en bred kreds af danskere. Det er især kulturhistoriske bygninger, herunder slotte, herregårde og kirker, der besøges; efterfulgt af kulturmiljøer, kulturlandskaber og nationalparker. Andelen af danskere, der besøger et statsligt eller lokalthistorisk arkiv, er endvidere steget en del set i forhold til 2004.

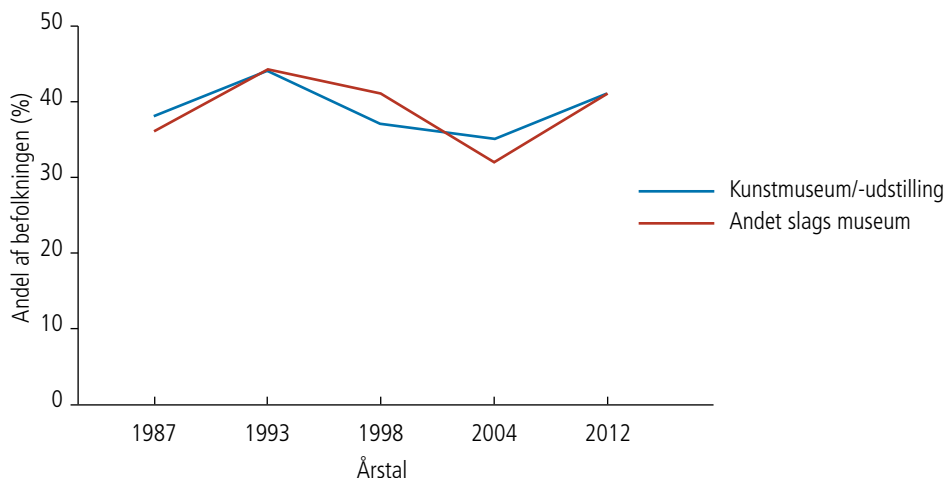
Andelen af nydanskere, der besøger museerne, er væsentligt lavere end andelen af den samlede befolkning. Besøg på de historiske arkiver er på samme niveau som for den samlede befolkning, mens kulturarven prioriteres noget lavere end for befolkningen samlet set.

4.1 Museer og andre udstillinger

Udvikling over tid

Samlet set er der tale om en ret markant fremgang i brugen af museer siden 2004, jf. tabel 4.1.

Figur 4.1: Andelen af befolkningen, som har været på kunstmuseum/-udstilling eller anden slags museum inden for det seneste år (1987-2012, procent)

41 % har besøgt kunstmuseer/kunstudstillinger og en lige så stor andel (41%) har besøgt kulturhistoriske/naturhistoriske museer. Der er i alle tilfælde tale om en stigning i andelen af danskere, der går på museum, set i forhold til 2004.

Andelen, der har besøgt kunstmuseer- eller udstillinger er steget fra 35 til 41%. 32% af befolkningen havde i 2004 besøgt 'Andre museer' (herunder kultur- og naturhistoriske museer). I 2012 ses udelukkende på kulturhistoriske og naturhistoriske museer, som samlet set 41% af befolkningen har besøgt. 37% har besøgt et kulturhistorisk museum, og 18% har besøgt et naturhistorisk museum.

Tabel 4.1: Andelen, der har været på museum eller udstilling inden for det seneste år (1987-2012, procent)

	2012 ^A	2004 ^B	1998 ^B	1993 ^B	1987 ^B
Kunstmuseum/-udstilling	41	35	37	44	38
Kulturhistorisk museum	37	41	41	44	36
Naturhistorisk museum	18	32	41	44	36

A I 2012 opereres med kategorierne kultur- og naturhistorisk museum som suveræne kategorier.

B Tidsserien opererer med kategorien 'Andre slags museer (kulturhistoriske og naturhistoriske museer)'. I 2004 omfattede kategorien foruden kultur- og naturhistoriske museer en 'Andet' kategori.

Andelen af danskere, der aldrig har besøgt et kunstmuseum/-udstilling, bliver stadig mindre. Mens 31% i 2004 aldrig havde besøgt et kunstmuseum eller en udstilling, drejer det sig i 2012 om 17%. 10% har aldrig været på hverken kultur- eller naturhistorisk museum, mens 28% i 2004 aldrig havde været på 'Anden slags museum', som dækker over disse to typer.

Hvem går på museum

De statistiske analyser viser, at flere kvinder end mænd har været på kunstmuseer/-udstillinger og kulturhistoriske museer. Samme tendens sås i 2004.

Som tabel 4.2 viser, har hhv. 35% mænd og 45% kvinder besøgt et kunstmuseum/-udstilling inden for det seneste år, mens hhv. 34% mænd og 40% kvinder har besøgt et kulturhistorisk museum. Særligt i forhold til kunstmuseerne/-udstillingerne er der også en større andel af mændene, som aldrig har besøgt et kunstmuseum/-udstilling (22% mænd mod 13% kvinder).

Tabel 4.2: Har du været på museum eller udstilling? Fordelt på køn og alder (2012, procent)^A

		Køn			Alder (år)						
		Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Kunstmuseum/ -udstilling	Inden for det seneste år	41	35	45	41	35	33	37	40	51	45
	Mere end 1 år siden	40	39	40	37	44	49	41	42	33	34
	Aldrig	17	22	13	18	19	17	22	16	15	17
Kulturhistorisk museum	Inden for det seneste år	37	34	40	37	27	32	35	34	45	41
	Mere end 1 år siden	50	51	49	45	55	56	49	56	46	45
	Aldrig	12	13	10	16	17	11	15	9	8	13
Naturhistorisk museum	Inden for det seneste år	18	18	18	28	15	21	21	15	17	15
	Mere end 1 år siden	55	54	55	41	53	53	54	61	58	51
	Aldrig	24	24	24	22	29	23	23	23	21	27

A Kategorien 'Ved ikke' er udeladt i tabellen. Derfor summerer tallene ikke til 100.

De statistiske analyser viser desuden, at ældre generelt går mere på museum end yngre. Fx har 45% af de 60-69-årige og 41% af de 70-årige og derover besøgt et kulturhistorisk museum inden for det seneste år. Det samme gælder 27% af de 20-29-årige.

For langt hovedparten af de besøgende er der tale om 1-2 museumsbesøg inden for det seneste år. 'Superbrugerne', som har været på kunstmuseum/-udstilling eller kulturhistorisk museum 6 gange eller flere inden for perioden, findes tilsvarende blandt de ældre museumsgæster på over 60 år.

Sammenfattende viser analyserne dog, at en større andel af de unge op til 19 år går på museum set ift. 2004. 29% af de 16-19 årige havde i 2004 besøgt et kunstmuseum/-udstilling. Det tal er steget til 41% i 2012.⁵

Hvorvidt man har børn, spiller også ind på brugen af hhv. kunstmuseer/-udstillinger og naturhistoriske museer. De danskere, der ikke har børn, besøger oftere kunstmuseer/-udstillinger. Omvendt kommer man med større sandsynlighed på et naturhistorisk museum, hvis man har børn i familien. Næst efter de yngste er det voksne i alderen 30-49 år, som er de hyppigste brugere af naturhistoriske museer. Således har 21% af såvel de 30-39-årige som de 40-49-årige samt 28% af de 15-19-årige besøgt et naturhistorisk museum inden for det seneste år.

Er man i et parforhold, men ikke samlevende, besøger man oftere kunst- og kulturhistoriske museer. Endvidere ses en klar sammenhæng mellem brug af museer og uddannelsesniveau, idet danskere med en lang videregående uddannelse oftere besøger et museum end danskere med korte uddannelser. I forhold til kunstmuseer/-udstillinger understøttes dette af, at det særligt er danskere med de højeste indkomster, som går på museum eller udstilling for at se kunst.

De statistiske analyser viser også en klar tendens til, at det er den samme del af befolkningen, som kommer på museerne uanset type. En stor andel af dem, som har været på kunstmuseum/-udstilling inden for det seneste år, har således også været på kultur- og/eller naturhistorisk museum inden for det seneste år. Samme tendens kunne påvises i 2004.

61% af de danskere, der har været på museum eller på udstilling, bruger ofte eller af og til hjembyens eller -kommunens museumstilbud, mens 68% ofte eller af og til går på museum i den landsdel/region, hvor de bor. 42% rejser til andre dele af Danmark for at opleve et museum/en udstilling, mens 49% går på museer i udlandet i forbindelse med ferier, forretningsrejser el. lign., og 21% rejser til udlandet med det specifikke formål at tage på museum/udstilling.

Næsten halvdelen (46%) af de danskere, der aldrig eller sjældent går på museum eller udstilling, svarer, at det skyldes manglende interesse. (Se tabel 4.3). Der er 51% mænd og 41% kvinder, der peger på denne årsag, ligesom det primært er de yngste, der giver denne begrundelse (71% af de 15-19-årige). 27% forklarer fravalget af museumsbesøg med manglende tid.

⁵ I 2012 er 15-årige inkluderet i undersøgelsen.

Tabel 4.3: Hvorfor besøger du sjældent eller aldrig et museum eller en udstilling? (Multipel) De 5 vigtigste årsager fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, der ikke har været på museum eller udstilling)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Det interesserer mig ikke	46	51	41	71	56	45	51	44	43	35
Jeg har ikke tid	27	29	24	36	33	40	35	29	15	8
Det er for dyrt	16	12	20	25	24	18	13	13	16	16
Der er for langt	16	14	18	23	10	13	9	17	20	24
Mulighederne i mit lokalområde appellerer ikke til mig	13	12	14	26	17	16	11	12	10	11

4.2 Historiske arkiver

18% af danskerne har besøgt et statsligt eller lokalhistorisk arkiv inden for det seneste år. 6% har benyttet et historisk arkiv på internettet inden for samme periode. I 2004 brugte 5% et statsligt eller lokalhistorisk arkiv mindst en gang om året. Der spørges således forskelligt i de to undersøgelser, men der er på trods af dette tale om en betydelig stigning.

Tabel 4.4: Har du besøgt et statsligt eller lokalhistorisk arkiv inden for det seneste år? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Ja	18	17	18	22	12	10	10	18	23	25
Nej	83	83	82	78	88	90	90	82	77	75
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Køn, uddannelsesniveaue og bopæl har ingen indflydelse på, om man benytter sig af arkiverne. Aldersmæssigt er det primært de ældste danskere (60 år og over) og de yngste (15-19 år), som kommer på arkiverne – og i stort set dobbelt så høj grad som de 20-49-årige. Tilsvarende står danskere over 50 år for det største online forbrug af arkiverne.

4.3 Kulturarv uden for museerne

73% af danskerne har oplevet kulturarv uden for museumsinstitutionerne inden for det seneste år. De undersøgte oplevelser og danskernes interesse herfor fremgår af tabel 4.5.

Hovedparten af de besøgende har oplevet kulturhistoriske bygninger og udstillinger, fx slotte, herregårde og kirker (57%), mens hhv. 42% og 37% har besøgt kulturmiljøer og -parker eller kulturlandskaber og nationalparker. En tredjedel (33%) har oplevet kunst i byrummet eller landskabet. Mellem 14 og 28% af danskerne har inden for det seneste år haft andre historisk baserede oplevelser som industrihistoriske bygninger og anlæg, events som vikingemarkeder el. lign., ture/byvandring og fortidsminder.

Tabel 4.5: Har du besøgt udstillinger eller oplevet kulturarv 'uden for' museerne inden for det seneste år? (Multipel) (2012, procent)

	Alle	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Kulturhistoriske bygninger og udstillinger (fx slotte, herregårde og kirker)	57	55	60	63	49	55	55	61	63	54
Industrihistoriske bygninger og anlæg	14	20	10	24	13	12	11	17	16	14
Kulturmiljøer og -parker (fx kulturhistoriske havnemiljøer, Kongens Have, Frederiksborg Slotshave)	42	38	45	51	44	42	37	45	43	36
Kunst i byrummet eller landskabet (fx skulpturer)	33	29	37	45	38	36	31	36	31	27
Kulturlandskaber og nationalparker (fx Dyrehaven, Mols Bjerg, Thy Nationalpark)	37	36	38	32	31	40	34	40	42	35
Fortidsminder (fx monumenter, stendysser, gravhøje og ruiner)	28	30	25	38	21	24	28	33	29	26
Historiske ture (fx byvandring)	20	19	21	27	14	12	13	23	27	26
Kulturevents og arrangementer (fx vikingemarkeder, middelalderfestivaler el. lign.)	17	16	19	15	14	20	22	19	15	13
Ingen af delene	27	30	24	21	31	27	28	25	24	32

Set på tværs af de forskellige tilbud er der flere kvinder end mænd, der oplever kulturarv 'uden for' museerne. Undtagelserne – hvor en større andel af mænd end kvinder har oplevet kulturarv – gælder oplevelser, der omhandler industrihistoriske bygninger og anlæg samt fortidsminder.

30% af mændene svarer, at de ikke har haft nogen af de nævnte kulturarvsoplevelser inden for det seneste år mod 24% af kvinderne.

De yngste på 15-19 år udgør den største andel af brugerne i forhold til de fleste tilbud. Undtagelserne er dels kulturlandskaber og nationalparker, som opleves af et bredt udsnit af danskerne, dels kulturevents og arrangementer (fx vikingemarkeder, middelalderfestivaler mv.), hvor det i højere grad er de 30-49-årige, som deltager.

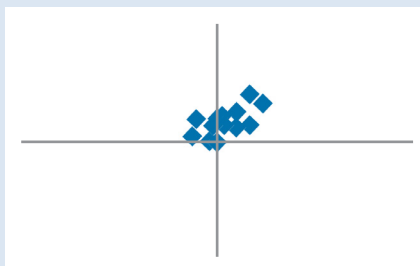
Hovedstadens borgere har det største forbrug af de forskellige kulturarvsoplevelser. Eneste undtagelse er kulturevents og arrangementer som vikingemarkeder, middelalderfestivaler mv., som midtjyderne bruger i tilsvarende udstrækning.

4.4 Hjemmesider og nettilbud

34% af befolkningen har inden for det seneste år benyttet museums-, udstillings- eller kulturarvshjemmesider/-nettilbud. Internettet bruges langt overvejende i forbindelse med kulturarvs-/museumsbesøg. Således svarer 31% af brugerne, at de har benyttet hjemmesider forud for et besøg. Kun 6% har oplevet samlinger, udstillinger eller kulturarv via internettet.

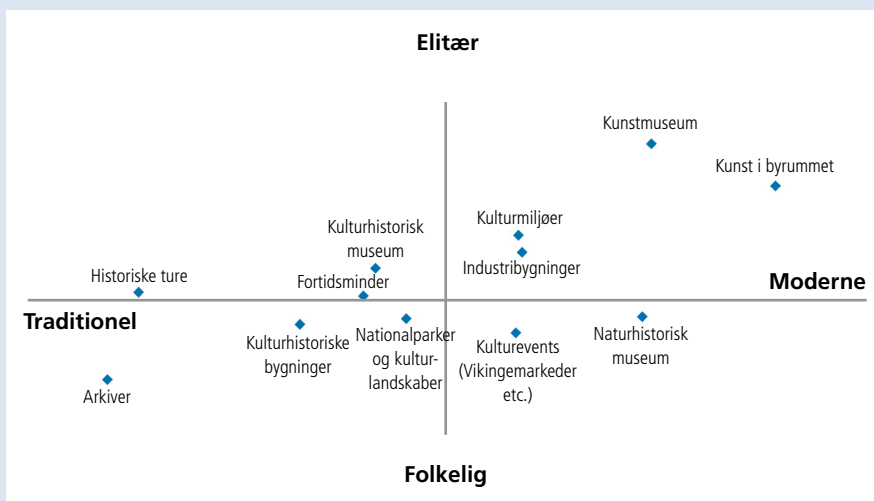
Kulturkort – Museer og kulturarv

Figur 4.2: Borgerkort – Museer og kulturarv

Borgerkortet, figur 4.2 beskriver, hvordan brugerne af museer og kulturarv fordeler sig værdimæssigt i forhold til den gennemsnitlige dansker. Kortet viser, at museer og kulturarv appellerer bredt, dog med overvægt i forhold til de elitære værdier.

Figur 4.3: Brugerkort – Museer og kulturarv

Af brugerkortet, figur 4.3 fremgår det, hvordan de enkelte museumsområder og aktiviteter positionerer sig i forhold til hinanden. Brugere med overvejende moderne og elitære værdier går på kunstmuseum, oplever kunst i byrummet samt kultur- og industrimiljøer. Heroverfor findes personer med overvejende traditionelle og folkelige værdier. De besøger historiske arkiver, kulturhistoriske bygninger og nationalparker.

Personer med overvejende elitære og traditionelle værdier går på kulturhistorisk museum, besøger fortidsminder og prioriterer historiske ture. Kulturhistoriske events samt besøg på naturhistorisk museum appellerer særligt til brugere med folkelige og moderne værdier.

4.5 Nydanskere – særlige perspektiver

Ses alene på andelen af nydanskere, der besøger museer eller oplever anden kulturarv, er denne væsentligt lavere end andelen af den samlede befolkning, også når der statistisk korrigeres for forskelle i alderssammensætning, uddannelse mv.

36% af nydanskerne har oplevet et eller flere museer/udstillinger inden for det seneste år. Det samme gælder 51% af den samlede befolkning. 16% af nydanskerne har aldrig været på museum/udstilling uanset museumstype; det gælder 9% af den samlede befolkning.

Hvem går på museum/udstilling

Som det fremgår af tabel 4.6, har flest nydanskere været på kulturhistorisk museum inden for det seneste år (27%). En lige stor andel nydanske mænd og kvinder besøger museer og udstillinger, hvor det primært gælder kvinderne i befolkningen som helhed.

Tabel 4.6: Nydanskere og den samlede befolkning: Har været på museum eller udstilling inden for det seneste år / Har aldrig været på museum eller udstilling (2012, procent)^A

		Nydanskere	Den samlede befolkning
Kunstmuseum/-udstilling	Inden for det seneste år	24	41
	Aldrig	31	17
Kulturhistorisk museum	Inden for det seneste år	27	37
	Aldrig	21	12
Naturhistorisk museum	Inden for det seneste år	22	18
	Aldrig	29	24

^A Kategorierne 'Mere end 1 år siden' og 'Ved ikke' er udeladt i tabellen. Derfor summerer tallene ikke til 100.

De yngste i alderen 15-19 år står for langt det største forbrug på området. 20-27% har været på en eller anden form for museum/udstilling 1-2 gange inden for det seneste år. Blandt nydanskerne på 40-49 år – som efter de yngste er de hyppigste brugere – er det en andel på 15-19%, der har været på museum 1-2 gange i perioden. Nydanskere over 60 år kommer meget sjældent på museer.

De nydanskere, der sjældent eller aldrig kommer på museerne, peger på de samme årsager som ikke-brugerne i den samlede befolkning. 49% begrundes fravalget af museumsbesøg med manglende interesse, 48% med manglende tid, 23% mener, at det er for dyrt.

Historiske arkiver og kulturarv

14% har inden for det seneste år besøgt et statsligt eller lokalhistorisk arkiv, hvilket er en mindre andel sammenlignet med den samlede befolkning (18%). Det er i overvejende grad de yngste på 15-19 år, som står for forbruget.

Omkring halvdelen af nydanskerne har haft forskellige kulturarvsoplevelser inden for det seneste år (51%). For den samlede befolkning er der tale om 73%.

De mest foretrukne kulturarvsoplevelser er de samme for hhv. nydanskere og befolkningen som helhed. Foruden kulturhistoriske bygninger og udstillinger (34%) er kulturmiljøer og -parker samt kulturlandskaber og nationalparker de mest besøgte (hhv. 27% og 19%). (Se tabel 4.7).

Tabel 4.7: Nydanskere og den samlede befolkning: Har du besøgt udstillinger eller oplevet kulturarv 'uden for' museerne inden for det seneste år? (Multipel) (2012, procent)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
Kulturhistoriske bygninger og udstillinger (fx slotte, herregårde og kirker)	34	57
Industrihistoriske bygninger og anlæg	11	14
Kulturmiljøer og -parker (fx kulturhistoriske havnemiljøer, Kongens have, Frederiksborg Slotshave)	27	42
Kunst i byrummet eller landskabet (fx skulpturer)	17	33
Kulturlandskaber og nationalparker (fx Dyrehaven, Mols Bjerge, Thy Nationalpark)	19	37
Fortidsminder (fx monumenter, stendysser, gravhøje og ruiner)	11	28
Historiske ture (fx byvandring)	15	20
Kulturevents og arrangementer (fx vikingemarkeder, middelalderfestivaler el. lign)	11	17
Ingen af delene	49	27

Der er ikke forskelle på hhv. nydanske mænd og nydanske kvinders brug af kulturarvs-tilbuddene, ligesom de forskellige tilbud bruges af et bredt udsnit af nydanskerne rent aldersmæssigt.

5. Biblioteker

Kapitlet omfatter danskernes biblioteksbrug og herunder brugen af bibliotekernes nettilbud.

Andelen af den samlede befolkning, der kommer på biblioteket, er faldet siden 2004. Det er dog fortsat en bred kreds af danskere, der benytter biblioteket. Kvinder kommer oftere end mænd, personer med en lang videregående uddannelse kommer oftere end personer med kortere uddannelser og lavtlønnede kommer oftere end højtlønnede. Ligeledes kommer personer med hjemmeboende børn oftere på biblioteket end personer uden børn.

Biblioteksbrugere kommer i langt overvejende grad på biblioteket for at låne bøger, blade og musik. Der ses endvidere en lille stigning i filmudlån og deltagelse i musikarrangementer, foredrag og debatarrangementer set ift. 2004. Borgerservice er mange steder blevet en integreret del af biblioteket, og en del af de besøgende kommer også for at betjene sig af services i den forbindelse.

En del borgere bruger bibliotekernes hjemmesider og nettilbud, dog primært til bestilling af bøger, fornyelse af lån samt for at søge praktiske oplysninger.

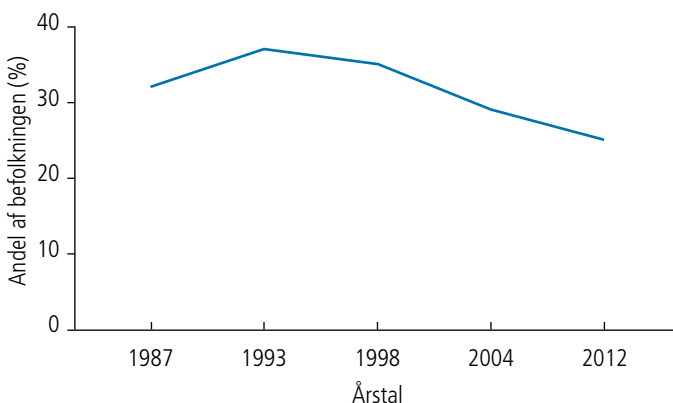
Andelen af nydanskere, der bruger biblioteket, er større end andelen af den samlede befolkning. Det er især de nydanske kvinder og de yngre nydanskere, der benytter biblioteket.

5.1 Det fysiske bibliotek

Udvikling over tid

En mindre andel af befolkningen kommer på biblioteket sammenlignet med 2004. (Se tabel 5.1). 54% af danskerne har besøgt et bibliotek mindst en gang inden for det seneste år, mod 65% i 2004. Andelen af danskere, der kommer på biblioteket en gang om måneden eller oftere, er ligeledes faldet siden 2004 – fra 29 til 25%.

Figur 5.1: Andelen af befolkningen, som kommer på biblioteket mindst en gang om måneden (1987-2012, procent)

Andelen af danskere, der aldrig kommer på et bibliotek, har været stabil siden 2004, nemlig 22%. Dobbelt så mange kommer dog på biblioteket under en gang om året i 2012, målt i forhold til 2004 (23% mod 11% i 2004). Tendensen er således, at bibliotekets brugere generelt kommer sjældnere på det fysiske bibliotek.

Tabel 5.1: Hvor ofte kommer du på et bibliotek? (1964-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993	1987	1975 ^c	1964 ^c
En gang om måneden eller oftere ^a	25	29	35	37	32	37	25
Mindst én gang om året ^b	29	36	25	27	32	-	-
Sjældnere (under en gang om året)	23	11	7	-	-	-	-
Aldrig	22	22	32	37	36	-	-
Total	100	100	100	100	100	-	-

A 2012: 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mindst en dag om ugen' og 'Mindst en dag om måneden'. 2004: 'Næsten en gang om ugen' og 'Næsten en gang om måneden'. 1987-1998: 'Næsten hver dag', 'Ca. 2 gange om ugen', 'Ca. en gang om ugen', 'Ca. to gange om måneden' og 'Ca. en gang om måneden'.

B 2012: 'Mindst en dag hver 3. måned' og 'Mindst en dag om året'. 1987-2004: 'Ca. 3-10 gange om året' og 'Ca. 1-2 gange om året'.

C 1964-1975: 'Kommer på biblioteket' – uden tidsangivelse.

Hvem kommer på biblioteket?

De statistiske analyser viser, at kvinder oftere kommer på biblioteket end mænd. Eksempelvis besøger 32% af kvinderne biblioteket én gang om måneden eller oftere, mens det kun er gældende for 18% af mændene.

Både yngre og ældre bruger bibliotekerne, jf. tabel 5.2. De ældste borgere (over 60 år) er de mest aktive biblioteksgængere (30% af de 60-69-årige og 33% af de 70-årige og derover kommer én gang om måneden eller oftere). Andelen, der aldrig kommer på biblioteket, er dog samtidig størst blandt netop de ældre over 60 år.

Tabel 5.2: Hvor ofte kommer du på biblioteket? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Dagligt eller næsten dagligt	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
Mindst en dag om ugen	5	4	6	5	5	4	5	4	5	8
Mindst en dag om måneden	19	13	25	15	18	20	18	15	24	24
Mindst en dag hver 3. måned	15	15	16	24	17	21	18	14	12	11
Mindst en dag om året	14	14	14	18	22	15	16	17	10	9
Sjældnere	23	25	22	19	22	24	24	27	25	19
Aldrig	22	28	16	18	16	15	18	23	26	29
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

De statistiske analyser viser endvidere, at personer med grundskole-, erhvervsfaglig eller kort videregående uddannelse som højeste uddannelse bruger biblioteket mindre end personer med en lang videregående uddannelse. Eksempelvis besøger 35% af danskerne med en lang videregående uddannelse biblioteket en dag om måneden eller oftere, mens dette gælder for 20% af danskerne med alene en grundskoleuddannelse.

Personer med de laveste indkomster (under 300.000 kr. om året) kommer samtidig oftere på biblioteket end personer med indkomster over 600.000 kr. Endelig kommer man oftere på biblioteket, hvis man har børn.

5.2 Hvordan bruges biblioteket?

Udvikling over tid

De danskere, der kommer på biblioteket, låner bøger og blade, og en del ledsager børn. Samme tendenser sås i 2004, om end der er tale om en vis udvikling. (Se tabel 5.3). 89% låner bøger og blade, hvilket er en stigning fra 85% i 2004. 29% ledsager børn, hvilket er et fald fra 36% i 2004.

En del brugere (23%) låner musik, på niveau med 2004, og ca. en femtedel af biblioteksgængerne får råd og vejledning af personalet (19%) – en kategori, der ikke tidligere har været en del af undersøgelsen.

Borgerservice er siden 2004 flere steder blevet en integreret del af biblioteket, og en del af de besøgende kommer i den forbindelse (15%).

I 2004 kom 29% af biblioteksgængerne for at benytte håndbøger/opslagsværker, hvilket ikke er en kategori i nærværende undersøgelse. Der ses dog en stigning i andelen, der læser bøger/blade på stedet (fra 14% i 2004 til 22% i 2012), hvilket blandt andet kan skyldes denne ændring i svarkategorier.

Endelig ses en stigning i andelen af brugere, der låner film (fra 6% til 19%), samt en lille stigning i andelen, der deltager i musikarrangementer og foredrag/debat (fra hhv. 6% til 8% og fra 10% til 14%) – målt i forhold til 2004.

Tabel 5.3: Hvordan bruger du biblioteket (evt. bogbussen)? (Multipel) (1975-2012, procent af andelen, som kommer på et bibliotek)^A

	2012	2004	1998	1993	1987	1975
Låner bøger/blade	89	85	85	92	95	94
Låner musik	23	24	20	18	18	12
Låner film	19	6	9	2	-	-
Deltager i musikarrangement	8	6	5	5	1	1
Deltager i foredrag/debat	14	10	11	9	6	-
Ser filmforevisninger	2	2	2	1	3	1
Ser udstillinger	14	13	19	15	-	3
Deltager i møder/undervisning/kurser og lign.	8 ^B	6	4	6 ^B	1 ^B	1 ^B
Benytter håndbøger/opslagsværker	-	29	42	38	-	-
Får anden information	20 ^C	22	30	22	-	-
Læser bøger/blade/aviser	22	14	14	15	14	-
Bruger computer/internet	7 ^E	9	-	-	-	-
Bruger kopimaskine, fax eller lign.	9	14	11	11	-	-
Ledsager børn	29	36	32	-	-	-

A I 2004 lød spørgsmålet: Hvad kommer du på biblioteket efter?

B Studiekreds.

C Finder information (fx pjecer).

D I 2012 er der spurgt separat til 'Deltager i møder (fx foreningsaktiviteter, læsekredse)' og 'Deltager i undervisning/kurser', som her er lagt sammen.

E I 2012 inkl. trådløst netværk.

Hvem bruger biblioteket hvordan

Der ses en del forskelle i kvinder og mænds brug af biblioteket, ligesom alder også spiller en vis rolle. (Se tabel 5.4).

Kvinder benytter i højere grad end mænd biblioteket til at låne bøger/blade, film og lyd-bøger, deltager oftere end mænd i kulturelle aktiviteter på biblioteket såsom udstillinger, musikarrangementer, filmforevisninger eller foredrag/debatter, ledsager of-

tere end mænd børn på børnebiblioteket og får oftere end mænd råd og vejledning af personalet.

Derimod foretrækker mænd i højere grad end kvinder at låne musik og computerspil, ligesom de oftere end kvinder læser bøger/blade/aviser på stedet. Mænd benytter også oftere borgerservice end kvinder.

Alle aldersgrupper låner materialer og benytter faciliteter på stedet, mens det primært er ældre (over 50 år), der deltager i arrangementer af forskellig art.

Tabel 5.4: Hvordan bruger du biblioteket (evt. bogbussen)? (Multipl) Fordelt på køn og alder (2012, procent af andelen, som kommer på et bibliotek)

	Alle	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Låner materialer med hjem										
Bøger/blade	89	85	92	91	90	92	91	89	90	84
Musik	23	27	20	25	22	26	24	26	21	17
Lydbøger	12	10	14	5	7	16	13	18	11	9
Film	19	18	21	26	19	30	27	18	14	6
Computerspil/konsolspil	5	6	5	8	6	14	9	1	1	0
Deltager i arrangementer eller ser udstillinger										
Deltager i musik-arrangementer	8	7	9	5	8	6	7	8	9	11
Deltager i foredrag/debat	14	11	16	1	5	9	8	16	23	23
Ser filmforevisninger	2	1	2	2	1	1	1	1	3	2
Ser udstillinger	14	12	16	6	6	9	11	18	19	21
Deltager i møder (fx foreningsaktiviteter, læsekredse)	4	3	6	1	1	1	1	4	9	9
Deltager i undervisning/kurser	5	5	5	3	5	4	2	3	8	9
Benytter faciliteter på stedet										
Borgerservice	15	17	14	6	15	13	16	13	14	21
Finder information (fx pjecer)	20	19	20	18	17	14	13	25	26	21

Læser bøger/blade/aviser på stedet	22	26	19	19	20	18	22	23	22	26
Bruger computer/internet/trådløst netværk	7	7	7	17	17	9	6	5	5	2
Bruger fotokopimaskine, fax eller lignende	9	7	10	5	14	11	7	7	8	9
Andre ting										
Ledsager børn (til børnebiblioteket)	29	24	33	3	9	68	62	15	17	5
Får råd og vejledning af personalet	19	15	21	15	19	20	20	18	18	21
Kommer fordi det er et rart sted at være	16	12	19	13	12	21	19	13	16	16
Kommer som led i studie eller uddannelse (fx møder i læsegrupper)	10	8	11	31	38	9	6	4	4	4
Kommer for at mødes med andre (fx i cafe, til sociale arrangementer)	3	3	4	7	2	3	2	2	3	6
Andet	4	4	4	4	3	6	3	5	5	3

Hvem kommer ikke på biblioteket

46% af befolkningen kommer sjældent eller aldrig på biblioteket. Det er primært mænd, der sjældent eller aldrig kommer på biblioteket (53% mænd mod 38% kvinder).

De danskere, der sjældent eller aldrig kommer på biblioteket, begrundet det primært med, at det ikke interesserer dem (49%), og at de ikke har tid (23%), jf. tabel 5.5. Desuden har 26% angivet 'andet' som begrundelse.

Mændene angiver i højere grad end kvinderne, at det ikke interesserer dem at gå på biblioteket (56% mod 41% af kvinderne), mens både mænd og kvinder angiver, at de mangler tid. I forhold til alder er der flest i den helt unge alderskategori på 15-19 år, der ikke kommer på biblioteket, fordi det ikke interesserer dem (77%), mens de 30-39-årige er dem, for hvem tid er den største barriere (36%).

Personer med en grundskoleuddannelse og en erhvervsfaglig uddannelse angiver i langt højere grad end personer med en anden type uddannelse, at de kun sjældent eller aldrig kommer på biblioteket, fordi det ikke interesserer dem. Manglende tid er derimod den primære begrundelse for personer med en lang videregående uddannelse.

**Tabel 5.5: Hvorfor kommer du sjældent eller aldrig på biblioteket? (Multipel)
De 5 vigtigste årsager fordelt på køn og alder (2012, procent af andelen, der
sjældent eller aldrig kommer på et bibliotek)**

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Det interesserer mig ikke	49	56	41	77	53	44	53	47	49	47
Jeg har ikke tid	23	23	23	32	29	36	33	24	15	11
Der er for langt	7	5	9	13	9	4	6	5	5	13
Jeg foretrækker at benytte bibliotekernes tilbud på nettet	6	6	7	6	13	11	5	11	2	1
Jeg ved ikke, hvilke aktiviteter der er	5	5	5	9	8	10	6	3	4	1

5.3 Bibliotekernes tilbud på nettet

Der er sket en mindre stigning i brugen af bibliotekernes nettilbud fra 2004 og frem til 2012. 25% af befolkningen bruger bibliotekernes nettilbud mindst en gang om året eller oftere, mod 20% i 2004. Samtidig er andelen, der aldrig benytter bibliotekernes tilbud på nettet, faldet fra 73% i 2004 til 60% 2012.

13% benytter sig af bibliotekernes tilbud på internettet mindst én gang om måneden eller oftere, hvilket er stort set uændret fra 2004.

Tendensen, hvad angår netbrugerne, følger den fysiske brug af bibliotekerne: Der er en større andel kvinder end mænd, der bruger bibliotekernes hjemmesider. 15% kvinder mod 9% mænd bruger bibliotekernes tilbud på nettet mindst én gang om måneden eller oftere. Der er tilsvarende en større andel af mænd end kvinder, der aldrig bruger bibliotekernes hjemmesider, mens personer med en mellemlang og lang videregående uddannelse bruger tilbuddene mere end personer med anden uddannelse. Der er ikke væsentlige forskelle mellem aldersgrupperne.

I tabel 5.6 ses en oversigt over brugen af forskellige funktioner på bibliotekernes hjemmesider fordelt på køn og alder og sammenlignet med 2004.

Hjemmesiderne benyttes primært til søgning og bestilling af bøger (83%) samt oplysninger om og fornyelse af lån (67%). Det er en stigning fra 2004, hvor 67% søgte og bestilte bøger og 39% fornyede lån.

En større del af brugerne (46% mod 33% i 2004) finder oplysninger om biblioteket

– for eksempel åbningstider og arrangementer. Endelig bruger 17% bibliotekernes hjemmesider til at låne eller downloade e-bøger, hvilket ikke var en mulighed i 2004.

Tabel 5.6: Hvordan bruger du bibliotekernes tilbud på nettet? (Multipel) Fordelt på køn og alder (kun 2012) (2004-2012, procent af andelen, som bruger bibliotekernes tilbud på nettet)

			Køn		Alder (år)						
	2004	2012	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
	Alle	Alle									
Søger og bestiller bøger	67	83	75	88	80	89	87	86	80	78	75
Søger og bestiller andet materiale for eksempel musik og film	25	29	32	27	23	26	34	36	32	20	23
Ser oplysninger om mine lån og fornyer mine lån	39	67	56	74	50	68	74	74	66	62	53
Downloader/hører musik (fx via bibzoom.dk)	0	6	10	4	7	7	8	4	7	5	5
Ser film (fx via filmstriben.dk)	-	10	10	9	12	15	13	14	6	5	2
Låner/downloader e-bøger	-	17	20	15	14	21	18	13	18	16	15
Downloader tidsskrifts-artikler	7	9	12	8	2	25	11	6	6	7	5
Benytter pallesgavebod.dk	-	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Benytter litteratursiden.dk	-	10	6	12	6	5	7	9	11	15	12
Finder oplysninger om biblioteket, for eksempel åbningstider, arrangementer eller lignende	33	46	36	53	26	53	48	51	43	45	42
Andet	9	5	7	3	22	4	3	4	4	3	10

5.4 Nydanskere – særlige perspektiver

Nydanskere er generelt mere aktive biblioteksgængere end befolkningen som helhed, jf. tabel 5.7. 36% af nydanskerne kommer således på biblioteket mindst én dag om mæ-

den eller oftere, mens det samme er gældende for 25% af den samlede befolkning. 16% af nydanskerne kommer aldrig på biblioteket mod 22% af den samlede befolkning. Forskellene understøttes af de statistiske analyser (kontrolleret for effekten af alder, uddannelse mv.). Samme tendens blev desuden påvist i 2004-undersøgelsen.

Hvem bruger biblioteket og hvordan

Nydanske kvinder bruger oftere end mænd biblioteket, men forskellen er ikke så udtalt som i den samlede befolkning: 39% af de nydanske kvinder besøger biblioteket en gang om måneden eller oftere, hvilket gælder 35% af mændene.

Der er et klart mønster i forhold til alder. De yngre nydanskere kommer oftere på biblioteket end ældre. Eksempelvis kommer 51% af de 15-19-årige på biblioteket en gang om måneden eller oftere, mens det gælder 25% af de 50-59-årige.

Tabel 5.7: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvor ofte kommer du på et bibliotek? (2012, procent)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
Dagligt eller næsten dagligt	4	1
Mindst en dag om ugen	10	5
Mindst en dag om måneden	22	19
Mindst en dag hver 3. måned	14	15
Mindst en dag om året	8	14
Sjældnere	26	23
Aldrig	16	22
Total	100	100

86% af de nydanskere, der kommer på et bibliotek, låner bøger og blade, hvilket nogenlunde svarer til niveauet blandt biblioteksgængere i den samlede befolkning (jf. tabel 5.8). Nydanske brugere låner i mindre grad musik (11%) og lydbøger (5%) end brugere i den samlede danske befolkning (hhv. 23% og 12%), men låner til gengæld i højere grad film (27% af nydanskerne mod 19% i den samlede befolkning).

En væsentlig andel af nydanske brugere (40%) læser bøger/blade/aviser på stedet. Det er næsten dobbelt så stor en andel som i den samlede befolkning.

De nydanske brugere benytter også i langt højere grad end brugerne i den samlede befolkning bibliotekets faciliteter som computer, internet og kopimaskine. Eksempelvis bruger 26% af de nydanske biblioteksgængere computer eller internet på biblioteket, mens det gælder 7% af biblioteksgængerne i den samlede befolkning.

Tabel 5.8: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvordan bruger du biblioteket (evt. bogbussen)? (Multipl) (2012, procent af dem, der kommer på et bibliotek)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
Låner materialer med hjem		
Bøger/blade	86	89
Musik	11	23
Lydbøger	5	12
Film	27	19
Computerspil/konsolspil	9	5
Deltager i arrangementer eller ser udstillinger		
Deltager i musikarrangementer	5	8
Deltager i foredrag/debat	8	14
Ser filmforevisninger	3	2
Ser udstillinger	14	14
Deltager i møder (fx foreningsaktiviteter, læsekredse)	3	4
Deltager i undervisning/kurser	7	5
Benytter faciliteter på stedet		
Borgerservice	18	15
Finder information (fx pjecer)	19	20
Læser bøger/blade/aviser på steder	40	22
Bruger computer/internet/trådløst netværk	26	7
Bruger fotokopimaskine, fax eller lignende	21	9
Andre ting		
Ledsager børn (til børnebiblioteket)	24	29
Får råd og vejledning af personalet	15	19
Kommer fordi det er et rart sted at være	22	17
Kommer som led i studie eller uddannelse (fx møder i læsegrupper)	18	10
Kommer for at mødes med andre (fx i cafe, til sociale arrangementer)	6	3
Andet	12	4

De nydanskere, der sjældent eller aldrig kommer på biblioteket, angiver manglende tid (47%) og manglende interesse (44%) som de primære årsager. Det er i overvejende grad

de yngste aldersgrupper, der begrundet fravalget med manglende interesse, mens aldersgrupperne mellem 30 og 49 år primært begrundet deres fravalg med manglende tid.

Bibliotekernes tilbud på nettet

9% af nydanskerne bruger bibliotekernes tilbud på nettet mindst én gang om måneden eller oftere. Det gælder 13% i den samlede befolkning. Brugen følger tendenserne blandt brugerne i befolkningen som helhed.

6. Bøger

Kapitlet omfatter skøn- og faglitteratur, der læses som trykte bøger, elektroniske bøger (e-bøger) eller høres som lydbøger. Hertil kommer deltagelse i festivaler og events på litteraturområdet.

En stigende andel af befolkningen læser aldrig bøger, mens andelen af danskere, der læser skønlitteratur, er stigende. Der er væsentligt flere kvinder end mænd, der læser skønlitteratur, og mønstret er, at jo ældre man er, jo mere læser man.

Andelen af danskere, der læser faglitteratur, er imidlertid svagt dalende, og her er der flere mænd end kvinder blandt læserne. Alder er ikke afgørende her. Personer med en lang videregående uddannelse læser langt mere både skøn- og faglitteratur end personer med anden uddannelsesmæssig baggrund.

Bøger læses stadig primært i trykt form. E-bøger og lydbøger benyttes af en mindre andel af danskerne, og her især de yngste aldersgrupper.

Andelen af nydanskere, der læser bøger, er mindre end andelen af den samlede befolkning. Det gælder især skønlitteratur. Nydanske kvinder læser væsentligt mere end nydanske mænd. Modsat tendensen i befolkningen som helhed er det de unge nydanskere, der er de flittigste læsere med hensyn til både skøn- og faglitteratur.

6.1 Skøn- og faglitteratur

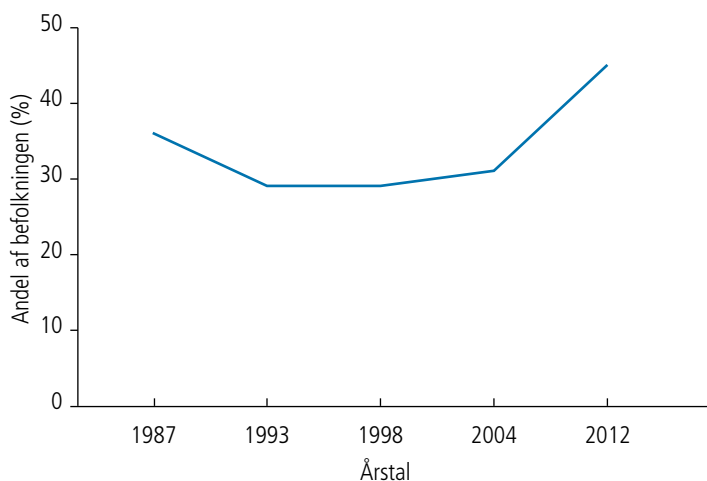
Udviklingen over tid

Der er en stigende andel af befolkningen, der ikke læser bøger. I 2004 svarede 10%, at de aldrig læste bøger, mens det gælder 18% i 2012.

Som det fremgår af tabel 6.1, er der dog fra 2004 til 2012 samtidig tale om en stigning i andelen af befolkningen, der læser skønlitteratur – andelen har været støt stigende siden 1993. 23% af befolkningen læser dagligt skønlitteratur mod 17% i 2004. Der er desuden færre, der i 2012 svarer, at de aldrig læser skønlitteratur (21% mod 24% i 2004).

Der ses samtidig et fald i andelen af befolkningen, der læser faglitteratur. Således læser 10% i 2012 dagligt faglitteratur, mens det i 2004 var 12%. Andelen, der aldrig læser faglitteratur, er desuden steget fra 22% i 2004 til 29% i 2012. Der er dermed en større andel af befolkningen, som læser skønlitteratur frem for faglitteratur. Samme tendens ses i perioden 1987 frem til 1998, mens tendensen i 2004 er den omvendte.

Figur 6.1: Andele af befolkningen, der dagligt eller ugentligt læser skønlitteratur^A (1987-2012)

A Se noter til tabel 6.1

Tabel 6.1: Hvor ofte læser/hører du skøn- og faglitteratur? (1987-2012, procent)

		2012	2004	1998	1993	1987
Skønlitteratur ^A	Dagligt ^B	23	17	16	14	20
	Ugentligt ^C	22	14	13	15	16 ^E
	Månedligt ^D	16	17	20	18	18 ^F
	Sjældnere	19	29	23	22	31
	Aldrig	21	24	28	31	15
Faglitteratur	Dagligt	10 ^B	12	13	10	12
	Ugentligt	19 ^C	20	14	13 ^E	14 ^E
	Månedligt	20 ^D	19	19 ^F	17 ^F	24 ^F
	Sjældnere	22	27	19	20	31
	Aldrig	29	22	35	40	19

A I 1998- og 1993-undersøgelserne var skønlitteratur opdelt i to grupper, hhv. skønlitterære bøger og kriminal- og spændingsromaner.

B 2012: 'Dagligt eller næsten dagligt'. Tidligere år: 'Stort set dagligt'.

C 2012: '1-2 dage om ugen' og '3-4 dage om ugen'. Tidligere år: 'Næsten hver uge'.

D 2012: '1-3 dage om måneden'. Tidligere år: 'Næsten hver måned'.

E 'Hver uge'.

F 'Hver måned'.

Hvem læser bøger?

De statistiske analyser viser, at kvinder oftere end mænd læser skønlitteratur. Således læser 31% af kvinderne dagligt skønlitteratur mod 14% af mændene. Ligeledes læser 31% af mændene aldrig skønlitteratur mod kun 13% af kvinderne. (Se tabel 6.2).

Der er tilsvarende en sammenhæng mellem forbruget af skønlitteratur og alder: Jo ældre man er, jo mere læser man. Eksempelvis læser 36% af de 70-årige og derover og 25% af de 50-59-årige dagligt skønlitterære bøger. Det samme gælder 10% af de 20-29-årige.

De statistiske analyser viser desuden, at både civilstatus og børn i familien har betydning for læsning af skønlitteratur. Voksne uden børn læser således oftere skønlitteratur end voksne med børn, ligesom enlige/singler oftere læser skønlitteratur end gifte danskere.

Der ses ingen sammenhæng mellem hhv. køn og alder og læsning af faglitteratur.

**Table 6.2: How often do you read/listen to fiction and non-fiction literature and comic books?
 Distributed by gender and age (2012, percent)**

		Gender			Age (years)						
		All	Men	Women	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Fiction literature	Dagligt ^A	23	14	31	12	10	15	19	25	29	36
	Ugentligt ^B	22	18	24	26	20	21	21	22	23	20
	Månedligt eller sjældnere ^C	34	37	32	37	45	43	37	34	29	25
	Aldrig	21	31	13	25	25	22	24	20	19	20
Non-fiction literature	Dagligt ^A	10	9	10	15	19	10	6	11	7	9
	Ugentligt ^B	19	20	19	19	21	22	22	21	17	15
	Månedligt eller sjældnere ^C	42	37	45	37	36	47	44	43	43	37
	Aldrig	29	33	25	31	25	22	28	26	32	39
Comic books	Dagligt ^A	2	2	1	5	1	1	1	2	1	2
	Ugentligt ^B	3	4	1	8	5	3	3	3	1	2
	Månedligt eller sjældnere ^C	30	30	30	27	25	33	38	36	27	19
	Aldrig	66	64	67	61	69	63	59	59	70	77

A 'Dagligt eller næsten dagligt'.

B '1-2 dage om ugen' og '3-4 dage om ugen'.

C '1-3 dage om måneden' og 'Sjældnere'.

Læsevaneerne hænger desuden sammen med uddannelsesniveau. Danskere med en lang videregående uddannelse læser mere faglitteratur end danskere med en anden uddannelsesmæssig baggrund. Samme tendens ses, når det gælder skønlitteratur. Således læser danskere med en lang videregående uddannelse oftere skønlitteratur end danskere med en grundskole-, erhvervsfaglig eller kort videregående uddannelse.

De statistiske analyser viser også en sammenhæng mellem det at læse skønlitteratur og det at læse faglitteratur: Jo oftere man læser skønlitteratur, jo mere sandsynligt er det, at man også læser faglitteratur. Således læser størstedelen af dem, som læser faglitteratur, også skønlitteratur.

De danskere, der aldrig eller sjældent læser bøger, svarer, at de væsentligste årsager er manglende tid (55%), og at man hellere vil se TV, film el. lign. (49%). Særligt kvinderne svarer, at de ikke har tid.

Hvordan læser danskerne bøger?

80% af befolkningen læser trykte bøger, jf. tabel 6.3. E-bøger og lydbøger bruges af hhv. 8 og 10% af danskerne. Kvinder læser i højere grad end mænd trykte bøger (hhv. 87% kvinder mod 73% mænd), mens mænd i lidt højere grad synes at have taget e-bøgerne til sig. Disse anvendes af 10% af mændene mod 7% af kvinderne. Mænd og kvinders forbrug af lydbøger er på samme niveau (10%).

Tabel 6.3: Hvordan læser du bøger? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Trykte bøger	80	73	87	76	79	82	79	80	82	81
Elektroniske bøger ('e-bøger' på computer, tablet/iPad eller lignende)	8	10	7	15	16	13	10	8	4	3
Lydbøger (fx på CD eller Mp3)	10	10	10	9	9	13	10	14	8	7
Jeg læser aldrig bøger	18	25	11	22	19	15	19	17	17	18

Det er særligt den yngre del af befolkningen, der læser bøgerne som e-bøger. 15% af de 15-19-årige og 16% af de 20-29-årige læser e-bøger mod kun 4% af de 60-69-årige og 3% af de 70-årige og derover. Lydbøger bruges af et bredere udsnit af befolkningen, dog primært af de 30-39-årige og de 50-59-årige (hhv. 13% og 14%).

Der er forskel på, i hvilke situationer og med hvilket formål man læser/hører bøger.

(Se tabel 6.4). For 76% af de danskere, der læser bøger, er læsning en aktivitet, hvor man 'sætter sig ned for at læse i en bestemt bog'. Godnatlæsning før sengetid og ferielæsning er ligeledes to populære læsesituationer (hhv. 58% og 66%). Hertil kommer, at 60% bruger bøger, når de søger viden og information.

Tabel 6.4: I hvilke situationer læser du bøger? (Multipel) Udvalgte situationer fordelt på køn (2012, procent af dem, der læser/hører bøger)

	Alle	Mænd	Kvinder
Jeg 'sætter mig ned' for at læse i en bestemt bog	76	73	78
Når jeg holder ferie	66	59	71
Når jeg søger viden og information	60	61	59
Godnatlæsning før jeg skal sove	58	50	63
Under transport	30	27	31
Når jeg vil slappe af, men ikke har noget bestemt, jeg vil læse	26	24	26

Festivaler og events på litteraturområdet

Kun 4% af befolkningen har inden for det seneste år benyttet sig af litteraturrelaterede kulturtilbud som festivaler eller forskellige events. Der er en større andel af kvinderne end mændene, der har deltaget, ligesom en større andel af de ældre (60 år og derover) har deltaget set i forhold til yngre.

6.2 Nydanskere – særlige perspektiver

Overordnet set læser en mindre andel af nydanskere, set ift. den samlede befolkning. Således er andelen af nydanskere, der aldrig læser bøger, 26% mod en andel på 18% af den samlede befolkning. (Se tabel 6.5 og 6.6). Der er tale om en reel forskel – også når der statistisk korrigeres for demografiske forskelle mellem den samlede befolkning og gruppen af nydanskere som helhed (fx i relation til alder og uddannelse).

Særligt skønlitteratur læses i mindre omfang af nydanskerne. 9% læser dagligt skønlitteratur mod 23% af den samlede befolkning. Tendensen er den samme i forhold til faglitteratur – om end knap så udpræget. 35% af nydanskerne læser aldrig faglitteratur mod 29% af den samlede befolkning.

Der er som i den samlede befolkning en tendens til, at nydanske kvinder oftere end nydanske mænd læser skønlitteratur. Andelen af kvinder, der dagligt læser skønlittera-

tur, er således dobbelt så stor som andelen af mænd (12% kvinder mod 6% mænd). Desuden er andelen af nydanske mænd, der aldrig læser skønlitteratur, større end andelen af nydanske kvinder (38% mænd mod 27% kvinder).

Det er særligt de yngre nydanskere, som udgør læserne af både skøn- og faglitteratur. I forhold til skønlitteratur er der flest ugentlige læsere blandt de yngste på 15-19 år (44% mod fx 20% blandt de 40-49-årige). Det samme gælder i forhold til faglitteratur – her læser en andel på 36% af de 15-19-årige ugentligt sammenlignet med en andel på 25% af de 40-49-årige.

Tabel 6.5: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvor ofte læser/hører du skøn- og faglitteratur samt tegneserier? Fordelt på køn for nydanskere (2012, procent)

		Den samlede befolkning	Nydanskerne		
		Alle	Alle	Mænd	Kvinder
Skønlitteratur	Dagligt ^A	23	9	6	12
	Ugentligt ^B	22	18	14	21
	Månedligt eller sjældnere ^C	34	40	42	39
	Aldrig	21	33	38	27
Faglitteratur	Dagligt ^A	10	10	11	10
	Ugentligt ^B	19	21	18	23
	Månedligt eller sjældnere ^C	42	35	36	33
	Aldrig	29	35	36	34
Tegneserier	Dagligt ^A	2	2	2	2
	Ugentligt ^B	3	5	5	5
	Månedligt eller sjældnere ^C	30	23	24	22
	Aldrig	66	70	68	72

A 'Dagligt eller næsten dagligt'.

B '1-2 dage om ugen' og '3-4 dage om ugen'.

C '1-3 dage om måneden' og 'Sjældnere'.

De nydanskere, der sjældent eller aldrig læser bøger, begrundet det – som det også er tilfældet for den samlede befolkning – med manglende tid, at man hellere vil se TV, film el. lign. samt manglende interesse. Hvad angår manglende interesse, er der flere nydanskere, der angiver dette som en væsentlig årsag til fravalget af læsning (28% mod 16% af den samlede befolkning).

Hvordan læser man bøger

En dobbelt så stor andel af nydanskerne læser deres bøger som e-bøger (16% mod 8% af den samlede befolkning). Samtidig læser 69% af nydanskerne trykte bøger, hvilket er en mindre andel set ift. den samlede befolkning, hvor 80% læser trykte bøger. Kun 3% af nydanskerne benytter sig af lydbøger mod en andel på 10% af den samlede befolkning. Forskellene kan ikke alene tilskrives, at populationen af nydanskere er yngre.

Tabel 6.6: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvordan læser du bøger? (Multipel) (2012, procent)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
Trykte bøger	69	80
Elektroniske bøger ('e-bøger' på computer, tablet/iPad eller lignende)	16	8
Lydbøger (fx på CD eller Mp3)	3	10
Jeg læser aldrig bøger	26	18

Festivaler og events på litteraturområdet

5% af nydanskerne har inden for det seneste år deltaget i festivaler og events på litteraturområdet, hvilket svarer til andelen blandt den samlede befolkning (4%). Der ses ingen nævneværdig forskel på nydanske mænd og kvinders brug af litteraturfestivaler og events, ligesom det aldersmæssigt er et bredt udsnit af nydanskerne, der har deltaget inden for det seneste år.

7. Sport og motion

Kapitlet omfatter sport og motion, der dyrkes i hhv. foreninger/klubber, private centre og på egen hånd. Der er fokus på både de traditionelle sportsgrene (individuel og holdsport) og motionsaktiviteter.

Undersøgelsen belyser også, hvor ofte borgerne går til lokale, nationale og internationale (entrébelagte) sportsarrangementer.

Andelen af befolkningen, der dyrker sport og motion, har været konstant stigende gennem de sidste 50 år. Der er tale om mere end en firedobling af andelen af aktive i perioden.

Samtidig har de aktive øget aktivitetsniveauet og dyrker hyppigere sport og motion end tidligere. Hvor alder i de tidligere undersøgelser medførte lavere aktivitetsniveau, er dette ikke længere tilfældet. Inden for alle aldersgrupper er der tale om vækst i andelen af borgere, der dyrker sport og motion; mest markant blandt borgere på 70 år og derover. Kvinder dyrker generelt mere sport og motion end mænd.

Væksten i aktivitetsniveauet er sket parallelt med udviklingen i faciliteter og livsstile. Således er der en større andel af befolkningen, der er aktive i fitnesscenter, ligesom andelen, der jogger/løber, er steget markant.

Gruppen af nydanskere følger samme mønster. Dog er andelen af nydanske mænd, der dyrker sport og motion, større end andelen af nydanske kvinder.

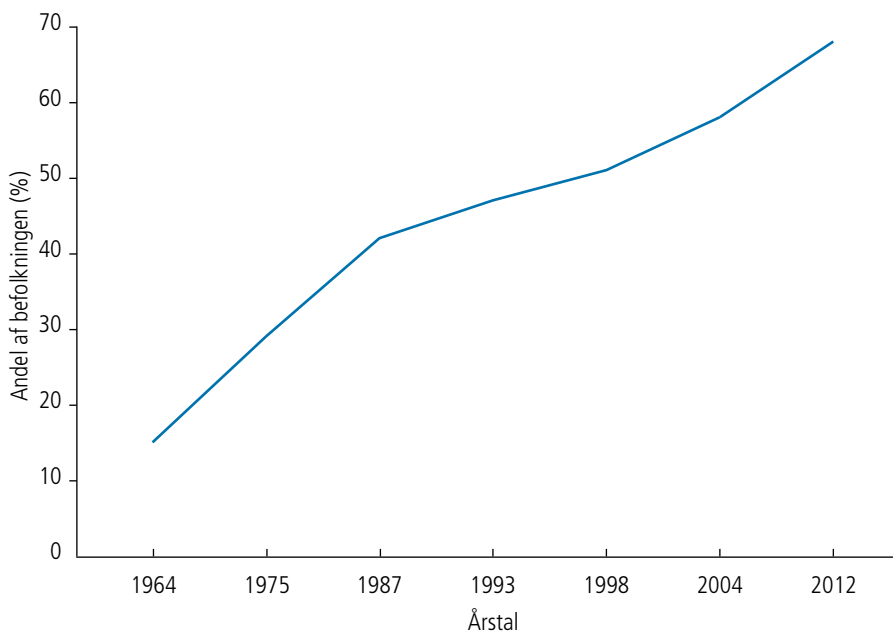
7.1 Sport og motionsvaner

Udvikling over tid

Overordnet set er der fortsat en stigning i danskernes interesse for at dyrke sport og motion. 68% af befolkningen har dyrket sport og motion mindst én gang om ugen inden for det seneste år, mod 58% i 2004.

Udviklingen har i øvrigt været støt stigende i perioden siden 1964. Inden for de seneste 20 år er der tale om en stigning fra 47% i 1993 til 68% i 2012. Der er dog tale om forskellige nuancer i spørgsmålsformuleringer og opgørelser over tid, som det fremgår af tabel 7.1.

Figur 7.1: Andelen af befolkningen, der har dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år^A (1964-2012, procent)

^A Mindst én gang om ugen. Se desuden noter til tabel 7.1.

Fra 1987 frem til 2004 er der stort set lige mange kvinder og mænd, som dyrker sport og motion (jf. tabel 7.1). Billedet ændrer sig i 2012, hvor 71% af kvinderne mod 65% af mændene er aktivt udøvende. Man skal tilbage til hhv. 1964 og 1975 for at finde lignende forskelle på sports- og motionsvanerne blandt de to køn – og her med omvendt fortegn. Det er således første gang, at kvinder i højere grad end mænd dyrker sport og motion.

Som det fremgår, er der inden for alle aldersgrupper tale om en vækst i andelen af borgere, der dyrker sport/motion over tid. Mest markant er udviklingen blandt den ældste del af befolkningen. Fra 2004 til 2012 ses et ændret mønster. Hvor andelen, der er aktive, faldt nogenlunde jævnt med alderen i 2004, er dette ikke tilfældet i 2012.

Tabel 7.1: Hvor ofte dyrker du sport/motion (uanset aktiviteter)? (Mindst en dag om ugen) (1964-2012, procent)

	2012 ^A	2004 ^B	1998 ^C	1993	1987	1975	1964 ^D
Alle	68	58	51	47	42	29	15
Mænd	65	58	51	47	43	31	21
Kvinder	71	57	51	47	42	27	11
15-19 år ^E	85	73	67	67	61	52	53
20-29 år	77	69	59	56	48	41	27
30-39 år	68	60	51	49	46	41	17
40-49 år	70	61	51	49	44	25	10
50-59 år	64	56	46	42	31	21	5
60-69 år	66	50	47	36	30	11	3
70+ år	65	44	37	30	24 ^F	13	2

A 2012: Hvor ofte dyrker du sport/motion (uanset aktiviteter). Medtaget: Mindst 1 dag om ugen.

B 2004: Hvor ofte dyrker du normalt motion/sport (alle aktiviteter). Medtaget: Mindst 1 gang om ugen.

C 1998: Dyrker De normalt sport eller motion?

D 1964: Dyrker De sport?

E 2012: 15-19 år. Tidligere år: 16-19 år.

F 1987: Indgår kun de 70-74 årige.

Samtidig med at flere generelt set dyrker sport og motion regelmæssigt, er danskerne i 2012 også aktive mere hyppigt end tidligere. I 2012 dyrker danskerne typisk sport og motion 2 eller 3 dage om ugen (hhv. 17% og 18%). I 2004 var det mest typisk at være aktiv 1 eller 2 gange om ugen (i begge tilfælde 17%). I 2012 kan 13% af danskerne desuden karakteriseres som meget aktive sport- og motionsudøvere, der er aktive 5 dage om ugen eller mere. I 2004 var der tale om 9%.

Hvem dyrker sport og motion

De statistiske analyser viser, at der er en sammenhæng mellem både køn, alder, uddannelse og danskernes sports- og motionsvaner.

Kvinder dyrker i højere grad end mænd sport regelmæssigt, hvilket med en enkelt undtagelse gælder for samtlige aldersgrupper. Således er andelen af aktive mænd og kvinder lige store blandt de 15-19-årige, jf. tabel 7.2.

De yngste på 15-19 år er da også de flittigste motionsdyrkere – 32% dyrker sport og motion 5 dage om ugen eller mere. Befolkningen over 20 år dyrker overvejende sport og motion 2-3 dage om ugen – det gælder således også aldersgrupperne 60-69 år og 70 år og derover. Der er særlig stor forskel på mænd og kvinders aktivitetsniveau i aldersgruppen 60-69 år, hvor 71% kvinder dyrker sport og motion mindst 1 dag om ugen mod 60% mænd.

Danskere med grundskole, gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse som højeste uddannelse dyrker desuden mindre sport end danskere med videregående uddannelser. Eksempelvis har 31% af danskerne med en grundskoleuddannelse som højest fuldførte uddannelse ikke dyrket sport og motion regelmæssigt inden for det seneste år, mens det gælder 22% af danskerne med en videregående uddannelse.

De danskere, der svarer, at de ikke har dyrket sport og motion regelmæssigt inden for det seneste år, angiver primært manglende interesse og manglende tid, som de væsentligste årsager hertil.

Tabel 7.2: Hvor ofte dyrker du sport og motion? Fordelt på alder og køn (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
5 dage om ugen eller mere	13	12	15	32	14	9	11	11	16	15
4 dage om ugen	9	10	9	12	15	10	9	8	9	6
3 dage om ugen	18	18	19	16	23	23	20	17	16	14
2 dage om ugen	17	16	18	16	19	18	20	15	16	16
1 dag om ugen	10	9	11	10	7	8	10	12	8	15
1-3 dage om måneden	4	5	3	1	5	5	5	4	3	2
Sjældnere	2	2	2	1	3	2	2	2	2	2
Aldrig	26	28	24	14	15	24	24	30	29	31
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

7.2 Sportsgrene og motionsformer

Udvikling over tid

Fitness (fx kredsløbstræning, vægttræning, spinning, aerobic, zumba), jogging/løb og vandreture er de mest populære aktiviteter. 26-28% af befolkningen har regelmæssigt dyrket disse aktiviteter inden for det sidste år, jf. tabel 7.3.

Løb og vandring var også i 2004 blandt de mest populære aktiviteter, når danskerne skulle motionere (16% af danskerne dyrkede hhv. løb og vandring regelmæssigt). I 2012 er der en væsentlig større andel af danskerne, der dyrker disse motionsformer (hhv. 26% og 27% af befolkningen). Der er inden for alle aldersgrupper tale om en stor vækst i andelen, der løber. Siden 2004 er andelen især øget for voksne over 50 år, hvor der er tale om mere end en fordobling af andelen, der løber. Der ses tilsvarende en udvikling mod øget tilgang til fitness.

Der er tilsvarende en langt større andel af danskerne, som regelmæssigt cykler sammenlignet med andelen i 2004 (23% mod 8% i 2004). I 2004 indeholdt kategorien 'cykling' ikke cykling som motions- og transportform, men kun cykelsport. Dette spiller naturligvis ind på den relativt store forskel i andelen.

Når det gælder nogle af de mere traditionelle idrætsgrene og boldspil, er tilslutningen på mellem 2 og 6% af befolkningen. Det gælder fx fodbold (6%), badminton (6%), tennis (3%) og håndbold (2%). Med undtagelse af badminton, hvor andelen er faldet fra 9% i 2004 til 6% i 2012, ligger disse sportsgrene på nogenlunde samme niveau som i 2004.

Også de øvrige traditionelle idrætsgrene og motionsaktiviteter dyrkes af stort set samme andel af danskerne som i 2004. Det gælder fx ridning, svømning, atletik, forskellige former for kampsport, golf, yoga og dans.

Tabel 7.3: Andelen af befolkningen, der har dyrket forskellige former for sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år^A (Multipl) (1993-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993
Fodbold	6	8	6	7
Håndbold	2	2	3	3
Badminton	6	9	8	9
Tennis	3	4	4	3
Golf	6	5	3	1
Ridning	2	3	2	2
Svømning	12	11	18	10
Jogging, løb ^B	26	16	15	9
Cykling ^C	23	8	5	2
Vandreture ^D	27	16	15	3
Gymnastik ^E	12	12	18	14
Dans (standarddans, salsa, tango, ballet) ^F	5	5	4	2
Parkour og skating (fx klatring, rulleskøjter, skateboard) ^G	1	4	5	-
Fitness (kredsløbstræning, vægttræning, spinning, bodybuilding, aerobic, zumba) ^H	28	11	11	4
Atletik	0	1	-	-
Yogal	5	4	3	1
Kampsport (fx karate, taekwondo, boksning, brydning) ^I	1	2	2	0
Vandsport (fx sejlad, roning, vandski, kano, kajak)	3	3	2	0
		Kano, kajak, roning ^K		
		Sejlad, windsurfing ^K	3	2
Handikapidræt	1	1	-	-
Andet	10	-	-	-

A Mindst en gang om ugen

B 2004: Jogging/motionsløb/orienteringsløb.

C 2004: Cykelsport (ikke transport).

D 2004: Vandreture, motionsmarch.

E 2004: Gymnastik/ aerobic mv.

F 2004: Dans, alle former.

G 2004: Rulleskøjter/skateboard.

H 2004: Vægttræning/bodybuilding, inkl. motionscenter.

I 2004: Yoga, afspænding.

J 2004: Kampsport (karate, taekwondo, aikido, judo, brydning el. andet).

K Kategorier i 2004.

Hvem dyrker hvilke sportsgrene og motionsformer

Der er en række former for sport og motion, som primært dyrkes af hhv. mænd eller kvinder. Ligeledes er der forskel på, hvilke sportsgrene eller motionsformer der dyrkes i de forskellige aldersgrupper (jf. tabel 7.4).

Der er en lige stor andel af mænd og kvinder, som løber (26%). Det er særligt den voksne befolkning i alderen 15-49 år, som prioriterer løb (36-44%) – her i særdeleshed aldersgrupperne 20-29 år (44%) og 30-39 år (41%).

Vandreture og fitness dyrkes i højere grad af kvinder: 30% af kvinderne vandrer, mod 24% af mændene. For fitness gælder det 32% af kvinderne mod 23% af mændene.

Især voksne over 50 år dyrker vandring som motionsform, idet mellem 32% og 40% angiver, at de fast har dyrket 'vandreture' inden for det seneste år. For de yngste på 15-19 år gælder det kun en andel på 6%, og for de 20-29-årige er andelen 12%. For gruppen over 60 år er andelen, der vandrer regelmæssigt, næsten tredoblet sammenlignet med 2004. Således var der i 2004 14% af de 60-69-årige og 11% af de 70-årige og derover, der vandrede. I 2012 er der tale om 40% af de 60-69-årige og 32% af de 70-årige og derover.

Fitness dyrkes regelmæssigt af et bredt udsnit af danskerne. 54% af de 20-29-årige oplyser, at de har dyrket fitness regelmæssigt inden for det seneste år. Det samme gælder 43% af de yngste på 15-19 år. Andelen falder herefter jævnt med alderen, men bibeholder et vist niveau blandt de ældste. Således dyrker 21% af de 60-69-årige fitness, ligesom det gælder 15% af de 70-årige og derover.

Cykling dyrkes regelmæssigt af hhv. 26% mænd og 21% kvinder. Aldersmæssigt er cykling en af de sportsgrene/motionsformer, der fordeler sig mest ligeligt på tværs af alle aldersgrupper – givetvis fordi aktiviteten, udover at være en decideret sportsgren, også udgør en brugt motionsform, herunder transportform, blandt et bredt udsnit af danskerne.

Tabel 7.4: Hvilke former for sport/motion har du dyrket fast inden for det seneste år? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Har ikke dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år	26	28	24	14	15	24	24	30	29	31
Fodbold	6	12	2	24	17	9	7	4	3	1
Golf	6	8	4	6	2	4	5	5	9	7
Svømning	13	10	14	12	16	14	14	10	12	11
Gymnastik	12	6	17	16	5	5	5	7	16	26
Håndbold	2	2	2	12	6	2	1	1	1	1
Badminton	6	7	4	7	6	4	8	5	6	4
Ridning	2	1	3	11	3	4	3	1	1	1
Tennis	3	5	2	5	3	2	4	2	4	2
Atletik	0	1	0	3	1	1	1	0	0	0
Cykling	23	26	21	15	26	21	23	26	25	19
Jogging, løb	26	26	26	36	44	41	38	27	13	5
Vandreture	27	24	30	6	12	14	22	33	40	32
Vandsport (fx sejlskab, roning, vandski, kano, kajak)	3	5	2	4	5	4	3	3	3	2
Parkour og skating (fx klatring, rulleskøjter, skateboard)	1	2	0	3	3	2	1	0	0	0
Dans (fx standarddans, salsa, tango, ballet)	5	3	6	15	6	3	2	6	4	4
Fitness (fx kredsløbstræning, vægttræning, spinning, bodybuilding)	28	23	32	43	54	36	29	23	21	15
Kampsport (fx karate, taekwondo, boksning, brydning)	2	2	1	7	5	3	1	0	0	0
Yoga	5	2	7	3	6	6	6	5	4	3
Handicapidræt	1	1	0	2	0	0	0	1	0	2
Andet	10	11	10	15	12	11	10	10	8	12

De traditionelle idrætsgrene fodbold, tennis og badminton dyrkes primært af mænd. Eksempelvis spiller 12% af mændene fodbold mod 2% af kvinderne. Håndbold spilles af både mænd og kvinder.

Det er i høj grad de yngste kvinder på 15-19 år, der går til ridning og dans. Også gymnastik er populært blandt de yngste kvinder – en interesse, de dog deler med de ældre kvinder. 16% af hhv. de 15-19-årige og de 60-69-årige kvinder dyrker gymnastik, mens det gælder 26% blandt de ældste på 70 år og derover. Generelt er andelen af kvinder, der dyrker gymnastik, næsten tre gange så stor som andelen af mænd (17% mod 6% af mændene). Samme tendens gør sig gældende i forhold til yoga: 7% af kvinderne dyrker denne motionsform mod 2% af mændene.

Golf dyrkes (som i 2004) af en dobbelt så stor andel af mænd (8%) som kvinder (4%).

I hvilken sammenhæng dyrker danskerne sport og motion

Af de danskere, der dyrker sport og motion regelmæssigt, svarer 63%, at de dyrker sport/motion på egen hånd. 41% angiver, at de dyrker sport/motion i en forening eller klub, mens 29% svarer, at de kommer i et privat træningscenter, fx et fitnesscenter, yogacentret eller dansestudio.

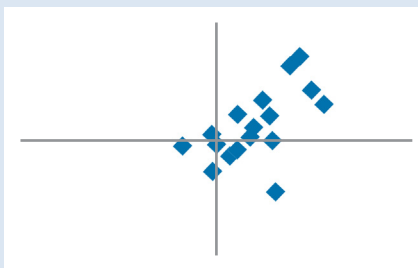
Ligeledes deltager 10% af de aktive danskere i enkeltstående og tilbagevendende sportsevents (fx DHL eller maratons), og 6% deltager igennem en aftenskole el. lign.

Der er således en større andel, som træner på egen hånd sammenlignet med andelen, der træner i/er medlem af en sportsforening/-klub. Samtidig er der sket en øget tilgang til mange af de sportsgrene og motionsformer, som potentielt kan dyrkes alene og på et ikke fast defineret tidspunkt (fx løb, vandring). Muligheden for fleksibilitet kan altså være et element, som spiller ind på danskernes valg af sportsgren/motionsform.

Der ses da også en nedgang i andelen, der dyrker sport og motion i en forening/klub – fra to tredjedele af de danskere, der i 2004 regelmæssigt dyrkede sport og motion, til 41% i 2012.

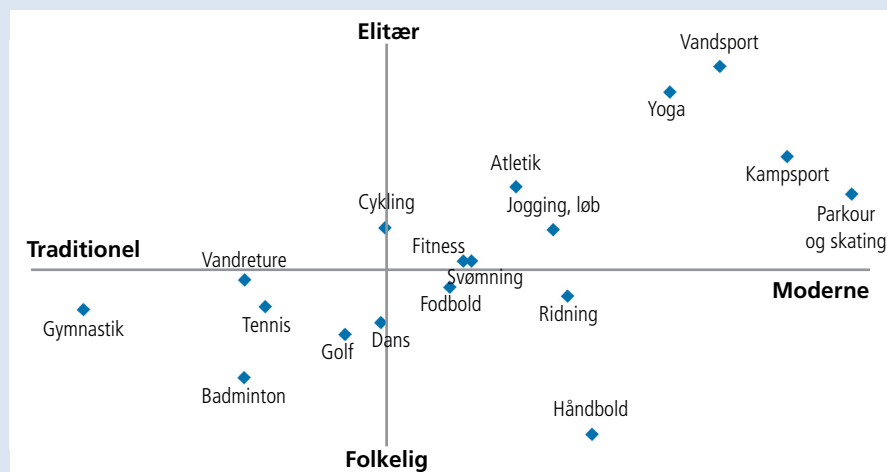
Kulturkort – sport og motion

Figur 7.2: Borgerkort – Sport og motion

Borgerkortet figur 7.2 illustrerer, hvordan de forskellige aktive inden for sport og motion værdimæssigt fordeles sig i forhold til den gennemsnitlige dansker. Sport og motion appellerer til mange forskellige grupperinger, dog overvejende personer med moderne værdier, kombineret med hhv. elitære og folkelige værdier, afhængig af sportsgrenen.

Figur 7.3: Brugerkort – Sport og motion

Af brugerkortet figur 7.3 fremgår det, hvordan aktiviteterne positionerer sig i forhold til hinanden.

De aktiviteter med bredest appel, og altså placeret tættest på midten, er hhv. fodbold, cykling, fitness og svømning.

Håndbold markerer sig særskilt, idet sportsgrenen appellerer til brugere med overvejende moderne, folkelige værdier.

Sportsgrene som vandsport, yoga og kampsport appellerer mest til brugere med et elitært værdisæt. Parkour og skating appellerer i særlig grad til de moderne orienterede.

Gymnastik, tennis, badminton og golf appellerer mest til brugere med et traditionelt (og folkeligt) værdisæt.

Badminton og håndbold er de sportsgrene, der har den mest folkelige appel.

7.3 Tilskuer til entrébelagte sportsarrangementer

31% af befolkningen har været til et sportsarrangement som betalende tilskuer inden for det seneste år. 36% har været til et sportsarrangement for mere end 1 år siden, mens 31% aldrig har været til et sådant.

Mens der fra 1987 frem til 2004 er tale om en stort set uændret andel af befolkningen, som mindst en gang om året går til et sportsarrangement som betalende tilskuer, er andelen fra 2004 til 2012 steget – fra 27% i 2004 til 31% i 2012 (jf. tabel 7.5 nedenfor).

Tabel 7.5: Andele af befolkningen, som har været tilskuer til entrébelagt sportsarrangement inden for det seneste år (1987-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993	1987
Entrébelagt sportsarrangement mindst en gang om året	31	27	25	27	26

Af tabel 7.6 fremgår, hvordan befolkningens deltagelse fordeler sig i forhold til sportsbegivenheder på hhv. lokalt/regionalt, nationalt og internationalt niveau. Flest har inden for det seneste år været til en sportsbegivenhed på lokalt/regionalt niveau (26%). 20% har været til en sportsbegivenhed på nationalt niveau, mens 8% har deltaget som tilskuer ved et sportsarrangement på internationalt niveau.

De statistiske analyser viser en sammenhæng mellem deltagelse som tilskuer til sportsarrangementer på den ene side og køn og alder på den anden. Helt overordnet er betydeligt flere mænd (40%) end kvinder (24%) tilskuere ved forskellige sportsarrangementer. Denne tendens gør sig gældende for sportsbegivenheder på samtlige niveauer, jf. tabel 7.6.

Hvad angår sportsbegivenheder på nationalt og internationalt niveau, er andelen af mænd, der deltager som tilskuer, mere end dobbelt så stor som andelen af kvinder: Således gælder det i forhold til fx nationale sportsbegivenheder 27% mænd mod 13% kvinder.

Det er i højere grad den yngre del af befolkningen, som går til sportsarrangementer som betalende tilskuer. Eksempelvis har 45% af de yngste på 15-19 år inden for det seneste år været til en sportsbegivenhed på lokalt/regionalt niveau, mens det gælder 18-20% i aldersgrupperne over 60 år.

Tabel 7.6: Har du været tilskuer til et sportsarrangement med entré inden for det seneste år? (Multipel) (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Har set en sportsbegivenhed inden for det seneste år										
... på lokalt/regionalt niveau	26	32	21	45	29	32	34	24	20	18
... på nationalt niveau	20	27	13	37	31	22	24	17	12	9
... på internationalt niveau	8	11	5	14	11	11	8	11	4	4

De statistiske analyser viser endvidere, at flere borgere i hhv. Region Nordjylland, Midtjylland og Syddanmark deltager ved lokale/regionale sportsbegivenheder sammenlignet med borgere i Region Hovedstaden og Region Sjælland. Tilsvarende er der større sandsynlighed for, at man deltager ved denne type af sportsarrangementer, hvis man har børn.

Endelig viser analyserne, at indkomst også spiller ind på deltagelsen, når det gælder sportsarrangementer på nationalt og særligt internationalt niveau. Jo lavere indkomst, jo mindre er sandsynligheden for, at man betaler for at overvære disse sportsbegivenheder.

7.4 Nydanskere – særlige perspektiver

64% af nydanskerne har dyrket sport og motion mindst en dag om ugen inden for det seneste år, mod 68% af den samlede befolkning. Der er tale om en lidt mindre andel, men denne forskel forsvinder, når der korrigeres statistisk for forskelle i populationerne i relation til alder, uddannelse mv. Der ses desuden væsentlige forskelle i relation til brugermønstre.

Andelen af nydanske mænd, der dyrker sport og motion mindst en dag om ugen, er større end andelen af nydanske kvinder (hhv. 68% mænd mod 61% kvinder). (Se tabel 7.7). Denne tendens står i modsætning til tendensen i den samlede befolkningsgruppe, hvor en større andel af kvinderne dyrker sport og motion.

Tabel 7.7: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvor ofte dyrker du sport og motion? Fordelt på køn for nydanskere (2012, procent)

	Den samlede befolkning	Nydanskere		
	Alle	Alle	Mænd	Kvinder
5 dage om ugen eller mere	13	14	17	12
4 dage om ugen	9	11	13	9
3 dage om ugen	18	18	16	19
2 dage om ugen	17	14	14	14
1 dag om ugen	10	8	8	7
1-3 dage om måneden	4	6	7	5
Sjældnere	2	7	8	7
Aldrig	26	22	18	26
Total	100	100	100	100

Også blandt nydanskere er det særligt de unge, som ofte dyrker sport og motion. Således dyrker 77% af de 15-19-årige og 70% af de 20-29-årige sport og motion mindst en dag om ugen. For aldersgruppen 40-49 år gælder det 47%. De ældre nydanskere over 60 år dyrker i langt mindre grad sport og motion regelmæssigt end de 60 årige og derover i befolkningen som helhed.

Sportsgrene og motionsformer

Ses alene på gruppen af nydanskere, er top 5 over de mest populære sportsgrene som følger: Fitness (39%), fodbold (27%), jogging/løb (22%), cykling (20%) og svømning (19%). (Se tabel 7.8). Andelen af nydanskere, der spiller fodbold, er dermed mere end tre gange så stor som andelen af den samlede befolkning. Der er tale om væsentligt større andele på tværs af alle aldersgrupper. Også i forhold til fitness ses en større tilslutning blandt nydanskerne.

Tabel 7.8: Nydanskere og den samlede befolkningen: Hvilke former for sport/motion har du dyrket fast inden for det seneste år? (Multipel) Fordelt på køn for nydanskere (2012, procent)

	Den samlede befolkning	Nydanskere		
	Alle	Alle	Mænd	Kvinder
Har ikke dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år	26	22	18	26
Fodbold	6	27	41	13
Golf	6	1	1	0
Svømning	13	19	22	16
Gymnastik	12	9	6	13
Håndbold	2	4	4	5
Badminton	6	5	5	5
Ridning	2	1	1	1
Tennis	3	4	4	4
Atletik	0	2	3	1
Cykling	23	20	22	17
Jogging, løb	26	22	23	21
Vandreture	27	13	10	16
Vandsport (fx sejlsads, roning, vandski, kano, kajak)	3	2	2	2
Parkour og skating (fx klatring, rulleskøjter, skateboard)	1	1	2	1
Dans (fx standarddans, salsa, tango, ballet)	5	8	3	12
Fitness (fx kredsløbstræning, vægttræning, spinning, bodybuilding)	28	39	38	40
Kampsport (fx karate, taekwondo, boksning, brydning)	2	6	9	4
Yoga	5	3	2	4
Handicapidræt	1	1	0	1
Andet	10	13	12	13

I hvilken sammenhæng dyrker nydanskerne sport og motion

Af de nydanskere, der regelmæssigt dyrker sport og motion, gør 51% det på egen hånd; 42% kommer i et privat center (fx fitnesscenter, yogacentre, dansestudio).

24% angiver, at de dyrker sport og motion i en forening/klub. Denne andel er langt mindre end andelen i den samlede befolkning (41%).

Omvendt bruger nydanskerne i højere grad de private træningscentre – 42% af de nydanskere, der dyrker sport og motion regelmæssigt, kommer i private træningscentre sammenlignet med 29% i den samlede befolkning. Nydanskere træner også i vid udstrækning på egen hånd – om end tendensen er mere udbredt i den samlede befolkning, hvor det gælder 63% mod 51% af nydanskerne.

Tilskuer til entrébelagte sportsarrangementer

25% af nydanskerne har inden for det seneste år været betalende tilskuer til et sportsarrangement. Det er en mindre andel sammenlignet med andelen af den samlede befolkning. Her er andelen 31%.

En større andel mænd end kvinder er betalende tilskuere til et sportsarrangement, ligesom det primært er de unge nydanskere, som kommer til sådanne sportsarrangementer. Samme tendenser ses i forhold til den samlede befolkning.

8. Andre fritidsaktiviteter

Kapitlet omfatter fire forskelligartede typer af aktiviteter:

- Forskellige attraktioner, herunder cirkus, forlystelses- og temparker, sommerlande, oplevelsescentre, zoologiske haver/dyreparker og akvarier
- Tværkulturelle festivaler og events
- Fritid, folkeoplysning og læring som fx klubber, netværk, foredrag/debatarrangementer, fritidsundervisning og øvrige ikke-organiserede fritidsaktiviteter
- Frivilligt arbejde.

Andelen af danskere, der besøger de forskellige attraktioner, er stabil i perioden 2004 til 2012, ligesom niveauet i øvrigt er nogenlunde det samme som i 1998. Fra 2004 til 2012 ses der dog en nedgang i forhold til oplevelsescentre og akvarier. Det er især personer med børn, der gæster attraktionerne, ligesom der ses visse regionale forskelle, hvilket afspejler de store attraktioners beliggenhed i forskellige dele af landet.

Samlet set har lidt mere end hver femte deltaget i tværkulturelle festivaler og events. Publikum tæller i særlig høj grad de unge, men også borgere i Hovedstadsregionen og Region Midtjylland deltager i større omfang end øvrige, hvilket også afspejler udbuddet.

Ca. halvdelen af danskerne har deltaget i forskellige fritidsaktiviteter. Generelt deltager flere kvinder end mænd, og generelt deltager flere ældre borgere end unge og midaldrende. Aftenskole- og folkeoplysningsaktiviteter har fastholdt brugerniveau, og også her er det kvinderne og den ældre del af befolkningen, der bruger tilbuddene. De yngste er de mest aktive, når det gælder ikke-organiserede fritidsaktiviteter og fritidsundervisning i andre rammer end folkeoplysningen.

Halvdelen af befolkningen er engageret i frivilligt arbejde. Det er mændene, der er mest aktive, og det er de først og fremmest på idræts- og fritidsområderne. Kvinderne er de mest aktive på social-, sundheds- og skole-/daginstitutionsområderne.

Andelen af nydanskere, som besøger landets forskellige attraktioner, er på niveau med den samlede befolkning. Deltagermønstrene blandt nydanskere i forskellige fritidsaktiviteter følger nogenlunde mønstrene for den samlede befolkning, dog med generelt mindre deltagelse. Det gælder særligt foredrag/ debatarrangementer og aftenskoleundervisning.

Andelen af nydanskere, som er engageret i frivilligt arbejde, er markant højere end andelen af den samlede befolkning.

8.1 Forskellige attraktioner

Udvikling over tid

71% af befolkningen har inden for det seneste år besøgt en eller flere af de forskellige attraktioner. Over halvdelen af befolkningen (55%) har besøgt forlystelsesparker/sommerlande (fx Tivoli eller Fårup Sommerland), mens 42% har været i zoologiske haver/dyreparker. 17% af befolkningen har været i cirkus. For alle typer tilbud har niveauet været relativt stabilt fra 1987 til 2012. (Se tabel 8.1).

Der ses en nedgang i andelen af befolkningen, der har besøgt et akvarium; en tilbagegang fra 22% i 2004 til 17% i 2012. Også i forhold til forskellige oplevelsescentre (fx Eksperimentarium, Randers Regnskov) ses fra 2004 til 2012 et fald – fra 29% i 2004 til 23% i 2012.

Tabel 8.1: Andele af befolkningen, som har besøgt forskellige attraktioner inden for det seneste år (1987-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993	1987
Forlystelses- og temaparker/sommerlande	55	55A	54	-	-
Zoologiske haver/dyreparker	42	40	41	37	38
Cirkus	17	16	16	-	-
Akvarier	17	22	28	-	-
Oplevelsescentre	23	29	26	-	-

A I 2004 var kategorien 'Forlystelsespark/tivoli'. I 2012 er spørgsmålet delt og 'Forlystelses- og temaparker' og 'Sommerlande' er her slået sammen, så tidsserien kan forlænges.

Hvem besøger attraktionerne

De statistiske analyser viser, at danskere med børn oftest besøger attraktionerne. Ligeledes ses en sammenhæng med alder: Den yngre del af befolkningen besøger således oftere attraktioner end den ældre del.

Tabel 8.2: Har du besøgt nogle af de følgende steder inden for det seneste år? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Køn		Alder (år)						
		Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Forlystelses- og temaparker (fx Tivoli, Legoland, BonBon-land)	48	47	49	71	56	67	60	38	40	30
Sommerlande (fx Fårup Sommerland, Djurs Sommerland, badelande)	24	25	23	39	26	48	35	16	14	11
Zoologiske haver/dyreparker	42	41	43	32	45	60	52	35	40	27
Cirkus	17	16	17	17	13	29	21	10	15	13
Akvarier (fx Danmarks Akvarium og Nordsøen Oceanarium)	17	18	16	20	16	25	19	15	16	11
Oplevelsescentre (fx Eksperimentarium, Randers Regnskov)	23	23	23	30	23	32	30	19	19	15
Nej	29	30	29	15	24	14	18	37	33	45

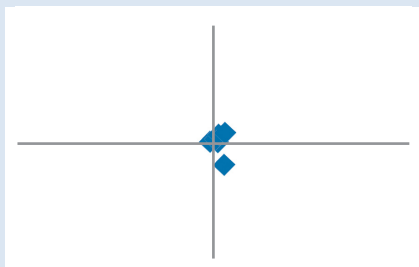
71% af 15-19-årige har besøgt en forlystelses- og temapark inden for det seneste år, hvilket gælder hhv. 67% af de 30-39-årige og 60% af de 40-49-årige. (Se tabel 8.2).

Der er endvidere en større andel af de 30-39-årige og 40-49-årige, set i forhold til de øvrige aldersgrupper, der har besøgt sommerlande, zoologiske haver/dyreparker, cirkus, akvarier og oplevelsescentre. Denne tendens skal ses i lyset af, at det særligt er danskere med børn, som bruger tilbuddene.

Brugen af forlystelses- og temaparker er mest udbredt i Region Hovedstaden sammenlignet med landets øvrige regioner. 65% af borgerne i Region Hovedstaden har været i en forlystelses-/temapark mod 27% af borgerne i Region Nordjylland. Tendensen er omvendt for kategorien sommerlande (fx Fårup Sommerland, Djurs Sommerland), hvor brugerne primært findes blandt befolkningen uden for hovedstaden: Hhv. 46% i Region Nordjylland og 14% i Region Hovedstaden har besøgt et sommerland inden for det seneste år. Tendenserne afspejler dermed også udbuddet i de forskellige dele af landet.

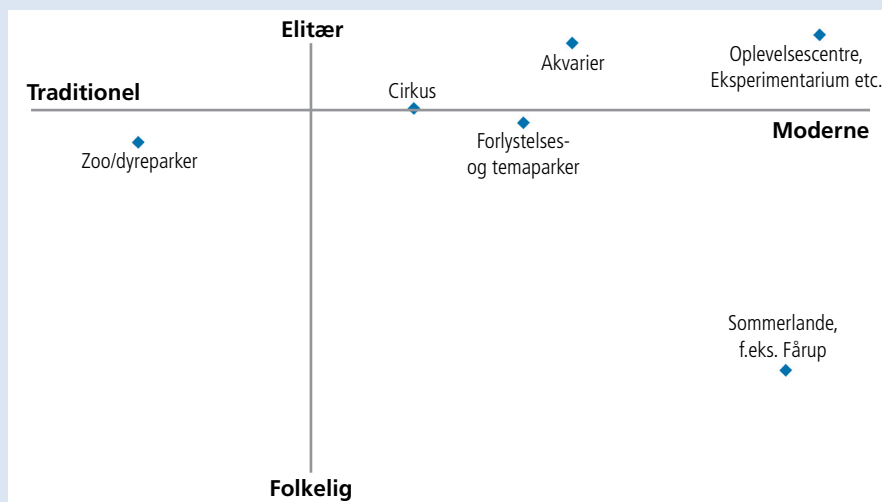
Kulturkort – Attraktioner

Figur 8.1: Borgerkort – Attraktioner

I figur 8.1 ses brugerne af de forskellige attraktioner, og hvordan de værdimæssigt fordeler sig i forhold til gennemsnitsdanskeren. De analyserede aktiviteter omfatter de større attraktioner som forlystelses- og temaparker, sommerlande, cirkus, oplevelsescentre, zoologiske haver/dyreparker og akvarier. Disse aktiviteter appellerer bredt set til gennemsnitsdanskeren.

Figur 8.2: Brugerkort – Attraktioner

Brugerkortet figur 8.2 illustrerer, hvordan aktiviteterne positionerer sig i forhold til hinanden. Attraktioner som zoologiske haver/dyreparker, cirkus, akvarier og forlystelses-/temaparker placerer sig nogenlunde i centrum og appellerer altså til den gennemsnitlige bruger af aktiviteterne. Oplevelsescentre besøges i lidt større grad end de øvrige af personer med moderne værdier, ligesom sommerlande i højere grad end de øvrige besøges af personer med folkelige værdier. Zoologiske haver/dyreparker appellerer mest til personer med traditionelle værdier.

8.2 Tværkulturelle festivaler og events

21% af befolkningen har inden for det seneste år besøgt større, tværkulturelle festivaler og events/begivenheder (fx Kulturnat, Distortion, Golden Days og Aarhus Festuge).

Det er i høj grad den yngre del af befolkningen, som deltager i tværkulturelle festivaler og events. Det gælder 40% i alderen 20-29 år, mens andelen i de øvrige aldersgrupper ligger omkring gennemsnittet på 20%. Undtagelsen er de ældre over 70 år, hvor kun 11% har deltaget inden for det seneste år.

De statistiske analyser viser endvidere, at personer i parforhold, som ikke er samlevente, og personer, som ikke har børn, har større sandsynlighed for at deltage i tværkulturelle festivaler og events end gifte og personer med børn. Ligeledes er der færre personer med erhvervsfaglige uddannelser som højeste uddannelse, der deltager i tværkulturelle festivaler og events, sammenholdt med personer med en lang videregående uddannelse.

Endelig viser de statistiske analyser, at region og kommune type har betydning for deltagelsen i tværkulturelle festivaler og events. Borgere i Hovedstadsområdet og Region Midtjylland deltager således i større omfang end borgere i andre regioner, hvilket også afspejler udbuddet i hhv. København og Aarhus. Tilsvarende deltager borgere i bykommuner også mere i tværkulturelle festivaler og events end borgere bosat i andre typer af kommuner.

8.3 Fritid, folkeoplysning og læring

Halvdelen af befolkningen (50%) har inden for det seneste år deltaget i forskellige fritidsaktiviteter som eksempelvis netværksgrupper, ikke-organiserede fritidsaktiviteter, uddannelse/kurser og aftenskoleundervisning. I tabel 8.3 ses en oversigt over befolkningens deltagelse inden for det seneste år fordelt på køn og alder.

Table 8.3: Har du deltaget i nogle af følgende fritidsaktiviteter inden for det seneste år? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Foredrag eller debatarrangementer	33	30	36	23	26	28	29	37	37	38
Klubber (fx teaterklub, læsekreds)	8	7	9	11	5	5	5	5	10	14
Netværksgrupper (fx karrieregrupper, loger)	8	9	7	3	10	13	11	10	5	4
Ikke-organiserede fritidsaktiviteter (fx udendørs, i åbne værksteder eller kultur-/ungdomshuse)	6	6	6	15	9	7	6	6	5	3
Uddannelse/kurser (fx diplomuddannelse, Musikalsk Grundkursus (MGK))	11	10	12	9	13	18	14	14	7	2
Privatundervisning (fx musik, sang, dans)	5	4	5	21	5	5	4	4	4	2
Aftenskoleundervisning	8	5	11	4	4	6	5	9	13	9
Anden fritidsundervisning (fx i kulturskole, ungdomsskole, kulturhus)	5	3	6	13	3	4	4	4	5	5
Nej	50	54	47	45	57	48	52	48	49	51

Foredrag eller debatarrangementer

En tredjedel af befolkningen har inden for det seneste år deltaget i foredrag eller debatarrangementer. Som det fremgår af tabel 8.4, er denne andel stort set uændret siden 1987 – aktivitetsniveauet har siden da ligget på mellem 30 og 35%.

Som i 2004 er tendensen, at andelen af deltagere stiger med alderen, og at kvinder deltager mere end mænd. Mellem 36 og 37% af befolkningen på over 50 år har været til foredrag eller debatarrangement mod 23% af de yngste på 15-19 år. Ligeledes har 35% kvinder deltaget mod 30% mænd. Desuden ses en tendens til, at aktivitetsniveauet for den yngre del af befolkningen er stagnerende eller lidt faldende. Omvendt er der en markant stigning at spore hos de ældre på over 70 år – 25% i 2004 mod 37% i 2012.

Tabel 8.4: Andele af befolkningen, der har været til foredrag eller debatarrangement inden for det seneste år fordelt på køn og alder (1987-2012, procent)

	2012	2004	1998 ^A	1993 ^A	1987 ^A
Alle	33	30	35	32	31
Mænd	30	27	29	28	29
Kvinder	35	32	41	36	33
15-19 år	23	25	44	31	26
20-29 år	26	27	33	29	27
30-39 år	28	28	33	37	34
40-49 år	29	30	38	39	36
50-59 år	36	34	38	31	31
60-69 år	37	36	32	33	29
70+ år	37	25	30	26	31 ^B

A 1987-1998: 'Foredragsarrangementer'.

B 1987: Kun de 70-74-årige.

Sandsynligheden for, at man kommer til foredrag/debatarrangementer stiger med uddannelsesniveaue. Således deltager borgere med alene grundskole, erhvervsfaglig og kort videregående uddannelse sjældnere ved foredrag/debatarrangementer end personer med en lang videregående uddannelse.

Klubber og netværksgrupper

8% af befolkningen har inden for det seneste år deltaget i klubber (fx teaterklubber, læsekredse), jf. tabel 8.3. Andelen er den samme for netværksgrupper (fx karrieregrupper, loger). Særligt ældre over 70 år deltager i klubber og læsekredse, og særligt borgere med en lang videregående uddannelse deltager i netværksgrupper.

Ikke-organiserede fritidsaktiviteter

6% af befolkningen har deltaget i ikke-organiserede fritidsaktiviteter (fx udendørs, i åbne værksteder eller kultur-/ungdomshuse). De statistiske analyser viser, at jo yngre man er, jo større er sandsynligheden for, at man deltager i sådanne aktiviteter. Som det ses i tabel 8.3, er det da også primært de 15-19-årige, som er aktive på området (15% af de 15-19-årige mod gennemsnittet på 6% af befolkningen). Ligeledes deltager enlige/

singler i højere grad i aktiviteterne end gifte, ligesom personer med de laveste indkomster (under 200.000 kr.) i højere grad deltager sammenholdt med personer i den højeste indkomstgruppe (over 600.000 kr.).

Uddannelse/kurser

En andel på 11% af befolkningen har inden for det seneste år deltaget i uddannelses- eller kursusaktivitet (fx diplomuddannelse, Musikalsk Grundkursus), jf. tabel 8.3. Det gælder særligt den midaldrende del af befolkningen på 30-59 år. Efterlønsmodtagere, pensionister og lønmodtagere på grundniveau deltager i langt mindre grad i uddannelses- /kursusaktiviteter end lønmodtagere på højeste niveau samt topledere.

Undervisning – privat-, aftenskole- og anden fritidsundervisning

5% af befolkningen har inden for det seneste år modtaget privatundervisning (fx musik, sang eller dans), og en tilsvarende andel har deltaget i andre former for fritidsundervisning (fx i kulturskole, ungdomsskole eller kulturhus). Det gælder i høj grad de yngste i alderen 15-19 år. 21% af de 15-19-årige har modtaget privatundervisning, mens 13% har deltaget i andre former for fritidsundervisning. Andelene i de øvrige aldersgrupper er omkring 4%. (Se tabel 8.3).

8% af befolkningen har deltaget i aftenskoleundervisning inden for det seneste år. I 1993 og 1998 var andelen tilsvarende 8% – dog blev der her spurgt, om man på tidspunktet for undersøgelsens gennemførelse gik til nogle faste fritidsaktiviteter, herunder aftenskoleundervisning. I 2004 omfattede spørgsmålet deltagelse i aftenskoleundervisning eller studiekredse, og her angav 15%, at de havde deltaget inden for det seneste år. Overordnet set har der således været et stabilt deltagelsesniveau siden 1993.

I forhold til aftenskoleundervisning ses en klar tendens til, at flest kvinder deltager: Dobbelt så stor en andel af kvinder har deltaget sammenlignet med mænd (11% kvinder mod 5% mænd), jf. tabel 8.3. Modsat de øvrige undervisningstilbud er det især den ældre del af befolkningen, som kommer på aftenskolerne.

8.4 Frivilligt arbejde

53% af danskerne har inden for det seneste år været engageret i frivilligt arbejde. (Se tabel 8.5) Sammenlignet med 2004, er der tale om en markant stigning – fra 39%. En del af stigningen kan muligvis skyldes forskelle i spørgeteknikken. I 2012 er der spurgt: 'Har du inden for det seneste år arbejdet frivilligt', mens der i 2004 blev spurgt: 'Bruger du aktuelt en del af din fritid på at arbejde frivilligt'.

Generelt er andelen af mænd, som arbejder frivilligt, større end andelen af kvinder. Mænd arbejder i højere grad end kvinder frivilligt på alle områder, undtagen på det sociale område, skole- og daginstitutionsområdet samt sundheds- og ældreområdet. På idrætsområdet gælder det 17% af mændene mod 10% af kvinderne, mens billedet er

omvendt, når det gælder skole- og daginstitutionsområdet (10% af kvinderne mod 7% af mændene).

Mens 2004-undersøgelsen påviser en sammenhæng mellem det at være aktiv i forskellige organisationer/foreninger og uddannelsesniveau, ses denne sammenhæng ikke i 2012 – uanset typen af frivilligt arbejde. Det lader dermed til, at et bredere udsnit af den danske befolkning arbejder frivilligt.

Det er først og fremmest på idrætsområdet, at mange arbejder frivilligt. 13% af befolkningen har været frivillige på idrætsområdet, hvilket er på niveau med resultatet fra 2004, hvor andelen var 14%. I 2004 blev der dog spurgt til 'fritidsorganisation (for eksempel idrætsklub, spejder) som frivillig leder eller andet'. Alle aldersgrupper bidrager som frivillige inden for idrætten – dog ses en tendens til, at andelen er størst blandt den yngre og den midaldrende del af befolkningen. De statistiske analyser viser desuden en klar tendens til, at de frivillige selv har børn – en del vil dermed være involveret i egne børns idrætsaktiviteter.

I alt 9% af befolkningen har arbejdet frivilligt på skole- og dagsinstitutionsområdet. Som nævnt er andelen af kvinder større end andelen af mænd. Igen viser de statistiske analyser en tendens til, at de frivillige selv har børn, og at deltagelsen falder med stigende alder.

Table 8.5: Har du været engageret i frivilligt arbejde og/eller foreningsarbejde på nogle af de følgende områder inden for det seneste år? (Multipl) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Det sociale område	11	9	12	9	13	7	7	10	13	14
Kulturområdet	6	6	6	4	6	3	4	6	9	7
Fritid og hobby	11	13	9	20	9	8	14	10	9	10
Ildrætsområdet	13	17	10	23	13	18	22	11	8	8
Skole og daginstitutioner	9	7	10	14	6	21	18	5	2	1
Sundheds- og ældre-området	5	4	6	1	2	3	1	4	8	9
Politik	3	4	2	4	4	2	1	4	4	3
Faglige organisationer	3	5	2	1	3	3	3	5	4	4
Natur- og miljøområdet	2	3	2	3	2	1	2	2	4	3
Uddannelse og forskning	3	3	2	7	6	3	2	2	2	1
Internationale aktiviteter	2	2	2	2	4	2	1	1	2	1
Bolig og lokalsamfund	6	8	5	0	2	8	7	7	7	5
Kirke og trossamfund	5	4	5	5	2	5	3	3	6	7
Andet	11	11	11	17	12	7	9	11	11	13
Nej	47	44	49	35	48	43	41	49	50	49

11% af danskerne arbejder frivilligt på det sociale område. Også på dette område er der tale om en stigning i andelen af frivillige sammenlignet med 2004, hvor 5% brugte en del af deres fritid på at være aktiv i organisationer med et socialt sigte. I modsætning til på idrætsområdet, viser de statistiske analyser, at det primært er voksne uden børn, der arbejder frivilligt på det sociale område.

6% af danskerne arbejder frivilligt på kulturområdet, hvilket er på niveau med andelen i 2004 (4%). 6% har inden for det seneste år gjort en frivillig indsats inden for bolig og lokalsamfund. 3% er frivillige inden for hhv. politik og i faglige organisationer. I faglige organisationer er andelen af frivillige mænd dobbelt så stor som andelen af frivillige kvinder (5% mænd mod 2% kvinder).

I forhold til de 5% frivillige på sundheds- og ældreområdet gælder det, at det primært er de ældre, som bidrager. Således ses de største andele blandt borgerne over 60 år, hvor 8-9% er aktive. Denne tendens fremgik tilsvarende i 2004-undersøgelsen. Ligeledes er det i højere grad gifte frem for enlige, som bidrager på området.

Herudover er mellem 2 og 5% af den danske befolkning frivillige på områderne internationale aktiviteter (2%), natur- og miljøområdet (2%), uddannelse og forskning (3%), kirke og trossamfund (5%). Desuden angiver en andel på 11% at være frivillig på et 'andet' område end de præciserede.

8.5 Nydanskere – særlige perspektiver

Forskellige attraktioner

Set i forhold til gennemsnittet i den samlede befolkning, har en større andel af nydanskerne besøgt en eller flere attraktioner det seneste år (81% af nydanskerne mod 71% af den samlede befolkning). De tre mest populære attraktioner er forlystelses- og temaparker, zoologiske haver/dyreparker og sommerlande – hvilket også gælder i forhold til den samlede befolkning. Med undtagelse af akvarier og oplevelsescentre, besøger nydanskerne i højere grad end den samlede befolkning samtlige typer af attraktioner. Fx har en andel på 62% af nydanskerne besøgt en forlystelses- og temapark inden for det seneste år mod 48% af den samlede befolkning. De statistiske analyser viser dog, at denne forskel kan tilskrives demografiske forhold – primært den yngre aldersprofil i populationen af nydanskere.

Tabel 8.6: Nydanskere og den samlede befolkning: Har du besøgt nogle af de følgende steder inden for det seneste år? (Multipel) (2012, procent)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
Cirkus	23	17
Forlystelses- og temaparker (fx Tivoli, Legoland, BonBon-land)	62	48
Sommerlande (fx Fårup Sommerland, Djurs Sommerland, badelande)	27	24
Oplevelsescentre (fx Eksperimentarium, Randers Regnskov)	17	23
Zoologiske haver/dyreparker	49	42
Akvarier (fx Danmarks Akvarium og Nordsøen Oceanarium)	16	17
Nej	19	29

Sammenhængen mellem bopæl og typen af attraktioner, som besøges, går igen i forhold til nydanskerne: en større andel af nydanskerne fra Region Hovedstaden og Region Sjælland besøger forlystelses- og temaparker, mens nydanskere bosat i Region Nordjylland og Region Midtjylland oftere besøger sommerlande. Igen afspejler sammenhængen udbuddet af attraktioner i de forskellige landsdele.

Tværkulturelle festivaler og events

Andelen af nydanskere, som besøger tværkulturelle festivaler og events, er stort set på niveau med andelen af den samlede befolkning. Således har 17% af nydanskerne mod 21% af den samlede befolkning besøgt tværkulturelle festivaler og events inden for det seneste år.

Fritid, folkeoplysning og læring

41% af nydanskerne har inden for det seneste år deltaget i forskellige fritidsaktiviteter såsom foredrag eller debatarrangementer, ikke-organiserede fritidsaktiviteter, uddannelse/kurser og forskellige former for undervisning. Det gælder 50% af den samlede befolkning. (Se tabel 8.7).

Foredrag eller debatarrangementer er den aktivitet, som den største andel af begge populationer deltager i – dog er andelen væsentligt højere for den samlede befolkning (33% mod 19% af nydanskerne). Andelen af nydanske mænd, som har deltaget i foredrag eller debatarrangementer inden for det seneste år (18%), er tilnærmelsesvis lige så stor som andelen af nydanske kvinder (19%). På samme måde er der aldersmæssigt tale om et bredt udsnit af nydanskere, som har deltaget i aktiviteten inden for det seneste år. For den samlede befolkning gælder det imidlertid, at andelen af kvinder, som deltager, er større end andelen af mænd, og at forbruget blandt de ældste borgere er større sammenlignet med de yngste.

En større andel af nydanskerne, set i forhold til den samlede befolkning, deltager i ikke-organiserede fritidsaktiviteter (fx udendørs, i åbne værksteder eller kultur-/ungdomshuse) – der er tale om 6% af den samlede befolkning og 9% af nydanskerne. Andelen af nydanske mænd, som deltager i sådanne aktiviteter, er større end andelen af nydanske kvinder (10% mænd mod 7% kvinder), og mens tendensen for den samlede befolkning er, at jo yngre, jo større sandsynlighed for at deltage i ikke-organiserede aktiviteter, er dette ikke tilfældet blandt nydanskerne.

Table 8.7: Nydanskere og den samlede befolkning: Har du deltaget i nogle af følgende fritidsaktiviteter inden for det seneste år? (Multipl) (2012, procent)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
Foredrag eller debatarrangementer	19	33
Klubber (fx teaterklub, læsekreds)	8	8
Netværksgrupper (fx karrieregrupper, loger)	7	8
Ikke-organiserede fritidsaktiviteter (fx udendørs, i åbne værksteder eller kultur-/ ungdomshuse)	9	6
Uddannelse/kurser (fx diplomuddannelse, Musikalsk Grundkursus (MGK))	12	11
Privatundervisning (fx musik, sang, dans)	5	5
Aftenskoleundervisning	4	8
Anden fritidsundervisning (fx i kulturskole, ungdomsskole, kulturhus)	8	5
Nej	59	50

Som det gælder for den samlede befolkning benyttes privat- og fritidsundervisning særligt af de 15-19-årige nydanskere. I forhold til anden fritidsundervisning (fx i kulturskole, ungdomsskole, kulturhus) ses en tendens til, at kvinder deltager i højere grad end mænd (10% kvinder mod 7% mænd). Et bredt udsnit af nydanskerne, både hvad angår køn og alder, deltager i mere formaliserede uddannelses- og kursusaktiviteter (som fx diplomuddannelser).

Andelen af den samlede befolkning, som deltager i aftenskoleundervisning, er dobbelt så stor som andelen af nydanskere (8% af den samlede befolkning mod 4% af nydanskerne). Andelen af nydanske mænd, som deltager i aftenskoleundervisning, er lige så stor som andelen af nydanske kvinder (4%), og aldersmæssigt er der tale om et bredt udsnit af nydanskere, som deltager. Når det gælder den samlede befolkning, deltager særligt kvinder og ældre i aftenskoleundervisning.

Frivilligt arbejde

73% af nydanskerne har inden for det seneste år udført frivilligt arbejde, hvilket er markant højere end for den samlede befolkning (53%). Forskellen bekræftes af de statistiske analyser (kontrolleret for forskelle i alder, uddannelsesniveau, indkomst mv.) Forskellen

skal ses i lyset af, at 33% af nydanskerne angiver at være frivilligt aktive på et 'andet' område end de præciserede mod 11% af den samlede befolkning.

På idrætsområdet er 9% af nydanskerne engageret i frivilligt arbejde mod 13% af den samlede befolkning. Som det gælder for den samlede befolkning, er det primært mænd, der engagerer sig på idrætsområdet (14% mænd mod 5% kvinder).

På det sociale område er der en større andel af nydanskere, set i forhold til den samlede befolkning, der er engageret i frivilligt arbejde. Det gælder 16% af nydanskerne mod 11% af den samlede befolkning. Samme tendens gør sig gældende på skole- og daginstitutionsområdet samt på kulturområdet.

9. Computerspil/ digitale spil

Kapitlet omfatter brugen af computerspil/digitale spil, som spilles på hhv. spilkonsoller, computer (både offline og online), mobiltelefoner/smartphones, tablets og lignende. Hvor der i 2004 alene blev spurgt til computerspil, er området i 2012 udvidet til også at gælde digitale spil.

Andelen af danskere, der spiller computerspil/digitale spil, er nogenlunde den samme som i 2004. Der er til gengæld en udvikling i retning af, at de, der spiller, gør det oftere.

Nye former for spil, herunder udbredelsen af spil til mobiltelefoner/smartphones, har betydet et ændret brugermønster. Hvor mænd tidligere oftere spillede computerspil sammenlignet med kvinder, er denne forskel udlignet i 2012. Mænd spiller dog oftere end kvinder konsolspil og offline computerspil, som kan betegnes som mere traditionelle computerspil.

Som i 2004 har alder fortsat stor betydning for brug af computerspil/digitale spil. Unge spiller mere sammenlignet med de ældre. Danskere med grundskole som højest fuldførte uddannelse spiller også mere computerspil/digitale spil sammenlignet med danskere med andre typer af uddannelser.

Interessen for forskellige genrer inden for området varierer væsentligt blandt mænd og kvinder samt inden for de forskellige aldersgrupper.

Andelen af nydanskere, som spiller computerspil/digitale spil, er større end andelen af den samlede befolkning, og her er mændene mere aktive end kvinderne. Som for den samlede befolkning er det de unge nydanskere, der oftest spiller, og forskellen skyldes netop, at der som udgangspunkt er en større andel unge i gruppen af nydanskere end i befolkningen som helhed.

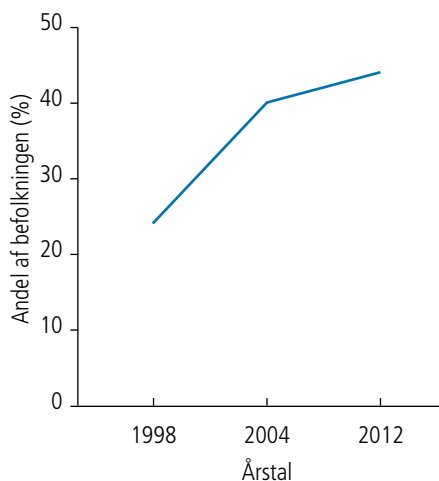
9.1 Brug af computerspil/digitale spil

Udvikling over tid

44% af befolkningen spiller computerspil/digitale spil i større eller mindre omfang. 18% af befolkningen spiller computerspil/digitale spil dagligt, 14% spiller en til fire dage om ugen, og yderligere 8% spiller en til tre gange om måneden.⁶ (Se tabel 9.1).

Andelen af den samlede befolkning, der ikke spiller computerspil/digitale spil, er nærmest uændret fra 2004-undersøgelsen frem til 2012. Der ses dog en tendens til, at andelen, der spiller, gør det oftere end i 2004. I 2004 var der tale om 40% af befolkningen, der spillede computerspil, og 7% af befolkningen spillede stort set dagligt. I 1998 var der 24% af befolkningen, som i et eller andet omfang spillede computerspil.

Figur 9.1: Andelen af befolkningen, som spiller computerspil/digitale spil (1998-2012, procent)

Hvem spiller computerspil/digitale spil

Udviklingen på computerspilsområdet – blandt andet udbredelsen af spil til mobiltelefoner/smartphones – har betydet ændrede brugermønstre i befolkningen. Hvor de statistiske analyser i 2004 viste, at mænd oftere end kvinder spillede computerspil, er denne forskel udlignet i 2012, hvor der ikke kan påvises en betydende forskel mellem mænd og kvinder. Som det ses i tabel 9.1, spiller 19% af kvinderne mod 17% af mændene dagligt computerspil/digitale spil, mens lige store andele (56%) svarer, at de aldrig spiller denne type spil.

Som i 2004 har alder fortsat stor betydning for forbruget af computerspil/digitale

⁶ Dagligt er en samlet betegnelse for kategorierne 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt' og 'Mere end 3 timer dagligt'.

spil. Markant flere unge end ældre spiller computerspil/digitale spil. Eksempelvis spiller 46% af de 15-19-årige dagligt mod 8-15% i aldersgrupperne over 50 år.

Når det gælder 'superbrugerne', som spiller computerspil/digitale spil mindst en time dagligt, er der ligeledes tale om de yngste på 15-19 år. 28% af denne aldersgruppe spiller minimum en time dagligt, mens det gælder 12% i alderen 20-29 år.

Tabel 9.1: Hvor ofte spiller du computerspil/digitale spil? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Mere end 3 timer dagligt	2	2	1	11	5	1	1	1	1	0
Mere end 1 time dagligt	4	5	4	17	7	5	6	3	3	2
Dagligt eller næsten dagligt	12	10	14	18	19	22	10	11	8	6
3-4 dage om ugen	6	5	6	13	12	8	6	5	3	3
1-2 dage om ugen	8	8	8	18	14	11	10	6	5	3
1-3 dage om måneden	8	9	6	12	15	14	10	6	3	3
Sjældnere	5	5	5	3	8	8	9	5	3	2
Aldrig	56	56	56	8	21	32	49	64	74	81
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Den uddannelsesmæssige baggrund har ligeledes betydning for brugermønstrene. De statistiske analyser viser, at danskere med grundskole som højest fuldførte uddannelse spiller mere computerspil/digitale spil end danskere med andre typer af uddannelser.

9.2 Typer af spil

Spil på mobiltelefoner/smartphones eller tablets (apps el. lign.) er den mest udbredte type spil i befolkningen. 25% af danskerne spiller spil på mobiltelefoner/smartphones

eller tablets, 19% spiller forskellige offline eller online spil (via internettet), mens 16% spiller forskellige typer af konsolspil (Playstation, Wii el. lign.). (Se tabel 9.2).

Der ses en række forskelle mellem kønnene, når det gælder typer af spil – særligt de spil, som kan betegnes som mere traditionelle computerspil. Som det fremgår af tabellen, er andelen af mænd, der spiller konsolspil og offline computerspil, således større end andelen af kvinder.

Tabel 9.2: Hvilke computerspil/digitale spil spiller du? (Multipl) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Konsolspil (Playstation, Wii eller lignende)	16	19	12	52	37	34	19	7	2	2
Onlinespil, som du får adgang til via nettet	19	20	19	56	37	29	22	15	9	7
Computerspil/digitale spil, som du kan spille offline	19	23	15	53	33	25	16	15	14	10
Spil på mobiltelefon/tablet (apps eller lignende)	25	24	26	63	58	48	33	18	6	2
Jeg spiller aldrig computerspil/digitale spil	56	56	56	8	21	32	49	64	74	82

Genrer

Særligt i relation til de forskellige genrer inden for computerspil/digitale spil er der forskel på interessen blandt mænd og kvinder samt inden for de forskellige aldersgrupper. (Se tabel 9.3).

Generelt er de klassiske spil som fx Hjerterfri eller Scrabble/Wordfeud mest populære. 58% af dem, der spiller computerspil/digitale spil, spiller denne type spil. 70% af de kvindelige brugere spiller klassiske spil, mens det kun er 45% af de mandlige brugere. Genren er populær blandt et bredt udsnit af aldersgrupperne, særligt blandt borgerne over 50 år.

Tabel 9.3: Hvilken type spil spiller du mest? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent af andelen, der spiller computerspil/digitale spil)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+
Action-eventyrspil (fx Grand Theft Auto eller Tomb Raider)	17	30	6	36	34	19	15	5	4	3
Eventyrspil (fx Monkey Island eller Broken Sword)	11	12	10	12	19	14	11	7	4	3
Kampspil (fx Tekken eller Mortal Kombat)	5	9	2	20	8	4	2	2	1	4
Klassiske spil (fx Hjerterfri eller Scrabble/Wordfeud)	58	45	70	41	54	55	56	71	68	64
Partygames (Singstar eller Dance Dance Revolution)	7	4	9	18	7	11	6	2	1	0
Platformspil (fx Donkey Kong eller Super Mario)	12	13	11	19	15	19	12	6	2	3
Puslespil (fx Tetris eller Bubble-Trouble)	30	20	39	41	32	31	34	29	24	14
Rollespil (fx Diablo eller World of Warcraft)	11	20	3	22	27	12	9	1	0	0
Race (fx Gran Turismo)	10	20	2	21	15	13	11	4	1	0
Skydespil (fx Counter Strike)	15	29	2	39	28	14	12	5	4	4
Simuleringsspil (fx Microsoft Flight Simulator)	4	8	1	9	7	3	4	5	1	1
Sportspil (fx Fifa eller NHL)	14	25	4	32	27	18	9	2	2	3
Strategispil (fx Civilization eller Command & Conquer)	17	29	6	24	32	23	11	10	6	1
Virtual Life (fx The Sims eller Nintendogs)	7	3	10	26	13	6	5	1	0	1
Andet	27	24	29	28	19	23	25	27	35	44

30% af computerspillerne spiller desuden puslespil (fx Tetris eller Bubble-Trouble). Andelen af kvinder, der spiller disse spil, er større end andelen af mænd (39% mod 20%). I 2004 svarede 14% af de danskere, der en gang imellem spillede computerspil, at de spillede 'hovedbrudsspil', som kan sammenstilles med kategorien puslespil. Populariteten af denne type spil er således steget markant siden 2004, hvilket antagelig hænger sammen med udbredelsen af spil til mobiltelefoner/smartphones og tablets.

Action-eventyrspil (fx Grand Theft Auto eller Tomb Raider), strategispil (fx Civilization eller Command & Conquer) og skydespil (fx Counter Strike) spilles af mellem 15 og 17% af brugerne. Sammenlignet med de kvindelige brugere, spiller en langt større andel af mændene disse typer spil. Eksempelvis spilles skydespil af 29% mænd mod 2% kvinder. Andelen af 15-19-årige og 20-29-årige, der spiller sådanne spil, er også større end andelen inden for de øvrige aldersgrupper. Dette følger tendenserne i undersøgelsen fra 2004, hvor der dog kun blev spurgt til Actionspil og Adventurespil.

14% af computerspillerne svarer i 2012, at de spiller sportspil (fx Fifa eller NHL). Det er en stigning fra 10% i 2004. Brugen af denne genre er særligt steget blandt brugerne i alderen 20-39 år. De øvrige spilgenrer spilles af mellem 4 og 12% af de borgere, som spiller computerspil/digitale spil.

Endelig skal det bemærkes, at 27% af brugerne svarer 'andet' på spørgsmålet om spilgenre. Undersøgelsens kategorisering følger PEGI's (Pan-European Game Information) genreinddeling.

9.3 Nydanskere – særlige perspektiver

57% af nydanskerne spiller computerspil/digitale spil, hvilket er en relativt større andel sammenlignet med andelen af den samlede befolkning (44%). Der er primært tale om en større andel af 'superbrugere' blandt nydanskerne, idet en dobbelt så stor andel spiller mindst en time dagligt (13% mod 6% af den samlede befolkning).

Som det fremgår af tabel 9.4, er det primært de 15-19-årige nydanskere, der spiller dagligt og herunder mere end en time om dagen. Forskellene mellem aldersgrupperne er mindre, når det gælder spil på ugentlig basis eller sjældnere. De ældste nydanskere spiller i meget begrænset omfang computerspil/digitale spil. Hhv. 78 og 91% af nydanskere i alderen 60-70 år og derover spiller aldrig computerspil/digitale spil.

Når en større andel af nydanskere spiller computerspil/digitale spil, sammenlignet med andelen af den samlede befolkning, skyldes det i høj grad forskelle i alderssammensætningen. Statistisk korrigeret er der dermed ikke tale om et højere forbrug.

61% af de nydanske mænd spiller computerspil/digitale spil mod 52% af de nydanske kvinder. Denne forskel står i modsætning til tendensen i den samlede befolkning, hvor forbruget er stort set ens.

⁷ Se også kap. 33 om stikprøvens repræsentativitet.

Tabel 9.4: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvor ofte spiller du computer-spil/digitale spil? Fordelt på køn og alder for nydanskere (2012, procent)

	Den samlede befolkning		Nydanskere								
	Alle	Alle	Køn		Alder (år)						
			Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Mere end 3 timer dagligt	2	4	7	1	10	5	1	2	1	2	0
Mere end 1 time dagligt	4	9	11	7	15	9	8	7	4	3	0
Dagligt eller næsten dagligt	12	9	10	8	16	7	7	6	7	3	9
3-4 dage om ugen	6	8	8	7	11	10	8	6	4	4	0
1-2 dage om ugen	8	9	9	10	12	14	9	4	7	5	0
1-3 dage om måneden	8	9	8	10	10	11	11	7	4	0	0
Sjældnere	5	9	8	10	10	12	11	7	6	5	0
Aldrig	56	43	39	48	16	33	46	62	68	78	91
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

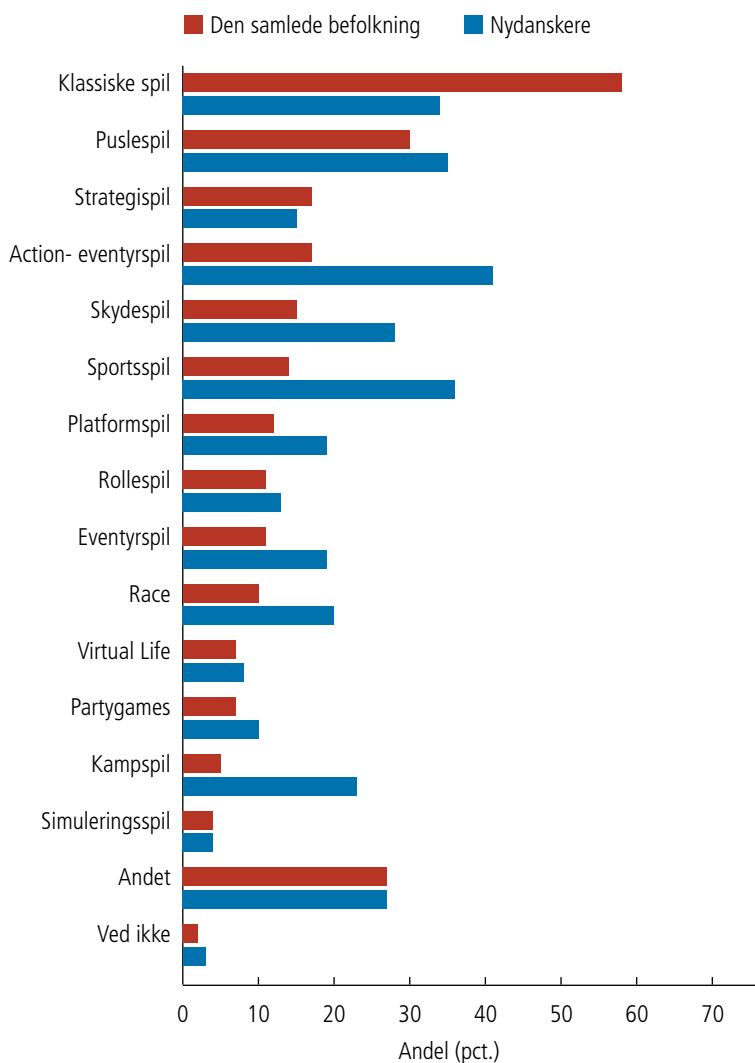
Også blandt nydanskerne ses en sammenhæng med uddannelsesniveau, dog ikke i så entydig grad, som det er tilfældet blandt den samlede befolkning. Den største andel af nydanskere, som spiller mindst en time dagligt, findes blandt dem, hvis højest gennemførte uddannelse er grundskole.

Typen af spil

Nydanskeres relativt højere forbrug af computerspil/digitale spil afspejles også i brugen af spiltyper og genrer. Andelen af nydanskerne, som spiller konsolspil, er større end andelen af den samlede befolkning (27% mod 16% af den samlede befolkning). Det samme gælder online spil, der tilgås via internettet (29% mod 19% af den samlede befolkning). Der er også stor forskel på andelen, der spiller spil på mobiltelefoner/smartphones eller tablets (38% af nydanskere mod 25% af den samlede befolkning).

Der ses en del forskelle mellem nydanskerne og den samlede befolkning, når det gælder interessen for forskellige spilgenrer.

Figur 9.2 Nydanskere og den samlede befolkning: Hvilken type spil spiller du mest? (2012, procent af andelen, som spiller computerspil/digitale spil)

De mest populære spilgenrer blandt nydanskerne er action-eventyrspil (fx Grand Theft Auto eller Tomb Raider), sportsspil (fx Fifa eller NHL), puslespil (fx Tetris eller Bubble-Trouble) og klassiske spil (fx Hjerterfri eller Scrabble/Wordfeud). 41% og 34% af nydanske computerspillere spiller disse spil.

Andelen af nydanskere, der spiller action-eventyrspil og sportsspil, er dermed større end andelen af den samlede befolkning. Der ses samme tendens til, at det særligt er mænd, som spiller disse typer af spil.

Omvendt er andelen af nydanskere, der spiller klassiske spil som fx Hjerterfri eller

Scrabble/Wordfeud, langt mindre end andelen af den samlede befolkning (24% af nydanskerne mod 58% af den samlede befolkning). Dette afspejler ikke mindst, at det i den samlede befolkning især er de ældre borgere, der spiller disse spil, mens de ældre nydanskere kun i meget begrænset omfang overhovedet spiller computerspil/digitale spil.

10. TV

Kapitlet omhandler danskernes TV-forbrug. Stort set alle danskere ser TV dagligt; en del ser flere timers TV hver dag. De ældre borgere ser mere TV end de yngre, mænd ser mere TV end kvinder, og personer med børn ser mindre TV end personer uden børn. Endelig ser personer med gymnasial eller lang videregående uddannelse mindre TV end personer med kortere uddannelser.

Langt de fleste ser TV på et almindeligt TV-apparat, men en del – primært de unge – ser TV via internettet. Over halvdelen af befolkningen kan se mere end 20 kanaler, men hovedparten bruger kun 1-5 kanaler.

Der er siden 2004 sket en væsentlig udvidelse af antallet af danske TV-kanaler, men der er kun et lille fald i andelen af danskere, der ser DR1 og TV2 dagligt. Den absolut foretrukne programtype er nyheder/TV-avis. De yngre bruger TV-stationernes netsider i langt højere grad end ældre, ligesom mænd bruger dem oftere end kvinder.

Nydanskere ser mindre TV og prioriterer ikke i samme omfang som den øvrige befolkning DR's og TV2's kanaler. Nydanskere ser til gengæld hyppigere andre dansksprogede kanaler som fx TV3.

En større andel af nydanskerne ser TV via internettet og har mere end 20 kanaler, ligesom en større andel af nydanskerne ser engelsksprogede kanaler og kanaler på andre fremmedsprog, set i forhold til den samlede befolkning.

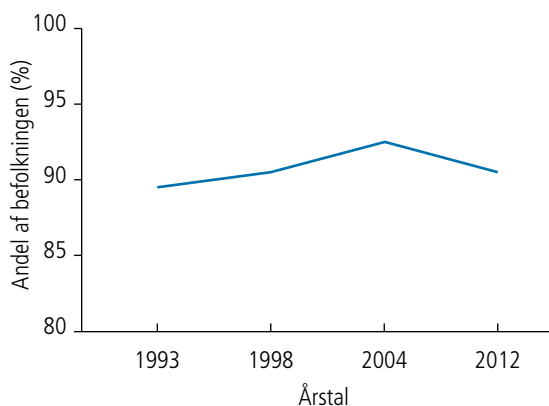
10.1 TV-forbrug

Udvikling over tid

Danskerne er generelt flittige TV-seere. 91% af alle danskere ser TV dagligt.⁸ 37% ser TV mere end en time dagligt, og 29% ser TV mere end tre timer dagligt.

Figur 10.1 og tabel 10.1 viser en sammenligning over tid på danskernes TV-forbrug – her angivet ved andelen der ser TV mindst $\frac{1}{2}$ time dagligt.

Figur 10.1: Andel af befolkningen, der ser TV dagligt (1993-2012, procent)

Som det fremgår af noter til tabel 10.1 nedenfor, er der visse unøjagtigheder forbundet med opgørelsen, da der er spurgt forskelligt i alle årene, men tallene viser en tendens til fald i andelen, der ser TV på daglig basis set i forhold til 2004. Andelen er på niveau med 1998.

Tabel 10.1 : Andel af befolkningen, der ser TV dagligt (1993-2012, procent)

	2012 ^A	2004 ^B	1998 ^C	1993 ^D
Mere end $\frac{1}{2}$ time dagligt	91	95	91	89

A 2012: 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'.

B 2004: 'Mindst $\frac{1}{2}$ time dagligt'. Gennemsnit af opgørelserne for hhv. hverdag og weekend.

C 1998: 'Mindst $\frac{1}{2}$ time dagligt'. Gennemsnit af opgørelserne for hhv. hverdag, lørdag og søndag.

D 1993: 'Mindst $\frac{1}{2}$ time dagligt'.

⁸ 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'.

Udviklingen i danskernes TV-vaner belyses også af Gallups TV Meter målinger, der siden 1992 har registreret, hvor lang tid de danske TV-seere gennemsnitligt ser TV. Tendensen i disse målinger er en stigning fra 1993 til 1998 (fra 2 timer og 27 minutter i 1993 til 2 timer og 43 minutter i 1998) og herefter et lille fald til 2 timer og 38 min i 2002. TV Meter tal fra 2011 viser en gennemsnitlig daglig seertid på 3 timer og 18 minutter – altså en markant stigning siden 2002.

Hvem ser TV

Der er en række forskelle mellem aldersgrupperne, når det angår TV-forbrug, jf. tabel 10.2. Der er flest 'superbrugere' (der ser TV mindst tre timer hver dag) blandt de to ældste aldersgrupper på 60-69 år og 70 år og derover. Eksempelvis er der 44% af danskerne på 70 år og derover, der ser mere end tre timers TV dagligt, hvilket kun gælder for 20% af hhv. de 20-29-årige og de 30-39-årige.

1% af den samlede befolkning ser sjældent eller aldrig TV, mens tallet er 7% blandt de 20-29 årige. Dette er den eneste aldersgruppe, der adskiller sig væsentligt fra gennemsnittet i den samlede befolkning.

Tabel 10.2: Hvor ofte ser du TV? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Mere end 3 timer dagligt	29	28	30	24	20	20	22	25	37	44
Mere end 1 time dagligt	37	40	35	36	35	40	41	37	37	32
Dagligt eller næsten dagligt	25	22	26	20	22	26	27	28	23	21
3-4 dage om ugen	5	4	5	9	7	8	5	6	2	2
1-2 dage om ugen	3	3	2	6	7	4	4	3	1	0
1-3 dage om måneden	1	0	1	2	2	0	1	0	0	0
Sjældnere	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0
Aldrig	1	1	1	3	6	1	1	0	0	1
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

De statistiske analyser viser, at mænd ser mere TV end kvinder, ligesom uddannelse har betydning for det generelle TV-forbrug. Personer med en grundskoleuddannelse, erhvervsfaglig uddannelse, kort videregående samt mellemlang videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelse ser mere TV end personer med en lang videregående uddannelse. Eksempelvis ser 42% af befolkningen med en grundskoleuddannelse som højest fuldførte uddannelse mindst tre timers TV dagligt, mens det kun gælder 9% af befolkningen med en lang videregående uddannelse.

Hvordan ser danskerne TV

Stort set alle danskere ser TV på et traditionelt TV-apparat (97%), men en del ser også TV via internettet (20%). (Se tabel 10.3). I forhold til 2004 er der tale om en stigning fra 8%. Det er særligt de unge, der ser TV via internettet. Eksempelvis ser 38% af de 15-19-årige TV via internettet mod 7% af de 70-årige og derover. En større andel af mænd set ift. kvinder ser desuden TV via internettet (23% mænd mod 18% kvinder).

Tabel 10.3: Hvordan ser du TV? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
På almindeligt TV	97	97	97	95	88	95	97	98	99	98
Via internettet (fx computer eller tablet/iPad)	20	23	18	38	37	34	25	19	9	7

Der ses desuden en tendens til, at personer, der bor i en bykommune, i højere grad ser TV via internettet end personer, der bor i en landkommune (hhv. 25% mod 15%). Personer med en lang videregående uddannelse ser desuden mere TV via internettet end personer med kortere uddannelser, eksempelvis en erhvervsfaglig uddannelse (36% mod 13%).

10.2 TV-kanaler

Andelen af befolkningen, der kan modtage over 20 TV-kanaler, er steget støt siden 1993. (Se tabel 10.4). 56% af de danske TV-seere kan i 2012 modtage over 20 kanaler – i 2004 var der tale om 50%. Der er desuden sket et fald i andelen, der kun kan modtage 1-5 kanaler – fra 21% i 2004 til 8% i 2012.

Det er dog kun 2% af TV-seerne, der angiver, at de ser mere end 20 kanaler. Halvdelen ser 1-5 kanaler, 38% ser 6-10 kanaler.

Tabel 10.4: Hvor mange kanaler kan du modtage på dit TV? (1993-2012, procent af dem, der ser TV)

	2012	2004	1998	1993
0 ^A	1	1	2	1
1-5 kanaler ^B	8	21	19	34
6-10 kanaler ^C	14	14	16	22
11-20 kanaler	17	13	17	22
Over 20 kanaler	56	50	46	21

A 1993, 1998, 2004: 'Har ikke fjernsyn'.

B 1993, 1998, 2004: 'Under 5 kanaler'.

C 1993, 1998, 2004: '5-10 kanaler'.

Der er siden 2004 sket en væsentlig udvidelse af antallet af danske TV-kanaler, men kun et lille fald i andelen af danskere, der ser DR1 og TV2 dagligt. I 2004 så 77% DR1 stort set dagligt, mens 76% så TV2 (inkl. TV2-regionerne) stort set dagligt. I 2012 ser hhv. 70 og 72% af TV-seerne dagligt DR1 og TV2. (Se tabel 10.5).

Som noget nyt i 2012 er der specifikt spurgt til TV2-regionernes udsendelser i TV2's sendeflade (fx kl. 19.30). Disse udsendelser ses dagligt af 42% af TV-seerne. 10% ser dagligt TV2-regionernes 24-timerskanal, og 36% ser TV2's øvrige kanaler dagligt (TV2 Zulu, TV2 Charlie, TV2 News, TV2 Film og TV2 Sport).

DR2 ses dagligt af 36% af de danske TV-seere, hvilket er en stigning set i forhold til 2004 (29%). 28% ser dagligt DR's øvrige kanaler (DR K, DR HD, DR Ramasjang og DR Update).

33% ser dagligt andre dansksprogede kanaler som TV3, TV3+, TV3 Puls, Kanal 4, Kanal 5 og 6'eren. Ligeledes ser 10% dagligt engelsksprogede kanaler som fx BBC, CNN, Discovery og National Geographic.

Tabel 10.5: Hvilke TV-kanaler ser du dagligt?^A (Multipel) (2004-2012, procent af dem, der ser TV)

	2012	2004
DR1	70	77
DR2	36	29
DR's øvrige kanaler (DR K, DR HD, DR Ramasjang og DR Update)	28	-
TV2	72	
TV2-regionernes udsendelser i TV2's sendeflade (fx kl. 19.30)	42	76 ^B
TV2-regionernes 24-timers kanal	10	
TV2's øvrige kanaler (TV2 Zulu, TV2 Charlie, TV2 News, TV2 Film og TV2 Sport)	36	-
Ikke-kommercielle TV-stationer (fx lokal-TV)	4	5 ^C
Andre dansksprogede kanaler (fx TV3, TV3+, TV3 Puls, Kanal 4, Kanal 5, 6'eren)	33	-
Nabolands-kanaler (svenske, norske, tyske)	5	5
Engelsksprogede kanaler (fx BBC, CNN, Discovery, National Geographic)	10	-
Kanaler på andre fremmedsprog end svensk, norsk, tysk og engelsk (fx Al Jazeera, TRT, TVE)	2	-
Andre typer kanaler	3	-

A 2012: 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'. 2004: 'Stort set dagligt'

B 2004: TV2/TV2-regioner.

C 2004: Kun lokal-TV.

Hvem ser hvilke kanaler

De statistiske analyser viser, at de mandlige TV-seere oftere end de kvindelige ser alle de nævnte TV-kanaler med undtagelse af TV2 og TV2-regionernes udsendelser på TV2's sendeflade, hvor der ikke kan påvises statistiske forskelle mellem kønnene.

Der er også en sammenhæng mellem alder og valg af TV-kanaler. Generelt er ældre mere aktive TV-seere end unge på samtlige kanaler med undtagelse af 'Andre dansksprogede kanaler' (fx TV3, TV3+, TV3 Puls, Kanal 4, Kanal 5, 6'eren), 'Engelsksprogede kanaler' (fx BBC, CNN, Discovery, National Geographic) samt 'Andre typer kanaler'. Hvad angår disse kanaler er unge mere aktive seere end ældre. Eksempelvis ser 73% af

de 50-59-årige dagligt DR1 mod 35% af de 20-29-årige, mens 55% af de 20-29-årige dagligt ser 'Andre dansksprogede kanaler' (fx TV3) mod 27% af de 50-59-årige.

Kun på 'TV2's øvrige kanaler' samt på 'Kanaler på andre fremmedsprog end svensk, norsk, tysk og engelsk' er der ingen betydelige forskelle mellem aldersgrupperne.

De statistiske analyser viser desuden, at uddannelsesmæssig baggrund har betydning for valget af TV-kanaler. Personer med en lang videregående uddannelse ser i mindre grad TV2 (herunder også TV2' regionale udsendelser på TV2's sendeflade og TV2's regionale 24-timers kanal) samt ikke-kommercielle TV-stationer, men omvendt ser de oftere DR2 end personer med en anden uddannelsesmæssig baggrund.

Endvidere viser analyserne, at kommunetype har betydning for, hvilke kanaler der ses. Således ser TV-seerne bosat i bykommuner oftere DR2 end TV-seere bosat i andre typer kommuner. Omvendt ser TV-seerne i bykommuner sjældnere TV2-regionernes udsendelser.

10.3 Programtyper

Danskernes absolut foretrukne programtype er nyheder/TV-avis, idet 59% angiver denne programtype som en førsteprioritet ud af fem, jf. tabel 10.6. 11% prioriterer ikke det at se nyheder/TV-avis som en ud af fem mulige. Samme tendens gør sig i øvrigt gældende, når det gælder danskernes mest foretrukne type indhold i aviser og på mediernes netsider (se kapitel 12).

Også underholdning og udenlandske serier prioriteres højt af TV-seerne. Hhv. 10 og 9% af TV-seerne har disse programtyper som en førsteprioritet. Dog er der relativt flere seere, der ikke prioriterer udenlandske serier sammenlignet med andelen, der ikke prioriterer underholdning (hhv. 60% mod 44%).

Relativt få prioriterer aktualitet/debat højest, men 18% af TV-seerne har aktualitet/debat som en andenprioritet, når de skal vælge den programtype, de ser mest. Det samme gælder udenlandske film og sport, som hhv. 4 og 6% prioriterer højest, men som hhv. 12 og 11% har som en andenprioritet.

Samlet set fremgår det, at de danske TV-seere i højere grad prioriterer udenlandske serier og film sammenlignet med danske serier og film.

Table 10.6: Hvilke typer TV-programmer ser du mest? – prioriter op til 5 programtyper (2012, procent)

	Førsteprioritet ^A	Ikke prioriteret ^B
Nyheder/TV-avis	59	11
Aktualitet og debat	2	60
Kultur	2	76
Naturprogrammer	1	68
Undervisning og oplysning	1	89
Musik	1	88
Underholdning	10	44
Danske film	1	72
Danske serier	1	68
Udenlandske film	4	45
Udenlandske serier	9	60
Sport	6	62
Regional-/lokalprogrammer	1	77
Andet	1	94

A 'Første prioritet' dækker over andelen, der har prioriteret den pågældende programtype som en førsteprioritet ud af fem mulige. Der er kun mulighed for én førsteprioritet.

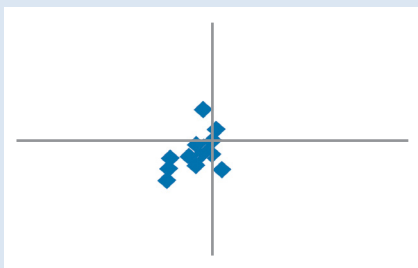
B 'Ikke prioritet' dækker over andelen, der ikke har prioriteret den pågældende programtype som en ud af fem mulige. Det er muligt, at have flere programtyper man ikke prioriterer.

Der er forskel på, hvilke programtyper hhv. mænd og kvinder prioriterer højest. Mens prioriteringen af nyheder/TV-avis og aktualitet/debat er relativt ens blandt de to køn, er der en større andel af mændene, der prioriterer sport højest (11% mod 2% kvinder). Omvendt er der flere kvinder, der prioriterer at se udenlandske serier og underholdning sammenlignet med mændene. Fx ser en dobbelt så stor andel af kvinderne udenlandske TV-serier (12% mod 6% mænd).

Også hvad angår alder, er der forskelle på forbruget af de forskellige programtyper. Således prioriterer kun 9% af TV-seerne på 15-19 år nyheder/TV-avis højest. Denne andel stiger jævnt med alderen – blandt TV-seerne på 60-69 år er der tale om en andel på 79%. Den omvendte tendens gør sig gældende i relation til udenlandske serier og underholdning: Flest blandt de yngste TV-seere prioriterer disse programtyper højest, færrest blandt TV-seerne på 60 år og derover. I forhold til underholdning er der fx tale om en andel på 39% af de 15-19-årige mod kun 2-3% af TV-seerne over 60 år.

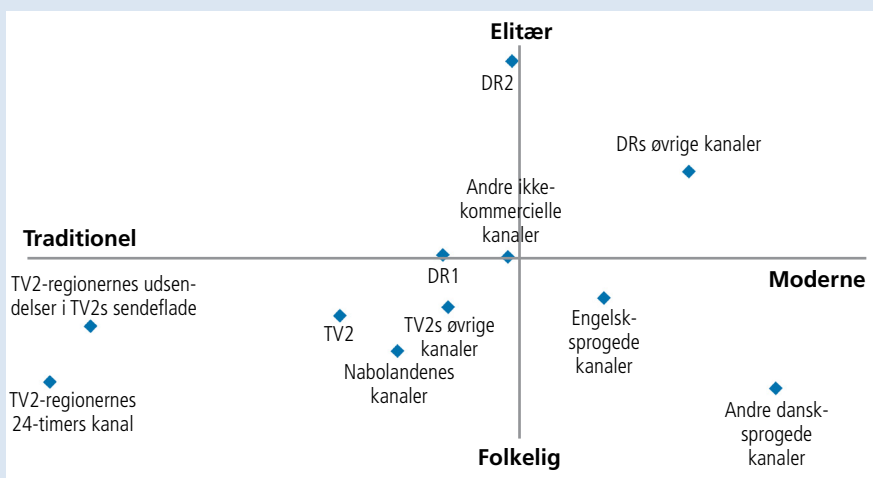
Kulturkort – TV

Figur 10.2: Borgerkort – TV

Borgerkortet i figur 10.2 viser, hvordan TV-seere værdimæssigt placerer sig i forhold til den gennemsnitlige dansker. Figuren viser, at de forskellige TV-kanaler samlet set appellerer bredt, dog med en tendens til, at den almindelige TV-seer værdimæssigt er mere folkelig og traditionel end gennemsnitsdanske- ren.

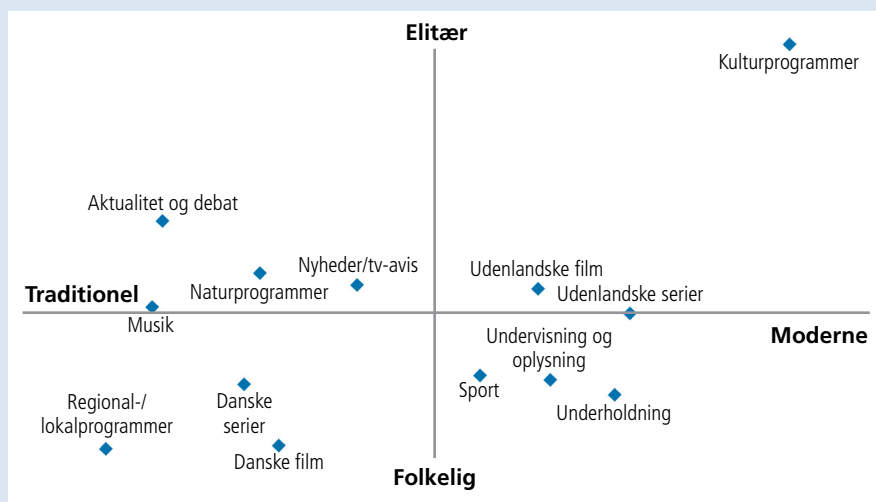
Figur 10.3: Brugerkort – TV-kanaler

Figur 10.3 viser, hvordan TV-kanalerne positionerer sig ift. hinanden. Særligt DR's kanaler appellerer til TV-seere med overvejende elitære værdier. Først og fremmest gælder dette DR2, dernæst kommer DR's øvrige kanaler, som dog har en noget mere moderne appel. DR1 appellerer primært til TV-seere med traditionelle værdier, og kanalen placerer sig nogenlunde i midten af kortet.

De regionale kanaler ses sammen med nabolandenes kanaler primært af TV-seere med folkelige og traditionelle værdier. Her er TV2 og TV2's øvrige kanaler ligeledes placeret. Andre danske kanaler som TV3 m.fl. samt udenlandske kanaler som BBC, CNN osv. ses i højere grad af brugere med folkelige og moderne værdier.

Figur 10.4: Brugerkort – TV-programmer

Figur 10.4 viser, hvordan TV-programmerne positionerer sig ift. hinanden. TV-seere med folkelige og traditionelle værdier ser særligt danske programmer, både film, serier og regionale programmer. Udenlandske film samt kulturprogrammer appellerer mest til TV-seere med overvejende elitære og moderne værdier.

De TV-seere, der i overvejende grad har folkelige og moderne værdier, ser sport og underholdning, men også undervisning og oplysning. TV-seere med elitære og traditionelle værdier ser aktualitets- og debat-programmer, nyheder samt natur- og musikprogrammer.

TV-situationer

Langt hovedparten af de danske TV-seere 'sætter sig ned' for at se et bestemt program (81%). 75% ser TV, når de vil slappe af, men ikke har noget bestemt, som de vil se.

37% ser TV, mens de spiser, og 20% ser TV, mens de bruger andre medier (fx computer, smartphone el. lign.). (Se tabel 10.7).

Tabel 10.7: I hvilke situationer ser du normalt TV? (Multipel) Udvalgte situationer fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, der ser TV)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Jeg 'sætter mig ned' for at se et bestemt program	81	78	83	64	61	75	77	83	88	92
Når jeg vil slappe af, men ikke har noget bestemt, jeg vil se	75	76	74	88	87	87	84	78	66	57
Mens jeg spiser	37	36	38	48	58	33	29	42	36	32
Mens jeg bruger andre medier (fx computer, smartphone eller lignende)	20	20	21	53	47	35	24	17	9	3
Mens jeg ordner praktiske ting i hjemmet	16	11	20	17	23	25	21	17	12	6
Mens jeg læser avis eller bøger	8	8	9	2	3	6	7	12	11	10
Når jeg har besøg/gæster	7	7	6	23	21	10	5	3	3	3

Tabellen viser også, at forskellige aldersgrupper ser TV på forskellig måde. Ældre TV-seere sætter sig i højere grad ned for at se et bestemt program, mens yngre i højere grad ser TV for at slappe af uden at have noget bestemt, de ønsker at se. Mange unge (53% af de 15-19-årige og 47% af 20-29-årige) ser TV, mens de bruger andre medier (fx computer, smartphone el. lign.), mens det kun gælder 9% af de 60-69-årige og 3% af TV-seerne på 70 år og derover. Tilsvarende ser mange unge TV, når de har besøg/gæster (23% af de 15-19-årige og 21% af de 20-29-årige), hvilket kun er tilfældet for 3% af hhv. de 60-69-årige og de 70-årige og derover.

10.4 TV-stationernes netsider

14% af de danske TV-seere benytter dagligt de danske TV-stationers netsider specifikt til at se TV-indslag og TV-programmer. 13% bruger netsiderne ugentligt – 31% ser aldrig TV-indslag og TV-programmer via netsiderne.

De statistiske analyser viser, at alder har en afgørende betydning for brugen af net-siderne, idet de unge bruger netsiderne i højere grad end de ældre. Mænd bruger også i højere grad end kvinder de danske TV-stationers netsider, når de ser TV-indslag/-programmer.

10.5 Nydanskere – særlige perspektiver

Hvem ser TV og hvordan?

Andelen af nydanskerne, der ser TV, er generelt mindre end andelen af den samlede befolkning. 83% af nydanskerne ser TV dagligt mod 91% af den samlede befolkning. Ser man på 'superbrugerne', der ser TV mere end tre timer hver dag, ligger andelen blandt hhv. nydanskere og den samlede befolkning stort set på samme niveau (hhv. 30% og 29%). (Se tabel 10.8). Flere nydanske mænd end kvinder kan karakteriseres som 'superbrugere'. 34% mænd mod 26% kvinder angiver, at de ser TV mere end tre timer dagligt.

Andelen af nydanskere, der sjældent eller aldrig ser TV, er større end andelen af den samlede befolkning (5% mod 1%).

Tabel 10.8: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvor ofte ser du TV? (2012, procent)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
Mere end 3 timer dagligt	30	29
Mere end 1 time dagligt	35	37
Dagligt eller næsten dagligt	18	25
3-4 dage om ugen	7	5
1-2 dage om ugen	5	3
1-3 dage om måneden	1	1
Sjældnere	2	0
Aldrig	3	1
Total	100	100

Der er en mindre andel af nydanskere sammenlignet med den samlede befolkning, der ser TV på et almindeligt TV-apparat. Til gengæld er der en større andel af nydanskere, der ser TV via internettet.

TV-kanaler

Der er en større andel af de nydanske TV-seere, som kan modtage mere end 20 kanaler (hhv. 61% mod 56% af den samlede befolkning). Halvdelen af de nydanske TV-seere ser dog kun 1-5 af de kanaler, de kan modtage, hvilket er på samme niveau som i den samlede befolkning.

Der er generelt en mindre andel af de nydanske TV-seere sammenlignet med andelen af den samlede befolkning, der ser DR's kanaler og TV2's kanaler. (Se tabel 10.9). Undtagelsen er TV2-regionernes 24-timers kanal, som en lidt større andel af nydanskere ser. Der er til gengæld flere nydanskere, der ser 'Andre dansksprogede kanaler' (fx TV3, TV3+, TV3 Puls, Kanal 4, Kanal 5, 6'eren), 'Engelsksprogede kanaler', 'Kanaler på andre fremmedsprog end svensk, norsk, tysk og engelsk' samt 'Andre typer kanaler'.

Tabel 10.9: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvilke TV-kanaler ser du dagligt?^A (Multipel) (2012, procent af dem, der ser TV)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
DR1	44	70
DR2	20	36
DR's øvrige kanaler (DR K, DR HD, DR Ramasjang og DR Update)	23	28
TV2	50	72
TV2-regionernes udsendelser i TV 2's sendeflade (fx kl. 19.30)	20	42
TV2-regionernes 24-timers kanal	13	10
TV2's øvrige kanaler (TV2 Zulu, TV2 Charlie, TV2 News, TV2 Film og TV2 Sport)	28	36
Ikke-kommercielle TV-stationer (fx lokal-TV)	7	4
Andre dansksprogede kanaler (fx TV3, TV3+, TV3 Puls, Kanal 4, Kanal 5, 6'eren)	46	33
Nabolands-kanaler (svenske, norske, tyske)	7	5
Engelsksprogede kanaler (fx BBC, CNN, Discovery, National Geographic)	21	10
Kanaler på andre fremmedsprog end svensk, norsk, tysk og engelsk (fx Al Jazeera, TRT, TVE)	37	2
Andre typer kanaler	36	3

^A Dagligt er en samlet betegnelse for kategorierne 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'.

Programtyper

Også nydanskere foretrækker nyheder/TV-avis som programtype – om end andelen er mindre end andelen af den samlede befolkning (36% mod 59% i den samlede befolkning).

Der er omvendt en ca. dobbelt så stor andel af nydanskere, der foretrækker udenlandske film (10%) og udenlandske TV-serier (21%) set i forhold til den samlede befolkning (hhv. 4 og 9%).

Nydanske mænd foretrækker i højere grad end nydanske kvinder at se nyheder/TV-avis (44% mod 30%) samt sport (18% mod 2%), mens nydanske kvinder i højere grad end nydanske mænd foretrækker underholdning (12% mod 7%) samt udenlandske TV-serier (31% mod 10%).

TV-stationernes netsider

29% ser TV-indslag og TV-programmer på de danske TV-stationers netsider dagligt, hvilket er en større andel sammenlignet med andelen af den samlede befolkning (14%). Der er ikke nævneværdige forskelle mellem aldersgrupperne eller mellem kvinder og mænds forbrug.

11. Radio

Kapitlet belyser danskernes radioforbrug, herunder på hvilke apparater danskerne hører radio.

Danskerne hører ofte radio. Næsten tre fjerdedele af befolkningen hører radio hver dag, og en fjerdedel bruger over tre timer hver dag på at høre radio. Der er ingen nævneværdig forskel på mænd og kvinders radioforbrug, hvorimod alder spiller ind på forbruget: Jo ældre man er, jo mere radio hører man. De unge har et væsentligt lavere radioforbrug end de ældre. Endelig hører personer med en erhvervsfaglig uddannelse oftere radio i forhold til personer med en lang videregående uddannelse.

Langt de fleste hører radio via FM-signalet. En del benytter DAB-radio, og især de unge lytter til radio via internettet. De foretrukne kanaler er DR's kanaler, og de foretrukne programtyper er musik efterfulgt af nyheder/radioavis.

Nydanskeres radioforbrug er anderledes end for befolkningen som helhed, idet de hører langt mindre radio. Desuden hører flere nydanske mænd end kvinder radio, mens radioforbruget er nogenlunde jævnt fordelt på de forskellige aldersgrupper i modsætning til mønstret i den samlede befolkning.

Nydanskernes foretrukne radiokanaler er dels Nova FM og Pop FM, dels P3 og P1. Herudover er der en større andel af nydanskere, der hører andre, herunder internetbaserede, radiokanaler. Også nydanskernes foretrukne programtyper er musik efterfulgt af nyheder/radioavis.

11.1 Radioforbrug

Udvikling over tid

74% af befolkningen hører dagligt radio.⁹ 25% hører radio mindst tre timer hver dag, mens 10% sjældent eller aldrig hører radio.

Tabel 11.1 viser en sammenligning over tid på danskernes radioforbrug – her angivet ved andelen der hører radio mindst $\frac{1}{2}$ time dagligt. Der er visse usikkerheder forbundet med opgørelsen, da der er spurgt forskelligt over årene. Der ses dog en tendens til stigning i andelen, der hører radio på daglig basis set i forhold til 2004. En andel på 8% hører aldrig radio, hvilket er på niveau med 2004.

Tabel 11.1: Andel af befolkningen der hører radio dagligt (1993-2012, procent)

	2012 ^A	2004 ^B	1998 ^C	1993 ^D
Mere end $\frac{1}{2}$ time dagligt	74	70	74	82

A 2012: 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'.

B 2004: 'Mindst $\frac{1}{2}$ time dagligt'. Gennemsnit af opgørelserne for hhv. hverdag og weekend.

C 1998: 'Mindst $\frac{1}{2}$ time dagligt'. Gennemsnit af opgørelserne for hhv. hverdag og weekend.

D 1993: 'Mindst $\frac{1}{2}$ time dagligt'.

Hvem hører radio

Der er ingen nævneværdige forskelle på mænd og kvinders radioforbrug. De statistiske analyser viser omvendt en sammenhæng med alder: Jo ældre man er, jo mere radio hører man. Som det fremgår af tabel 11.2 hører mellem 7 og 14% i aldersgrupperne 15-29 år radio mere end tre timer dagligt, mens det gælder 31% i aldersgruppen 70 år og derover.

De statistiske analyser viser endvidere en sammenhæng mellem radioforbrug og uddannelse, idet personer med en erhvervsfaglig uddannelse oftere hører radio i forhold til personer med en lang videregående uddannelse.

⁹ Dagligt er en samlet betegnelse for kategorierne 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'.

Tabel 11.2: Hvor ofte hører du radio? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Mere end 3 timer dagligt	25	26	24	7	14	22	24	25	29	31
Mere end 1 time dagligt	23	25	22	14	16	17	27	23	26	27
Dagligt eller næsten dagligt	26	25	27	32	22	33	25	31	23	22
3-4 dage om ugen	6	5	7	15	13	9	6	5	5	1
1-2 dage om ugen	7	6	7	13	15	8	7	7	4	5
1-3 dage om måneden	3	3	3	5	8	5	3	2	2	1
Sjældnere	2	2	2	3	4	1	1	1	2	3
Aldrig	8	8	8	12	9	6	7	6	9	9
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Som det fremgår af tabel 11.3, hører 70% af radiolytterne radio under transport, og 69% hører radio, mens der ordnes praktiske ting i hjemmet. Desuden hører 35-38% radio, når de slapper af, arbejder eller spiser, mens færre 'sætter sig ned' for at lytte til et bestemt program (17%).

En større andel af kvinder end mænd hører radio, når der ordnes praktiske ting i hjemmet (78% mod 58% mænd), mens en større andel af mænd end kvinder hører radio, når de arbejder (41% mod 32% kvinder).

Tabel 11.3: I hvilke situationer hører du normalt radio? (Multipel) Fordelt på køn (2012, procent af dem, der hører radio)

	Alle	Mænd	Kvinder
Jeg 'sætter mig ned' for at høre et bestemt program	17	18	17
Når jeg vil slappe af, men ikke har noget bestemt, jeg vil høre	38	39	37
Under transport	70	73	67
Mens jeg ordner praktiske ting i hjemmet	69	58	78
Mens jeg spiser	35	35	36
Mens jeg bruger andre medier (fx computer, smartphone eller lignende)	20	20	19
Mens jeg læser avis eller bøger	16	14	17
Mens jeg arbejder	36	41	32
Mens jeg træner/dyrker motion	14	12	16
Når jeg har besøg/gæster	14	12	15
Når jeg er til/holder fest	11	10	12

Hvordan hører danskerne radio

Langt de fleste hører radio via FM-signalet (81%), men en del benytter også DAB-radio (27%). 16% af befolkningen lytter til radio via internettet, og 6% lytter til podcasts/downloads, jf. tabel 11.4. Som det fremgår af tabellen, hører flere unge end ældre radio via internettet. Således lytter 35% af de 20-29-årige til radio via internettet, mens andelen er lavere i aldersgrupperne over 50 år (mellem 3% og 12%).

Tabel 11.4: Hvordan hører du radio? (Multipel) Fordelt på alder og køn (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
FM-radio (fx transistorradio, mobiltelefon, bilradio)	81	82	80	77	73	81	82	85	82	79
DAB-radio	27	25	29	21	20	26	27	29	31	27
Via internet	16	20	14	34	35	30	22	12	6	3
Podcasts/ downloads	6	6	6	9	13	13	7	5	1	1
Jeg hører aldrig radio	8	8	8	12	9	6	7	6	9	9

11.2 Radiokanaler

Radiolytternes foretrukne radiokanaler er stadig DR's kanaler, som det også var tilfældet i tidligere undersøgelser. Særligt P3 og P4 er populære – hhv. 31% og 46% af radiolytterne lytter til disse kanaler dagligt. 3% af radiolytterne lytter dagligt til Radio24syv.

Sammenlignet med 2004 er der tale om et relativt stabilt forbrug af DR's kanaler på trods af de ændringer, der er sket i den samlede sendeflade mellem 2004 og 2012. (Se tabel 11.5).

Tabel 11.5: Andele af befolkningen, der lytter til forskellige radiokanaler dagligt (Multipel) (2004-2012, procent af dem, der hører radio)

	2012 ^A	2004 ^B
DR P1 ^C	20	16
DR P2 ^C	9	10
DR P3	31	31
DR P4 (regionalradio)	46	44
Øvrige DR-kanaler (P5, P6 Beat, P7 Mix, P8 Jazz, Mama og Ramasjang)	7	-
Radio24syv	3	-
Nova FM	13	-
Pop FM	6	-
Sky radio	-	15
Radio 100 FM	-	13
Kommercielle/reklamefinansierede lokalradioer (radio 100, The Voice, Radio ABC, Radio Klassisk)	15	21 ^D
Ikke-kommercielle lokalradioer	4	-
Nabolands-kanaler (svenske, norske, tyske)	2	4 ^E
Andre typer kanaler (fx internetkanaler)	3	4

A 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'.

B 'Stort set dagligt'.

C Hvad angår P1 og P2, er der tale om to særskilte kanaler i den digitale sendeflade. På FM-båndet er der tale om én kanal. Når borgerne har svaret på spørgsmålet 'Hvilke radiokanaler hører du og hvor ofte', er det dermed uvist, om de har forholdt sig til kanal eller program.

D 2004: 'Lokalradio'.

E 2004: 'Udenlandske'.

Alder har betydning for, hvilke radiokanaler der lyttes til. Jo ældre man er, jo mere sandsynligt er det, at man lytter til DR's radiokanaler – med undtagelse af P3. Jo yngre man er, jo mere sandsynligt er det, at man lytter til Nova FM og kommercielle radiokanaler.

De statistiske analyser viser endvidere, at borgere i bykommuner lytter mere til P1 end borgere i andre kommuner, ligesom personer med en lang videregående uddannelse lytter mere til P1 end personer med en anden uddannelsesmæssig baggrund. Personer med en lang videregående uddannelse lytter til gengæld mindre til P4, Pop FM, kommer-

cielle radiokanaler samt ikke-kommercielle lokalradioer i forhold til lyttere med andre typer af uddannelser.

11.3 Programtyper

Radiolytterne prioriterer musikprogrammer højest. 40% af radiolytterne har således musik som deres førsteprioritet af fem programtyper, jf. tabel 11.6. Musikprogrammer omfatter ikke koncerter, som en stor andel af lytterne slet ikke prioriterer, når de skal vægte de fem programtyper, som de hører mest. Også nyheder/radioavis prioriteres højt af en relativt stor andel af lytterne (37% har nyheder/radioavis som førsteprioritet).

Næst i rækken over radioprogrammer, der høres mest, findes underholdning, regional-/lokalprogrammer og aktualitet/debat. Set i forhold til musik og nyheder/avis er der relativt få (mellem 5% og 7%), der prioriterer disse programtyper som deres førsteprioritet. Dog har hhv. 12% og 13% underholdning og aktualitet/debat som en andenprioritet, når de skal vælge hvilken type radioprogrammer, de hører mest.

Tabel 11.6: Hvilken type radioprogrammer hører du mest? – prioriter op til 5 programtyper (2012, procent)

	Førsteprioritet ^A	Ikke prioriteret ^B
Nyheder/radioavis	37	10
Aktualitet og debat	5	52
Kultur	1	77
Naturprogrammer	0	94
Undervisning og oplysning	1	87
Drama/fiktion	0	98
Musik	40	15
Koncerter	0	89
Underholdning	7	50
Sport	1	72
Regional-/lokalprogrammer	6	60
Andet	1	88

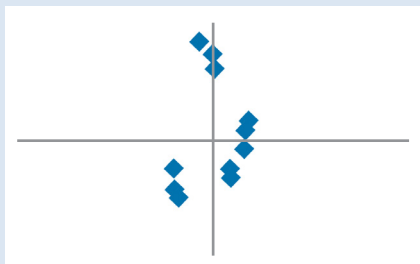
A 'Førsteprioritet' dækker over andelen, der har prioriteret det pågældende tema/indhold som en førsteprioritet ud af fem mulige. Kun én førsteprioritet.

B 'Ikke prioriteret' dækker over den andel, der ikke har prioriteret det pågældende tema/indhold som en af fem mulige. Det er muligt at have flere typer, man ikke prioriterer.

Hvad angår de højest prioriterede programtyper blandt radiolytterne, ses der ingen nævneværdige forskelle på hhv. mænd og kvinders prioritering. Omvendt har alder en betydning: Således prioriterer stort set ingen af de yngste på 15-19 år (1%), og kun en andel på 6% af de 20-29-årige, nyheder/radioavis højest. Andelen stiger jævnt med alderen, og blandt de 70-årige og derover er andelen 62%. Omvendt med musik, hvor andelen, der prioriterer musik højest, falder med alderen. Således prioriterer 85% af de 15-19-årige musik højest, mens kun en andel på 16% af de ældste lyttere har musik som førsteprioritet, når de skal vælge, hvilke radioprogrammer de hører mest.

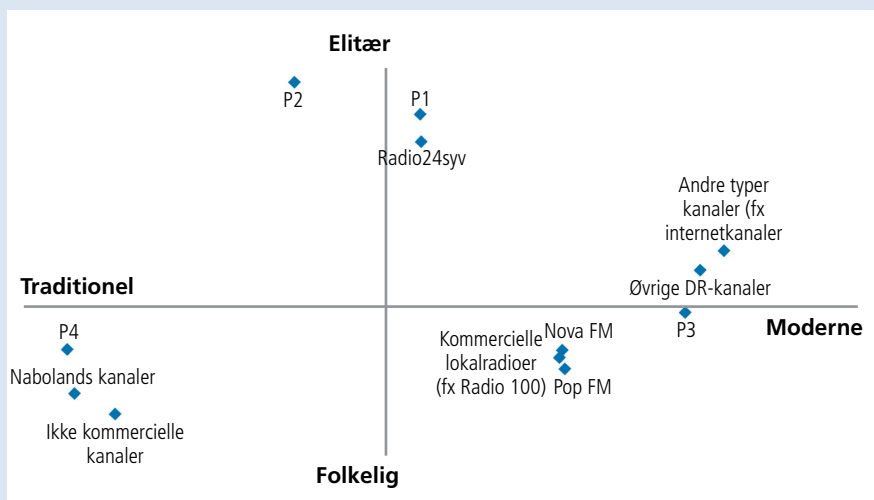
Kulturkort – radio

Figur 11.1: Borgerkort – Radio

Figur 11.1 viser, hvordan radiolytterne fordeler sig værdimæssigt i forhold til gennemsnitsdanskere. Som det ses, har radio en bred værdimæssig appel. Det er dog særligt mellem det elitære og det folkelige, at radiokanalerne værdimæssigt adskiller sig fra hinanden.

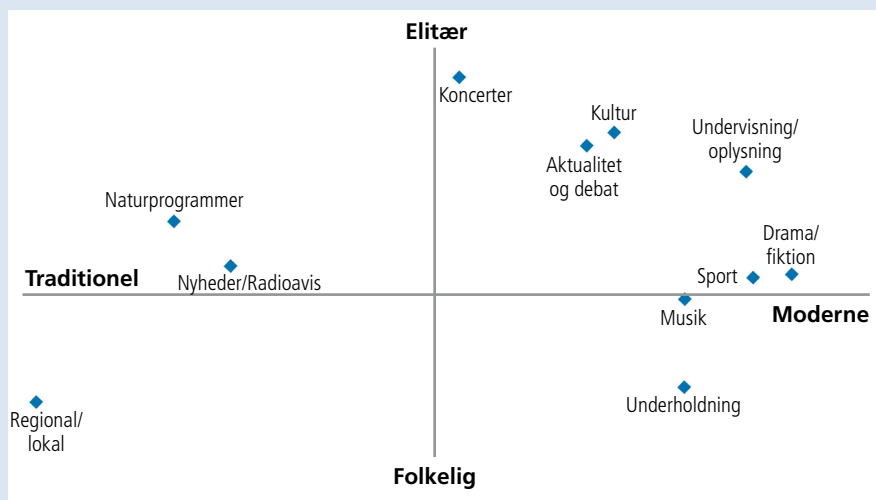
Figur 11.2: Brugerkort – Radiokanaler

Figur 11.2 viser kanalernes værdimæssige placeringer. Her tegner sig et mønster med fire klynger. Lyttere, der lytter til kanaler som Nova FM, Radio 100, The Voice og Pop FM har i overvejende grad moderne og folkelige værdier. Lyttere, der foretrækker P1 og Radio24syv, har i overvejende grad elitære og moderne værdier. P3-lyttere placerer sig mellem de to værdisæt med primært moderne værdier.

P4-lyttere har i overvejende grad traditionelle og folkelige værdier, mens P2-lyttere i overvejende grad har elitære, traditionelle værdier.

Figur 11.3: Brugerkort – Radioprogrammer

Figur 11.3 viser, hvordan radioprogrammerne positionerer sig ift. hinanden. De fleste radioprogrammer appellerer til personer med moderne værdier. Drama, sport og musik har den bredeste appel, mens kultur-, undervisnings- og aktualitetsstof høres af lyttere, der samtidig har elitære værdier. Særligt koncerter appellerer til lyttere med meget elitære værdier.

Nyheder og naturprogrammer appellerer især til lyttere med overvejende traditionelle og elitære værdier, mens de lokale/regionale programmer høres af radiolyttere med traditionelle og folkelige værdier. Underholdning appellerer til personer med folkelige og moderne værdier

11.4 Nydanskere – særlige perspektiver

Andelen af nydanskere, der dagligt lytter til radio, er mindre end andelen af den samlede befolkning (35% mod 74% af den samlede befolkning, jf. tabel 11.7).¹⁰ Samtidig hører 41% af nydanskerne sjældent eller aldrig radio mod 10% af den samlede befolkning.

Nydanskerne bruger desuden generelt mindre tid på at høre radio. Således hører 7% af nydanskerne radio mindst tre timer dagligt mod 25% af den samlede danske befolkning. De statistiske analyser bekræfter forskellene.

¹⁰ Dagligt er en samlet betegnelse for kategorierne 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'.

Tabel 11.7: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvor ofte hører du radio? Fordelt på køn for nydanskere (2012, procent)

	Nydanskere			
	Den samlede befolkning (Alle)	Alle	Mænd	Kvinder
Mere end 3 timer dagligt	25	7	10	4
Mere end 1 time dagligt	23	11	13	8
Dagligt eller næsten dagligt	26	17	20	15
3-4 dage om ugen	6	8	9	8
1-2 dage om ugen	7	10	10	9
1-3 dage om måneden	3	6	5	8
Sjældnere	2	8	8	8
Aldrig	8	33	26	40
Total	100	100	100	100

En større andel nydanske mænd end kvinder hører dagligt radio (43% mod 27% kvinder), ligesom der er en større andel af nydanske kvinder end mænd, der aldrig lytter til radio (40% mod 26% mænd). (Se tabel 11.7). Set i forhold til alder hører et bredt udsnit af nydanskerne radio. 45% af de 30-39-årige hører dagligt radio – og med undtagelse af de yngste, hvis forbrug er det laveste (19%), ligger forbruget blandt de øvrige aldersgrupper på mellem 35% og 40%.

De nydanske radiolyttere hører primært FM-radio (58%), mens 5% lytter til DAB-radio, hvilket i begge tilfælde er en mindre andel sammenlignet med radiolytterne i befolkningen som helhed (hhv. 81% og 27%). Omvendt hører flere nydanske lyttere radio via internettet (19%), hvilket er en større andel end i den samlede befolkning (16%).

Nydanske radiolyttere lytter mest til radio under transport (72%), mens de arbejder (35%) eller mens de ordner praktiske ting i hjemmet (34%). 32% hører radio, når de vil slappe af, men ikke har noget bestemt, de vil høre. Kun 10% sætter sig ned og lytter til et bestemt radioprogram.

Radiokanaler

I tabel 11.8 ses nydanske radiolytteres brug af radiokanaler sammenlignet med radiolyttere i den samlede befolkning. Andelen, der hører P1, er lige stor i de to grupper, mens en

mindre andel af nydanskerne hører P4 sammenlignet med den samlede befolkning (15% mod 46%). Andelen af nydanskerne, der hører hhv. Nova FM og Pop FM, er omvendt større end andelen af den samlede befolkning. 14% af de nydanske radiolyttere hører andre radiokanaler – herunder internetbaserede. Det gælder kun 3% af den samlede befolkning.

Tabel 11.8: Nydanskere og den samlede befolkning: Andele af befolkningen, der lytter til forskellige radiokanaler dagligt^A (Multipel) (2012, procent af dem, der hører radio)

	Nydanskere	Den samlede befolkning
DR P1 ^B	20	20
DR P2 ^B	9	9
DR P3	21	31
DR P4 (regionalradio)	15	46
Øvrige DR-kanaler (P5, P6 Beat, P7 Mix, P8 Jazz, Mama og Ramasjang)	8	7
Radio24syv	10	3
Nova FM	28	13
Pop FM	21	6
Kommercielle/reklamefinansierede lokalradioer (radio 100, The Voice, Radio ABC, Radio Klassisk)	34	15
Ikke-kommercielle lokalradioer	5	4
Nabolands-kanaler (svenske, norske, tyske)	4	2
Andre typer kanaler (fx internetkanaler)	14	3

A 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'.

B Hvad angår P1 og P2, er der tale om to særskilte kanaler i den digitale sendeflade. På FM-båndet er der tale om én kanal. Når borgerne har svaret på spørgsmålet 'Hvilke radiokanaler hører du og hvor ofte', er det dermed uvist, om de har forholdt sig til kanal eller program.

Type af radioprogrammer

De nydanske radiolytteres foretrukne type radioprogram er først og fremmest musik, og dernæst nyheder/radioavis. 57% har musik som en førsteprioritet ud af fem mulige programtyper, 27% har nyheder/radioavis som førsteprioritet. Samme tendenser gør sig gældende i den samlede befolkning.

Flere nydanske mænd end kvinder prioriterer nyheder/radioavis højest (33% mænd mod 20% kvinder) og flere nydanske kvinder end mænd prioriterer musik højest (67%

mod 48% mænd). I den samlede befolkning ses ikke nævneværdige forskelle på de to køns prioriteringer af programtyper.

Hvad angår alder, ses samme tendens blandt nydanskerne som i den samlede befolkning: Færrest unge prioriterer at høre nyheder/radioavis, hvorefter andelen stiger med alderen (frem til de 60-69-årige). Omvendt – flest unge har musik som en førsteprioritet, hvorefter andelen falder jævnt med alderen.

12. Aviser og blade

Kapitlet omfatter danskernes avislæsning og forbrug af blade og tidsskrifter. Det gælder dels de forskellige trykte og elektroniske aviser, danske såvel som engelsksprogede og andre udenlandske, dels blade og tidsskrifter, trykte og webbaserede, samt danske og udenlandske mediers netsider.

Andelen af danskere, der dagligt læser aviser/dagblade, er faldet støt siden 1964, også i perioden 2004-2012. Tendensen gælder også for gratisaviserne. Også andelen af danskere, der læser fagblade/tidsskrifter og magasiner/ugeblade er faldet i perioden 2004-2012.

Flere mænd end kvinder læser de større landsdækkende dagblade, mens flere kvinder end mænd læser lokale/regionale aviser og ugeaviser. Flere ældre end yngre borgere læser aviser, landsdækkende såvel som lokale/regionale, ligesom personer med en lang videregående uddannelse eller høj indkomst læser landsdækkende dagblade i større udstrækning end personer med hhv. anden uddannelsesmæssig baggrund og lavere indkomst.

En relativt stor andel af danskerne bruger de danske mediers netsider dagligt. Samlet set er tendensen, at stadig flere borgere bruger internettet til at holde sig opdateret. Det gælder især mænd, personer med en lang videregående uddannelse og de yngre grupper af befolkningen.

Avislæsere og brugere af netsider prioriterer rent indholdsmæssigt nyheder højest blandt en række forskellige emner.

Andelen af nydanskere, der læser de større aviser/dagblade og ugeaviser, er mindre end andelen af den samlede befolkning, mens andelen af nydanskere, der læser gratis-aviser, er højere. Forskellene i forbrug kan tilskrives aldersprofilen i gruppen af nydanskere. Flere nydanskere set i forhold til den samlede befolkning læser endvidere engelsksprogede og andre udenlandske aviser.

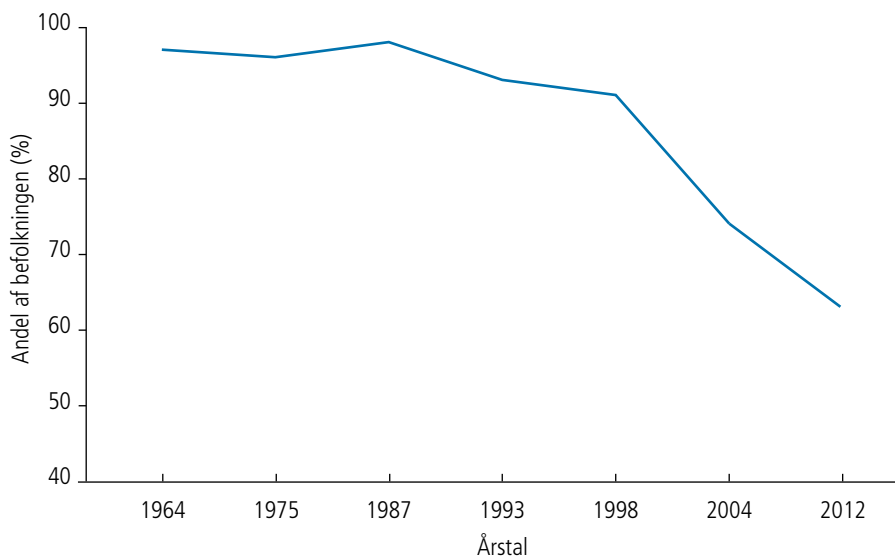
12.1 Aviser

Udvikling over tid

Andelen af befolkningen, der dagligt læser dagblade (landsdækkende og lokale/regionale), er faldet støt siden 1964. I perioden fra 2004 frem til den aktuelle undersøgelse er andelen, der dagligt læser dagblade som Politiken, Ekstra Bladet, Jyllands-Posten mv., eller lokale/regionale aviser som fx Fyens Stiftstidende, faldet med 10 procentpoint – fra 56% i 2004 til 46% i 2012. 14% læser aldrig disse former for dagblade, hvilket er på niveau med resultaterne fra 2004-undersøgelsen. (Se tabel 12.1).

Dette kan sammenholdes med, at de landsdækkende dagblades hverdagsoplag (1. halvår) er faldet fra 740.000 i 2004 til 560.000 i 2011.

Figur 12.1: Andele af befolkningen, der dagligt eller ugentligt læser dagblade^A (1964-2012)

^A Se noter til tabel 12.1

Tabel 12.1: Hvor ofte læser du dagblade?^A (1964-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993	1987	1975	1964
Dagligt ^B	46	56	68	75	84	88	92
Ugentligt ^C	17	18	23	18	14	8	5
Månedligt ^D	9	6	2	2	1	-	-
Sjældnere	14	7	2	2	1	-	-
Aldrig ^E	14	13	5	3	1	4	3
Total	100	100	100	100	100	100	100

A 2012: 'Dagblade' (landsdækkende) og 'Lokale/regionale hverdagsaviser'. 1964-2004: 'Dagblade'.

B 2012: 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 1/2 time dagligt' og 'Dagligt eller næsten dagligt'. 1987-2004: 'Stort set dagligt'. 1975: 'Dagligt' og 'Næsten dagligt'. 1964: 'Dagligt'.

C 2012: '3-4 dage om ugen' og '1-2 dage om ugen'. 2004: 'Næsten hver uge'. 1987-1993: 'Hver uge'. 1964-1975: 'Nu og da'.

D 2012: '1-3 dage om måneden'. 2004: 'Næsten hver måned'. 1987-1993: 'Hver måned'.

E 1964 og 1975: 'Sjældent/aldrig'.

Omkring tre gange så mange danskere læser dagligt de landsdækkende dagblade frem for gratisaviser (34% mod 11%), jf. tabel 12.2.¹¹ Samme tendens sås i 2004, hvor der dog blev spurgt til dagblade i bred forstand.

Andelen af danskere, der dagligt læser gratisaviser (fx 24timer, MetroXpress), er faldende, og dermed er tendensen den samme, som ses i forhold til læsere af de landsdækkende dagblade. I 2004 læste 19% af befolkningen stort set dagligt en gratisavis, mens 26% aldrig gjorde det. I 2012 læser kun 11% af danskerne dagligt gratisaviser, mens 30% aldrig gør det.

Lokale/regionale hverdagsaviser som fx Fyens Stiftstidende læses dagligt af 25% af danskerne, mens 38% aldrig læser disse aviser. 44% af befolkningen svarer, at de læser lokale/regionale ugeaviser som fx Århus Onsdag ugentligt. 25% gør det aldrig. Analyseres disse kategorier samlet set kan det konstateres, at 26% af danskerne dagligt læser lokale/regionale aviser uanset type, mens 10% aldrig gør det. I 2004 er der udelukkende spurgt til distriktsblade/lokalaviser, og her fremgår det, at 28% stort set dagligt læste disse aviser, mens kun 10% aldrig gjorde det. Der er dermed tale om en stort set tilsvarende andel af befolkningen, der hhv. prioriterer/ikke prioriterer lokalt/regionalt stof.

Engelsksprogede aviser og aviser på øvrige fremmedsprog læses i meget begrænset omfang.

¹¹ Dagligt er en samlet betegnelse for kategorierne 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'

Tabel 12.2: Hvor ofte læser du følgende aviser (den trykte udgave eller den elektroniske udgave af den trykte avis – men ikke læsning på mediernes netsider)? (2012, procent)

	Dagblade lands- dækkende	Gratisaviser	Lokale/re- gionale hver- dagsaviser	Lokale/ regionale ugeaviser	Engelsk- sprogede aviser	Aviser på øvrige frem- medsprog
Mere end 1 time dagligt	13	2	7	2	0	0
Mere end 1/2 time dagligt	10	2	9	3	0	0
Dagligt eller næsten dagligt	11	7	9	3	0	0
3-4 dage om ugen	4	4	3	2	0	0
1-2 dage om ugen	9	8	10	42	1	0
1-3 dage om måneden	9	16	7	13	2	1
Sjældnere	20	31	18	10	13	7
Aldrig	23	30	38	25	83	91
Total	100	100	100	100	100	100

Hvem læser aviser

De statistiske analyser viser, at både køn, alder, bopæl, uddannelse og indkomst har betydning for, i hvilket omfang man læser avis, og hvilke aviser man læser. Fordelingen på hhv. køn og alder ses i tabel 12.3.

Flere mænd end kvinder læser dagligt de landsdækkende dagblade. Det gælder 39% mænd mod 31% kvinder, ligesom der er væsentligt flere kvinder, der sjældnere eller aldrig læser landsdækkende dagblade (48% mod 39% mænd). Omvendt læser kvinder i højere grad end mænd lokale/regionale hverdags- og ugeaviser. Således læser fx 47% kvinder ugentlige lokale/regionale ugeaviser mod 41% mænd.

Tabel 12.3: Hvor ofte læser du følgende aviser (den trykte udgave eller den elektroniske udgave af den trykte avis – men ikke læsning på mediernes netsider)? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

		Køn			Alder (år)						
		Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+
Dagblade (fx Berlingske, Politiken, Ekstra Bladet, Jyllands-Posten)	Dagligt ^A	34	39	31	11	17	15	27	38	47	57
	Ugentligt ^B	13	13	12	20	13	14	16	13	13	7
	Månedligt ^C	9	9	7	15	17	15	10	7	6	5
	Sjældnere	20	19	22	20	20	27	25	21	16	15
	Aldrig	23	20	26	35	34	31	23	21	19	16
Gratisaviser (fx 24timer, MetroXpress)	Dagligt ^A	11	12	10	5	7	6	9	10	12	20
	Ugentligt ^B	12	12	11	6	10	9	14	13	12	14
	Månedligt ^C	16	17	16	14	24	16	17	19	15	10
	Sjældnere	30	33	31	16	26	36	33	33	32	29
	Aldrig	30	30	30	58	34	32	27	27	29	28
Lokale/regionale hverdagsaviser (fx Fyens Stiftstidende)	Dagligt ^A	25	23	24	2	4	6	14	31	37	45
	Ugentligt ^B	13	12	14	12	6	13	15	14	13	14
	Månedligt ^C	18	19	18	13	9	12	10	8	3	2
	Sjældnere	18	19	18	21	19	24	21	20	16	10
	Aldrig	38	40	36	52	61	45	42	28	32	28
Lokale/regionale ugeaviser (fx Århus Onsdag)	Dagligt ^A	8	8	9	1	2	2	3	8	11	20
	Ugentligt ^B	44	41	47	12	11	36	45	50	57	55
	Månedligt ^C	13	13	12	13	11	18	17	14	10	7
	Sjældnere	25	28	22	18	16	12	12	10	7	6
	Aldrig	25	28	22	55	61	32	23	18	14	13

A 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 1/2 time dagligt' og 'Dagligt eller næsten dagligt'.

B '1-2 dage om ugen' og '3-4 dage om ugen'.

C '1-3 dage om måneden'.

De statistiske analyser viser desuden, at alder har stor betydning for avisforbruget – uanset hvilken type dansksproget avis, der er tale om. Jo ældre man er, jo mere læser man avis. Særligt danskere i alderen over 50 år læser relativt oftere avis sammenlignet med de yngre aldersgrupper. Eksempelvis læser 47% af de 60-69-årige og 57% af de 70-årige og derover de landsdækkende dagblade på daglig basis. Det samme gælder 17% af de 20-29-årige danskere.

Hvad angår gratisaviser, læses de dagligt af 20% af befolkningen over 70 år og 7% af de 20-29-årige. Også her stiger forbruget med alderen – dog er forskellene på forbruget på tværs af aldersgrupper knap så markante som i forhold til de landsdækkende dagblade.

Også i forhold til de lokale/regionale aviser ses en væsentlig forskel i forbruget for danskere hhv. over og under 50 år. 31% af de 50-59-årige læser de lokale/regionale hverdagsaviser dagligt, og andelen stiger med alderen. Kun 14% af de 40-49-årige læser lokale/regionale hverdagsaviser dagligt, og denne andel falder yderligere, jo yngre man er. De lokale/regionale ugeaviser læses på ugentlig basis af et lidt bredere udsnit af danskerne.

Borgere i Region Hovedstaden læser markant oftere landsdækkende dagblade sammenlignet med borgere i landets øvrige regioner. Borgere i de øvrige regioner læser omvendt oftere lokale/regionale aviser end borgere i Region Hovedstaden. Eksempelvis læser 44% af borgerne i Region Hovedstaden dagblade på daglig basis, mens det samme gælder 27% af borgerne i Region Nordjylland. I Region Syddanmark læser 39% af borgerne dagligt lokale/regionale hverdagsaviser mod 7% af borgerne i Region Hovedstaden.

Også kommune type har betydning for forbruget. Gratisaviser læses langt oftere af danskere bosat i en bykommune, hvorimod de lokale/regionale aviser oftere læses af de danskere, der er bosat i de øvrige typer af kommuner.

Der er endvidere en markant tendens til, at danskere med en lang videregående uddannelse oftere læser landsdækkende dagblade sammenlignet med danskere med en anden uddannelsesmæssig baggrund. Eksempelvis læser 52% af danskerne med en lang videregående uddannelse dagligt landsdækkende dagblade, og 36% bruger mindst $\frac{1}{2}$ time dagligt på avislæsning. Til sammenligning læser 27% af danskerne med en gymnasial uddannelse som højst gennemførte uddannelse landsdækkende dagblade på daglig basis, og 16% bruger mindst $\frac{1}{2}$ time dagligt på læsningen.

Omvendt er der en tendens til, at gratisaviserne oftere læses af personer med en grundskole- eller erhvervsfaglig uddannelse sammenholdt med personer med en lang videregående uddannelse. Eksempelvis læser 14% af danskerne med en erhvervsfaglig uddannelse dagligt gratisaviser, mens det kun gælder 5% af danskerne med en lang videregående uddannelse.

For landsdækkende dagblade alene gælder desuden, at der er en klar statistisk sammenhæng med indkomst. Således læser personer med de højeste indkomster oftere landsdækkende dagblade end personer i de øvrige indkomstgrupper.

Hvem læser ikke aviser

12% af befolkningen læser sjældent eller aldrig avis uanset type og begrundet det primært med, at de dels får den nødvendige information andre steder (fx igennem TV, ra-

dio), dels foretrækker at benytte sig af mediernes netsider. Som det fremgår af tabel 12.4, begrundes hhv. 69% og 49% fravalget af avislæsning hermed – dog varierer disse begrundelser relativt meget afhængig af køn. Således angiver en større andel af kvinderne, at de får deres information gennem TV og radio (77% mod 60% mænd), mens en større andel af mændene foretrækker at benytte mediernes netsider (56% mod 43% kvinder).

Tabel 12.4: Hvorfor læser du sjældent eller aldrig aviser? (Multipel) De 5 vigtigste begrundelser fordelt på køn (2012, procent af den andel, der sjældent eller aldrig læser aviser)

	Alle	Mænd	Kvinder
Jeg får den nødvendige information andre steder, for eksempel gennem tv og radio	69	60	77
Jeg foretrækker at benytte mediernes netsider (fx dr.dk, jp.dk, eb.dk og lignende)	49	56	43
Det interesserer mig ikke	30	30	29
Jeg har ikke tid	21	15	25
Jeg læser langsomt/dårligt	6	10	2

Stort set lige mange mænd og kvinder svarer desuden, at det ikke interesserer dem at læse avis. Dette gælder særligt de helt unge på 15-19 år. Endelig begrundes relativt flere mænd end kvinder fravalget af avislæsning med, at de læser langsomt/dårligt, mens kvinder i højere grad end mænd svarer, at de ikke har tid.

12.2 Danske og udenlandske mediers netsider

36% af befolkningen anvender danske og udenlandske mediers netsider dagligt (uanset type), 24% bruger dem aldrig.

Hvis der alene ses på avisers netsider, bruger 28% af befolkningen siderne på daglig basis, mens 30% aldrig gør det.¹² Andelen af befolkningen, der læser avisernes netsider, er dermed som forventet steget siden 2004. Her benyttede 16% sig af 'webaviser' stort set dagligt, mens 61% aldrig benyttede sig af dem.

27% af danskerne bruger de danske (landsdækkende) avisers netsider dagligt (fx jp.dk, b.dk, politiken.dk) – heraf bruger 11% netsiderne mindst 1/2 time dagligt, jf. tabel 12.5.

¹² Avisernes netsider er her defineret ved 'De danske avisers netsider', 'Gratisavisernes netsider' og 'Lokale/regionale avisers netsider'

20% af danskerne bruger dagligt de danske TV-stationers netsider – 6% gør det mindst ½ time dagligt. Langt færre bruger lokale/regionale avisers netsider dagligt (6%), mens kun ganske få bruger gratisavisernes netsider.

Tabel 12.5: Hvor ofte benytter du følgende danske og udenlandske mediers netsider? (2012, procent)

	Dagligt ^A	Ugentligt ^B	Månedligt ^C	Sjældnere	Aldrig
De danske avisers netsider (fx jp.dk, b.dk, eb.dk, politiken.dk)	27	13	10	17	33
Gratisavisernes netsider (fx 24.dk, metroexpress.dk)	1	2	2	14	81
Lokale/regionale avisers netsider (fx fyns.dk, nordjyske.dk)	6	6	7	17	64
De danske TV-stationers netsider (fx dr.dk og tv2.dk)	20	13	15	20	31
Andre danske netsider (fx altinget.dk, avisen.dk)	1	3	3	14	79
Udenlandske mediers netsider (fx bbc.co.uk, nyt.com, aljazeera.com, ft.com)	2	4	3	11	80
Andet	4	2	2	12	82

A 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end ½ time dagligt' og 'Dagligt eller næsten dagligt'.

B '1-2 dage om ugen' og '3-4 dage om ugen'.

C '1-3 dage om måneden'.

De statistiske analyser viser, at især mænd benytter de forskellige netsider. Eksempelvis bruger 35% af mændene dagligt de danske (landsdækkende) avisers netsider mod 20% af kvinderne.

Også alder spiller ind på forbruget. Jo yngre man er, jo mere sandsynligt er det, at man benytter sig af særligt TV-stationernes netsider. De 20-39-årige står eksempelvis for det største forbrug af TV-stationernes netsider (26% af de 20-29-årige og 28% af de 30-39-årige benytter TV-stationernes netsider dagligt mod fx 17% af de 60-69-årige).

For både de (landsdækkende) avisers og TV-stationernes netsider er der en tendens til, at især danskere med en lang videregående uddannelse bruger siderne. De lokale/

regionale avisers netsider benyttes i langt overvejende grad af borgere bosat uden for Region Hovedstaden.

Statistiske analyser viser, at en fjerdedel (26%) af befolkningen hverken læser de landsdækkende dagblade eller benytter avisernes netsider. Omvendt er der 11 % af befolkningen som dagligt læser de landsdækkende dagblade, og som også dagligt benytter samme avisers netsider.

12.3 Typer af artikler, TV-indslag mm.

Den del af befolkningen, der læser avis, prioriterer i langt overvejende grad at læse nyheder. (Se tabel 12.6). 61% af danskerne prioriterer således nyheder højest ud af fem mulige¹³, mens kun 9% ikke prioriterer dem.¹⁴ Også brugerne af mediernes netsider prioriterer nyheder højest – 70% har nyheder som førsteprioritet, mens kun 6% ikke prioriterer nyheder som et af de fem vigtigste temaer, når de læser/ser indhold på netsiderne.

Generelt er det i forhold til både avisernes og mediernes netsider det samme indhold, som læserne/brugerne prioriterer. Udover nyheder gælder det sport, politik og lokalt stof. Dog varierer det, hvilke af disse temaer der prioriteres højest, når man læser hhv. avis eller bruger mediernes netsider.

Lokalt stof prioriteres relativt højt blandt avislæserne, mens netmediernes brugere i højere grad vælger at orientere sig om sport og politik. Således prioriterer 9% af avislæserne lokalt stof højest, når de læser aviser, mens det gælder 3% af de brugere, der læser artikler, blogs eller ser TV-indslag via mediernes netsider.

Samtidig er der relativt flere blandt brugerne af netmedierne, der ikke prioriterer lokalt stof sammenlignet med avislæserne (72% mod 55% af avislæserne).

¹³ Dækker over andelen, der har prioriteret det pågældende tema/indhold som en førsteprioritet ud af fem mulige.

¹⁴ Dækker over andelen, der ikke har prioriteret det pågældende tema/indhold som en af fem mulige.

Tabel 12.6: Andele af hhv. avislæsere og brugere af mediernes netsider, der har prioriteret forskellige typer indhold (max 5 typer) (2012, procent af hhv. avislæsere og brugere af mediernes netsider)

	Hvilke typer artikler læser du oftest i aviser?		Hvilke typer artikler, blogs og tv-indslag læser/ser du via mediernes netsider?	
	Førsteprioritet ^A	Ikke prioritet ^B	Førsteprioritet ^A	Ikke prioritet ^B
Nyheder	61	9	70	6
Politik	4	46	3	49
Finans/business/erhvervsstof	3	73	3	73
Debat	2	75	1	80
IT, gadgets, teknologi	1	87	2	81
Kulturstof	3	68	2	73
Livsstil, mode og bolig	1	73	2	77
Rejser	1	77	1	77
Bil, båd og motor	1	89	0	89
Mad og vin	1	83	1	83
Sundhed og wellness	1	84	1	83
Sport	6	68	7	63
Regionalt stof	3	69	1	77
Lokalt stof	9	55	3	72
Forskning og ny viden	2	74	1	74
Andet	0	94	1	91

A 'Første prioritet' dækker over andelen, der har prioriteret den pågældende programtype som en førsteprioritet ud af fem mulige. Der er kun mulighed for én førsteprioritet.

B 'Ikke prioritet' dækker over andelen, der ikke har prioriteret den pågældende programtype som en ud af fem mulige. Det er muligt at have flere programtyper, man ikke prioriterer.

Relativt få (hhv. 4% af avislæsere og 3% af brugerne af mediernes netsider) prioriterer politik højest, mens hhv. 24% af avislæsere og 25% af brugerne af mediernes netsider har politik som en anden prioritet.

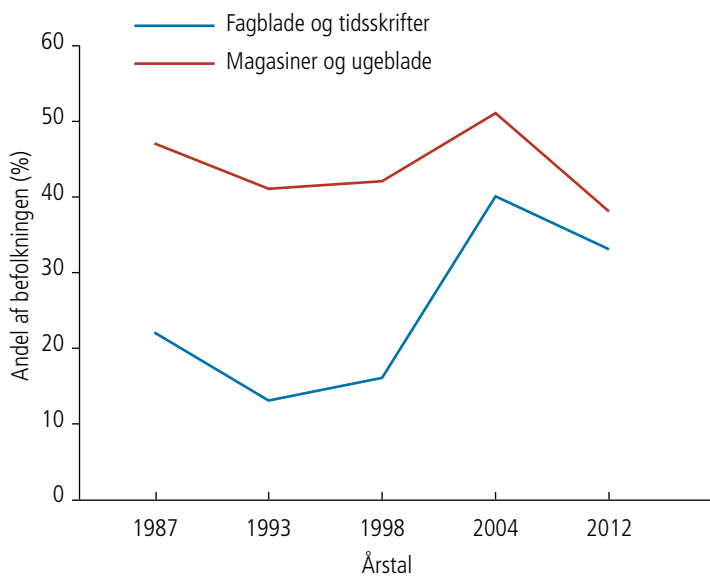
12.4 Blade og tidsskrifter

Udvikling over tid

33% af befolkningen læser dagligt eller ugentligt fagblade og tidsskrifter. Det er et fald fra 40% i 2004. 16% af danskerne læser aldrig fagblade og tidsskrifter, hvilket svarer til andelen i 2004. (Se tabel 12.7).

Samme tendens gør sig gældende i forhold til magasiner og ugeblade. Andelen af befolkningen, der læser disse blade dagligt eller ugentligt, er faldet fra 51% i 2004 til 38% i 2012. Andelen af befolkningen, der aldrig læser magasiner og ugeblade, er stort set lige stor i 2004 (11%) og 2012 (13%).

Figur 12.2: Andele af befolkningen, der dagligt eller ugentligt læser blade og tidsskrifter^A (1987-2012)

^A Se noter til tabel 12.7.

Table 12.7: Hvor ofte læser du blade og tidsskrifter (både trykte og webbaserede)? (1987-2012, procent)

		2012	2004	1998	1993	1987
Fagblade og tidsskrifter	Dagligt ^A	13	9	2	2	4
	Ugentligt ^B	20	31	14	11	18
	Månedligt ^C	30	30	31	33	38
	Sjældnere	22	14	15	14	24
	Aldrig	16	16	38	40	16
Magasiner og ugeblade ^D	Dagligt ^A	11	9	3	2	5
	Ugentligt ^B	27	42	39	39	42
	Månedligt ^C	26	20	17	13	16
	Sjældnere	24	18	13	13	20
	Aldrig	13	11	28	32	17

A 2012: 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 1/2 time dagligt' og 'Dagligt eller næsten dagligt'. 1987-2004: 'Stort set dagligt'.

B 2012: '3-4 dage om ugen' og '1-2 dage om ugen'. 2004: 'Næsten hver uge'. 1987-1998: 'Hver uge'.

C 2012: '1-3 dage om måneden'. 2004: 'Næsten hver måned'. 1987-1998: 'Hver måned'.

D 1998: Underholdende blade.

For alle typer blade gælder, at forbruget på daglig basis er steget en smule (2-4 procentpoint), mens forbruget på ugentlig basis er væsentligt reduceret med 11 procentpoint for fagblade og tidsskrifter og 15 procentpoint for magasiner og ugeblade.

De statistiske analyser viser, at der er en sammenhæng mellem forbruget af forskellige typer af blade og hhv. køn, alder og uddannelsesniveau.

Flere mænd end kvinder læser fagblade og tidsskrifter, mens flere kvinder end mænd læser magasiner og ugeblade. Eksempelvis læser 22% mænd mod 17% kvinder fagblade og tidsskrifter ugentligt. Omvendt læser 31% kvinder mod 23% mænd magasiner og ugeblade ugentligt.

Forbruget af de forskellige blade og tidsskrifter er størst blandt den ældre del af befolkningen, især borgere over 50 år. Dette er særligt udpræget i forhold til magasiner og ugeblade. Mellem 11 og 20% af borgerne på 50-70 år og derover læser dagligt sådanne blade, mens det kun gælder 3% af de 20-29-årige. En del af de yngste på 15-19 år har dog et tilsvarende stort forbrug af magasiner og ugeblade (12% læser dagligt).

De statistiske analyser viser desuden en klar tendens til, at det særligt er danskere med en lang videregående uddannelse, der læser fagblade og tidsskrifter. Omvendt læser

danskere med en lang videregående uddannelse i mindre grad magasiner og ugeblade sammenlignet med danskere med en grundskoleuddannelse eller erhvervsfaglig uddannelse som højest gennemførte uddannelse.

12.5 Nydanskere – særlige perspektiver

Aviser

Andelen af nydanskere, der læser aviser, er umiddelbart mindre end andelen af den samlede befolkning. (Se tabel 12.8). 24% af nydanskerne læser dagligt landsdækkende dagblade sammenlignet med 34% af den samlede befolkning. 28% af nydanskerne læser aldrig landsdækkende dagblade mod 23% af den samlede befolkning. Derimod læses gratisaviserne i højere grad af nydanskere. Således læser 44% af nydanskerne dagligt eller ugentligt gratisavis, mens det gælder 23% af den samlede befolkning. Lokale/regionale hverdags- og ugeaviser læses i mindre grad af nydanskerne sammenlignet med den samlede befolkning.

De statistiske analyser viser dog, at forskellene i vid udstrækning kan henføres til demografiske forhold, herunder alderssammensætningen i gruppen af nydanskere som helhed.

Tabel 12.8: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvor ofte læser du følgende aviser (den trykte udgave eller den elektroniske udgave af den trykte avis – men ikke læsning på mediernes netsider)? (2012, procent)

		Nydanskere	Den samlede befolkning
Dagblade (Fx Berlingske, Politiken, Ekstra Bladet, Jyllands-Posten)	Dagligt ^A	24	34
	Ugentligt ^B	15	13
	Månedligt ^C	10	9
	Sjældnere	23	20
	Aldrig	28	23
Gratisaviser (fx 24timer, MetroXpress)	Dagligt ^A	25	11
	Ugentligt ^B	19	12
	Månedligt ^C	13	16
	Sjældnere	22	30
	Aldrig	21	30
Lokal/regionale hverdagsaviser (fx Fyns Stiftstidende)	Dagligt ^A	10	25
	Ugentligt ^B	13	13
	Månedligt ^C	9	18
	Sjældnere	20	18
	Aldrig	48	38
Lokal/regionale ugeaviser (fx Århus onsdag)	Dagligt ^A	7	8
	Ugentligt ^B	17	44
	Månedligt ^C	8	13
	Sjældnere	18	25
	Aldrig	49	25

A 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 1/2 time dagligt' og 'Dagligt eller næsten dagligt'.

B '1-2 dage om ugen' og '3-4 dage om ugen'.

C '1-3 dage om måneden'.

10% af nydanskerne læser desuden dagligt aviser på andre fremmedsprog, og 9% læser dem ugentligt. Det er væsentligt flere end blandt den samlede befolkning, der kun sjældent læser sådanne aviser.

Hvem læser aviser

Også blandt nydanskerne er der flere mænd end kvinder, der dagligt læser landsdækkende dagblade (29% mænd mod 19% kvinder). Samme tendens gør sig desuden gældende i forhold til gratisaviser og aviser på andre fremmedsprog end engelsk, mens lige mange nydanske mænd og kvinder læser lokale/regionale hverdags- og ugeaviser og engelsksprogede aviser.

Sammenhængen mellem alder og avislæsning adskiller sig fra billedet i den samlede befolkning. Et bredere aldersudsnit af nydanskerne læser eksempelvis landsdækkende dagblade, og på daglig basis ses det største forbrug blandt de yngre nydanskere på 20-39 år, hvor det i den samlede befolkning er de ældste, der har det største forbrug.

Hvem læser ikke aviser

21% af nydanskerne svarer, at de sjældent eller aldrig læser aviser og begrundet det primært med, at de finder den nødvendige information andre steder (fx gennem TV og radio), og at det ikke interesserer dem. Hhv. 49% og 43% af de nydanskere, der sjældent eller aldrig læser aviser, er af denne holdning. 32% svarer, at de foretrækker at benytte sig af mediernes netsider. 10% svarer, at de læser langsomt/dårligt.

Brug af danske og udenlandske mediers netsider

En lidt større andel af nydanskere sammenlignet med den samlede befolkningsgruppe bruger mediernes netsider (uanset type) dagligt (42% mod 36% af den samlede befolkning).

En næsten lige stor andel af nydanskere bruger de danske (landsdækkende) avisers netsider dagligt (24% mod 27% af den samlede befolkning), mens flere nydanskere bruger TV-stationernes netsider dagligt (25% mod 20% af den samlede befolkning).

Også en større andel af nydanskerne bruger dagligt gratisavisers og udenlandske mediers netsider sammenlignet med den samlede befolkning. For de udenlandske mediers netsider gælder det hhv. 16% af nydanskerne mod 2% af den samlede befolkning. Også for nydanskerne gælder det, at flere mænd end kvinder anvender mediernes netsider. For TV-stationernes netsider er der fx tale om 29% mænd mod 21% kvinder.

Rent uddannelsesmæssigt er det et bredt udsnit af nydanskere, der bruger diverse netsider og læser aviser i øvrigt. Dette står i modsætning til tendensen i den samlede befolkning, hvor uddannelsesmæssig baggrund har stor betydning for forbruget.

Blade og tidsskrifter

Andelen af nydanskere, der læser fagblade og tidsskrifter dagligt eller ugentligt, er mindre end andelen af den samlede befolkning (28% mod 33% af den samlede befolkning).

Andelene, der læser magasiner og ugeblade dagligt eller ugentligt, er stort set den samme blandt hhv. nydanskerne og den samlede befolkning (37% af nydanskerne mod 38% af den samlede befolkning).

Hvad angår sammenhængen mellem læsning og køn, ses den samme tendens blandt nydanskere som i den samlede befolkning: Flere mænd end kvinder læser fagblade og tidsskrifter, mens flere kvinder end mænd læser magasiner og ugeblade. I forhold til fagblade og tidsskrifter ses også blandt nydanskerne en tendens til, at særligt de højtuddannede læser disse blade.

13. Internet, computer og mobiltelefon

Kapitlet omfatter danskernes brug af internettet i fritiden – til andet end arbejde og studieaktivitet. I kapitlet fokuseres på den overordnede brug af internettet, samt fra hvilke platforme, internettet tilgås (computer, tablet og mobiltelefon/smartphone). Brug af internettet og netbaserede services direkte relateret til et bestemt kulturområde belyses i det pågældende kapitel.

Der er sket en markant udvikling i brugen af internettet i fritiden. En stor del af befolkningen – flere mænd end kvinder – benytter internettet som en integreret del af hverdagen. De mest udbredte aktivitetstyper er viden- og informationssøgning, surfing som tidsfordriv, nyheder, billeder/fotos og brug af sociale medier. Herudover bruges internettet til en lang række aktiviteter inden for kultur, medier og underholdning.

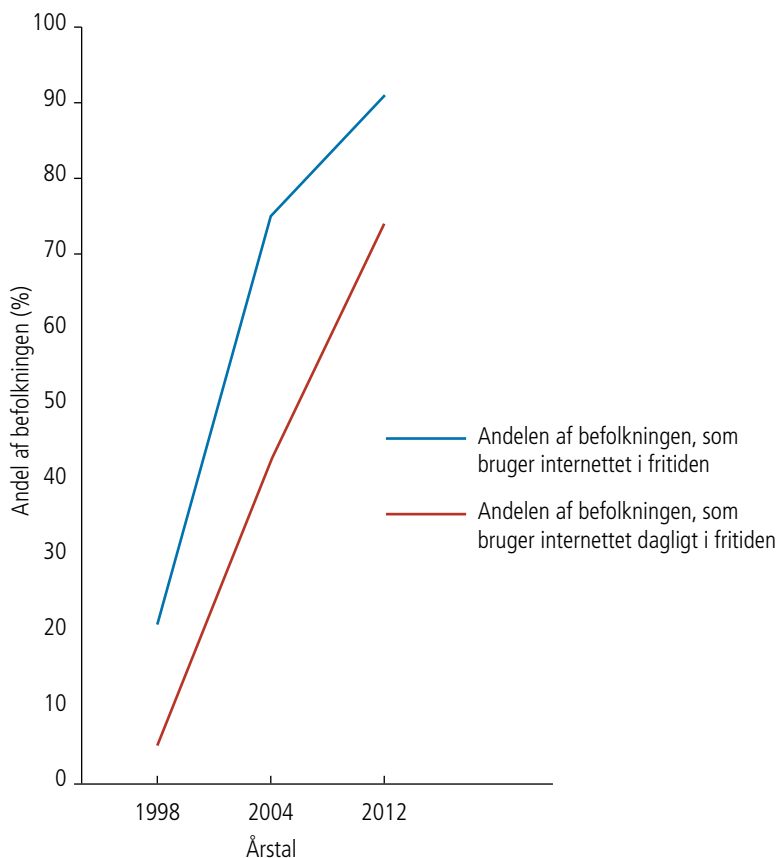
Sammenhængen mellem brug af de forskellige netaktiviteter og køn varierer alt efter aktivitet. Det samme gør sammenhængen i forhold til alder. Der er en tendens til, at de unge i højere grad end andre gør brug af kulturtilbud som film, tv, musik, radio, billeder og fildeling af egenproduktioner mv., mens de mere viden- og informationsorienterede aktiviteter især benyttes af de 20-39-årige.

Nydanskernes brug af internettet i fritiden svarer stort set til mønstret for den samlede befolkning.

13.1 Internet i fritiden – overordnet brug

Der er sket en markant udvikling i brugen af internettet i fritiden. Mens 43% af danskerne i 2004 benyttede internettet i fritiden stort set dagligt, er andelen i 2012 på 74%. I 2012 bruger kun 9% aldrig internettet i fritiden, mens dette var gældende for 25% i 2004 og 79% i 1998.

Figur 13.1: Andele af befolkningen, som bruger internettet i deres fritid generelt og dagligt (1998-2012, procent)

A I 1998 var kategorien '4-7 dage om ugen', i 2004 var kategorien 'Stort set dagligt'. I 2012 er kategorierne 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt' og 'Mere end 3 timer dagligt' lagt sammen under betegnelsen 'Dagligt'.

41% af danskerne bruger internettet mindst en time dagligt. 13% bruger internettet på ugentlig basis, mens kun 5% gør det en til tre dage om måneden eller sjældnere (jf. tabel 13.1 nedenfor).

Hvem bruger internettet

En større andel af mænd bruger internettet i fritiden sammenlignet med kvinder. Således bruger 77% af mændene internettet dagligt sammenlignet med 72% af kvinderne, og 15% af mændene bruger internettet mere end tre timer dagligt mod 9% af kvinderne.¹⁵ (Se tabel 13.1).

De statistiske analyser viser endvidere en klar sammenhæng med alder, idet den yngre del af befolkningen bruger internettet markant mere i fritiden end de ældre borgere. Blandt de 15-29 årige bruger 96% internettet dagligt. Blandt de yngste i denne gruppe (de 15-19 årige) bruger 46% internettet med end tre timer dagligt.

Andelen, der bruger internettet, falder jævnt med alderen, men forbruget bibeholder et vist niveau også hos de ældste danskere. Således bruger 67% blandt de 60-69-årige og 48% blandt de 70-årige og derover internettet dagligt.

Tabel 13.1: Hvor ofte bruger du internettet i din fritid (til andet end arbejde/studieaktivitet)? Fordelt på alder og køn (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Mere end 3 timer dagligt	12	15	9	46	37	15	9	8	5	5
Mere end 1 time dagligt	29	31	27	34	40	39	30	28	26	17
Dagligt eller næsten dagligt	33	31	36	16	19	38	43	37	36	26
3-4 dage om ugen	6	4	7	3	2	5	7	9	6	4
1-2 dage om ugen	7	6	7	1	1	3	6	9	10	7
1-3 dage om måneden	3	3	3	0	0	0	3	5	4	3
Sjældnere	2	2	2	0	0	0	1	3	3	2
Aldrig	9	9	10	0	0	0	1	4	10	36
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹⁵ Dagligt er en samlet betegnelse for 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt' og 'Mere end 3 timer dagligt'.

De statistiske analyser viser desuden, at danskere uden hjemmeboende børn oftere er på internettet i deres fritid end danskerne med hjemmeboende børn. Endvidere er der en sammenhæng med uddannelsesniveau: Danskere med en grundskole- eller erhvervsfaglig uddannelse bruger i mindre grad internettet i fritiden sammenlignet med de danskere, der har en lang videregående uddannelse.

13.2 Forskellige aktiviteter på internettet

Som det fremgår af tabel 13.2, benyttes internettet til et bredt spektrum af kultur-, medie- og underholdningsaktiviteter. En del af disse aktiviteter benyttes i relativt større omfang end de øvrige: 85% af brugerne søger efter specifik viden og information, 62% bestiller billetter til kulturaktiviteter, rejser el. lign, 60% surfer som tidsfordriv, 56% læser/søger nyheder, 53% ser billeder/fotografier og 52% bruger de sociale medier.

Generelt er der tale om en stigning i samtlige af de aktiviteter, som også indgik i 2004-undersøgelsen. Diverse aktiviteter som download og forbrug af bl.a. musik, film, radio og TV-programmer er steget markant siden 2004; fx ser 26% i 2012 TV-programmer på internettet mod 11% i 2004. Også forbruget af nyheder, artikler mv. er steget siden 2004. Stigningen afspejler også det generelt større udbud af internetbaserede aktiviteter og muligheder i 2012 sammenlignet med 2004.

Nyere aktiviteter på internettet siden 2004 er bl.a. de sociale medier, blogs, debatforums/communities, diverse muligheder for fildeling, streaming af fx live-koncerter og live-sportsbegivenheder, billedkunst mv.

Deling af billeder, videoer, musik mv. er relativt udbredt; 30% af brugerne gør dette. Live-streaming benyttes af en andel på 15% af internetbrugerne, mens 13% ser billedkunst (malerier, skulpturer mv.) på internettet.

Tabel 13.2: Hvad bruger du internettet til i din fritid (til andet end arbejde/studieaktivitet)? (Multipel) Fordelt på køn (2012, procent andelen, som bruger internettet i fritiden)

	Alle	Mænd	Kvinder
Kultur på internettet			
Læser/søger litteratur	21	20	21
Live-streaming (fx koncerter, sport)	15	22	8
Hører/downloader musik	35	39	32
Ser/downloader film (fx spillefilm, dokumentarfilm, kortfilm)	18	23	13
Ser billeder/fotografier	53	51	55
Deler egne billeder, videoer, musik eller tekster	30	30	30
Ser billedkunst (fx foto, tegning, grafik, maleri, skulptur)	13	14	13
Bestiller billetter til kulturaktiviteter, rejser el. lign.	62	58	64
Søger information om kulturinstitutioner og kulturaktiviteter (fx på institutionernes hjemmesider, i kulturguides/kalendere)	39	34	43
Medier på internettet			
Søger efter specifik information og viden	85	85	84
Læser avis – som du eller din familie abonnerer på	17	21	13
Læser/søger nyheder (fx dr.dk, eb.dk)	56	61	51
Læser/søger artikler	39	43	35
Ser TV-programmer (fx på dr.dk, tv2.dk)	26	28	25
Ser andet web-tv (fx avisernes og bankernes web-tv)	11	15	7
Hører/downloader radioprogrammer	20	22	18
Ser filmklip (fx på YouTube)	43	50	37
Bruger sociale medier (fx Facebook, Twitter, LinkedIn)	52	48	55
Deltager i debatforums/communities	9	13	6
Skriver/arbejder med blogs	5	6	4
Følger blogs	10	10	10
Underholdning på internettet			
Surfer – som underholdning og tidsfordriv	60	64	57
Spiller online spil	26	25	27

Hvem bruger de forskellige aktiviteter

Sammenhængen mellem brug af de forskellige aktiviteter og køn varierer alt efter aktivitet. Hvad angår de fem mest brugte aktiviteter, ses en tendens til, at mænd oftere surfer som underholdning og tidsfordriv (64% mod 57% kvinder) og læser/søger nyheder (61% mod 51% kvinder), mens kvinder oftere bruger de sociale medier (55% mod 48% mænd).

Der er desuden forskelle mellem de to køn, hvad angår aktiviteter som eksempelvis live-streaming (22% mænd, 8% kvinder), det at se filmklip, fx på YouTube (50% mænd, 37% kvinder) og det at se/downlade film (23% mænd, 13% kvinder). Fordelingen mellem mænd og kvinders brug af de forskellige aktiviteter afspejler også, at mænd helt overordnet benytter internettet mere i fritiden end kvinder.

Også sammenhængen mellem alder og brug af de forskellige aktiviteter følger mønstret for brug af internettet i fritiden generelt; jo yngre man er, jo større er ens forbrug af de forskellige aktiviteter på internettet. Der er en tendens til, at de yngste på 15-19 år – sekundært de 20-29-årige – særligt bruger internettet til aktiviteter relateret til film, tv, musik, radio, billeder, fildeling af egenproduktion, blogs, surfing mv. Omvendt stiger aldersniveauet når det gælder aktiviteter relateret til søgning af specifik viden, nyheder, artikler og litteratur. De primære brugere her er de 20-39-årige.

13.3 Brug af forskellige apparater

Stort set samtlige internetbrugere anvender en computer/laptop i forbindelse med deres internetbrug (jf. tabel 13.3). Computeren anvendes generelt væsentligt mere end apparater som tablets og mobiltelefoner/smartphones. Videre er brugen af mobiltelefon generelt mere udbredt end brugen af tablets.

Der er ingen forskel på mænd og kvinders brug af de forskellige apparater. Aldersmæssigt er der en tendens til, at de yngre internetbrugere oftere anvender mobiltelefon/smartphone, hvorefter andelen falder med alderen. Fx bruger en andel på 69% af de 15-29-årige mobiltelefon/smartphone mod en andel på 10% af de 70-årige og derover.

Tablets anvendes omvendt af et relativt bredere udsnit af de forskellige aldersgrupper.

Tabel 13.3: Andelen af internetbrugere, der bruger computer, tablet eller mobil. (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent af internetbrugere)

	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Computer / laptop	98	99	97	100	96	96	98	99	98	98
Tablet / iPad	18	18	18	18	19	32	22	18	9	7
Mobil / smartphone	39	40	38	69	69	64	45	32	15	10

I tabel 13.4 og 13.5 fremgår en top 5 over de aktiviteter, som flest internetbrugere anvender hhv. mobiltelefon/smartphone og tablet/iPad til.

Med en enkelt undtagelse er det de samme aktiviteter, man bruger de forskellige apparater til – omend omfanget varierer. Mobiltelefon/smartphone anvendes oftest til hhv. brug af sociale medier, specifik søgning og 'internetsurfing'. Tablet/iPad anvendes oftest til hhv. specifik søgning, 'internetsurfing' og det at læse/søge nyheder.

Tabel 13.4: Andelen, der bruger internettet i fritiden, der anvender mobil/smartphone (Multipel) Top 5 over aktiviteter (2012, procent af internetbrugere)

	Alle
Bruger sociale medier (fx Facebook, Twitter, LinkedIn)	24
Søger efter specifik information og viden	23
Surfer – som underholdning og tidsfordriv	21
Ser billeder/fotografier	17
Læser/søger nyheder (fx dr.dk, eb.dk)	15

Tabel 13.5: Andelen, der bruger internettet i fritiden, der anvender tablet/iPad (Multipl) Top 5 over aktiviteter (2012, procent af internetbrugere)

	Alle
Søger efter specifik information og viden	13
Surfer – som underholdning og tidsfordriv	12
Læser/søger nyheder (fx dr.dk, eb.dk)	10
Ser filmklip (fx på YouTube)	9
Bruger sociale medier (fx Facebook, Twitter, LinkedIn)	9

13.4 Nydanskere – særlige perspektiver

Nydanskernes brug af internettet i fritiden svarer stort set til den samlede befolknings brug. 81% bruger dagligt internettet i fritiden sammenlignet med 74% af den samlede befolkning.¹⁶ 4% af nydanskerne svarer, at de aldrig bruger internettet i fritiden mod 9% af den samlede befolkning. Der ses dog en tendens til, at nydanskere bruger internettet hyppigere. Andelen af nydanskere, der bruger internettet mere end tre timer dagligt, er næsten tre gange så stor som andelen af den samlede befolkning (35% mod 12%), jf. tabel 13.6.

Forskelle i alderssammensætning i de to populationer spiller dog en væsentlig rolle her. Statistisk korrigeret har nydanskere således ikke et højere forbrug end befolkningen samlet set.

¹⁶ Dagligt er en samlet betegnelse for kategorierne 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt', 'Mere end 3 timer dagligt'.

Tabel 13.6: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvor ofte bruger du internettet i din fritid (til andet end arbejde/studieaktivitet)? Fordelt på køn (2012, procent)

	Alle	Nydanskerne		
		Alle	Mænd	Kvinder
Mere end 3 timer dagligt	12	35	38	33
Mere end 1 time dagligt	29	29	29	28
Dagligt eller næsten dagligt	33	17	16	17
3-4 dage om ugen	6	5	4	6
1-2 dage om ugen	7	5	4	6
1-3 dage om måneden	3	2	1	2
Sjældnere	2	4	3	4
Aldrig	9	4	4	5
Total	100	100	100	100

Hvem bruger internettet

Nydanske mænd bruger internettet lidt hyppigere sammenlignet med nydanske kvinder. Således bruger 38% mændene internettet mere end tre timer dagligt mod 33% blandt kvinderne. Samme tendens ses i befolkningen som helhed.

Også sammenhængen mellem brug af internettet og alder svarer til den samlede befolkning. Således bruger langt de fleste yngre nydanske borgere internettet dagligt. Andelen af daglige brugere falder med alderen, men bibeholder et relativt højt niveau: fra 93% blandt de 15-19-årige til 62% blandt de 60-69-årige. Hhv. 83% af de 15-19-årige og 76% af de 20-29-årige bruger internettet mindst en time dagligt. De ældste nydanskere (70 år og derover) bruger til gengæld internettet i langt mindre grad end tilsvarende aldersgrupper i den samlede befolkning.

Forskellige aktiviteter

De nydanske internetbrugere benytter generelt set de forskellige internetaktiviteter i højere grad end den samlede befolkning. Det gælder aktiviteter som at downloade/se film, se filmklip, downloade/høre musik, læse avis og dele egne billeder, videoer mv. Mellem 41 og 69% af nydanske internetbrugere gør dette sammenlignet med mellem 17 og 43% af den samlede befolkning. (Se tabel 13.7). Igen skyldes dette aldersprofilen i gruppen af nydanskere som helhed.

Tabel 13.7: Nydanskere og den samlede befolkning: Hvad bruger du internettet til i din fritid (til andet end arbejde/studieaktivitet)? (Multipl) Fordelt på køn (2012, procent af internetbrugere)

	Alle	Nydanskere		
		Alle	Mænd	Kvinder
Kultur på internettet				
Læser/søger litteratur	21	37	33	42
Live-streaming (fx koncerter, sport)	15	37	40	33
Hører/downloader musik	35	61	58	65
Ser/downloader film (fx spillefilm, dokumentarfilm, kortfilm)	18	45	45	45
Ser billeder/fotografier	53	63	60	67
Deler egne billeder, videoer, musik eller tekster	30	53	50	57
Ser billedkunst (fx fotos, tegning, grafik, maleri, skulptur)	13	30	28	31
Bestiller billetter til kulturaktiviteter, rejser el. lign.	62	49	46	51
Søger information om kulturinstitutioner og kulturaktiviteter (fx på institutionernes hjemmesider, i kulturguides/kalendere)	39	34	34	35
Medier på internettet				
Søger efter specifik information og viden	85	78	76	80
Læser avis – som du eller din familie abonnerer på	17	41	42	39
Læser/søger nyheder (fx dr.dk, eb.dk)	56	62	63	61
Læser/søger artikler	39	51	50	53
Ser tv-programmer (fx på dr.dk, tv2.dk)	26	40	40	41
Ser andet web-tv (fx avisernes og bankernes web-tv)	11	29	29	29
Hører/downloader radioprogrammer	20	30	30	31
Ser filmklip (fx på YouTube)	43	69	69	70
Bruger sociale medier (fx Facebook, Twitter, LinkedIn)	52	66	64	68
Deltager i debatforums/communities	9	25	25	24
Skriver/arbejder med blogs	5	23	22	23
Følger blogs	10	25	21	28

Underholdning på internettet				
Surfer – som underholdning og tidsfordriv	60	77	79	75
Spiller online-spil	26	44	45	42
Andet				
Sender/modtager email	90	83	84	82
Handler/køber ind (både varer og service)	58	51	52	49

Hvem bruger de forskellige aktiviteter

Også blandt nydanskere varierer sammenhængen mellem brug af de forskellige aktiviteter og køn alt efter aktivitet. Overordnet ses en tendens til, at nydanske kvinder og mænd har et nogenlunde ensartet forbrug på tværs af aktiviteter, mens der for den samlede befolkning er en større spredning mellem kvinder og mænds forbrug.

Brug af forskellige apparater

Blandt nydanskerne bruges computer/laptop i størst udstrækning, som det også er tilfældet i den samlede befolkning. En større andel af de nydanske internetbrugere benytter mobiltelefon/smartphone, mens tablets anvendes i næsten lige stort omfang. (Se tabel 13.8).

Tabel 13.8: Nydanskere og den samlede befolkning: Bruger du computer, tablet eller mobil? (Multipel) Fordelt på køn og alder for nydanskere (2012, procent af internetbrugere)

	Alle	Nydanskerne									
		Køn			Alder (år)						
		Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Computer / laptop	98	97	97	97	98	97	93	98	97	100	100
Tablet / iPad	18	15	16	15	16	13	18	17	9	15	20
Mobil / smartphone	39	60	57	63	79	79	58	42	29	19	20

Del II

De enkelte kulturområder
BØRN

14. Musik

Kapitlet omfatter børns musikforbrug – både musik, der høres/afspilles og livemusik, der opleves til koncerter, musikarrangementer og festivaler. Desuden beskriver kapitlet omfanget af børnenes egen musikudøvelse.

Den aktuelle undersøgelse viser, at tre fjerdedele af alle børn lytter til musik hver dag, og over en fjerdedel lytter til musik mindst en time hver dag. Tendenserne er, at jo ældre man er, jo mere musik hører man.

Børnenes foretrukne apparater er mobiltelefon/smartphone, digital medieafspiller, computer og tablet, og de benytter i høj grad gratis streaming fra internettet. Popmusik er børnenes foretrukne genre, både når det gælder afspillet musik og koncerter.

Næsten halvdelen af alle børn er selv aktivt udøvende. Hovedparten af disse enten synger eller spiller musik.

14.1 Børns musikforbrug

Udvikling over tid

Næsten alle danske børn lytter til musik, og 70% af børnene lytter til musik dagligt.¹ 20% lytter til musik mere end en time dagligt, og 7% hører musik mere end tre timer dagligt. Kun 1% af børnene lytter aldrig til musik.

I 2004 var der 40% af børnene, der næsten hver dag lyttede til afspillet musik, mens 2% svarede, at de aldrig lyttede til musik. For børnene er der dermed – svarende til de voksne – tale om et markant større forbrug af musik sammenlignet med 2004.

Denne stigning i forbrug skal ses i sammenhæng med udviklingen på musikområdet og en heraf følgende ændring i spørgsmålsformuleringen. Spørgsmålet i de tidligere undersøgelser har omhandlet musik, der blev afspillet: 'Hvor ofte lytter du til afspillet musik (fra CD-afspiller, Mp3 el. lign.)?'. Udviklingen på musikområdet har imidlertid nødvendiggjort en anderledes formulering, idet mange – børn som voksne – ikke skelner skarpt mellem afspillet musik og musik via internettet – herunder streaming og radio. Den aktuelle undersøgelse af musikforbruget er derfor bredere og baseret på spørgsmålet 'Hvor ofte hører du musik?'.

Hvem hører musik og hvordan

Piger har et større forbrug af musik end drenge. 73% af pigerne hører musik dagligt, mens det gælder 66% af drengene. Hvad angår sammenhængen mellem alder og musikforbrug, er tendensen, at forbruget stiger med alderen. Således hører 58% af de 7-9-årige musik dagligt, mens det gælder 85% af de 13-14-årige. Der er ligeledes en større andel i aldersgruppen 13-14 år, set i forhold til de andre aldersgrupper, der hører musik mere end hhv. en og tre timer dagligt, jf. tabel 14.1.

¹ Dagligt er en samlet betegnelse for kategorierne 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end en time dagligt', 'Mere end tre timer dagligt'.

Tabel 14.1: Hvor tit hører du musik? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Mere end 3 timer hver dag	7	7	7	2	5	16
Mere end 1 time hver dag	20	18	21	12	18	31
Hver dag eller næsten hver dag	43	41	45	44	46	38
3-4 dage om ugen	14	14	13	18	14	8
1-2 dage om ugen	10	11	10	16	10	5
1-3 dage om måneden	3	5	2	5	3	1
Sjældnere	2	3	2	4	2	1
Aldrig	1	2	0	1	1	1
Total	100	100	100	100	100	100

Børn bruger i høj grad de ny teknologier, hvad angår musikforbruget (jf. tabel 14.2). Således hører hovedparten (75%) musik på apparater som digital medieafspiller, mobiltelefon/smartphone, computer eller tablet. Også gratis streaming fra internettet (fx YouTube) er populært hos børnene, hvorimod kun et fåtal streamer mod betaling (58% bruger gratis streaming, mens 4% streamer mod betaling). 49% af børnene afspiller musik fra traditionelle apparater som CD-afspiller el. lign., ligesom 44% lytter til musik via radio/TV.

Piger har et større forbrug af musik via samtlige apparater og medier end drenge, hvilket skal ses i sammenhæng med pigernes relativt større musikforbrug i det hele taget. Der er væsentlige forskelle på de forskellige aldersgruppers brug af apparater/medier. En større andel af 7-9-årige bruger CD-afspiller og radio/TV, når de lytter til musik end andelen i de øvrige aldersgrupper. Omvendt benytter de 10-12-årige og 13-14-årige i højere grad de nyere apparater samt gratis streaming på nettet.

Tabel 14.2: Hvordan hører du musik? (Multipl) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Afspiller fra CD-afspiller, pladespiller eller lignende	49	41	58	70	48	27
På iPod, mobil, computer eller tablet/iPad	75	73	78	61	81	85
Streaming på internettet (mod betaling)	4	4	5	5	5	3
Streaming på internettet (gratis – fx på YouTube)	58	56	59	42	63	70
I radio/TV	44	39	49	46	43	42
Jeg hører aldrig musik	1	2	0	1	1	1

14.2 Musikgenrer

89% af de børn, der hører musik mindst 1-3 dage om måneden, lytter til pop, hvilket gør pop til den mest foretrukne musikgenre. Hhv. 35% og 36% lytter til hip hop og rock, mens 30% hører børnemusik. 16% hører elektronisk musik, mens 15% svarer, at de hører andre former for musik. Mellem 3% og 5% lytter til jazz, klassisk musik og folkemusik/viser, jf. tabel 14.3.

En større andel af drenge end piger foretrækker rock, hip hop og elektronisk musik. Fx hører 46% af drengene rock mod 27% af pigerne. Omvendt foretrækker en større andel af piger pop: 94% hører pop mod 83% blandt drengene.

Den største forskel mellem aldersgrupperne ses inden for generne elektronisk musik og børnemusik. De ældste børn på 13-14-år lytter i større omfang end de yngre børn til elektronisk musik (29% mod fx 7% af de 7-9-årige). Andelen af børn, der hører hip hop er størst blandt de ældre børn på 10-14 år. Den yngste aldersgruppe lytter, ikke overraskende, i større omfang til børnemusik end de øvrige aldersgrupper (67% af de 7-9-årige).

Tabel 14.3: Hvilken slags musik hører du mest? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, der hører musik mindst 1-3 dage om måneden)

	Alle	Dreng	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Klassisk musik	5	5	5	6	6	4
Jazz	3	3	2	2	2	4
Rock	36	46	27	34	37	38
Pop	89	83	94	86	93	87
Hip hop	35	37	32	29	37	38
Dansk og international folke- musik og viser	4	3	4	6	3	2
Elektronisk musik	16	21	10	7	13	29
Børnemusik	30	27	34	67	18	2
Andet	15	15	15	6	14	26

14.3 Koncerter og musikarrangementer

Udvikling over tid

Der er en stor stigning i andelen af børn, der går til koncert eller musikfestival. Fra 29% af børnene i 2004 til 45% i 2012, jf. tabel 14.4. Andelen, der aldrig går til koncert eller musikfestival, er faldet – fra 47% i 1998, til 32% i 2004, og nu til 24% i 2012.

38% af børnene har i 2012 været til rytmisk koncert (defineret som jazz, rock, pop, hip hop, elektronisk musik og børnemusik) inden for det seneste år. 8% af børnene har været til klassisk koncert inden for det seneste år, mens 17% af børnene har været til musikfestival inden for det seneste år.²

² Der er ikke spurgt til typer af koncerter i tidligere undersøgelser, ligesom musikfestival er en særskilt kategori i undersøgelsen i 2012.

Tabel 14.4: Andelen af børn, der går til koncert eller musikfestival (1998-2012, procent)

	2012	2004	1998
Koncert eller musikfestival inden for det seneste år	45	29	39
Sjældnere	31	37	14
Aldrig	24	32	47
Ved ikke	0	2	-

Hvem går til koncerter og musikarrangementer

Der er en sammenhæng mellem børnenes interesse for forskellige musikgenrer og de koncerttyper, de går til. De børn, der går til koncert, går oftest til popkonserter. 27% har således været til popkoncert inden for det seneste år. 16% og 13% har været til hhv. børnemusik- og rockkonserter inden for samme periode.

Det er de ældste børn på 13-14 år, der går mest til koncerter. Undtagelsen er koncerter med børnemusik, som en større andel af de yngste på 7-9 år har oplevet. En større andel af piger end drenge har været til popkoncert, mens kønnene er stort set lige aktive, hvad angår rock- og hip hop-koncerter.

55% af børnene går sjældent eller aldrig til koncerter og musikarrangementer. Som det fremgår af tabel 14.5 svarer disse børn primært, at det skyldes manglende interesse (30%), at det er for dyrt (25%), og at de ikke ved, hvilke arrangementer der er (22%). En større andel af drengene end pigerne angiver manglende interesse som årsag til fravalget af koncerter og musikarrangementer (37% mod 20% af pigerne). En tredjedel svarer desuden, at det skyldes andre årsager end de, der spørges til i undersøgelsen.

Også geografi spiller ind på fravalget af koncerter og musikarrangementer. Fx begrundes 28% af børnene bosat i yderkommuner, og som ikke kommer til koncerter og musikarrangementer, fravalget med, at der er for langt til arrangementerne. Til sammenligning angiver kun 3% af børnene bosat i bykommuner denne årsag til fravalget.

Tabel 14.5: Hvorfor går du sjældent eller aldrig til koncert eller musikarrangement? (Multipel). De 5 vigtigste årsager fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, som ikke kommer til koncert eller musikarrangement)

	Alle	Dreng	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Det interesserer mig ikke	30	37	20	21	35	34
Det er for dyrt	25	21	29	21	22	34
Jeg ved ikke, hvilke arrangementer der er	22	19	25	24	22	19
Jeg har ikke tid	17	15	20	14	18	18
Der er for langt	10	9	11	7	10	12

Hvem går børnene til koncerter eller musikarrangementer med

De børn, der går til koncerter eller musikarrangementer, kommer oftest med deres familier (87%). 38% følges med deres venner. Hhv. 31% og 16% kommer med enten skole eller SFO/klub. Samtlige aldersgrupper kommer oftest til koncert med deres familie.

14.4 Musikfestivaler

17% af børnene har været til musikfestival inden for det seneste år. Der er en tendens til, at de ældre børn kommer oftere end de yngre. Således har 22% af de 13-14-årige været til musikfestival, mens det gælder 11% af de 7-9-årige. Desuden har flere piger end drenge været til musikfestival inden for det seneste år (19% mod 14% drenge).

Modsat koncerter er det i højere grad børn bosat i yderkommuner, som kommer til festivaler: 25% af børn bosat i yderkommuner har været til festival, mens det gælder 16% af børnene bosat i bykommuner. I spørgeskemaet er 'Grøn Koncert' medtaget som et af eksemplerne, hvilket er en festivaltype, der er udbredt over hele landet.

14.5 Egen udøvelse

45% af de danske børn er selv udøvende inden for musikområdet med forskellige aktiviteter. 25% af børnene spiller, 29% synger og 4% laver deres egen musik enten ved at komponere, sample, producere eller skrive tekster.

Der er en større andel, der selv spiller eller synger i 2012 sammenlignet med 1998 og 2004, jf. 14.6.

Tabel 14.6: Andel, der spiller eller synger selv (1998-2012, procent)

	2012	2004	1998
Spiller eller synger selv	42	30	34

En stor del af børnene synger, og det gælder en større andel af piger end drenge (41% mod 17% af drengene), mens der ikke er nogen nævneværdig forskel på andelen af hhv. piger og drenge, når det drejer sig om at spille og komponere, sample, producere eller skrive tekster.

Tabel 14.7: Spiller, synger eller laver du selv musik? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Ja, jeg spiller	25	25	25	20	29	26
Ja, jeg synger	29	17	41	35	30	22
Ja, jeg komponerer / sampler / producerer / skriver tekster	4	4	5	4	4	6
Ja, andet	3	3	3	2	3	3
Nej	55	63	48	56	53	58

De udøvende børn er mest aktive i private sammenhænge som derhjemme, sammen med venner eller hos privat underviser (det gælder 67% af de udøvende), og i skolen (55%), jf. tabel 14.8. 28% spiller, synger eller komponerer mm. i musikskole, kulturskole, børnekulturhus el. lign., mens 21% er udøvende i SFO eller klub.

De yngste på 7-9 år er primært udøvende i privat sammenhæng (hjemme, med venner eller hos privat underviser), ligesom de er mere musisk aktive i skolen og i SFO/klub end de ældre børn. Også de ældste børn på 13-14 år er primært aktive i privat sammenhæng.

Tabel 14.8: I hvilken sammenhæng spiller, synger eller laver du selv musik? (Multipel) Fordelt på alder (2012, procent af dem, der udøver musik)

	Alle	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Privat (fx derhjemme, sammen med venner eller hos en privat underviser)	67	70	55	79
I skolen	55	64	57	42
I ungdomsskolen	1	0	2	1
I SFO eller klub	21	34	19	7
I musikskole, kulturskole, børnekulturhus el. lign.	28	19	33	31
På MGK (Musikalsk grundkursus)	0	1	0	1
Andet	10	5	11	13

15. Teater og anden scenekunst

Kapitlet omfatter et bredt felt af scenekunst: Teater/skuespil, musical/teaterkoncert, skolekomedie/andet amatørteater, børneteater/dukketeater, ballet, opera, moderne dans, stand up og revy/cabaret/show. Som noget nyt i forhold til 2004-undersøgelsen indgår endvidere kategorien nycirkus/gøgl/gadeteater. Ligeledes belyses børns egen udøvelse inden for området.

Samlet set har 54% af alle danske børn set scenekunst i form af børneteater/dukketeater, musical/ teaterkoncert, andet teater/skuespil, moderne dans, ballet eller opera inden for det seneste år. Andelen af børn, der ser scenekunst, er steget i forhold til 2004.

Flest børn ser skolekomedier/andet amatørteater. Herudover ser en del teater/skuespil, børneteater/dukketeater og nycirkus/gøgl/gadeteater. Generelt ser en større andel af piger end drenge forskellige former for scenekunst.

Hvert 7. barn arbejder selv med teater og anden scenekunst, og her gælder igen, at det er en væsentligt større andel af piger end drenge. Aktiviteten foregår i overvejende grad privat, i skolen og/eller på en dramaskole/kulturskole (el.lign.)

15.1 Børn og scenekunst

Udvikling over tid

Der er en tendens til, at flere børn ser scenekunst. Samlet set har 54% af alle danske børn i alderen 7-14 år set scenekunst i form af børneteater/dukketeater, musical /teaterkoncert, andet teater/skuespil, moderne dans, ballet eller opera inden for det seneste år. Det er en noget større andel end i 2004, hvor andelen var 39%. I 1998 var andelen 52%. Sidstnævnte opgørelse kan sandsynligvis i højere grad benyttes som referencepunkt i forhold til udviklingen, om end der i begge tilfælde er forbundet en vis usikkerhed med tallene.³

15.2 Forskellige former for scenekunst

66% af børnene har inden for det seneste år set skolekomedie/andet amatørteater. Denne form for scenekunst er dermed den mest sete blandt danske børn. 29% har set børneteater/dukketeater, 29% har set andet teater/skuespil, mens 22% har set musical/teaterkoncert. Desuden har 21% af børnene set nycirkus/gøgl/gadeteater inden for det seneste år, mens meget få (3-5%) har set opera og ballet.

Hvem ser forskellige former for scenekunst

Børnenes brug af de forskellige scenekunstformer varierer alt efter køn og alder; generelt ser en større andel af pigerne scenekunst, jf. tabel 15.1. Dette gælder alle former for scenekunst med undtagelse af stand up og børneteater/dukketeater, hvor andelen af piger og drenge er næsten lige store. Således har fx 25% af pigerne set musical/teaterkoncert inden for det seneste år mod 18% af drengene, ligesom 30% af pigerne har set andet teater/skuespil mod 26% af drengene.

Hvad angår skolekomedier/andre amatørforestillinger, børneteater/dukketeater og nycirkus/gøgl/gadeteater ses en tendens til, at forbruget er størst blandt de 7-9-årige. Derefter falder det med alderen. Den modsatte tendens gælder i forhold til musical/teaterkoncert, moderne dans og stand up: Her er andelen mindst blandt de 7-9-årige, hvorefter andelen stiger med alderen.

I forhold til andet teater/skuespil ses en nedgang i forbruget i alderen 13-14 år. Således ser en mindre andel af de 13-14-årige andet teater/skuespil sammenlignet med de yngre aldersgrupper.

³ Sammenligningerne er behæftet med en vis usikkerhed, idet børnene i 2004 ikke svarede specifikt på, hvilke typer scenekunst/forestillinger de havde set. De blev derimod spurgt, om de havde set teater 'i den by hvor du bor' eller 'i en anden by'. For at kunne se en tidsmæssig udvikling er disse to grupperinger sidestillet med den type teater, der som oftest udfoldes i et traditionelt, fysisk teater (dvs. genererne børneteater/dukketeater, musical/teaterkoncerter, andet teater/skuespil, ballet, opera samt moderne dans). Desuden sammenlignes med opgørelsen fra 1998, hvor der spørges til 'Teater (voksen)' eller 'Børneteater'.

Tabel 15.1: Har du set teater eller andre forestillinger inden for det seneste år? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Skolekomedie eller andet amatørteater	66	64	68	72	66	57
Børneteater eller dukketeater	29	30	29	50	25	9
Nycirkus, gøgl og gadeteater	21	18	23	26	22	11
Andet teater/skuespil	29	26	30	29	30	24
Ballet	5	4	7	4	6	3
Opera	3	2	4	3	3	4
Musical eller teaterkoncert	22	18	25	16	25	23
Moderne dans	9	7	12	7	9	11
Stand up	6	7	6	2	6	10
Revy, cabaret eller show	5	4	6	4	6	6

21% af børnene ser sjældent eller aldrig teater eller anden scenekunst og begrundet det primært med, at de ikke er interesserede (60%). 65% af drengene er af denne holdning, mens det gælder 54% af pigerne (jf. tabel 15.2). Ligeledes er det primært de 10-14-årige, som begrundet fravalget med manglende interesse. Knap en fjerdedel af de børn, der sjældent eller aldrig ser scenekunst, begrundet fravalget med, at de ikke ved, hvilke forestillinger der er (23%).

Tabel 15.2: Hvorfor ser du sjældent eller aldrig teater eller andre forestillinger? (Multipel). De 5 vigtigste årsager fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, der sjældent eller aldrig ser teater eller andre forestillinger)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Det interesserer mig ikke	60	65	54	43	67	66
Jeg ved ikke, hvilke forestillinger, der er	23	19	30	27	16	28
Andet	22	20	25	25	21	21
Det er for dyrt	16	15	17	11	16	19
Det er lavet til andre end mig	13	19	6	11	8	19

Hvem ser børnene scenekunst med

83% af de børn, der har set forskellige former for scenekunst inden for det seneste år, ser forestillinger med deres familie, 69% gør det med skolen, mens 41% svarer, at de følges med venner. Piger er i højere grad end drenge tilbøjelige til at se forestillinger med deres venner (47% af pigerne gør dette mod 34% af drengene). Der er kun mindre forskelle mellem aldersgrupperne.

15.3 Egen udøvelse

14% af børnene svarer, at de selv laver eller arbejder med teater, dans, stand up el. lign. i fritiden. En større andel af pigerne end af drengene er selv aktive med forskellige former for scenekunst (21% af pigerne mod 6% af drengene), mens alder ikke har nævneværdig betydning.

Af de aktive børn er der 48%, der selv laver eller arbejder med teater, dans mv. i privat sammenhæng (hjemme eller sammen med venner), 42% gør det i skolen, mens 38% er udøvende på dramaskole, danseskole, kulturskole, i børnekulturhus el. lign.,

Det er de yngste på 7-9 år, der primært er aktive i institutionssammenhæng (på skolen og i SFO/klub), mens de 10-12 årige primært er aktive i privat regi. De ældste børn på 13-14 år er både udøvende i privat sammenhæng, på skolen og på forskellige drama-skoler, danseskoler mv.

Tabel 15.3: I hvilken sammenhæng laver eller arbejder du selv med teater, dans, stand up eller lignende i din fritid? (Multipel) Fordelt på alder (2012, procent af dem, der selv laver eller arbejder med teater, dans, stand up eller lignende)

	Alle	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Privat (fx derhjemme eller sammen med venner)	48	44	55	42
I skolen	42	54	33	42
I ungdomsskolen	2	3	2	2
I SFO eller klub	30	52	21	14
I forening eller lignende	14	12	14	16
På dramaskole, danseskole, kulturskole, i børnekulturhus eller lignende	38	36	37	42
Andet	5	1	6	8

16. Film

Kapitlet omfatter film, der ses hjemme (på DVD/Blu-Ray, via internettet) eller i biografen. Som noget nyt i 2012-undersøgelsen ses endvidere på børnenes forbrug af TV-serier. TV-serier og film, der vises i TV som en del af TV-stationernes sendeflader, indgår ikke i dette kapitel, men i kapitel 23.

Der er generelt tale om en ændring i mønstret i forhold til børns forbrug af film derhjemme sammenlignet med 2004. Således ser en større andel af børnene film på ugentlig basis, mens en mindre andel ser film dagligt.

Langt de fleste børn har været i biografen mindst én gang inden for det seneste år, og der er tale om en stigning målt i forhold til 2004.

Børn foretrækker tegnefilm, animationsfilm og spillefilm. Cirka hvert 10. barn laver eller arbejder selv med film eller video – både privat og i skolen.

16.1 Børns forbrug af film derhjemme

Udvikling over tid

Stort set alle børn ser film derhjemme (på DVD/Blu-Ray eller via internettet), hvilket også var tilfældet i 2004 (på video eller DVD). Der ses dog en ændring i forbrugsmønsteret. 6% af børnene ser dagligt film derhjemme mod 12% i 2004. (Se tabel 16.1).

Omvendt ser 40% af børnene film derhjemme ugentligt, hvilket sammenlignet med 2004 er en stigning, idet 31% her så film derhjemme ugentligt. Grundet variationer i svarkategorier kan der ikke foretages en præcis sammenligning, men det må konkluderes, at børns forbrug af film derhjemme har ændret mønster – og at børn ikke ser film derhjemme så hyppigt, som det var tilfældet i 2004.

Tabel 16.1: Andelen af børn, der ser film på video/DVD/Blu-Ray eller via internettet (1987-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993	1987
Dagligt ^A	6	12	12	33	10
Ugentligt ^B	40	31	41	33	18
Månedligt ^C	38	44	36	-	26
Sjældnere ^D	13	10	4	34	33
Aldrig	2	1	7 D	-	13
Ved ikke	-	3	1	-	0
Total	100	100	100	100	100

A 2012: 'Hver dag eller næsten hver dag'. 2004: 'Næsten hver dag'. 1998: '6-7 dage om ugen'. 1993: 'Hver dag eller næsten hver dag'. 1987: 'Mindst 4 gange om ugen'.

B 2012: '3-4 dage om ugen' og '1-2 dage om ugen'. 2004: 'Nogle dage om ugen'. 1998: '2-5 dage om ugen'. 1987-1993: 'Mindst 1 gang om ugen'.

C 2012: '1-3 dage om måneden'. 2004: 'Nogle dage om måneden'. 1998: '1 dag om ugen til 1 gang om måneden'. 1987: 'Mindst 1 gang om måneden'.

D 1993: 'Sjældnere eller aldrig'.

Hvem ser film derhjemme og hvordan

Der er ikke forskel på drenge og pigers filmforbrug, ligesom børnene i de forskellige aldersgrupper ser film i lige stort omfang.

Langt de fleste børn (91%) ser film på DVD/Blu-Ray, mens 27% af børnene downloader eller streamer deres film via internettet, jf. tabel 16.2. Film via internettet benyttes

i højere grad af de 13-14-årige sammenlignet med de øvrige to aldersgrupper, hvor der omvendt er en større andel, der ser film på DVD/Blu-Ray.

Tabel 16.2: Hvordan ser du film derhjemme (ikke i TV)? (Multipel) Fordelt på alder og køn (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
DVD/Blu Ray, som er købt, lejet eller lånt	91	92	90	94	91	87
Via internettet (download og streaming)	27	26	29	26	24	34
Andet	8	7	8	4	10	10
Jeg ser aldrig film derhjemme	2	2	2	1	1	4

TV-serier

62% af de danske børn ser TV-serier, som er købt, lånt eller lejet - hovedparten på månedlig basis eller sjældnere. 12% af børnene ser således TV-serier ugentligt, mens 5% ser dem dagligt. 45% svarer, at de ser TV-serier 1-3 dage om måneden eller sjældnere.

En større andel af piger end drenge ser TV-serier, og forbruget af TV-serier stiger desuden med alderen. Eksempelvis ser 11% af de 7-9-årige TV-serier dagligt eller ugentligt, mens det gælder 16% blandt de 10-12-årige og 24% blandt de 13-14-årige.

16.2 Film i biografen

Udvikling over tid

90% af børnene har været i biografen inden for det seneste år, hvilket er en stigning sammenlignet med 2004 og 1998, hvor hhv. 85% og 86% af børnene havde været i biografen inden for det seneste år, jf. tabel 16.3.

Tabel 16.3: Andelen af børn, der har været i biografen (1987-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993	1987
Inden for det seneste år ^A	90	85	86	76 ^B	87
Mere end ét år siden	6	12	8	24	9
Aldrig	2	2	5	-	4
Ved ikke	2	2	0	-	0
Total	100	100	100	100	100

A 2012: 'Inden for det seneste år, har jeg været det 1-2 gange', 'Inden for det seneste år, har jeg været det 3-5 gange' og 'Inden for det seneste år, har jeg været det 6 gange eller flere. 2004: 'Ja, inden for den seneste måned', 'Ja, inden for det seneste halve år', 'Ja, inden for det seneste år'.

B 1993: 'I dette skoleår' og 'I sommerferien'.

Hvem går i biografen

Stort set alle børn går i biografen, men der er en tendens til, at børn på 10-14 år går i biografen oftere end de yngste. Som det fremgår af tabel 16.4 har 38% af de 7-9-årige været i biografen 1-2 gange inden for det seneste år, mens det gælder hhv. 29% og 27% i de to øvrige aldersgrupper. En lidt større andel af børnene over 10 år har tilsvarende været i biografen mere end 6 gange inden for det seneste år sammenlignet med de 7-9-årige. Der er ingen nævneværdig forskel på pigers og drenges biografbesøg.

Tabel 16.4: Hvor tit går du i biografen? Fordelt på alder og køn (2012, procent)

	Alle	Dreng	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Aldrig	2	2	2	2	2	2
Det er mere end ét år siden	6	7	5	5	6	7
Inden for det seneste år, har jeg været det 1-2 gange	32	30	34	38	29	27
Inden for det seneste år, har jeg været det 3-5 gange	40	40	39	39	41	39
Inden for det seneste år, har jeg været det 6 gange eller flere	18	19	18	15	20	20
Ved ikke	2	2	2	1	2	4
Total	100	100	100	100	100	100

En større andel af de børn, der er bosat i en bykommune, går i biografen meget ofte (6 gange eller flere inden for det seneste år) set i forhold til børn, der bor i en yderkommune. Tendensen skal ses i lyset af udbuddet af biografer i nærområdet.

Hvem går børnene i biografen med

Langt hovedparten af de børn, der går i biografen, går i biografen med deres familie (94%), sekundært med deres venner (62%). 23% går i biografen med skolen. Piger er i højere grad end drenge tilbøjelige til at tage med vennerne i biografen. Således svarer 69% af pigerne, at de går i biografen med vennerne mod 55% af drengene.

De yngre følges primært med familien i biografen, mens de ældste børn i lige så høj grad følges med vennerne som med familien (86% svarer, at de følges med familien, 85% at de følges med vennerne).

16.3 Forskellige typer af film

De børn, der ser film, ser primært tegnefilm/animationsfilm (76%) og spillefilm (71%), som det fremgår af tabel 16.5. Fordelingen i forhold til alder viser, at de yngste børn har et langt større forbrug af tegnefilm/animationsfilm end de øvrige aldersgrupper: 94% af de 7-9-årige ser denne type film. Omvendt ser de 13-14-årige primært spillefilm. En større andel i aldersgruppen 13-14 år end i de andre aldersgrupper ser dokumentarfilm.

Tabel 16.5: Hvilke af følgende slags film ser du? (Multipl) Fordelt på alder (2012, procent af andelen, som ser film)

	Alle	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Dokumentarfilm (film om virkeligheden)	21	12	23	29
Tegnefilm/animationsfilm	76	94	79	49
Spillefilm	71	67	74	74
Andet	17	3	18	33

16.4 Egen udøvelse

11% af børnene laver eller arbejder selv med film eller video. Det er i overvejende grad de ældste børn på 13-14 år, der arbejder med film eller video. (Se tabel 16.6).

Hovedparten af de børn, der arbejder med film eller video, gør det derhjemme (72%), ligesom en relativt stor andel gør det i skolen (48%). Dette gælder alle aldersgrupper. En større andel af piger end drenge arbejder med film eller video i skolesammenhæng (55% piger mod 40% drenge).

Tabel 16.6: I hvilken sammenhæng laver eller arbejder du selv med film eller video? (Multipl) Fordelt på alder og køn (2012, procent af dem, der selv laver film)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Privat (fx derhjemme eller sammen med venner)	72	73	71	77	79	64
I skolen	48	40	55	36	40	58
I ungdomsskolen	1	0	1	0	0	1
I SFO eller klub	8	8	8	23	11	1
I film- eller videoværksted	1	2	0	0	3	0
På filmskole	3	1	5	9	4	0
Andet	9	9	8	0	10	10

17. Museer

Kapitlet omfatter de tre hovedkategorier inden for museer: kunstmuseer (inklusive kunstudstillinger), naturhistoriske og kulturhistoriske museer. Som noget nyt i 2012-undersøgelsen ses på børns brug af museernes tilbud på internettet. Endelig belyses omfanget af børns arbejde med billedkunst og kunsthåndværk i deres fritid.

Andelen af børn, der besøger et kunstmuseum, er faldet målt i forhold til 2004, mens den for de øvrige museer er steget.

Flest har besøgt et kulturhistorisk museum, færrest et kunstmuseum/-udstilling. Piger kommer oftere end drenge på et kunstmuseum, mens drenge kommer oftere end piger på et kulturhistorisk eller et naturhistorisk museum. Når det gælder museernes tilbud på internettet, er det en meget lille andel børn, der har benyttet sig heraf.

4 ud af 10 børn arbejder selv med billedkunst eller kunsthåndværk i deres fritid, heraf en væsentligt større andel af piger end drenge.

17.1 Børns brug af museer og udstillinger

Udvikling over tid

33% af børnene har været på kunstmuseum/-udstilling inden for det seneste år, mens 53% har været på kulturhistoriske/naturhistoriske museer (Se tabel 17.1). Der er dermed tale om et fald i andelen af børn, der besøger kunstmuseer/-udstillinger sammenlignet med 2004 (44%). Omvendt ses en tendens til en stigning i andelen af børn, der besøger kulturhistoriske/naturhistoriske museer; i 2004 og 1998 havde hhv. 47 og 48% besøgt 'Andre museer' (herunder kultur- og naturhistoriske museer). I 2012 ses udelukkende på kulturhistoriske og naturhistoriske museer, som samlet set 53% af børnene har besøgt. 44% har besøgt et kulturhistorisk museum inden for det seneste år, og 35% har besøgt et naturhistorisk museum.

Tabel 17.1: Har du været på museum eller udstilling inden for det seneste år? (Multipel) (1998-2012, procent)

	2012	2004	1998
Kunstmuseum eller -udstilling	33	44	30
Kulturhistorisk museum	44	47 ^A	48 ^A
Naturhistorisk museum	35		

A 'Andre slags museer'.

17.2 Forskellige typer af museer

Hvem går på museum

Flest børn besøger de kulturhistoriske museer. Som det fremgår af tabel 17.2, har en større andel af pigerne besøgt kunstmuseer/-udstillinger end drenge, mens en større andel af drenge end piger har besøgt kultur- og naturhistoriske museer inden for det seneste år.

Andelen af børn, der besøger de forskellige museer, varierer med alderen. Generelt er der en mindre andel af de 13-14-årige, der har besøgt museerne set i forhold til de øvrige aldersgrupper.

De naturhistoriske museer appellerer især til de yngste aldersgrupper – en større andel af de 7-9-årige har besøgt et naturhistorisk museum set i forhold til de øvrige aldersgrupper, og ikke mindst de 13-14-årige.

Tabel 17.2: Har du været på museum eller udstilling inden for det seneste år? (Multipel) (2012, procent)

	Alle	Dreng	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Kunstmuseum og kunstudstillinger	33	31	35	31	36	32
Kulturhistorisk museum	44	46	41	44	47	40
Naturhistorisk museum	35	38	33	40	35	28

Blandt de børn, der besøger museer/udstillinger, ses en tendens til, at børn bosat i bykommuner kommer oftere på museum end børn, der bor i yder-, land- eller mellemkommuner. Dette gælder særligt i forhold til besøg på kunstmuseer/-udstillinger: Af de børn, der bor i en bykommune, har 44% været på kunstmuseum/-udstilling inden for det seneste år, mens det gælder 17% af de børn, der er bosat i en yderkommune.

42% af børnene går sjældent eller aldrig på museum. 62% svarer, at det ikke interesserer dem, jf. tabel 17.3. Der er en tendens til, at det er de ældste børn, der er mindst interesserede i at gå på museum. Set i forhold til de 7-9-årige er der en dobbelt så stor andel af de 13-14-årige, som angiver, at én af deres grunde til ikke at gå på museum er, at det ikke interesserer dem.

Tabel 17.3: Hvorfor går du sjældent eller aldrig på museum eller udstilling? (Multipel). De 5 vigtigste årsager fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, der sjældent eller aldrig går på museum)

	Alle	Dreng	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Det interesserer mig ikke	62	64	60	40	67	79
Jeg ved ikke, hvilke museer eller udstillinger, der er	13	12	15	18	15	7
Der er for langt	10	7	13	10	10	9
Det er for dyrt	10	9	10	12	8	8
Det er lavet til andre end mig	9	8	9	9	7	10

Hvem går børnene på museum med

De børn, der går på museum, kommer primært med deres familie (88%) eller med skolen (63%). 22% af de 7-9-årige kommer desuden med SFO/klub.

Endelig svarer 19%, at de går på museum med deres venner, hvilket primært gælder børnene på 10-14 år. Desuden ses en overvægt af piger – 23% af pigerne går med venner på museum, mens det gælder 14% af drengene.

Museernes tilbud på nettet

11% af de danske børn bruger museernes tilbud på nettet, men dog relativt sjældent. 3% benytter sig af tilbuddene mindst én dag om året. 88% af børnene bruger dermed aldrig museernes tilbud på nettet.

17.3 Egen udøvelse

39% af børnene arbejder selv med billedkunst eller kunsthåndværk i deres fritid. Det er et stort fald i forhold til 2004, hvor 61% af børnene beskæftigede sig med billedkunst eller kunsthåndværk. I 2004 indgik det specifikke underspørgsmål 'Jeg maler og/eller tegner', mens spørgsmålet i 2012 er mere overordnet om arbejde med billedkunst eller kunsthåndværk, jf. også tabel 17.4 nedenfor.

Der er en væsentlig forskel mellem andelen af piger og andelen af drenge, der selv laver eller arbejder med billedkunst eller kunsthåndværk. Således beskæftiger 56% af pigerne sig med billedkunst eller kunsthåndværk, mens det gælder 22% af drengene. Ligeledes er der en større andel i de to yngste aldersgrupper, der selv arbejder aktivt på dette område. Det gælder 41-42% af de 7-12-årige mod 33% af de 13-14-årige.

Langt de fleste (87%) arbejder med billedkunst/kunsthåndværk derhjemme, 73% arbejder med billedkunst/kunsthåndværk i regi af skolen (i fritiden), mens 45% gør det i SFO eller klub.

Tabel 17.4: I hvilken sammenhæng laver eller arbejder du selv med billedkunst eller kunsthåndværk (fx tegner, fotograferer, syer eller lign.) i din fritid? (Multipel) (2012, procent af dem, der arbejder med billedkunst eller kunsthåndværk i fritiden)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Privat (fx derhjemme eller sammen med venner)	87	84	88	90	83	90
I skolen	73	79	70	73	81	60
I ungdomsskolen	2	0	3	2	0	5
I SFO eller klub	45	41	46	75	38	8
På et museum	5	6	5	7	6	2
I en billedskole, kulturskole, i børnekulturhus eller lignende	7	4	9	6	8	8
Andet	5	5	5	1	4	10

18. Biblioteker

Kapitlet belyser, hvor ofte og hvordan børn bruger folkebiblioteket (inklusiv bogbusser, men eksklusiv skolebiblioteker). Den ser endvidere på, i hvilket omfang børnene bruger bibliotekernes tilbud på nettet.

Målt i forhold til 2004 er der en større andel af børnene, der kommer på biblioteket. Samtidig er der en ændring i brugermønstrene, idet andelen af børn, der kommer mindst en dag om måneden, er faldet, mens andelen, der kommer mindst en dag om ugen, er steget.

Børnene benytter primært biblioteket til at låne materialer, og de materialer, de låner, er i overvejende grad bøger/blade. Andelen af børn, der bruger biblioteket til at læse bøger/blade/aviser, er desuden steget siden 2004. Der er en stabil andel af børn, der bruger computer/internet, hører musik, ser film eller teater på bibliotekerne.

Piger er generelt de flittigste biblioteksbrugere. Det gælder både i forhold til hjemlån og aktiviteter på biblioteket. Børn i alderen 7-12 år benytter endvidere biblioteket oftere end de 13-14-årige.

En fjerdedel af alle børn bruger bibliotekernes tilbud på internettet. Der er tale om lige store andele piger og drenge, men med visse forskelle mellem aldersgrupperne.

18.1 Børns brug af folkebiblioteket

Udvikling over tid

En større andel af de danske børn kommer på folkebiblioteket sammenlignet med tidligere undersøgelser tilbage til 1987. Således er der kun 10% af børnene, der aldrig kommer på biblioteket, sammenlignet med 18% i 2004 og 22% i 1998, jf. tabel 18.1.

Omvendt ses en ændring i forhold til forbrugsmønstret. En væsentligt større andel kommer dagligt eller ugentligt på biblioteket, mens den samlede andel af børn, der besøger biblioteket månedligt, er mere stabil – fra 39% af børnene i 2004 til 41% af børnene i 2012. En større andel end i de tidligere år svarer desuden, at de kommer sjældnere.

Tabel 18.1: Hvor tit kommer du på et bibliotek? (1987-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993	1987
Dagligt eller ugentligt ^A	19	9	17	10	17
Månedligt ^B	22	30	34	34	39
Sjældnere ^C	49	43	26	31	28
Aldrig	10	18	22	25	17
Total	100	100	100	100	100

A 2012: 'Hver dag eller næsten hver dag' og 'Mindst en dag om ugen'. 1987-2004: 'Mindst 4 dage om ugen' og 'Mindst én gang om ugen'.

B 1987-2012: 'Mindst en dag om måneden'.

C 2012: 'Mindst en dag hver 3. måned', 'Mindst en dag om året' og 'Sjældnere'. 2004: 'Sjældnere'.

Hvem bruger biblioteket

Piger kommer i højere grad på biblioteket end drenge. Som det fremgår af tabel 18.2, kommer 45% af pigerne på et bibliotek mindst en dag om måneden mod 36% af drengene. Ligeledes er der 12% af drengene, der aldrig kommer på biblioteket, mod 8% af pigerne.

De ældste børn på 13-14 år kommer på biblioteket i mindre grad sammenlignet med de 7-12-årige. 12% af de 13-14-årige kommer på biblioteket mindst en dag om ugen, mens det gælder fx 21% af de 7-9-årige. Samtidig er der en større andel af de 13-14-årige, der sjældent eller aldrig går på biblioteket set i forhold til de yngre aldersgrupper. Hhv. 18% og 25% af de 7-9-årige og de 10-12-årige kommer sjældent eller aldrig på et bibliotek. Det gælder 35% af de 13-14-årige.

Tabel 18.2: Hvor tit kommer du på et bibliotek? (Folkebibliotek, hvor du kan komme i din fritid – ikke skolebiblioteket). Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Dreng	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Hver dag eller næsten hver dag	2	1	2	1	2	1
Mindst en dag om ugen	17	15	19	20	18	11
Mindst en dag om måneden	22	20	24	22	23	22
Mindst en dag hver 3. måned	21	22	20	27	18	19
Mindst en dag om året	13	14	13	12	15	12
Sjældnere	15	16	14	10	16	20
Aldrig	10	12	8	8	9	15
Total	100	100	100	100	100	100

Der ses desuden en tendens til, at børn, der bor i bykommuner, i større omfang bruger folkebiblioteker end børn i de øvrige typer af kommuner. Eksempelvis har 43% af de børn, der bor i en bykommune, svaret, at de kommer på et folkebibliotek mindst en gang om ugen, mod 36% af de børn, der bor i en yderkommune.

25% af børnene kommer sjældent eller aldrig på biblioteket. Størstedelen begrundet fravalget med manglende interesse (jf. tabel 18.3). Således svarer 57%, at det ikke interesserer dem, 23% svarer, at fravalget skyldes manglende tid. Her ses en forskel på kønnene, idet en større andel af drengene end pigerne angiver mangel på interesse som en årsag (69% mod 41% af pigerne). Omvendt begrundet en større andel af pigerne end drengene fravalget af biblioteker med manglende tid (29% mod 19% af drengene).

**Tabel 18.3: Hvorfor kommer du sjældent eller aldrig på biblioteket? (Multipel)
De 5 vigtigste årsager fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, der sjældent eller aldrig kommer på biblioteket)**

	Alle	Dreng	Pige	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Det interesserer mig ikke	57	69	41	33	52	76
Andet	28	22	35	37	28	21
Jeg har ikke tid	23	19	29	20	24	26
Der er for langt	14	12	16	13	16	13
Jeg har ikke nogen at følges med	8	5	12	10	9	7

Desuden fremgår det, at det i overvejende grad er de ældste børn på 13-14 år, der svarer, at det ikke er interessant at komme på biblioteket. 76% af de 13-14-årige angiver denne årsag til fravalg af biblioteket sammenlignet med 33% blandt de 7-9-årige.

18.2 Hvordan bruges biblioteket

Udvikling over tid

I tabel 18.4 ses udviklingen på alle sammenlignelige spørgsmål fra 1998 til 2012. Her er taget udgangspunkt i bibliotekets brugere, defineret som de børn, der kommer på biblioteket mindst en gang om året, og i hvilke aktiviteter, de bruger.

Udlån af bøger/blade er bibliotekets hovedfunktion. Andelen af børn, der låner bøger/blade med hjem i 2012 (92%) er nogenlunde den samme som i 1998 (94%), mens der i 2004 blev målt et fald (til 75%). 39% af børnene svarer desuden, at de læser bøger/blade/aviser på biblioteket, hvilket er en stigning sammenlignet med 2004, hvor andelen var 16%. 21% af børnene bruger computer/internet på biblioteket, hvilket svarer til andelen i 2004 (20%). I forhold til de tre aktiviteter: Ser film, ser teater og hører musik, svarer andelen af brugere stort set til andelen i 2004-undersøgelsen. Andelen, der mødes med venner, er til gengæld faldet over tid, fra 28% i 1998 til 12% i 2012, hvilket dog også kan skyldes præcisering af spørgsmålsformulering.

Tabel 18.4: Hvordan bruger du biblioteket? (Multipel) (1998-2012, procent af de børn, der kommer på et bibliotek)

	2012	2004	1998
Låner bøger/blade med hjem	92	75	94
Bruger computer/internet/trådløst netværk ^A	21	20	30
Læser bøger/blade/aviser	39	16	25
Hører musik	6	4	8
Ser film	3	4	3
Ser teater	7	7	8
Mødes med venner ^B	12	16	28

A 'Trådløst netværk' var ikke en del af svarkategorien i 1998 og 2004.

B 2004 og 1998: 'Være sammen med kammerater/lege'.

Hvem bruger bibliotekets tilbud

Hvad angår øvrige aktiviteter på biblioteket i 2012, bruger børnene primært biblioteket til lån af film og computerspil/konsolspil (jf. tabel 18.5). Således låner en tredjedel af de børn, som kommer på biblioteket mindst en gang om året, film med hjem, mens 25% låner computerspil/konsolspil med hjem. En andel på 21% leger/spiller spil/computerspil, mens 17% svarer, at de får hjælp af personalet.

Piger er de mest aktive biblioteksbrugere på en lang række områder – på tværs af både aktiviteter på biblioteket og lån af diverse materialer. Fx læser 44% af pigerne bøger/blade på biblioteket mod 34% af drengene, ligesom en større andel af pigerne låner bøger/blade med hjem. Kun når det gælder det at lege/spille spil/computerspil på biblioteket samt hjemlån af computerspil/konsolspil, er andelen af drenge højere. Således er der fx 33% af drengene, der låner computerspil/konsolspil, mod 18% af pigerne.

Der er overordnet set en tendens til, at en mindre andel af de 13-14-årige bruger bibliotekets tilbud sammenlignet med de øvrige aldersgrupper – det gælder både aktiviteter på biblioteket og lån af forskellige materialer. Dog ligger de ældste børns forbrug på niveau med forbruget blandt de 10-12-årige på en række områder. Det gælder fx dels lån af musik og film, dels læsning af bøger/blade samt det at komme i lektiecafé og mødes med vennerne – begge dele på biblioteket.

Tabel 18.5: Hvordan bruger du biblioteket (evt. bogbussen)? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent af de børn, der kommer på et bibliotek)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Låner materialer med hjem						
Låner Bøger/blade	92	89	94	94	93	86
Låner Film	33	32	33	36	31	30
Låner Computerspil/konsolspil	25	33	18	27	28	19
Låner Musik	15	13	16	16	14	13
Låner Lydbøger	9	9	9	12	8	5
Gør forskellige ting på biblioteket						
Læser bøger/blade/aviser	39	34	44	40	39	38
Bruger computer/internet / trådløst netværk	21	21	20	16	24	23
Leger/spiller spil/computerspil	21	24	18	32	20	6
Får hjælp af personalet	17	16	18	15	19	16
Mødes med venner	12	9	14	6	16	16
Ser udstillinger	9	7	10	10	10	5
Ser teater	7	6	8	14	4	1
Hører musik	6	5	7	3	8	8
Ser film	3	3	3	3	2	3
Kommer i lektiecafé	3	3	4	2	4	4
Er med i en bogklub	1	1	1	1	1	1
Får undervisning	1	1	1	1	1	0
Andet	9	6	11	6	10	11

Hvem kommer børnene på biblioteket med

En stor del af de børn, der bruger bibliotekerne, kommer på biblioteket med familien (79%), 37% af børnene kommer med skolen, mens 30% følges med deres venner. An-

delen af drenge, der kommer på biblioteket med familien, er større end andelen af piger (82% mod 77% af pigerne). Piger er mere tilbøjelige til at følges med deres venner (37% mod 23% af drengene).

Der ses endvidere en sammenhæng mellem alder, og hvem man kommer med på biblioteket. Alle aldersgrupper kommer først og fremmest med familien. De yngste børn kommer dernæst mest med skolen, mens en relativt stor andel af de ældste børn kommer på biblioteket med deres venner.

Bibliotekernes tilbud på nettet

26% af de danske børn bruger bibliotekernes tilbud på nettet. 6% bruger bibliotekernes nettilbud én dag om måneden eller oftere. Der er ingen nævneværdig forskel på drenge og pigers forbrug, ligesom der ikke er markante forskelle på forbruget rent aldersmæssigt. Dog er der en større andel af de 7-9-årige, der aldrig bruger bibliotekernes tilbud på nettet – denne andel falder med alderen. Således bruger 81% af de 7-9-årige aldrig bibliotekernes tilbud på nettet mod 67% af de 13-14-årige.

19. Bøger

Kapitlet omfatter børns læsning af bøger som romaner, historier og eventyr samt bøger om særlige emner som fx dyr, teknik, biler og tegneserier. Det gælder både trykte bøger, elektroniske bøger (e-bøger) og lydbøger.

Stort set alle børn læser bøger, men i forskelligt omfang. Der er en stigning i andelen af børn, som læser ugentligt sammenlignet med 2004, og her er især andelen af børn, der læser romaner/historier/eventyr, steget.

Mønstrene i forhold til køn og alder er som i tidligere undersøgelser. Piger læser flere romaner/historier/ eventyr end drenge, mens drenge i højere grad læser bøger om særlige emner og tegneserier. Der er endvidere en tendens til, at jo ældre man er, jo mindre læser man. De 7-12-årige læser således mere, når det gælder både romaner/historier/eventyr og bøger om særlige emner end de 13-14-årige.

Det er fortsat langt hovedparten af de børn, der læser, der foretrækker trykte bøger. Lydbøger og e-bøger bruges kun af hver 10. læser.

19.1 Børns forbrug af bøger

Udvikling over tid

Stort set alle børn læser i større eller mindre grad. Kun 13% læser aldrig bøger.

Der ses en stigning i andelen af børn, der læser ugentligt, sammenlignet med 2004, jf. tabel 19.1. Hvad angår romaner/historier/eventyr, læser 64% ugentligt mod 40% i 2004. Ligeledes er der tale om mere end en halvering i andelen af børn, der aldrig læser disse typer bøger (13% mod 34% i 2004). Også i forhold til bøger om særlige emner er der en langt mindre andel, der aldrig læser, end i 2004 (28% mod 51% i 2004). Endvidere er andelen, der læser bøger om særlige emner ugentligt, steget fra 19% i 2004 til 26% i 2012.

Hvad angår tegneserier, er andelen af læsere stort set på niveau med 2004, idet 37% aldrig læser tegneserier mod 35% i 2004. Dog læser børnene i 2012 tegneserier mindre hyppigt, end det var tilfældet i 2004. Således læser 27% ugentligt tegneserier mod 40% i 2004; 25% læser dem 'sjældnere' mod 10% i 2004.

Tabel 19.1: Hvor tit læser/hører du noget af følgende (i din fritid – ikke lektier/ skolearbejde)? (2004-2012, procent)

		2012	2004
Bøger (romaner, historier og eventyr) ^A	Ugentligt	64 ^B	40 ^D
	Månedligt	10 ^C	16 ^E
	Sjældnere	12	10
	Aldrig	13	34
Bøger om særlige emner (fx dyr, teknik, biler)	Ugentligt	26 ^B	19 ^D
	Månedligt	16 ^C	16 ^E
	Sjældnere	30	14
	Aldrig	28	51
Tegneserier	Ugentligt	27 ^B	40 ^D
	Månedligt	13 ^C	13 ^E
	Sjældnere	25	10
	Aldrig	35	37

A I 2004 hed kategorien 'Romaner, ungdomsbøger, historier og eventyr'.

B 'Hver dag eller næsten hver dag', '3-4 dage om ugen' og '1-2 dage om ugen'.

C '1-3 dage om måneden'.

D 'Ja, mindst 4 gange om ugen' og 'ja, mindst én gang om ugen'.

E 'Ja, mindst én gang om måneden'.

Hvem læser bøger

En større andel af piger end drenge læser romaner/historier/eventyr. Således læser 72% af pigerne ugentligt mod 57% af drengene.⁵ 40% af pigerne læser disse bøger hver dag/næsten hver dag; det samme gælder 30% af drengene. Omvendt læser drenge i højere grad bøger om særlige emner. Andelen er drenge, der læser sådanne bøger ugentligt, er 32% mod 20% af pigerne. De samme tendenser fremgik af undersøgelsen i 2004.

Der ses desuden en tendens til, at de yngste børn på 7-12 år læser hyppigere end børnene på 13-14 år. Det gælder både i forhold til bøger som romaner/historier/eventyr og bøger om særlige emner.

Tablet 19.2: Hvor tit læser/hører du noget af følgende (i din fritid – ikke lektier/ skolearbejde)? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

		Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Bøger (romaner, historier og eventyr)	Hver dag eller næsten hver dag	35	30	40	40	40	24
	3-4 dage om ugen	13	12	15	12	14	14
	1-2 dage om ugen	16	15	17	17	14	17
	1-3 dage om måneden	10	12	9	8	10	14
	Sjældnere	12	14	11	8	14	16
	Aldrig	13	18	8	16	9	15
Bøger om særlige emner (fx dyr, teknik, biler)	Hver dag eller næsten hver dag	7	9	5	11	7	2
	3-4 dage om ugen	6	7	5	7	6	5
	1-2 dage om ugen	13	16	10	19	11	7
	1-3 dage om måneden	16	15	18	20	16	12
	Sjældnere	30	29	30	20	34	36
	Aldrig	28	25	32	23	25	38

Drengene læser i højere grad tegneserier sammenlignet med pigerne. Den samme tendens kunne ses i 2004. Således læser en dobbelt så stor andel af drengene tegneserier hver dag/næsten hver dag sammenlignet med pigerne (14% mod 7% af pigerne). Samtidig er der

⁵ Ugentligt er en samlet betegnelse for kategorierne 'Hver dag eller næsten hver dag', '3-4 dage om ugen', '1-2 dage om ugen'.

41% af pigerne, der aldrig læser tegneserier, sammenlignet med 29% af drengene. De 7-9 årige og 10-12 årige læser tegneserier i stort set samme omfang og i højere grad end de 13-14-årige.

17% af børnene læser sjældent eller aldrig. Som det fremgår af tabel 19.3 svarer børnene, at det skyldes manglende interesse (55%), eller at de hellere vil se TV, film el. lign. (48%). En større andel af drengene end pigerne begrundet fravalget af læsning med, at det ikke interesserer dem. Således svarer 64% af drengene, at det ikke interesserer dem, mod 44% af pigerne. 29% af børnene begrundet deres fravalg af læsning med manglende tid, mens 16% svarer, at de læser langsomt/dårligt – hvilket særligt gør sig gældende blandt de 7-9-årige.

Tabel 19.3: Hvorfor læser du sjældent eller aldrig? (Multipel) De 5 vigtigste årsager fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, der sjældent eller aldrig læser)

	Alle	Dreng	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Det interesserer mig ikke	55	64	44	32	53	70
Jeg vil hellere se TV, film eller lignende	48	53	41	46	44	52
Jeg har ikke tid	29	28	30	35	23	30
Jeg læser langsomt/dårligt	16	16	16	22	16	14
Det er lavet til andre end mig	7	7	7	3	9	8

19.2 Hvordan læses bøgerne

86% af børnene læser trykte bøger, mens lydbøger og e-bøger bruges af hhv. 12% og 10% af børnene. En lidt større andel af piger end drenge læser trykte bøger (89% mod 84% drenge), mens en næsten lige stor andel af drenge og piger gør brug af lydbøger og e-bøger.

Hvad angår alder, ses en tendens til, at de yngste børn i større omfang end de ældre benytter sig af lydbøger og e-bøger. Således bruger 18% af de 7-9-årige lydbøger mod 3% af de 13-14-årige, og 12% bruger e-bøger mod 7% af de 13-14-årige.

Tabel 19.4: Hvordan læser du bøger? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Trykte bøger	86	84	89	86	90	80
Elektroniske bøger ('e-bøger' på computer, tablet/iPad eller lignende)	10	10	10	12	10	7
Lydbøger (fx på CD eller Mp3)	12	11	12	18	11	3
Jeg læser aldrig bøger	13	15	10	12	9	18

65% af børnene får læst højt (fx godnathistorie). Ikke overraskende er det primært de yngste børn, der svarer, at nogen læser højt for dem, jf. tabel 19.5. Således får en andel på 95% af de 7-9-årige sommetider læst højt. Hovedparten af børnene i denne aldersgruppe får læst højt mindst 4 gange om ugen (48%). Også blandt børnene på 10-12 år, er der en væsentlig andel, der får læst højt (65%). Det er dog oftest sjældnere end 1 gang om ugen.

Sammenlignet med 2004 er der i 2012 en større andel af børnene på 10-12 år, der får læst højt, ligesom de yngre børn på 7-12 år oftere får læst højt.⁶ I 2004 svarede 47% af de 10-12-årige, at de aldrig fik læst højt – i 2012 er andelen 35%. Ligeledes fik hhv. 42% af de 7-9-årige og 6% af de 10-12-årige læst højt mindst 4 gange om ugen. De tal er i 2012 hhv. 48% og 13%.

Tabel 19.5: Læser nogen sommetider højt for dig (fx godnathistorie)? Fordelt på alder (2012, procent)

	Alle	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Ja, mindst 4 gange om ugen	22	48	13	3
Ja, mindst 1 gang om ugen	18	33	14	4
Sjældnere	25	14	38	23
Nej, aldrig	35	5	35	71
Total	100	100	100	100

⁶ I 2004 blev der spurgt, om mor eller far læser højt. I 2012 spørges blot, om nogen sommetider læser højt.

19.3 Egen udøvelse

27% af børnene skriver selv fx digte, historier, artikler eller blogs i fritiden. Andelen af piger, der skriver, er mere end dobbelt så stor som andelen af drenge (39% mod 15% af drengene).

Det er primært de yngre børn, der svarer, at de selv skriver; hhv. 29% af de 10-12-årige og 27% af de 7-9-årige. For de ældste børn på 13-14 år gælder det 23%.

Samtlige af de børn, der skriver, gør det i overvejende grad i privat sammenhæng (fx derhjemme eller sammen med venner). En større andel af de yngste børn set i forhold til de øvrige aldersgrupper skriver desuden i SFO eller klub, men herudover er der ikke væsentlige forskelle mellem aldersgrupperne, jf. tabel 19.6.

Tabel 19.6: I hvilken sammenhæng skriver du selv i din fritid? (Multipel) Fordelt på alder (2012, procent af dem, der skriver i deres fritid)

	Alle	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Privat (fx derhjemme eller sammen med venner)	91	94	91	87
I ungdomsskolen	3	1	4	3
I SFO eller klub	18	38	11	1
På biblioteket	3	2	3	5
På forfatterskole eller lignende	1	1	1	0
Andet ^A	17	8	19	27

^A I forbindelse med børnenes egen udøvelse er der på andre områder spurgt til frivillig aktivitet på skolen. Kategorien er udgået i dataindsamlingen ved en fejl, hvilket kan have haft betydning for den store andel 'Andet' på dette spørgsmål.

20. Sport og motion

Dette kapitel omfatter børns sports- og motionsvaner. Der er fokuseret på børnenes aktiviteter i fritiden – altså aktiviteter uden for obligatorisk skolegang.

Stort set alle børn dyrker sport og motion ugentligt, og over en fjerdedel mindst fire gange om ugen. Set i forhold til tidligere er udviklingen, at flere børn fast dyrker sport og motion.

Fodbold, svømning og gymnastik er de sportsgrene, børnene prioriterer i størst omfang. Herefter følger håndbold og cykling. Der er generelt store forskelle mellem piger og drenges præferencer. Drengene går især til fodbold. Pigerne går snarere til gymnastik og svømning, men også en relativ stor andel går til fodbold.

20.1 Børnenes sports- og motionsvaner

Udvikling over tid

92% af de danske børn har inden for det seneste år fast dyrket en eller anden form for sport og motion. Der er tale om en mindre stigning, idet de tilsvarende tal i 1998 og 2004 var hhv. 89% og 88%.

Ca. halvdelen af alle børn dyrker sport og motion 2-3 dage ugentligt. Som det fremgår af tabel 20.1 er andelen af hhv. piger og drenge lige stor og i øvrigt nogenlunde på niveau med andelen af voksne.

17% af børnene dyrker sport og motion en dag om ugen. Det gælder en større andel af piger end af drenge (21% af pigerne mod 13% af drengene).

En relativt stor del (26%) dyrker sport og motion mindst fire dage om ugen. Her er tale om en større andel af drenge end piger. Således er der 30% af drengene, der dyrker sport og motion mindst fire dage om ugen, mod 21% af pigerne. Det er desuden blandt de ældste børn, at man finder den største andel. 36% af de 13-14-årige dyrker sport og motion mindst fire dage om ugen, mod 28% af de 10-12-årige og 13% af de 7-9-årige.

Tabel 20.1: Hvor tit dyrker du sport/motion (uanset aktiviteter)? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
5 dage om ugen eller mere	14	17	10	6	14	23
4 dage om ugen	12	13	11	7	14	13
3 dage om ugen	24	24	24	22	27	22
2 dage om ugen	23	21	25	29	21	18
1 dag om ugen	17	13	21	26	13	11
1-3 dage om måneden	1	1	1	0	2	2
Sjældnere	1	1	1	1	2	2
Aldrig	8	10	7	9	7	9
Total	100	100	100	100	100	100

Der er umiddelbart en større andel meget aktive børn i bykommunerne set i forholdt til børn i yderkommunerne. 27% af de børn, der bor i en bykommune, dyrker sport og motion mere end 4 dage om ugen mod 19% af de børn, der bor i en yderkommune.

20.2 Typer af sport og motion

Fodbold, svømning og gymnastik er de tre mest populære sportsgrene, idet hhv. 41%, 31% og 24% af børnene har dyrket disse sportsgrene fast inden for det seneste år (jf. tabel 20.2). I forhold til 2004 er der tale om en stigning i andelen af børn, der spiller fodbold (35%) eller går til gymnastik (18%), mens der er stabilitet i forhold til andelen af børn, der går til svømning (32%).

En væsentligt større andel af børnene cykler – fra 4% i 2004 til 16% i 2012. Dette skyldes ikke mindst forskelle i spørgsmålsformuleringer. I den aktuelle undersøgelse er cykling en bred kategori, der inkluderer både cykling som motionsform og som decideret sportsaktivitet. I 2004 hed kategorien blot 'cykelsport'.

Tabel 20.2: Hvilken slags sport/motion har du dyrket fast inden for det seneste år? (Multipel) Kun sammenlignelige kategorier (2004-2012, procent)

	2012	2004
Jeg har ikke dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år	8	-
Fodbold	41	35
Svømning	31	32
Gymnastik ^A	24	18
Håndbold	16	16
Cykling	16	4
Jogging, løb	14	-
Badminton	12	17
Dans (fx standarddans, salsa, tango, ballet) ^B	11	11
Ridning	8	9
Tennis	6	6
Kampsport (fx karate, taekwondo, boksning, brydning) ^C	6	4
Fitness (fx kredsløbstræning, vægttræning, spinning, bodybuilding, aerobic, zumba) ^D	6	3
Parkour og skating (fx klatring, rulleskøjter, skateboard) ^E	5	10
Atletik	2	3
Vandsport (fx sejlsport, roning, vandski, kano, kajak)	2	1 ^F 2 ^G

A 2004: 'Gymnastik, aerobic o.l.'

B 2004: 'Dans'.

C 2004: 'Kampsport'.

D 2004: 'Styrketræning'.

E 2004: 'Rulleskøjter, skateboard'.

F 'Kano, kajak, roning.'

G 'Sejlsport'.

Hvem dyrker hvilke former for sport og motion

De mest populære sport- og motionsformer er fodbold, svømning og gymnastik, jf. tabel 20.3. Det er især drenge, der spiller fodbold, mens pigerne dyrker gymnastik – 55% af drengene og 26% af pigerne spiller fodbold. Der er ikke forskelle mellem aldersgrupperne, når det gælder fodbold.

Gymnastik dyrkes af 32% af pigerne mod 16% af drengene. Det er desuden i overvejende grad de yngre, der går til gymnastik. Svømning dyrkes nogenlunde lige meget af piger og drenge (hhv. 32 og 29%), men også primært af de yngste.

Håndbold, cykling og jogging/løb er ligeledes relativt udbredte sport- og motionsformer. 16% af børnene dyrker håndbold og cykling og 14% jogger/løber. Håndbold er mest populært hos pigerne, mens cykling er mest populært hos drengene. Håndbold dyrkes i lige stort omfang af de 10-12-årige og de 13-14-årige, mens de 7-9-årige er mindre aktive. Cykling og jogging/løb dyrkes især af de ældste børn på 13-14 år.

12% af børnene spiller badminton, og 11% går til dans. Det er primært de ældste, der spiller badminton, mens det er pigerne, der foretrækker dans.

Der er visse forskelle på niveauet af børns sports- og motionsaktiviteter, når man ser på, hvor børnene bor. 46% af de børn, der bor i yderkommuner, har fast dyrket fodbold inden for det seneste år, hvilket til sammenligning gælder for 38% af de børn, der bor bykommuner. Andelen af børn, der dyrker svømning og gymnastik, er ligeledes størst i yderkommuner sammenlignet med de øvrige typer af kommuner.

Tabel 20.3: Hvilken slags sport/motion har du dyrket fast inden for det seneste år? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Jeg har ikke dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år	8	10	7	9	7	9
Fodbold	41	55	26	41	41	41
Svømning	31	29	32	41	31	19
Gymnastik	24	16	32	33	22	16
Håndbold	16	15	17	12	18	17
Cykling	16	17	14	13	16	19
Jogging, løb	14	13	14	7	14	21
Badminton	12	13	11	4	14	18
Dans (fx standarddans, salsa, tango, ballet)	11	2	20	11	13	8
Ridning	8	2	14	7	9	8
Vandreture	8	8	7	6	9	8
Tennis	6	6	6	3	8	8
Kampsport (fx karate, taekwondo, boksning, brydning)	6	9	3	7	7	4
Fitness (fx kredsløbstræning, vægttræning, spinning, bodybuilding, aerobic, zumba)	6	5	6	2	4	11
Parkour og skating (fx klatring, rulle-skøjter, skateboard)	5	7	2	4	5	6
Golf	3	4	2	2	3	4
Atletik	2	2	2	2	2	3
Vandsport (fx sejlsads, roning, vandski, kano, kajak)	2	3	1	1	1	4
Yoga	1	0	2	1	2	0
Handicapidræt	1	1	0	0	1	0
Andet	16	18	15	13	19	18

8% af børnene har ikke dyrket sport og motion fast inden for det seneste år. Der ses ikke nævneværdig forskel på drenge og piger og på de forskellige aldersgrupper, hvad angår denne andel.

Den primære årsag til, at børnene fravælger sport og motion er, at det ikke interesserer dem (44%). Der er en noget større andel af drenge end piger, der begrundes deres fravalg med manglende interesse (52% mod 31%). 19% af børnene angiver manglende tid som årsag, og 15% angiver, at lokalområdets tilbud ikke interesserer dem. (Se tabel 20.4).

Tabel 20.4: Hvorfor har du ikke dyrket sport/motion fast inden for det seneste år? (Multipel) De 5 vigtigste årsager fordelt på køn (2012, procent af dem, der ikke dyrker sport/motion fast)

	Alle	Drenge	Piger
Det interesserer mig ikke	44	52	31
Jeg har ikke tid	19	17	23
Det man kan gå til, hvor jeg bor, interesserer mig ikke	15	14	17
Jeg ved ikke, hvilke tilbud om sport/motion der er	13	10	17
Jeg har ikke nogen at følges med	9	9	10

21. Andre fritidsaktiviteter

Kapitlet omhandler de forskellige landsdækkende attraktioner og forlystelser, herunder forlystelses-/temaparker, sommer-/badelande, cirkus, oplevelsescentre, zoologiske haver/dyreparker og akvarier.

Næsten alle børn har besøgt en eller flere af de nævnte attraktioner inden for det seneste år, hvilket også var tilfældet i 2004. Forlystelses-/temaparker er de hyppigst besøgte, derefter følger sommer-/badelande og zoologiske haver/dyreparker.

Der er en nogenlunde lige stor andel piger og drenge blandt de besøgende. Det er især de yngste børn, der besøger attraktioner. Mønstret er, at jo ældre børnene er, jo mindre besøges disse attraktioner.

21.1 Forskellige attraktioner

95% af de danske børn har inden for det seneste år besøgt en eller flere af landets attraktioner. 89% af børnene har besøgt en forlystelsespark eller et sommerland, 55% har været i zoologiske haver/dyreparker, 41% i et oplevelsescenter, 35% i cirkus, og 27% har besøgt et akvarium, jf. tabel 21.1.

Besøg i zoologisk have/dyrepark er på samme niveau som i 1998 og 2004, mens der ses en stigning i andelen af børn, der har været i forlystelsespark/sommerland. 35% af børnene har været i cirkus, hvilket er et lille fald fra 39% i 2004. Der ses desuden en jævnt fald i andelen af børn, der har besøgt et akvarium; en tilbagegang fra 39% i 1998 til 27% i 2012.

Også i forhold til oplevelsescentre (fx Eksperimentarium, Randers Regnskov) ses fra 2004 til 2012 et fald – fra 48% i 2004 til 41% i 2012. Andelen af børn, der besøger et oplevelsescenter, er dog fortsat lidt større end i 1998.

Tabel 21.1: Har du besøgt nogle af de følgende steder inden for det seneste år? (Multipel) (1993-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993 ^A
Cirkus	35	39	31	21
Forlystelses- og temaparker/sommerlande ^B	89	84	81	49
Oplevelsescentre	41	48	38	-
Zoologiske haver/dyreparker	55	55	55	40
Akvarium	27	30	39	-

A Andelen, der inden for sidste måned, i dette skoleår eller i sommerferien har besøgt forskellige kulturtilbud.

B 2004: 'Forlystelsespark, tivoli eller sommerland'. 2012: Todelt spørgsmål: 'Forlystelses- og temaparker' samt 'Sommerlande/badelande'.

Hvem besøger de forskellige attraktioner

Børnene besøger primært forlystelses- og temaparker (79%), herefter følger sommerlande og zoologiske haver/dyreparker, som hhv. 57% og 55% af børnene har besøgt inden for det seneste år.

Som det fremgår af tabel 21.2, er der en lige så stor andel drenge og piger, der besøger attraktionerne, men visse forskelle mellem aldersgrupperne.

De 7-9-årige er de mest hyppige brugere af alle typer af attraktioner. De største forskelle mellem de yngste og de ældste børns forbrug ses i forhold til cirkus (50% af de 7-9-årige mod 19% af de 13-14-årige) og zoologiske haver/dyreparker (69% af de 7-9-årige mod 38% af de 13-14-årige).

Table 21.2: Har du besøgt nogle af de følgende steder inden for det seneste år? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Cirkus	35	35	35	50	33	19
Forlystelses- og temaparker (fx Tivoli, Legoland, BonBon-land)	79	78	79	84	76	76
Sommerlande (fx Fårup Sommerland, Djurs Sommerland, badeland)	57	57	57	62	57	51
Oplevelsescentre (fx Eksperimentarium, Randers Regnskov)	41	42	41	46	41	35
Zoologiske haver/dyreparker	55	54	56	69	54	38
Akvarier (fx Danmarks Akvarium og Nordsøen Oceanarium)	27	29	25	32	28	19

Der er forskelle på børnenes brug af attraktioner i de forskellige regioner i landet, jf. tabel 21.3. Besøg i forlystelses- og temaparker er mest udbredt blandt børn i Region Hovedstaden og Region Sjælland sammenlignet med børn i landets øvrige regioner: 87% af børnene i Region Hovedstaden har besøgt en forlystelses-/temapark mod fx 57% af børnene i Region Nordjylland.

Omvendt ser det ud i forhold til børns besøg i sommerlande (fx Djurs Sommerland, Fårup Sommerland), hvor brugerne primært findes blandt børnene uden for Region Hovedstaden: 87% af de børn, der er bosat i Region Nordjylland, har inden for det seneste år besøgt et sommerland, mens det gælder 48% af børnene, der bor i Region Hovedstaden.

Tendenserne afspejler således tilbuddet i de forskellige dele af landet. Samme tendens ses for gruppen af voksne borgere.

Table 21.3: Har du besøgt nogle af de følgende steder inden for det seneste år? (Multipel) Fordelt på region (2012, procent)

	Alle	Nordjylland	Midtjylland	Syddanmark	Hovedstaden	Sjælland
Cirkus	35	42	35	36	32	33
Forlystelses- og temaparker (fx Tivoli, Legoland, BonBon-land)	79	57	77	78	87	85
Sommerlande (fx Fårup Sommerland, Djurs Sommerland, badeland)	57	87	68	58	48	41
Oplevelsescentre (fx Eksperimentarium, Randers Regnskov)	41	38	39	32	38	53
Zoologiske haver/ dyreparker	55	59	47	60	48	58
Akvarier (fx Danmarks Akvarium og Nord-søen Oceanarium)	27	40	27	24	21	27

22. Computerspil/ digitale spil

Kapitlet omfatter brugen af computerspil og digitale spil, som spilles på hhv. spilkonsoller, computer (både offline og online), mobiltelefoner/smartphones, tablets og lignende.

Andelen af børn, der spiller computerspil/digitale spil, er steget siden 2004, idet der er tale om næsten en fordobling af andelen af børn, der dagligt spiller en eller anden form for computerspil/digitalt spil. Dette hænger sammen med inkluderingen af digitale spil i kategorien 'Computerspil'.

Drenge spiller hyppigere end piger. I forhold til alderskategorier er der ikke en entydig tendens; de enkelte aldersgrupper har meget forskellige brugermønstre.

Børnene spiller mest på computer, men konsolspil og spil på mobiltelefon/smartphone/tablet bruges også meget. De mest populære typer spil er platformspil, sportspil, puslespil⁷ samt action-eventyr og skydespil.

⁷ Puslespil er en betegnelse for digitale puslespil som fx Tetris eller Bubble-Trouble, jf. PEGI's (Pan-European Game Information) genreinddeling.

22.1 Børns forbrug af computerspil/ digitale spil

Udvikling over tid

61% af børnene spiller computerspil/digitale spil dagligt.⁸ Der er tale om en stor stigning i forhold til 2004, hvor 34% af børnene spillede computerspil næsten hver dag, hvilket igen hænger sammen med inkluderingen af digitale spil i kategorien, jf. tabel 22.1.

Det er særligt det daglige brug af computerspil/digitale spil, der er øget, mens det sjældne brug er mindsket. Denne tendens gælder for alle aldersgrupper.

Det er dog primært pigerne, der har fået et højere brug af spil. Hvor piger tidligere i overvejende grad spillede ugentligt, månedligt eller sjældnere, spiller en langt større andel nu dagligt (fra 12% i 2004 til 48% i 2012). Drengenes brug af computerspil er langt mere stabilt over årene, om end der også her ses en stigning.

Tabel 22.1: Andelen af børn, der dagligt spiller computerspil. Fordelt på køn og alder (2004-2012, procent)

	Alle		Dreng		Piger		7-9 år		10-12 år		13-14 år	
	2012	2004	2012	2004	2012	2004	2012	2004	2012	2004	2012	2004
Dagligt ^A	61	34	75	57	48	12	52	29	71	35	59	38
Ugentligt ^B	29	30	20	29	38	30	39	31	22	36	25	17
Månedligt ^C	6	19	3	10	8	29	7	25	3	16	7	19
Sjældnere	2	9	1	2	4	17	1	9	2	7	4	13
Aldrig	2	6	1	2	4	10	2	4	1	5	5	11
Ved ikke	-	2	-	1	-	2	-	1	-	1	-	2
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

A 2012: 'Mere end 3 timer hver dag', 'Mere end 1 time hver dag' og 'Hver dag eller næsten hver dag'. 2004: 'Næsten hver dag'.

B 2012: '1-2 dage om ugen' og '3-4 dage om ugen'. 2004: 'Nogle gange om ugen'.

C 2012: '1-3 dage om måneden'. 2004: 'Nogle gange om måneden'.

⁸ Dagligt er en samlet betegnelse for kategorierne 'Hver dag eller næsten hver dag', 'Mere end 1 time dagligt' og 'Mere end 3 timer dagligt'.

Hvem spiller computerspil og hvordan

22% af børnene spiller computerspil/digitale spil mellem en og tre timer hver dag, og 8% spiller mere end tre timer hver dag. 4% spiller sjældent eller aldrig computerspil/digitale spil. Det gælder 8% af pigerne og 2% af drengene, jf. tabel 22.2.

En del af børnene kan således karakteriseres som 'superbrugere', der spiller computerspil/digitale spil mindst tre timer hver dag. Den største andel af superbrugere skal findes blandt drengene og de ældste børn på 13-14 år. Således er der 13% af drengene mod 3% af pigerne, der spiller computerspil/digitale spil mindst tre timer dagligt, ligesom 18% af de 13-14-årige spiller computerspil/digitale spil mindst tre timer dagligt mod kun 1% af de 7-9-årige.

Tabel 22.2: Hvor tit spiller du computerspil/digitale spil? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drengene	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Mere end 3 timer hver dag	8	13	3	1	6	18
Mere end 1 time hver dag	22	30	14	14	32	18
Hver dag eller næsten hver dag	31	32	31	37	33	23
3-4 dage om ugen	16	12	20	21	13	13
1-2 dage om ugen	13	8	18	18	9	12
1-3 dage om måneden	6	3	8	7	3	7
Sjældnere	2	1	4	1	2	4
Aldrig	2	1	4	2	1	5
Total	100	100	100	100	100	100

Både spil på computer, konsol eller mobiltelefon/tablet er populære, jf. tabel 22.3. 86% af børnene spiller spil på computer mens ca. tre fjerdedele spiller på hhv. konsol eller mobiltelefon/tablet. Både piger og drenge foretrækker spil på computeren, mens andelen af drenge, der spiller konsolspil, er større end andelen af piger. Alle tre aldersgrupper foretrækker at spille på computeren, mens der er en større andel af de 7-9-årige, der spiller konsolspil sammenlignet med de 10-12-årige og de 13-14-årige.

Tabel 22.3: Hvilke computerspil/digitale spil spiller du? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Konsolspil (Playstation, Wii eller lignende)	75	86	64	82	77	63
Spil på en computer	86	87	84	89	89	78
Spil på mobiltelefon/tablet/iPad (apps eller lignende)	74	73	74	73	76	72
Jeg spiller aldrig computerspil/digitale spil	2	1	4	2	1	5

22.2 Forskellige typer af spil

Hvem spiller forskellige typer af spil

Der findes en lang række forskellige typer af computerspil/digitale spil. 43% af de børn, som spiller computerspil/digitale spil mindst 1-3 dage om måneden, angiver platformspil som en af de typer spil, som de spiller mest. Det gør platformspil til det mest populære spil blandt brugerne, jf. tabel 22.4.

Herudover er sportsspil, puslespil samt action-eventyrspil og skydespil de mest populære. Drenge er mest til sportsspil, action-eventyrspil og skydespil. Piger foretrækker platformspil, puslespil og virtual life spil. Dog skal det bemærkes, at 48% af pigerne har angivet, at de spiller en anden slags spil end dem, der er listet i denne undersøgelse.⁹

De yngste spillere på 7-9 år foretrækker platformspil, og de 13-14-årige foretrækker puslespil – dog skarpt efterfulgt af action-eventyrspil og skydespil.

⁹ Kategoriseringen følger PEGI's (Pan-European Game Information) genreinddeling.

Table 22.4: Hvilke typer af spil spiller du mest? (Multipel). Fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, der spiller mindst 1-3 dage om måneden)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Platformspil (fx Donkey Kong eller Super Mario)	43	43	44	58	41	27
Sportsspil (fx Fifa eller NHL)	35	55	14	33	36	36
Puslespil (fx Tetris eller Bubble-Trouble)	31	21	41	22	32	40
Action-eventyrspil (fx Grand Theft Auto eller Tomb Raider)	28	48	8	18	31	39
Skydespil (fx Counter Strike)	28	48	6	16	30	39
Virtual Life (fx The Sims eller Nintendogs)	25	14	38	15	34	27
Klassiske spil (fx Hjerterfri eller Scrabble/ Wordfeud)	24	17	31	12	29	32
Partygames (Singstar eller Dance Dance Revolution)	21	8	34	19	24	19
Eventyrspil (fx Monkey Island, Broken Sword)	19	21	16	23	15	18
Race (fx Gran Turismo)	17	28	6	18	16	18
Kampspil (fx Tekken eller Mortal Kombat)	16	29	3	10	19	20
Rollespil (fx Diablo eller World of Warcraft)	12	21	3	6	13	20
Strategispil (fx Civilization eller Command & Conquer)	10	16	3	5	10	16
Simuleringsspil (fx Microsoft Flight Simulator)	5	9	1	3	6	7
Andet	38	30	48	39	40	36

Kun 4% af børnene spiller sjældent eller aldrig computerspil/digitale spil. De børn, som sjældent eller aldrig spiller, begrundet det primært med, at det ikke interesserer dem (64%), men en del angiver også, at de ikke har tid (30%). Der er en større andel af piger set i forhold til drenge, der begrundet deres fravalg af computerspil/digitale spil med manglende interesse (69% mod 50% af drengene). Der er derimod en større andel af drenge, der angiver, at de ikke har tid (43% mod 26% af pigerne).

Hvem spiller børnene computerspil med

De børn, der spiller computerspil/digitale spil, spiller primært med deres venner (79%) eller alene (76%), men en del gør det også med familien (54%). 20% spiller med folk, de ikke kender.

Det er primært de ældste børn, der spiller med folk, de ikke kender, mens en større andel af de 7-9-årige spiller med familien.

23. TV

Kapitlet omfatter børns TV-vaner, herunder hvor tit børnene ser TV, hvordan de gør det, samt hvilke programtyper de foretrækker.

Stort set alle børn ser TV næsten hver dag, og niveauet er nogenlunde som i 2004. 12% af børnene ser meget TV (mere end tre timer hver dag); det gælder især de ældste.

Som udgangspunkt ser børnene TV på et almindeligt TV-apparat, men over en fjerdedel ser også TV via internettet. Børnene foretrækker generelt tegnefilm/animationsfilm og børneprogrammer, hvilket især gælder de 7-12-årige, samt film, serier og ungdomsprogrammer, hvilket især gælder de 13-14-årige og til dels de 10-12-årige.

23.1 Børns TV-forbrug

Udvikling over tid

90% af de danske børn ser dagligt TV, jf. tabel 23.1 nedenfor. Det svarer stort set til andelen i 2004. Mens forbruget af TV er faldet fra 1993 og frem til 2004, har forbruget været stabilt omkring 90% fra 2004 frem til 2012.

Tabel 23.1: Hvor tit ser du TV? (1993-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993
Dagligt ^A	90	89	95	98
Ugentligt ^B	10	9	4	1
Månedligt ^C	0	1	0	0
Sjældnere	0	0	0	-
Aldrig	0	-	-	-
Total	100	100	100	100

A 2012: 'Hver dag eller næsten hver dag', 'Mere end 1 time dagligt' og 'Mere end 3 timer dagligt'. 1998-2004: 'Næsten hver dag'. 1993: 'Hver dag' og 'Næsten hver dag'.

B 2012: '1-2 gange om ugen' og '3-4 gange om ugen'. 1993-2004: 'Nogle gange om ugen'.

C 2012: '1-3 dage om måneden'. 1993-2004: 'Nogle gange om måneden'.

Hvem ser TV og hvordan

48% af børnene ser TV mellem en og tre timer hver dag, mens 12% ser TV mere end tre timer hver dag. 10% svarer, at de ser TV en til fire gange om ugen. (Se tabel 23.2).

Der er ingen forskel på hhv. drenge og pigers forbrug af TV. Omvendt varierer forbruget med alderen, og der er markant flere blandt de ældste børn, der ser TV mindst tre timer om dagen. Således ser 21% af de 13-14-årige TV mindst tre timer hver dag mod 6% af de 7-9-årige. Også i 2004 var der en tendens til, at de ældste børn så TV i længere tid sammenlignet med de yngste.

Tabel 23.2: Hvor tit ser du TV? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Mere end 3 timer hver dag	12	10	14	6	11	21
Mere end 1 time hver dag	48	52	44	51	52	39
Hver dag eller næsten hver dag	30	29	31	33	27	29
3-4 dage om ugen	7	6	8	7	6	7
1-2 dage om ugen	3	3	2	2	2	3
1-3 dage om måneden	0	0	1	0	0	1
Sjældnere	0	0	0	0	0	1
Aldrig	0	0	1	0	0	0
Total	100	100	100	100	100	100

Andelen af børn, der ser TV mere end tre timer dagligt, varierer også alt efter bopæl. Således ses en tendens til, at der blandt børn bosat i yderkommuner er en mindre andel af 'superbrugere', som ser TV mere end tre timer dagligt (7% mod 12-14% i de øvrige kommunetyper).

Alle de børn, der ser TV, gør det på et almindeligt TV, jf. tabel 23.3. Samtidig er der mere end en fjerdedel, der også ser TV via internettet på fx computer eller tablet (27%). Dette gælder for en større andel af piger i forhold til drenge – 31% af pigerne svarer, at de ser TV via internettet, mens det gælder 24% af drengene. Der er ingen nævneværdige forskelle mellem de forskellige aldersgrupper, når det handler om, hvordan man ser TV.

Tabel 23.3: Hvordan ser du TV? (Multipel). Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
På almindeligt TV	99	99	98	98	99	98
Via internettet (fx computer eller tablet/iPad)	27	24	31	27	26	29

23.2 Forskellige programtyper

Børnenes foretrukne programtype er tegnefilm/animationsfilm, som 68% ser. Desuden svarer 56-61%, at de ser hhv. børneprogrammer og film, jf. tabel 23.4.

Sammenlignet med 2004 er der et fald på langt de fleste typer af programmer. Særlig markant er faldet i andelen af børn, der ser tegnefilm/animationsfilm samt nyheder. Tidligere er der dog spurgt til, hvad barnet er interesseret i, mens der i 2012 er spurgt, hvad man ser mest. Dermed er barnet i højere grad blevet bedt om at prioritere nogle programtyper frem for andre.

Tabel 23.4: Andelen af børn, der ser forskellige typer af programmer (Multipel) (1993-2012, procent)

	2012	2004	1998 ^A	1993 ^A
Tegnefilm/animationsfilm ^B	68	84	34	28
Børneprogrammer ^C	59	57	59	47
Ungdomsprogrammer	46	56	48	-
Nyheder/TV-avis, aktualitet og debat ^D	13	34	34	28
Musik og underholdning	38	56 ^E	42 ^E	41 ^E
		53 ^F	34 ^F	36 ^F
Film	61	66 ^G	72 ^G	51 ^G
		57 ^H	57 ^H	63 ^H
Serier	49	47 ^I	62 ^I	62 ^I
		36 ^J	46 ^J	-
		24 ^K	25 ^K	-
Sport	35	44	48	49
Andet	7	21	-	7

A Omfatter både TV og video

B 1993-2004: 'Tegnefilm'.

C 1993-2004: 'Børne-TV'.

D 1993-2004: 'Nyheder/TV-avis'.

E 1993-2004: 'Musik'.

F 1993-2004: 'Underholdning'.

G 1993-2004: 'Danske spillefilm'.

H 1993-2004: 'Udenlandske spillefilm'.

I 1993-2004: 'Danske TV-serier'.

J 1993-2004: 'Udenlandske ungdomsserier'.

K 1993-2004: 'Andre udenlandske serier'.

Hvem ser hvilke programtyper

Der er store forskelle på, hvilke programtyper hhv. de to køn og de forskellige aldersgrupper foretrækker, jf. tabel 23.5. Eksempelvis ser 60% af pigerne serier mod 39% af drengene. Omvendt ser 50% af drengene sport – det samme gælder 21% af pigerne. Ligeledes ser piger i højere grad ungdomsprogrammer og musik/underholdning, mens drenge i højere grad ser tegnefilm/animationsfilm.

Ikke overraskende er der en relativt stor andel af de yngste seere på 7-9 år, der ser tegnefilm/animationsfilm og børneprogrammer; denne andel falder med alderen. 91% af de 7-9-årige ser tegnefilm/animationsfilm mod 41% af de 13-14-årige. For de øvrige programtyper gælder desuden, at forbruget er mindst blandt de 7-9-årige og stiger med alderen. Således ser en større andel af de 13-14-årige ungdomsprogrammer, nyheder/TV-avis/aktualitet/debat og serier sammenlignet med de yngre børn. Eksempelvis ser 70% af de ældste børn serier mod 23% af de yngste på 7-9 år.

Der er desuden visse forskelle mellem børnene alt efter bopæl. Således er der en større andel af børn i bykommuner, der ser nyheder/TV-avis/aktualitet/debat end børn i yderkommuner (hhv. 15% mod 9%).

Tabel 23.5: Hvilken slags TV-programmer ser du mest? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, der ser TV)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Tegnefilm/animationsfilm	68	74	62	91	68	41
Børneprogrammer	60	57	62	89	64	19
Ungdomsprogrammer	46	39	53	27	48	66
Nyheder/TV-avis, aktualitet og debat	13	14	12	7	12	21
Kultur, natur, undervisning og oplysning	21	23	18	20	24	18
Musik og underholdning	38	32	43	29	38	47
Film	61	60	62	51	63	70
Serier	49	39	60	23	57	70
Sport	35	50	21	27	39	40
Regional-/lokalprogrammer	4	3	4	1	4	7
Andet	7	6	8	2	10	11

24. Radio

Kapitlet omhandler børns radiovaner, herunder på hvilke apparater børnene hører radio.

Andelen af børn, der hører radio dagligt eller ugentligt, er nogenlunde den samme som i 2004. Der er til gengæld en relativt større andel af børn, der sjældent eller aldrig hører radio.

Cirka en tredjedel af børnene hører radio hver dag, og en væsentligt større andel af piger end drenge. Børnene hører radio via FM-signalet på fx transistorradio, mobiltelefon/smartphone eller bilradio og i mindre omfang via DAB-radio og internettet. Det er i langt overvejende grad musikprogrammer, der lyttes til. Derefter følger nyhedsprogrammer.

Udvikling over tid

Overordnet set hører færre børn radio sammenlignet med 2004. De børn, der hører radio, gør det stort set lige så ofte som i 2004. Således er der 31%, der aldrig hører radio, mod 21% i 2004. Omvendt hører 32% radio dagligt sammenlignet med 31% i 2004, mens 24% hører radio ugentligt sammenlignet med 21% i 2004, jf. tabel 24.1.

Tabel 24.1: Hvor tit hører du radio? (1998-2012, procent)

	2012	2004	1998
Dagligt ^A	32	31	42
Ugentligt ^B	24	21	19
Månedligt ^C	6	10	7
Sjældnere	7	13	4
Aldrig	31	21	26
Ved ikke	-	3	1
Total	100	100	100

A 2012: 'Mere end 3 timer hver dag', 'Mere end 1 time hver dag' og 'Hver dag eller næsten hver dag'. 1998-2004: 'Næsten hver dag'.
B 2012: '3-4 dage om ugen' og '1-2 dage om ugen'. 1998-2004: 'Nogle gange om ugen'.
C 2012: '1-3 dage om måneden'. 1998-2004: 'Nogle gange om måneden'.

7% af børnene hører radio mindst en time hver dag, jf. tabel 24.2 nedenfor. Både andelen af lyttere generelt samt hyppigheden, hvormed børnene hører radio, adskiller sig markant fra de voksnes forbrug, som er væsentligt større (se kapitel 11).

Hvem hører radio og hvordan

Piger hører oftere radio end drenge. Således hører 39% af pigerne dagligt radio mod 26% af drengene (jf. tabel 24.2). Tilsvarende er der 27% af pigerne, der aldrig hører radio, mod 35% af drengene. Der er ingen nævneværdig sammenhæng mellem alder og forbruget af radio.

Tabel 24.2: Hvor tit hører du radio? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Mere end 3 timer hver dag	2	1	2	1	2	3
Mere end 1 time hver dag	5	4	7	4	6	6
Hver dag eller næsten hver dag	25	21	30	24	27	25
3-4 dage om ugen	10	10	10	8	10	13
1-2 dage om ugen	14	15	13	15	12	16
1-3 dage om måneden	6	6	5	7	5	5
Sjældnere	7	8	7	7	7	8
Aldrig	31	35	27	34	33	25
Total	100	100	100	100	100	100

Bopæl har betydning for, hvor meget radio børnene hører. Således hører 41% af børnene, der bor i en yderkommune, dagligt radio mod 29% af børnene, der bor i en bykommune.

Børnene lytter primært til FM-radio via fx transistorradio, mobiltelefon/smartphone eller bilradio (58%). 15% og 14% lytter til hhv. DAB-radio og radio via internettet (se tabel 24.3 nedenfor). Sammenlignet med 2004 er der tale om en stigning i forbruget af radio via internettet (fra 8% i 2004 til 14% i 2012). Kun 4% lytter til radio som podcasts/downloads.

Pigerne hører i højere grad radio på FM-radio, DAB-radio og radio via internettet. Fx hører 15% af pigerne radio via internettet mod 12% af drengene. Hvordan man hører radio, varierer desuden med alder. Således hører de 7-9-årige oftere DAB-radio end de ældre børn (19% mod fx 13% af de 10-12-årige). Omvendt bruger de 13-14-årige i højere grad end de yngre børn FM-radio og radio via internettet.

Tabel 24.3: Hvordan hører du radio? (Multipel). Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
FM-radio (fx transistorradio, mobiltelefon, bilradio)	58	54	62	55	59	61
DAB-radio	15	14	17	19	13	15
Via internet	14	12	15	10	13	19
Podcasts/downloads	4	4	4	3	4	5
Jeg hører aldrig radio	31	35	27	34	33	25
Total	100	100	100	100	100	100

24.1 Hvilke programmer hører børnene

Udvikling over tid

Langt hovedparten af de børn, der hører radio, hører musik/koncerter/underholdning (86%). Herefter følger nyheder, som 20% lytter til, jf. tabel 24.4.

Sammenlignet med 2004 er der for stort set samtlige programtyper et fald i andelen af børn, der lytter. Undtagelsen er ungdomsprogrammer, som høres af en næsten lige så stor andel af børnene som i 2004. Man skal dog tage forbehold ved sammenligningen på musik-/underholdningsområdet, da der er blevet spurgt forskelligt i de respektive undersøgelser.

Tabel 24.4: Hvilke slags radioprogrammer hører du mest? (Multipel) (1998-2012, procent af dem, der hører radio)

	2012	2004	1998
Ungdomsprogrammer	12	11	18
Børneprogrammer	11	16	19
Nyheder	20 ^A	25	18
Musik		94	85
Underholdning	86 ^B	25	-
Koncerter		-	-
Sport	17	24	-
Andet	6	9	8

A Nyheder/radioavis, aktualitet og debat.

B Musik, koncerter og underholdning.

Der ses et fald på 5% i andelen af børn, der hører nyheder i radioen. Således hører 20% nyheder i radioen mod 25% i 2004. Tendensen til et lavere forbrug af nyheder blandt børn ses i også i forbruget af TV (se kapitel 23).

Hvem lytter til de forskellige radioprogrammer

Der er store forskelle på, hvilke programtyper de to køn og de forskellige aldersgrupper foretrækker, jf. tabel 24.5. Tendenserne følger samme mønster som for TV-forbrug. Således hører piger i højere grad ungdomsprogrammer (15% mod 8% drenge), mens drenge i højere grad hører sport (25% mod 10% piger).

Ikke overraskende er der en relativt stor andel af de yngste lyttere på 7-9 år, der hører børneprogrammer (21%), og denne andel falder med alderen. De ældste børn hører oftere ungdomsprogrammer – det gælder 20% af de 13-14-årige mod 4% af de 7-9-årige.

Tabel 24.5: Hvilken slags radioprogrammer hører du mest? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, der hører radio)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Ungdomsprogrammer	12	8	15	4	12	20
Børneprogrammer	11	9	12	21	9	1
Nyheder/radioavis, aktualitet og debat	20	19	21	15	21	24
Kultur, natur, undervisning og oplysninger	2	3	2	3	2	2
Drama/opdigtet historie	2	2	3	3	3	1
Musik, koncerter og underholdning	86	88	85	83	87	89
Sport	17	25	10	12	18	21
Regional-/lokalprogrammer	8	8	8	6	8	8
Andet	6	4	8	5	6	7

25. Aviser og blade

Kapitlet omfatter børns brug af aviser og blade, herunder diverse nyhedssider på internettet.

Generelt læser børn meget lidt aviser og bruger i begrænset omfang avisernes og TV-stationernes nyhedssider. Ugeblade og andre underholdende blade læses i noget større grad. Mønstret er nogenlunde det samme set i forhold til 2004.

Drenge og piger læser omtrent lige meget avis, og med alderen stiger hyppigheden.

Blade og ugeblade læses i højere grad af piger end drenge, mens det er omvendt i forhold til blade om særlige emner. De 7-9-årige læser i mindre omfang blade end de 10-14-årige.

25.1 Børns forbrug af aviser

Udvikling over tid

Børn læser generelt meget lidt avis. 10% læser ugentligt aviser, som man køber (fx Berlingske, Politiken, Ekstra Bladet, Jyllands-Posten), mens 70% aldrig læser disse aviser. Gratisaviser (fx 24timer, MetroXpress) læses i endnu mindre omfang. 4% læser dem ugentligt, mens 82% aldrig gør det. Avisernes nyhedssider på internettet bruges ugentlig af 3% af børnene, mens 85% aldrig bruger dem. (Se tabel 25.1).

Sammenlignet med 2004 er udviklingen den samme for alle tre typer af aviser/avislæsning: Overordnet er der en stigning i andelen af børn, der læser avis. Omvendt læser børnene de forskellige avistyper stort set lige så ofte, som det var tilfældet i 2004. For aviser, man køber, gælder fx i 2004, at 10% af børnene læste dem ugentligt; 78% gjorde det aldrig.

Tabel 25.1: Hvor tit læser du noget af følgende? (2004-2012, procent)

		2012	2004
Aviser man køber	Ugentligt	10 ^A	10 ^C
	Månedligt	7 ^B	4 ^D
	Sjældnere	13	8
	Aldrig	70	78
Gratisaviser	Ugentligt	4 ^A	4 ^C
	Månedligt	3 ^B	4 ^D
	Sjældnere	11	6
	Aldrig	82	86
De danske avisers nyhedssider	Ugentligt	3 ^A	1 ^C
	Månedligt	2 ^B	1 ^D
	Sjældnere	9	2
	Aldrig	85	96

A 'Mere end 1 time hver dag', 'Mere end 1/2 time hver dag', 'Hver dag eller næsten hver dag', '3-4 dage om ugen' og '1-2 dage om ugen'.
B '1-3 dage om måneden'.

C 'Ja, mindst 4 gange om ugen' og 'Ja, mindst én gang om ugen'.

D 'Ja, mindst én gang om måneden'.

Hvem læser aviser

Der er relativt stor lighed i drenge og pigers forbrug af aviser, man køber samt gratis-aviser. Lidt flere drenge end piger svarer, at de aldrig læser avis. De 7-9-årige har det laveste forbrug af aviser, hvorefter forbruget stiger med alderen (jf. tabel 25.2). Det største forbrug af aviser ses blandt de 13-14-årige, hvor fx en andel på 20% ugentligt læser aviser, man køber.

Tabel 25.2: Hvor tit læser du aviser/gratisaviser? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

		Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Aviser man køber	Ugentligt ^A	10	11	11	2	9	20
	Månedligt ^B	7	6	7	3	7	12
	Sjældnere	13	12	15	4	15	22
	Aldrig	70	72	68	91	69	47
Gratisaviser	Ugentligt ^A	4	4	4	2	3	8
	Månedligt ^B	3	3	3	1	3	6
	Sjældnere	11	9	12	4	13	17
	Aldrig	82	83	82	94	82	69

A 'Mere end 1 time hver dag', 'Mere end 1/2 time hver dag', 'Hver dag eller næsten hver dag', '3-4 dage om ugen' og '1-2 dage om ugen'.
B '1-3 dage om måneden'.

I relation til brugen af nyhedssider via internettet er der ingen nævneværdige forskelle på forbruget mellem drenge og piger, jf. tabel 25.3. På ugentlig basis benytter 7% sig af TV-stationernes nyhedssider og 3% sig af avisernes nyhedssider. Aldersmæssigt er det – som det også er tilfældet for de købte aviser – de ældste børn på 13-14 år, som oftest bruger nyhedssiderne.

Tabel 25.3: Hvor tit læser du nyhedssider? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

		Alle	Dreng	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
De danske TV-stationers nyhedssider	Ugentligt ^A	7	8	7	2	6	15
	Månedligt ^B	4	3	4	1	3	8
	Sjældnere	13	11	14	2	13	25
	Aldrig	77	78	75	94	79	52
De danske avisers nyhedssider	Ugentligt ^A	3	4	3	1	2	8
	Månedligt ^B	2	2	3	1	2	5
	Sjældnere	9	8	10	2	7	19
	Aldrig	85	86	84	96	88	68

A 'Mere end 1 time hver dag', 'Mere end ½ time hver dag', 'Hver dag eller næsten hver dag', '3-4 dage om ugen' og '1-2 dage om ugen'.
B '1-3 dage om måneden'.

76% af børnene læser sjældent eller aldrig aviser eller bruger mediernes nyhedssider. Den primære begrundelse er at det ikke interesserer dem (63%). 35% begrundet fravalget med, at det er lavet til andre end dem, mens 25% giver som begrundelse, at de hellere vil se TV og/eller høre radio, jf. tabel 25.4.

Endelig er der 9%, som begrundet fravalget med, at de læser langsomt eller dårligt. En dobbelt så stor andel af drenge som piger svarer, at de læser langsomt/dårligt (12% mod 6% af pigerne).

Tabel 25.4: Hvorfor læser du sjældent eller aldrig aviser/benyttter nyhedssider på internettet? (Multipel) De 5 vigtigste årsager fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, der ikke læser aviser/benyttter nyhedssider på internettet)

	Alle	Dreng	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Det interesserer mig ikke	63	61	66	41	78	81
Det er lavet til andre end mig	35	36	33	47	29	22
Jeg vil hellere se TV og/eller høre radio	25	28	23	16	28	37
Jeg læser langsomt/dårligt	9	12	6	13	6	8
Jeg har ikke tid	6	5	6	2	6	12

25.2 Børns forbrug af blade

Udvikling over tid

54% af de danske børn læser ugentligt eller månedligt underholdende blade eller ugeblade (fx Vi Unge, Anders And), mens 27% ugentligt eller månedligt læser blade om særlige emner (fx mekanik, dyr, sport, computer).

Som det fremgår af tabel 25.5, er der sammenlignet med 2004 sket en vis stigning i børns forbrug af både underholdende blade/ugeblade og blade om særlige emner. Andelen af børn, der generelt læser blade om særlige emner, er steget, ligesom børnene oftere læser dem. Således er der i 2012 45%, der svarer, at de aldrig læser blade om særlige emner, mens tallet i 2004 var 69%. Også det ugentlige og månedlige forbrug er steget siden 2004 – fx læser 14% af børnene ugentligt blade om særlige emner mod 8% i 2004.

Også andelen af børn, der læser underholdende blade eller ugeblade er steget siden 2004. 20% svarer, at de aldrig læser denne type blade mod 35% i 2004. En større del end i 2004 svarer, at de læser sjældnere.

Tabel 25.5: Hvor tit læser du blade? (2004-2012, procent)

		2012	2004
Underholdende blade eller ugeblade	Ugentligt	33 ^A	35 ^C
	Månedligt	21 ^B	17 ^D
	Sjældnere	26	13
	Aldrig	20	35
Blade om særlige emner	Ugentligt	14 ^A	8 ^C
	Månedligt	13 ^B	10 ^D
	Sjældnere	28	13
	Aldrig	45	69

A 'Mere end 1 time hver dag', 'Mere end 1/2 time hver dag', 'Hver dag eller næsten hver dag', '3-4 dage om ugen' og '1-2 dage om ugen'.

B '1-3 dage om måneden'.

C 'Ja, mindst 4 gange om ugen' og 'Ja, mindst én gang om ugen'.

D 'Ja, mindst én gang om måneden'.

Hvem læser blade

Det er i overvejende grad pigerne, der læser underholdene blade eller ugeblade. Drengene læser i højere grad blade om særlige emner, jf. tabel 25.6.

Der ses en sammenhæng mellem forbruget af blade og alder. Det laveste forbrug af begge typer blade ses blandt de 7-9-årige. Forbruget af de to typer blade er omvendt mere ensartet blandt børnene i aldersgrupperne 10-12 år og 13-14 år.

Tabel 25.6: Hvor tit læser du blade? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

		Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Underholdende blade eller ugeblade	Ugentligt ^A	33	28	38	21	38	41
	Månedligt ^B	21	19	24	19	22	23
	Sjældnere	26	29	23	30	26	21
	Aldrig	20	25	15	29	15	16
Blade om særlige emner	Ugentligt ^A	14	17	9	9	15	16
	Månedligt ^B	13	17	9	13	12	15
	Sjældnere	28	30	26	24	29	33
	Aldrig	45	36	55	55	44	36

A 'Mere end 1 time hver dag', 'Mere end 1/2 time hver dag', 'Hver dag eller næsten hver dag', '3-4 dage om ugen' og '1-2 dage om ugen'.
B '1-3 dage om måneden'.

26. Internet

Kapitlet omfatter børnenes brug af internettet i deres fritid (til andet end lektier/skolearbejde). Kapitlet fokuserer på overordnede internetaktiviteter som kultur og underholdning, sociale medier og informationssøgning. Brug af netbaserede muligheder i relation til det enkelte kulturområde er behandlet i de relevante kapitler.

Der ses desuden på, hvordan børnene går på internettet, og hvilken type af apparater – computer, tablet eller mobiltelefon/smartphone – børnene bruger til de forskellige aktiviteter.

Knap tre fjerdedele af børnene bruger dagligt internettet, og næsten halvdelen bruger det mere end én time dagligt. Drengene benytter i højere grad internettet end piger, og de ældste aldersgrupper benytter i højere grad internettet end de yngste.

Der er stor forskel på, hvad børn i forskellige aldersgrupper bruger internettet til, ligesom der ikke er et entydigt mønster i forhold til piger og drenges præferencer. Stort set alle børn bruger computer, når de skal på internettet. Herudover bruger en del mobiltelefoner/smartphones, mens en væsentligt mindre andel bruger tablets.

26.1 Børns internetforbrug i fritiden

Udvikling over tid

Der er – som det også gælder i forhold til de voksne danskere – sket en markant udvikling i børns brug af internettet i fritiden. Mens 28% af børnene i 2004 benyttede internettet i fritiden næsten hver dag, bruger 72% i 2012 internettet dagligt.¹⁰ 1% bruger aldrig internettet i fritiden, mens der var tale om hhv. 22% i 2004 og 87% i 1998. (Se tabel 26.1).

Tabel 26.1: Hvor tit bruger du internettet i din fritid (til andet end lektier/ skolearbejde)? (2004-2012, procent)

	Alle		7-9 år		10-12 år		13-14 år ^D	
	2012	2004	2012	2004	2012	2004	2012	2004
Dagligt ^A	72	28	51	6	77	26	91	56
Ugentlig ^B	20	22	34	15	19	29	7	19
Månedligt ^C	4	17	8	21	2	17	1	12
Sjældnere	2	11	3	16	2	12	1	6
Aldrig	1	22	3	42	0	16	1	7
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

A 2012: 'Mere end 3 timer hver dag', 'Mere end 1 time hver dag' og 'Hver dag eller næsten hverdag'. 2004: 'Næsten hver dag'.

B 2012: '1-2 dage om ugen' og '3-4 dage om ugen'. 2004: 'Nogle gange om ugen'.

C 2012: '1-3 dage om måneden'. 2004: 'Nogle gange om måneden'.

D I 2004 var aldersgruppen 13-15 år.

Hvem bruger internettet

28% af børnene er på internettet mellem en og tre timer dagligt, og 15% mere end tre timer dagligt, jf. tabel 26.2.

En større andel af drenge end piger bruger internettet i fritiden. Således bruger 77% af drengene internettet dagligt sammenlignet med 68% af pigerne, og 19% af drengene bruger internettet mere end tre timer dagligt mod 11% af pigerne.

Der ses endvidere en sammenhæng med alder, idet de ældste børn bruger længere tid på nettet dagligt end de yngre børn. 33% af de 13-14-årige bruger internettet mere end

¹⁰ Dagligt er en samlet betegnelse for kategorierne 'Hver dag eller næsten hver dag', 'Mere end 1 time hver dag' og 'Mere end 3 timer hver dag'.

tre timer dagligt, mens det gælder 13% af de 10-12-årige og 2% af de 7-9-årige. 51% af de 7-9-årige er på nettet på daglig basis.

Tabel 26.2: Hvor tit bruger du internettet i din fritid (til andet end lektier/skolearbejde)? Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Mere end 3 time hver dag	15	19	11	2	13	33
Mere end 1 time hver dag	28	30	26	16	33	37
Hver dag eller næsten hver dag	29	28	31	33	31	21
3-4 dage om ugen	11	10	13	17	10	5
1-2 dage om ugen	9	9	11	17	9	2
1-3 dage om måneden	4	3	5	8	2	1
Sjældnere	2	1	3	3	2	1
Aldrig	1	1	2	3	0	1
Total	100	100	100	100	100	100

26.2 Hvad bruges internettet til

Udvikling over tid

Børnene bruger internettet til et bredt spektrum af kultur-, medie- og underholdningsaktiviteter. De mest populære aktiviteter på internettet er de underholdningsorienterede aktiviteter som online spil (80%), videoklip på fx YouTube (79%), og det at surfe på internettet som underholdning og tidsfordriv (72%).

I tabel 26.3 fremgår de aktiviteter, som også indgik i 2004-undersøgelsen. Der er tale om en stigning i samtlige aktiviteter – børnene bruger internettet mere og er blevet aktive på flere måder. Diverse aktiviteter som download og forbrug af bl.a. musik, film og TV-programmer samt surfing er steget kraftigt siden 2004; fx hører/downloader 65% af de børn, der bruger internettet i 2012, musik mod 24% i 2004. Desuden ser 38% TV-programmer på internettet mod 5% i 2004. Også forbruget af computerspil, nyheder mv. er steget siden 2004. Stigningen afspejler også det generelt større udbud af netbase-rede aktiviteter og muligheder i 2012 sammenlignet med 2004.

Tabel 26.3: Hvad bruger du internettet til i din fritid (til andet end lektier/ skolearbejde)? (Multipl) (2004-2012, procent af dem, der bruger internettet mindst 1-3 gange om måneden)

	2012	2004
Ser TV-programmer	38	5
Hører/downloader radioprogrammer ^A	13	10
Hører/downloader musik	65	24
Ser/downloader film	23	7
Spiller online spil ^B	80	73
Læser avis ^C	7	4
Læser/søger nyheder ^C	16	
Søger efter bestemt information og viden ^D	52	44
Surfer – som underholdning og tidsfordriv ^E	72	39

A 2004: 'Hører radioprogrammer'.

B 2004: 'Spiller computerspil'.

C 2004: Én kategori: 'Læser avis/nyheder'.

D 2004: 'Søger information og oplysninger'.

E 2004: 'Chatter eller surfer'.

Nyere aktiviteter på internettet siden 2004 er bl.a. YouTube, de sociale medier som fx Facebook og Twitter, blogs, debatforums/communities, diverse muligheder for fildeling, streaming af fx live-koncerter og live-sportsbegivenheder, billedkunst mv. 47% bruger de sociale medier, 31% deler egne billeder, videoer mv. på internettet. 29% streamer fx live-koncerter og live-sportsbegivenheder.

Hvem bruger de forskellige aktiviteter

Sammenhængen mellem brug af de forskellige aktiviteter og køn varierer alt efter aktivitet. Blandt de børn, der bruger internettet, er tendensen, at piger i overvejende grad er de mest aktive – særligt når det gælder at høre/downloade musik, se billeder/fotografier, dele egne billeder, se TV-programmer, følge blogs og brug af de sociale medier. En større andel af drenge end piger ser dog videoklip på fx YouTube og bruger live-streaming (jf. tabel 26.4).

Der er også betydelige forskelle på de forskellige aldersgruppers brug af forskellige aktiviteter på internettet – særligt i forhold til forbruget for hhv. de ældste og de yngste internetbrugere. Med en enkelt undtagelse er forbruget af samtlige aktiviteter lavest

blandt de 7-9-årige, hvorefter det stiger jævnt med alderen. Undtagelsen gælder online spil, hvor en større andel af de 7-9-årige spiller sammenlignet med de ældste børn (80% mod 75% af de 13-14-årige).

Tabel 26.4: Hvad bruger du internettet til i din fritid (til andet end lektier/skolearbejde)? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent af dem, der bruger internettet mindst 1-3 gange om måneden)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Kultur på internettet						
Læser/søger litteratur	12	10	14	5	11	21
Live-streaming (fx koncerter, sport)	19	25	14	7	17	37
Hører/downloader musik	65	62	69	48	69	82
Ser/downloader film (fx spillefilm, dokumentarfilm, kortfilm)	23	22	25	12	19	42
Ser billeder/fotografier	56	49	63	45	53	73
Deler egne billeder, videoer, musik eller tekster	31	26	36	6	28	63
Ser billedkunst (fx tegning, grafik, maleri, skulptur)	8	6	10	2	9	13
Søger information om kulturinstitutioner og kulturaktiviteter (fx på institutionernes hjemmesider, i kulturguides/kalendere)	8	7	9	3	8	13
Medier på internettet						
Søger efter bestemt information og viden	52	52	51	27	56	75
Læser avis – som du eller din familie køber/abonnerer på	7	6	8	2	6	14
Læser/søger nyheder (fx dr.dk, eb.dk)	16	15	16	5	13	31
Læser/søger artikler	15	14	16	4	13	30
Ser TV-programmer (fx på dr.dk, TV2.dk)	38	33	44	33	37	46
Ser andet web-TV (fx avisernes web-TV)	11	10	12	5	9	21
Hører/downloader radioprogrammer	13	11	15	4	14	22
Ser filmklip (fx på YouTube)	79	82	76	67	82	89
Bruger sociale medier (fx Facebook, Twitter, Messenger, Arto)	47	43	50	8	50	86
Deltager i debatsider/forums	6	5	7	1	4	15
Skriver/arbejder med blogs	8	6	10	2	6	17
Følger blogs	9	6	13	2	6	23
Underholdning på internettet						
Surfer på internettet – som underholdning og tidsfordriv	72	72	72	52	75	90
Spiller online spil	80	81	79	80	84	75

26.3 Brug af forskellige typer apparater

Stort set alle de børn, der bruger internettet i fritiden, bruger en computer i forbindelse med deres internetbrug. Computeren anvendes således i meget større omfang end apparater som tablets og mobiltelefoner/smartphones. Endvidere er brugen af mobiltelefoner/smartphones generelt mere udbredt end brugen af tablets. Sidstnævnte bruges af 30% af internetbrugerne, mens 46% bruger mobiltelefon/smartphone.

Som det ses i tabel 26.5, er der en større andel af de 7-9 årige, der bruger en tablet set i forhold til de øvrige aldersgrupper. Omvendt udgør de 13-14 årige langt den største andel af de børn, der bruger mobiltelefon/smartphone. mens langt den største andel, der bruger mobiltelefon/smartphone, findes blandt de 13-14-årige.

Tabel 26.5: Brugere du computer, tablet eller mobil? (Multipel). (2012, procent af dem, der bruger internettet)

	Alle	Drenge	Piger	7-9 år	10-12 år	13-14 år
Computer / laptop	97	97	98	95	98	100
Tablet / iPad	30	31	30	37	28	26
Mobil / smartphone	46	43	49	28	46	66

Af tabel 26.6 fremgår en top 5 over de internetaktiviteter, som flest børn anvender mobiltelefonen til. Med en enkelt undtagelse er det også disse aktiviteter, der primært benyttes via tablets. Undtagelsen er online spil, som 15% af internetbrugerne spiller på tablet (jf. tabel 26.7).

Tabel 26.6: Bruger du mobil/smartphone til følgende aktiviteter? (Multipel) (2012, procent af dem, der bruger internettet)

	Alle
Hører/downloader musik	25
Ser billeder/fotografier	24
Ser filmklip (fx på YouTube)	23
Bruger sociale medier (fx Facebook, Twitter, LinkedIn)	21
Surfer – som underholdning og tidsfordriv	20

Tabel 26.7: Bruger du tablet/iPad til følgende aktiviteter? (Multipel) (2012, procent af dem, der bruger internettet)

	Alle
Ser filmklip (fx på YouTube)	20
Surfer – som underholdning og tidsfordriv	16
Spiller online spil	15
Hører/downloader musik	13
Ser billeder/fotografier	12

Del III

Tværgående analyse

Tendenser og mønstre

27. Voksnes kulturvaner – på tværs

I dette kapitel belyses overordnede udviklingstendenser i borgernes kulturvaner – på tværs af de enkelte kulturområder og over tid, fra de første målinger i 1964 til 2012. Der perspektiveres løbende til andre undersøgelser og data samt til udviklingen i de øvrige skandinaviske lande. De anvendte undersøgelser er valgt ud fra relevans, at de er nationalt dækkende, og at de er så aktuelle som muligt. Sidst i kapitlet belyses særlige resultater i forhold til gruppen af unge fra 15-25 år.

De tværgående analyser tager udgangspunkt i analyserne af de enkelte kulturområder i Del I og følger strukturen med de 13 kulturområder og tre hovedområder Kunst & Kultur, Fritid og Medier. For detaljerede analyser henvises til Del I.

27.1 Kulturvaner over tid

Siden de to første kulturvaneundersøgelser i 1964 og 1975 har Kulturministeriet fulgt udviklingen i befolkningens kulturforbrug og -vaner. Det er hermed muligt at se udviklingen igennem næsten 50 år på områder som teater, museer, biblioteker, biografer, sport og motion, mens andre områder først er taget med i nogle af de efterfølgende kulturvaneundersøgelser. I 1987 medtog man fx at lytte til musik og se video, og i 1998-undersøgelsen kom områderne TV og radio, cirkus, forlystelsesparker og oplevelsescentre med.

Introduktion af de nye områder kan ses som konsekvens af betydende udviklinger i samfundet, fulgt op af en kulturfaglig beslutning truffet af de analyseansvarlige. Også i 2012-undersøgelsen er der introduceret nye områder/underkategorier. Som noget nyt spørges eksempelvis til borgernes brug af en række kulturelle nettilbud og deres deltagelse i festivaler og events samt ikke-organiserede kulturaktiviteter.

På hovedområderne Kunst & Kultur og Fritid er der generelt et stort spring i brugerandele fra de første undersøgelser i 1964 og 1975 frem til 1987-undersøgelsen. Årsagen hertil skal ikke mindst findes i den generelle samfundsmæssige udvikling og vækst sammen med den kulturelle demokratisering, der fandt sted i disse år. Samtidig har de bagvedliggende metodiske greb i undersøgelserne udviklet sig tilsvarende, og de kvantitative data skal naturligvis forstås i rette historiske kontekst.

Over hele perioden slår forskellige større og mindre lovændringer, nye love og ændrede rammebetingelser for de enkelte kultur- og fritidsområder ligeledes igennem på forskellig vis. Et eksempel er, at man med den nye teaterlov i 1970 ophævede det hidtidige bevillingssystem, hvor kun få, udpegede teatre fik tilskud, og erstattede det med 'fri teaternæring'. Herefter kunne alle teatre og teatergrupper søge om tilskud til teaterproduktion og -formidling. Der ses en fordobling i andelen af borgere, der går i teater, i årene efter.

Tilsvarende skete der en omfattende lovrevision på biblioteksområdet i 1983, hvilket betød øget kommunal indflydelse på biblioteksdrift og -udvikling, og i forlængelse heraf (og i sammenhæng med informationsfundets opkomst) gik bibliotekerne fra primært at være bogudlån til også at være møde- og værested mv. Der ses en markant forøgelse af andelen af borgere, der går på biblioteket, fra 1975 til 1987.

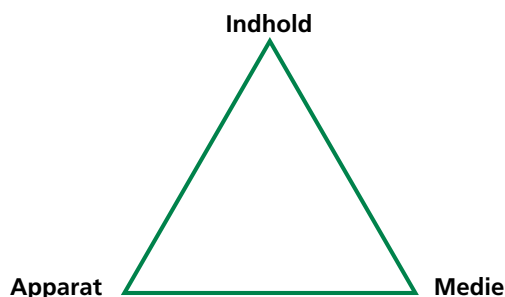
En væsentlig udvikling i perioden 2004-2012 er digitaliseringen og udviklingen af nye medier og apparater. Den udvikling har medført en gennemgribende ændring af danskernes kultur- og medievaner, hvilket fremgår specifikt i analyserne af de berørte kulturområder, ligesom det belyses overordnet i det følgende afsnit.

27.2 Den teknologiske udvikling

Afsnittet er baseret på denne og øvrige relevante undersøgelser vedrørende den teknologiske udvikling og sammenhængen til borgernes kulturforbrug og -vaner.¹

Grundlæggende centrerer udviklingen sig om tre faktorer:

Figur 27.1: Den teknologiske udvikling – tre centrale faktorer

Indhold er musik, film, nyheder, underholdning mv. Traditionelt set har indholdet været udbudsstyret, fx produceret og udbudt af DR, et forlag, nyhedsbureau, pladeselskab el. lign.

Apparat kan være et traditionelt TV-apparat, en radioafspiller, en CD-afspiller en computer eller nyere former for apparater som tablet, smartphone mv.

Medie er den distributionsform, hvormed der distribueres/formidles indhold til lyttere, seere, læsere. Det er TV, dagblade og andre trykte nyhedsmedier, bøger, CD'er og DVD'er, men også internettet, som – udover at være distributionsform for aviser, radio-/fjernsynskanaler – distribuerer indhold som film, e-bøger, musik, computerspil mv. Herudover er internettet en åben platform for kommunikation, fildeling og interaktion imellem borgere, eksperter, institutioner, redaktioner, politikere mv.

Med digitaliseringens gennembrud er såvel indholdsproduktion som medier og distribution under kraftigt opbrud, og det stedbundne kultur-/medieforbrug ændrer karakter, samtidig med at de digitale medier har entydigt stigende vækstkurver.

I princippet kan stort set alt indhold nu tilgås til hver en tid, uanset hvor man er. Det giver den enkelte borger mulighed for/frihed til at vælge, planlægge, være spontan, zappe og være kulturaktiv på forskellige platforme på én gang.

DR's medieundersøgelse fra 2011 beskriver blandt andet udviklingen i brugen af de forskellige mobile medieafspillere og tablets. 28% af danskerne bruger internettet via mobiltelefon/smartphone næsten dagligt, hvilket er mere end en fordobling på bare et år.

Der er ligeledes et hastigt stigende antal indholdsproducenter, professionelle som

¹ Rapporten *Medieudviklingen 2011*, DR Medieforskning, forskningschef Lars Thunø, funderet på DR's og TNS Gallups TV-Meter og Radio-Meter, samt rapporten *Opbrud*, udarbejdet af firmaet Kontrabande, marts 2011.

amatører, der kan distribuere gennem forskellige medier og platforme. De gængse udbyder-/efterspørgerroller udfordres og ændres således markant, nye muligheder opstår løbende og flytter ved borgernes medie- og kulturvaner.

De aktuelle udviklingstræk af betydning for borgernes kultur- og medievaner anno 2012 kan skitseres i forlængelse heraf:

Fra udbudsstyret til efterspørgselsstyret indhold

- Tilgængeligheden, uafhængig af tid og sted, har skabt rum for større og mere specialiseret udbud
- Den enkelte bestemmer selv hvornår, hvor meget og hvordan
- Streaming-tjenester, digital radio og TV tilbyder (gratis) on demand musik og underholdning
- Der kan betales for særligt og/eller reklamefrit indhold
- Stadig flere bliver selv indholdsproducerende eller 'medskabere' – blogger, eksperter, eksperter mv.

Indholdet er bærende – apparatet et 'accessory'

- Indhold er ikke bundet til et bestemt apparat. Indhold kan hentes/opleves hvor som helst, når som helst og via mange forskellige typer af apparater
- Apparaterne er multifunktionelle. Fladskærmen viser både TV-programmer, familiebilleder og afspiller musik
- Mobilitet og tilgængelighed er en selvfølge. Smartphones bruges overalt og i alle situationer
- Design er en faktor. Apparatet signalerer budskab om status og identitet.

Medierne udfordres – der sker en polarisering

- På den ene side store, kommercielle (og udenlandske) medier, som tager stadig flere markedsandele. På den anden side en underskov af enkeltstående, frie indholdsproducenter, der producerer indhold, udnytter og udvikler medieplatforme og fungerer på lige fod med de gængse medier
- Medierne leverer i stigende grad efterspørgselsorienteret, unikt tilpasset indhold. Brugerkommunikation og -interaktion er et krav fra brugerne, og fra medierne et forsøg på at sikre sig loyalitet
- Sociale medier, bruger-ratings, anbefalinger vinder frem og er retningsmarkør i forhold til efterspørgslen
- Facebook og Twitter er sociale medier, men fungerer også som selvstændige nyhedsmedier – på helt nye vilkår.

Det er herudover interessant, at de mere traditionelle platforme og medier fortsat benyttes af nogenlunde lige så høj en andel brugere som hidtil. Således er fx det at se TV via almindeligt fjernsynsapparat fortsat helt centralt i borgernes kulturvaner, jf. både denne undersøgelse og DR's medieundersøgelse. Samlet set underbygger dette mønstret, som fremkommer i den samlede undersøgelse, nemlig en generel stigning i aktive kulturbrugere, hvor de nye medier og forbrugsformer supplerer de traditionelle.

27.3 Kunst & Kultur

I tabel 27.1 fremgår udviklingen over tid i søgningen til udvalgte Kunst & Kulturaktiviteter fra 1964 til 2012.

Tabel 27.1: Andelen af den voksne befolkning, der har deltaget i kunst- og kulturaktiviteter inden for det seneste år, hvor andet ikke er angivet^A (1964-2012, procent)

Kunst & Kultur	2012	2004	1998	1993	1987	1975	1964
Musik							
Lytter til afspillet musik (dagligt)	-	36	43	33	50	-	-
Lytter til musik (dagligt)	79	-	-	-	-	-	-
Klassisk koncert	17	14	17	16	12	7	3
Rytmask koncert	45	42	39	33	29	17	-
Andet musikarrangement	19	16	15	14	14	8	-
Teater/scenekunst							
Teater/skuespil, musical/teater-koncert, opera, ballet, moderne dans, børneteater/dukketeater	43	39	41	37	40	20	16
Film							
Film i biografen	66	66	60	51	58	68	55
Film på video, DVD mv. (dagligt/ugentligt)	22	30	35	33	22	-	-
TV-serier (dagligt/ugentligt)	11	-	-	-	-	-	-
Museer og kulturarv							
Kunstmuseum/-udstilling	41	35	37	44	38	23	17
Kulturhistorisk Museum	37	41	32	41	44	36	23
Naturhistorisk Museum	18						
Museers hjemmesider og nettilbud	34	-	-	-	-	-	-
Bibliotek							
Besøg på bibliotek	54	65	60	64	64	37	25
Bibliotekers hjemmesider og nettilbud	25	20	-	-	-	-	-
Bøger							
Skønlitteratur (dagligt/ugentligt)	45	31	29	29	36	34	27
Faglitteratur (dagligt/ugentligt)	29	32	27	23	26	7	-

A Noter jf. tidsserier i kapitel 1 til 13.

Som det fremgår af tabellen, er der generelt set en stigning i kulturforbruget på langt de fleste områder i forhold til i 2004. I det følgende belyses dette på tværs af kulturområder med afsæt i hhv. markant stigning, en vis stigning og stagnation eller nedgang i søgningen.

En markant stigning 2004-2012 i andelen af borgere, der:

- lytter til musik
- læser skønlitteratur
- går på museum

Musik

Andelen af borgere, der lytter til musik dagligt, er i 2012 79%. 24% hører musik mere end 3 timer dagligt, mens kun 3% af befolkningen aldrig lytter til musik. I 2004 var der 36% af befolkningen, der 'stort set dagligt' lyttede til afspillet musik, og 10% svarede, at de aldrig lyttede til musik. Der er altså umiddelbart sket en udvikling mod et markant større forbrug sammenlignet med 2004.

Tallene skal imidlertid ses i sammenhæng med ændringer i spørgsmålsformuleringen, idet digitaliseringen og udviklingen på musikområdet har gjort det vanskeligt at skelne skarpt mellem afspillet musik og musik via internettet, herunder streaming og radio. Hvor spørgsmålet i tidligere undersøgelser kun omhandler musik, der afspilles (fra CD-afspiller, Mp3 el. lign.), er den aktuelle undersøgelse af musikforbruget bredere og baseret på spørgsmålet 'Hvor ofte hører du musik'?

DR Medieforskning har i 2010 og 2012 gennemført undersøgelser af netop danskeres musikkilder, og konklusionen er tilsvarende, at de mobile og digitale musikkilder vinder indpas, og at radiolytningen antager nye former.²

Særlig interessant er streaming, som hverken er musik (eller film), man selv ejer, eller rent flow som radio eller TV. Undersøgelsen viser, at danskerne, ikke mindst de yngre, i høj grad benytter de nye muligheder. Stigningen bekræftes af tal fra Koda. I 2011 betalte streaming-tjenester i alt 6 mio. kr. til Koda. Dette beløb forventes at være ca. 15 mio. kr. i 2012, altså en stigning på ca. 150%.³

I Sverige er det samlede musikmarked steget med 30% i første halvår af 2012. Streaming udgør 57% af omsætningen. I Norge er salget steget med 21% i samme periode; her udgør streaming 46% af omsætningen. Svenske undersøgelser har endvidere kunnet påvise, at streaming-tjenesten Spotify har haft så stor appel til borgerne, at det kan ses i form af en nedgang i antallet af svenske borgere, der lytter til musik i radio/TV.⁴

² DR Medieforskning, *Medieudviklingen 2012*. Udkommer ved årsskiftet 2012/13.

³ *Analyse af danskernes live musikforbrug*, Analysefirmaet YouGov for Koda, september 2012.

⁴ Undersøgelse refereret i rapporten *Opbrud*, Kontrabande, marts 2011.

Bøger

Læsning af skønlitteratur har været stigende siden 1993. Og hvor man i flere perioder har forudsagt bogens snarlige død, ses altså den modsatrettede bevægelse – stadig flere voksne danskere læser skønlitteratur dagligt/ugentligt, 45% i 2012 mod 31% i 2004. Liberaliseringen af bogmarkedet blev besluttet i 2001 og har klart påvirket både tilgængelighed til og priser på skønlitteratur. I analyser fra Konkurrencestyrelsen (2010) konkluderes det bl.a., at 34% af forbrugerne køber flere bøger i dag, end de gjorde for 3-5 år siden, og at ni ud af ti voksne danskere køber mindst én bog om året, hvilket er flere end tidligere undersøgelser har vist.⁵ Det er især handel med skønlitteratur, der er øget. I Konkurrencestyrelsens analyse vurderes det, at faglitterær viden i stigende grad hentes via internettet.

Siden 2001 har Institut for Konjunktur-Analyse udarbejdet analyser af bogmarkedet.⁶ Analyserne bekræfter disse tendenser. Af den seneste analyse i 2009 fremgår, at seks ud af ti danskere har foretaget deres seneste bogkøb i en boghandel, at bogklubbernes andel i perioden 2001-09 er halveret fra 25% til 12%, og at supermarkeder og internet har en andel på hver godt 10% af de seneste bogkøb. Videre fremgår, at 7% af danskerne seneste bogkøb er foretaget i udlandet, primært via internettet.

E-bøger udgør stadig en relativt lille del af det samlede bogsalg i Danmark (ca. 2% af markedet), men flere undersøgelser peger på, at salget er kraftigt voksende.⁷ Hos verdens største boghandel, Amazon, har salget af e-bøger i 2012 overhalet salget af papirbøger.

Museer

Museerne omfatter i undersøgelsen både kunstmuseer, inklusiv kunst- og udstillingshuse, kulturhistoriske og naturhistoriske museer samt kulturarv formidlet uden for museerne.

Andelen af gæster har været varierende gennem de seneste 25 år – toppende i 1993 og med en vis nedgang i 2004. Fra 2004 til 2012 er der tale om en fremgang, og andelen af voksne danskere, der besøger et museum, er nu næsten på niveau med 1993. Således har 41% af danskerne inden for det seneste år besøgt et kunstmuseum/en udstilling mod 35% i 2004. Tilsvarende har 41% besøgt et kulturhistorisk/naturhistorisk museum. I 2004 havde 32% besøgt 'Andre museer' (herunder kulturhistoriske og naturhistoriske museer). Ses specifikt på de to typer af museer, er der i 2012 tale om en andel på 37%, der har besøgt et kulturhistorisk museum, mens 18% har besøgt et naturhistorisk museum.

Jf. Danmarks statistik havde de danske museer i 2011 i alt 13,3 mio. besøgende; i 2007 havde museerne 10,8 mio. besøgende.⁸

Kulturstyrelsen gennemfører i perioden 2009-2014, i samarbejde med museerne, en brugerundersøgelse på landets statslige og statsanerkendte museer. Resultaterne formidles blandt andet i individuelle rapporter til alle de deltagende museer samt i én samlet national rapport. I den seneste nationale rapport fra 2011 fremgår, at kunstmuseerne har en stadig større andel af det samlede antal museumsbrugere. 44% af brugerne går

5 Konkurrencedelegasjonen 2010, Liberaliseringen har skabt nye tider på bogmarkedet, Faktaark.

6 Institut for Konjunktur-Analyse, IFKA, for de danske boghandlere, maj 2009.

7 Jf. Forlæggerforeningen i Danmark, juni 2012.

8 *Museumsstatistik* 2007 og 2011, Nyt fra Dansk Statistik

på kunstmuseer i 2011 mod 38% i 2009. Brugerundersøgelsen viser i samme periode en nedgang i søgningen til både de kulturhistoriske og de naturhistoriske museer. Fordelingen af brugere på de tre museumskategorier skal også ses i lyset af, hvor mange museer der er af hver type. 75% af de statslige og statsanerkendte museer i Danmark er kulturhistoriske museer, 21% er kunstmuseer og 4% er naturhistoriske museer.⁹

Lignende undersøgelser fra Norge og Sverige vidner om en generelt stabil museumsbrug over tid i begge lande.¹⁰ I Norge har andelen af borgere, der har været på museumsbesøg (inklusive galleri) inden for det seneste år ligget nogenlunde stabilt i perioden 2000-08, med hhv. 45% og 43%. I Sverige har 46% af befolkningen været på museumsbesøg (eksklusiv galleri) i 2000, og dette niveau er fastholdt i 2010.

Når det gælder museernes hjemmesider og nettilbud viser nærværende undersøgelse, at disse først og fremmest anvendes som praktisk informationskanal. Det digitale museum er således endnu ikke slået igennem. Konkret har 34% af befolkningen benyttet museernes hjemmesider og nettilbud eller andre hjemmesider vedrørende kulturarv inden for det seneste år. 31% af borgerne benytter hjemmesiderne til at orientere sig forud for et besøg, mens kun 6% har besøgt relevante hjemmesider for at opleve dele af en samling, en udstilling eller kulturarv.

Kulturstyrelsen har i 2010 gennemført en webbrugerundersøgelse som supplement til den nationale brugerundersøgelse.¹¹ Analyserne heri understøtter nærværende undersøgelses resultater. I Kulturstyrelsens undersøgelse fremgår det, at 33% af borgerne bruger museernes hjemmesider, og at hovedparten af disse primært benytter hjemmesiderne til at forberede et besøg på et fysisk museum (80%). De hyppigste årsager til at bruge en kulturhjemmeside er, ifølge undersøgelsen, at søge information om kulturelle tilbud, at planlægge arrangementer (praktisk information) og at søge viden om f.eks. kunstnere, film eller forfattere.

En vis stigning 2004-2012 i andelen af borgere, der:

- går til koncerter – rytmisk, klassisk og andre musikgenrer
- ser teater og anden scenekunst

Koncerter

For rytmiske koncerter er der tale om permanente stigningskurver siden 1975, hvor man i Kulturvaneundersøgelsen for første gang målte på kategorien. Andelen af borgere, der har været til rytmisk musikkoncert inden for det seneste år, er steget fra 42% i 2004 til

⁹ *National brugerundersøgelse 2011*, Gallup og Kulturstyrelsen 2011

¹⁰ *Kulturvanor i Sverige 1987-2010*, Åsa Nilsson [SOM-rapport nr. 2011:23]

http://www.som.gu.se/digitalAssets/1353/1353567_kulturvanor-i-sverige-1987--2010-som-rapport-2011-23.pdf

Fritid – flera indikatorer, 2010. Tabeller från SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden (ULF/SILC) 2010-2011

<http://www.scb.se/Pages/ProductTables12209.aspx>

Norsk kulturbarometer 2008. Vaage, Odd Frank. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger, 2009

<http://www.ssb.no/emner/07/02/kulturbar/>

Norsk mediebarometer 2011. Vaage, Odd Frank. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger, 2012

<http://www.ssb.no/emner/07/02/30/medie/>

¹¹ *Museernes webbrugere*, Gallup og Kulturstyrelsen 2010

45% i 2012. Andelen af borgere, der har været til koncert med klassisk musik eller til en anden type musikarrangement, er også begge steget med 3 procentpoint.

Tendenserne understøttes af andre undersøgelser. Blandt andet har Koda i 2012 fået foretaget en undersøgelse af danskernes forbrug af bl.a. livemusik, hvor 53% af de adspurgte har svaret, at de var til koncert sidste år.¹² Af samme undersøgelse fremgår, at 60% af musikbranchens omsætning (svarende til næsten tre milliarder kroner) alene kommer fra livemusik.

Teater og anden scenekunst

På teater- og scenekunstmrådet har søgningen været nogenlunde stabil siden 1987 med mindre udsving over de 25 år, mellem 37% (i 1993) og 43% (i 2012). Området er bredt og omfatter i denne tidsserie hhv. teater/skuespil, ballet, opera, musical/teaterkoncert, moderne dans og børneteater/dukketeater, jf. tidligere undersøgelser.

De omtalte undersøgelser fra Norge og Sverige viser forskellige tendenser. Svenskerne søgning til teater (kategorien er Teater/musical) er faldet fra 47% i 2000 til 40% i 2010, mens nordmændenes søgning (kategorien er Teater/musical/revy) har været svagt stigende fra 50% i 2000 til 53% i 2008.¹³

Stabilitet eller nedgang 2004-2012 i andelen af borgere, der:

- ser film – i biografen og hjemme
- går på biblioteket
- læser faglitteratur

Film

Borgernes brug af biografernes tilbud ligger på samme niveau som i 2004. Over et længere tidsspænd har andelen af befolkningen, der går i biografen, varieret – med det hidtil laveste niveau i 1993 (51%). Herefter har andelen været stigende til 60% i 1998, og altså 66% i både 2004 og 2012.

Biografsøgningen i Sverige tegner et billede af stabilitet over den belyste 10-årige periode (64-63%), mens biografbesøg i Norge i perioden er steget fra 65% til 70%.

Der ses en nedgang i andelen af danskere, der ser film hjemme via DVD/Blu-Ray eller via internettet, og siden 2004 er andelen, der aldrig ser film derhjemme, fordoblet. Som et nyt spørgsmål er danskernes forbrug af TV-serier, som købes, lånes eller lejes, medtaget i undersøgelsen. 11% ser ugentligt TV-serier, og denne udbredelse kan være en af årsagerne til nedgangen i andelen, der ser film. Ifølge Det Danske Filminstitut er der særligt tale om amerikanske TV-serier, som har fået en massiv udbredelse blandt danskerne.¹⁴ Den danske distributør af serien 'Mad Men', Mis. Label, solgte alene i 2010 over 70.000 eksemplarer af de tre første sæsoner af den amerikanske TV-serie.

¹² *Analyse af danskernes live musikforbrug*, Analysefirmaet YouGov for Koda, september 2012.

¹³ Se note 10.

Biblioteker

Der er en nedgang i andelen af danskere, der kommer på biblioteket mindst en gang om året, fra 2004 til 2012 (fra 65% til 54%), og bibliotekerne har nu den laveste brugerandel siden 1975.

Ifølge Kulturstyrelsens egne nøgletal for folkebibliotekerne er besøgstallet imidlertid ikke faldende.¹⁵ I perioden 2009-11 har besøgstallet ligget nogenlunde stabilt på i alt 36 mio. besøgende og med en svag stigning over de tre år. Det fremgår endvidere af nøgletallene, at antallet af åbningstimer er steget over de tre år fra ca. 13.700 til ca. 16.700 timer pr. uge.

I Sverige har man – på linje med nærværende undersøgelse – set en nedgang i besøgstal, fra 67% til 53% over den 10-årige periode 2000-2010. Borgerne i Norge har i perioden 2000-2008 generelt besøgt bibliotekerne mindre end danskerne, men har i perioden fastholdt et ensartet niveau på 51-52%.¹⁶

Borgernes brug af bibliotekernes hjemmesider og nettilbud har ikke udviklet sig markant siden 2004. Andelen af borgere, der bruger bibliotekernes hjemmesider og nettilbud mindst en gang om året eller oftere, er 25% i 2012 mod 20% i 2004. Andelen af borgere, der aldrig benytter bibliotekernes hjemmesider og nettilbud, er dog faldet fra 73% til 60%.

Hjemmesiderne benyttes primært til søgning og bestilling af bøger (83%), fornyelse af lån og til at indhente praktiske oplysninger. 17% af brugerne benytter hjemmesiderne til at låne eller downloade e-bøger.

Bibliotekernes brugerundersøgelse fra 2011 bekræfter dette billede.¹⁷ Heraf fremgår, at 83% af bibliotekets brugere benytter bibliotekets nettilbud, dog primært til at bestille materialer, tjekke lånerstatus og forny lån. Kun en lille andel af bibliotekets brugere downloader hhv. lyd-bøger (9% af brugerne) og e-bøger (6% af brugerne). I øvrigt nævnes det i brugerundersøgelsen, at relativt mange ikke kender de digitale muligheder, samt at en endnu større gruppe kender mulighederne, men ikke bruger dem.

Rapporten 'Folkebibliotekerne i vidensamfundet' fra 2010 peger endvidere på den tendens, at udlånet af fysiske materialer er faldende.¹⁸ Rapporten nævner, at udlånet af fysiske materialer i perioden 2000-2008 faldt med 22%, fra 62 mio. til ca. 48 mio. materialer. I 2011 er udlånet af fysiske materialer, jf. Danmarks Statistik, 44,6 mio.¹⁹

Danmarks Statistik har siden 2009 ført statistik over e-udlån.²⁰ Heraf fremgår antallet af downloads for hhv. 2010, 2011 og 2012 som følger: ca. 7,3 mio. ca. 11,4 mio. og ca. 12,3 mio.

Festivaler og events

Som noget nyt er der i 2012 spurgt om borgernes deltagelse i forskellige kulturfestivaler. Der er således ikke mulighed for at måle udviklingen over tid, men set på tværs af de

14 Kosmorama #248 – De nye tv-serier, Eva Jørholt m.fl. Det Danske Filminstitut 2012.

15 Hovedtendenser i biblioteksstatistikken 2011, Kulturstyrelsen, baseret på statistikbanken, Danmarks Statistik.

16 Se note 10.

17 Brugerundersøgelse, Bibliotekerne, Rambøll, maj 2011.

18 Folkebibliotekerne i vidensamfundet, rapport for Udvalget om folkebibliotekerne i vidensamfundet, Styrelsen for Bibliotek og Medier, 2010.

19 Jf. Statistikbanken, Danmarks Statistik.

20 Statistikbanken, Danmarks Statistik. Der er endnu ikke etableret en ensartet optællings- og indberetningspraksis, og tallene er derfor behæftet med en vis usikkerhed.

enkelte kulturområder er andelen af borgere, der har deltaget i en musikfestival, størst (19%, jf. tabel 27.2). Dette afspejler til dels, at traditionen for musikfestivaler er lang og veludviklet, mens festivaler på de andre kulturområder først er kommet til over de senere år. Endvidere følger udviklingen for musikfestivaler tendensen til stigning ift. koncerter/livemusik generelt.

En relativt stor andel af borgerne har endvidere deltaget i nogle af de bredere festivaler og events. Det gælder dels tværkulturelle festivaler som fx Kulturnat, Golden Days eller Distortion (21%), dels kulturhistoriske arrangementer som fx vikingemarked eller middelalderfestival (17%).

Tabel 27.2: Andele af befolkningen, der har deltaget i festivaler og events inden for det seneste år (2012, procent)

Aktivitet	2012
Musikfestivaler	19
Scenekunsthospitaler	7
Filmfestivaler	4
Litteraturfestivaler	4
Kulturarrangementer og arrangementer	17
Brede tværkulturelle festivaler	21

27.4 Fritid

I tabel 27.3 fremgår udviklingen over tid i søgningen til udvalgte aktiviteter på det brede fritidsområde fra 1964 til 2012.

Tabel 27.3: Andelen af den voksne befolkning, der har været aktive ift. fritidsaktiviteter inden for det seneste år, hvor andet ikke er angivet^A (1964-2012, procent)

Fritid	2012	2004	1998	1993	1987	1975	1964
Sport og motion							
Dyrker sport/motion ugentligt	68	58	51	47	42	29	15
Sportsarrangement, betaling	31	27	25	27	26	-	15
Attraktioner							
Cirkus	17	16	16	-	-	-	-
Forlystelses- og temaparker/ sommerlande	55	55	54	-	-	-	-
Oplevelsescentre	23	29	26	-	-	-	-
Zoologiske haver/dyreparker	42	40	41	37	38	-	-
Akvarier	17	22	28	-	-	-	-
Folkeoplysning							
Aftenskoleundervisning	8	15	8	8	-	-	11
Foredrag eller debatarrangementer	33	30	35	32	31	-	-
Fritidsaktiviteter							
Ikke-organiserede fritidsaktiviteter	6	-	-	-	-	-	-
Frivilligt arbejde	53	39	-	-	-	-	-
Computerspil/digitale spil							
Computerspil/digitale spil	44	40	24	-	-	-	-

^A Noter jf. tidsserier i kapitel 1 til 13.

Som det fremgår af tabellen, er der en markant stigning i aktivitetsniveau inden for områderne sport og motion og frivilligt arbejde. Brugen af computerspil/digitale spil stiger ligeledes. De øvrige områder holder niveau eller falder i søgning.

En stigning 2004-2012 i andelen af borgere, der:

- dyrker sport og motion
- udfører frivilligt arbejde
- spiller computerspil/digitale spil.

Sport og motion

I forhold til sport og motion er der tale om permanente stigningskurver siden første måling i 1964 og en markant stigning fra 2004 til 2012. Andelen af borgere, der dyrker sport og motion (mindst en dag om ugen), går fra 58% i 2004 til 68% i 2012.

Dette svarer til sektorens egne undersøgelser. Siden 1964 har man lavet analyser af borgernes idrætsvaner. Den seneste udkom i 2009, og her blev andelen af borgere, der dyrker sport og motion regelmæssigt, opgjort til 56%.²¹ Andelen af borgere, der går til sportsarrangementer (med entrébetaling), har ligget nogenlunde stabilt i perioden 1987-2004 (25-27%), for så i 2012 at stige med fire procentpoint til 31%.

Frivilligt arbejde

I 2004-undersøgelsen spurgte man for første gang til andelen af borgere, der er engageret i frivilligt arbejde.

I perioden frem til 2012 ses her en markant stigning fra 39% til 53%. Andre undersøgelser af danskernes engagement i frivilligt arbejde er indsamlet løbende og gengivet af Center for frivilligt socialt arbejde.²² De forskellige undersøgelser bekræfter generelt stigningen i andelen af frivillige. Den seneste undersøgelse forud for denne er fra 2010, og her er andelen opgjort til 43%.²³ Nærværende undersøgelse viser en udvikling i retningen af, at det er et bredere udsnit af den danske befolkning, der arbejder frivilligt, set i forhold til 2004.

Computerspil/digitale spil

Andelen af den samlede befolkning, der spiller computerspil/digitale spil i større eller mindre omfang, er steget med fire procentpoint fra 2004 (40%) til 2012 (44%). Andelen, der spiller mindst hver uge, er dog steget fra 17% til 32% siden 2004. Særligt

21 *Sport og motion i danskernes hverdag*, Idrættens Analyseinstitut, 2009.

22 www.frivillighed.dk

23 *Den frivillige sociale indsats – Årsrapport 2010*, Center for frivilligt socialt arbejde.

udbredelsen af spil til mobiltelefoner og nye former for konsolspil har betydet et ændret forbrugsmønster, hvor flere ældre og flere kvinder er aktive end tidligere.

Andre undersøgelser bekræfter tendensen. Ifølge en undersøgelse fra Multimedieforeningen fra 2010, spiller fire ud af fem danskere mellem 15 og 60 år computerspil.²⁴

Stabilitet eller nedgang 2004-2012 i andelen af borgere, der går:

- i cirkus, forlystelsesparker og zoologiske haver/dyreparker
- i oplevelsescentre og akvarier
- til aftenskoleundervisning, foredrag mv.

Attraktioner

Siden 1987/1998 har undersøgelserne omfattet de brede kommercielle tilbud og attraktioner som cirkus, forlystelses- og temaparker/sommerlande, oplevelsescentre, zoologiske haver og akvarier. Siden 1998 har disse stort set alle holdt niveau.

Søgningen til cirkus, forlystelses- og temaparker/sommerlande og zoologiske haver/dyreparker holder fortsat niveau fra 2004-2012, mens der registreres et fald i andelen af borgere, der besøger oplevelsescentre (fra 29 til 23%) samt akvarier (fra 22 til 17%).

Folkeoplysning og andre fritidsaktiviteter

Undersøgelsen viser endvidere tilbagegang på folkeoplysningsområdet fra 2004 til 2012 hvad angår andelen, der deltager i aftenskoleundervisning (fra 15 til 8%, der har deltaget inden for de seneste år). Ser man imidlertid bort fra 2004-målingen, ligger søgningen på et ensartet niveau (8%) siden 1993. Af metodiske årsager giver dette antagelig et mere retvisende billede af udviklingen.²⁵ Foredrag og debatarrangementer ligger på et stabilt niveau over samme periode. 33% har deltaget i 2012 mod 30% i 2004 og 35% i 1998.

5% af borgerne har modtaget privatundervisning (fx musik, sang eller dans) inden for det seneste år, og en tilsvarende andel har deltaget i andre former for fritidsundervisning (fx i en kulturskole eller kulturhus). Der har ikke tidligere været spurgt særskilt til privatundervisning.

Ligeledes som et nyt spørgsmål i 2012 er undersøgt andelen af befolkningen, der deltager i ikke-organiserede fritidsaktiviteter (fx udendørs, i åbne værksteder eller kultur-/ungdomshuse). Her svarer 6% bekræftende.

Som det fremgår af Del I, er det især den ældre del af befolkningen, som går til aftenskoleaktiviteter, mens det især er de helt unge, der modtager privatundervisning og deltager i ikke-organiserede fritidsaktiviteter.

²⁴ Facts om computerspil. Multimedieforeningen, 2010.

²⁵ Spørgsformuleringen i 2004 er noget anderledes end både i 1993, 1998 og 2012, idet man i 2004 spørger, hvorvidt borgeren på interviewtidspunktet går til nogle faste fritidsaktiviteter, herunder aftenskoleundervisning.

27.5 Medier

I tabel 27.4 fremgår udviklingen over tid i danskernes medieforbrug og -vaner fra 1964 til 2012.

Tabel 27.4: Andelen af den voksne befolkning, der har benyttet følgende medier^A (1964-2012, procent)

Medier	2012	2004	1998	1993	1987	1975	1964
TV							
Ser TV (mere end 1/2 time dagligt)	91	95	91	89	-	-	-
Radio							
Hører radio (mere end 1/2 time dagligt)	74	70	74	82	-	-	-
Aviser og blade							
Dagblade (dagligt)	46	56	68	75	84	88	92
Fagblade og tidsskrifter (dagligt/ugentligt)	33	40	16	13	22	-	-
Magasiner og ugeblade (dagligt/ugentligt)	38	51	42	41	47	-	-
Mediernes netsider							
De danske avisers netsider (dagligt)	27	-	-	-	-	-	-
De danske Tv-stationers netsider (dagligt)	20	-	-	-	-	-	-
Internet							
Internet i fritiden (dagligt)	74	43	5	-	-	-	-

A Noter jf. tidsserier i kapitel 1 til 13.

Som det fremgår af tabellen, er brugen af internettet i fritiden steget markant siden 2004, og der ses en vis stigning i andelen, der hører radio. Forbruget i forhold til de øvrige områder er nogenlunde stabile eller faldet, herunder er forbruget af aviser og blade faldet markant.

En markant stigning 2004-2012 i andelen af borgere, der:

- bruger internettet i fritiden

Internettet

I 2004 brugte 43% af befolkningen internettet dagligt, i 2012 er tallet 74%. Dette afspejler den teknologiske udvikling og de nye muligheder som skitseret i afsnit 27.2.

Andre undersøgelser beskriver blandt andet udviklingen således: I 2004 havde 81% af befolkningen mindst én computer i hjemmet, og tre ud af fire danske familier havde adgang til internettet.²⁶ I 2010 havde 88% af de danske hjem mindst én computer i hjemmet, og stort set alle familier med computer i hjemmet havde også adgang til internettet (86%).²⁷ Computer og internetadgang i hjemmet var altså allerede i 2004 relativt udbredt.

Udviklingen dækker imidlertid også over udbredelsen af bredbånd som en væsentlig faktor i udviklingen af det daglige internetforbrug fra 2004 frem mod i dag. Dels gjorde bredbåndets indtog op med dyre minuttakster, og det blev dermed billigere at bruge internettet og generelt være 'online'. Dels er bredbånd lig hurtigere internet, som derfor betyder bedre mulighed for at udnytte forbindelsen til mange flere online aktiviteter (telefoni, radio, internet-TV, online spil, hurtigere browsing mv.).

Antallet af husstande med en bredbåndsforbindelse til internettet var i 2004 38%. Udbredelsen af bredbånd i de danske hjem er særligt markant i perioden 2004-2007 og aftager herefter noget frem mod 2010, hvor 80% af landets familier har bredbånd i hjemmet.²⁸

Også udviklingen inden for mobilt internet influerer på udviklingen. Det angår særligt trådløs internetadgang via bærbar computer i perioden og udbredelsen af smartphones og tablets inden for de senere år. I alt anvender 54% af internetbrugere mobil adgang til internettet i Danmark i 2010. Alene fra 2008 til 2010 er der kommet 0,5 mio. nye brugere af mobilt internet i Danmark.²⁹

I 2004-undersøgelsen angiver 83%, at de har/bruger en mobiltelefon. Af de 83%, bruger under 5% mobiltelefonen til 'internet/e-mail'. I 2012 (1. halvår) findes der mindst én mobiltelefon i 97% af de danske hjem, og andelen af familier med en smartphone er 50%.³⁰ En undersøgelse, som er gennemført af Index Danmark/Gallup, viser, at andelen af danskere, der ejer en smartphone, på under et år er øget fra 1,5 mio. til 2.1 mio. danskere (medio 2012). Undersøgelsen viser også en eksplosion i tablet-markedet med over 400%. Således ejer en ud af ti danskere en tablet i 2012.³¹

26 Forbrugerredegørelse 2004, Forbrugerstyrelsen

27 *Befolkningens brug af internettet 2010*, Danmarks Statistik 2011.

28 *Befolkningens brug af internettet 2010*, Danmarks Statistik 2011.

29 *Befolkningens brug af internettet 2010*, Danmarks Statistik 2011.

30 *Elektronik i hjemmet 2012*, Nyt fra Danmarks Statistik nr. 229, 2012.

31 *Mobile Devices*, Index Danmark/Gallup, 2012.

En vis stigning 2004-2012 i andelen af borgere, der:

- hører radio

Radio

Der ses en tendens til en stigning i andelen, der hører radio på daglig basis set i forhold til 2004, og andelen er nu på niveau med 1998 (fra 70% i 2004 til 74% i 2012).

Andre målinger viser, at andelen af daglige radiolyttere i 2011 var 76%, hvilket dermed stemmer overens med tallet i den aktuelle undersøgelse. Andelen af lytterminutter er dog faldet inden for de seneste år, men der er tale om små tab af lytterminutter set i forhold til mediets generelt høje niveau.³² Hvor undersøgelser i Sverige har peget på, at fx Spotify har fået radioforbruget til at falde, kan den samme udvikling dermed ikke konstateres i Danmark.

Danskernes høje forbrug af radio understøttes også af en undersøgelse foretaget af DR Medieforskning i 2009. 95% af den danske befolkning var i 2009 i kontakt med radiomediet på ugentlig basis.³³ I 2012 er det tal 87%. Samlet set må det konstateres, at radio spiller en central rolle i danskernes medieforbrug.

Den aktuelle kulturvaneundersøgelse viser endvidere, at 27% af danskernes hører DAB-radio, og 22% hører radio via internettet (herunder podcasts/downloads). FM-radio benyttes dog fortsat af over 80% af danskerne.

Stabilitet eller nedgang 2004-2012 i andelen af borgere, der:

- ser TV
- læser aviser
- læser blade

TV

Der er en tendens til fald i andelen, der ser TV på daglig basis, set i forhold til 2004, om end der fortsat er en stor del af danskerne, der ser TV hver dag. Andelen er i 2012 på niveau med 1998, idet 91% ser TV mere end 1/2 time dagligt. Det gjaldt 95% i 2004.

Tal fra DR Medieforskning (TV-Meter) viser, at TV-seerne i 2011 dagligt så TV i 3 timer og 18 minutter. Og at forbruget – fra at være steget med 11% årligt de seneste tre år frem til 2011 – nu er stabiliseret. DR Medieforskning konkluderer overordnet, at danskernes brug af de traditionelle massemedier som TV og radio er stabil, hvilket i store træk svarer til den udvikling, som nærværende undersøgelse tegner af TV- og radioforbruget.³⁴ Undtagelsen gælder aldersgruppen 20 til 29 år, hvor der ses en stigning i

³² *Medieudviklingen 2011*, DR Medieforskning og Danmarks Statistik, Statistikbanken.

³³ *Medieudviklingen 2009/2010*, DR Medieforskning og Capacent.

³⁴ *Medieudviklingen 2011*, DR Medieforskning.

andelen, der sjældent eller aldrig ser TV. Det gælder 7% i denne aldersgruppe mod 1-3% i alle øvrige aldersgrupper.

En femtedel af danskerne bruger dagligt de danske TV-stationers netsider; 14% anvender dem dagligt for specifikt at se TV-indslag og TV-pogrammer. DR Medieforskning viser da også, at DR.dk og TV2.dk er at finde på hhv. en sjette- og syvendeplads på en top 15 over danskernes mest benyttede netsider (herunder også Google, Facebook m.fl.). I 2011 brugte 1.443.000 danskere DR.dk om måneden og 1.352.000 brugte TV2.dk om måneden.

Aviser

Andelen af borgere, der læser aviser, er faldet støt gennem årene helt tilbage fra 1964 – i de første år blandt andet som følge af bladdød blandt lokalviser og senere udvidelse af TVs kanaludbud, herunder etablering af TV2 i 1988 og udbredelsen af kabel-TV.

I 2012 læser 46% af danskerne dagblade (landsdækkende og lokale/regionale) mod 56% i 2004. Udviklingen ses også i oplagene, der igennem flere år er faldet. De landsdækkende dagblades hverdagsoplag (1. halvår) er reduceret med knap en fjerdedel – fra 740.000 i 2004 til 560.000 i 2011. Alle danske dagblade har således i efteråret 2012 et oplag på under 100.000.³⁵

Mens læsertallene således falder på de trykte avisudgaver, er nyhedsformidling via internettet blevet en større og større del af danskernes hverdag. Både BT.dk og Ekstrabladet.dk er eksempelvis på top 15 over danskernes mest brugte netsider, jf. DR Medieforskning 2011.

De større dagblade arbejder alle med forskellige former for betalingsmodeller for fx nicheindhold på nettet, men der findes ikke dækkende undersøgelser af den generelle betalingsvillighed blandt brugerne.

Blade

Også forbruget af blade er reduceret væsentligt siden 2004. Det gælder både magasiner/ugeblade og fagblade/tidsskrifter. 38% læser dagligt/ugentligt magasiner og ugeblade mod 51% i 2004. 33% læser dagligt/ugentligt fagblade og tidsskrifter mod 40% i 2004.

Også her afspejles udviklingen i et faldende oplagstal. I en opgørelse over 20 magasiner og tidsskrifter tegner Danmarks Statistik et billede af et jævnt fald for stort set samtlige blade i perioden 2007-2011. Siden 2009 er det gennemsnitlige oplag for disse blade faldet med ca. 13%. Således var de 20 magasiners oplag i 2009 på 1.741.000, mens tallet i 2011 var 1.518.000.³⁶ Tallene dækker over bl.a. SE og HØR, som i 2007 havde et oplag på 188.000 mod 148.000 i 2012. Illustreret Videnskab er i samme periode faldet fra 68.000 til 53.000.

Også flere blade tilbyder nu en elektronisk udgave i tillæg til den trykte udgave. Aller Media lancerede medio 2012 syv ugeblade som apps til iPhone og iPad (bl.a. Bil-

³⁵ Information, 21. august 2011.

³⁶ Danmarks Statistik: Dagblade og tidsskrifter 2011, Nyt fra Danmarks Statistik nr. 150, marts 2012 & Statistikbanken: "MAGASIN: Forbrugerbetalte magasiner efter oplag", 2007-2011

ledbladet, SE & HØR og Femina). Efter seks uger var de syv ugeblade-apps downloadet 100.000 gange. Senere på året fulgte så 10 nye apps til forskellige magasiner.³⁷

27.6 De unges kulturvaner

De unge i aldersgruppen 15-25 år indgår som del af den samlede voksengruppe og er dermed inkluderet i de ovenstående analyser. Samtidig er alderskategorien – som selvstændig gruppe – interessant at se nærmere på, da unge på flere af kulturområderne har andre forbrugsmønstre end befolkningen samlet set.³⁸ Generelt set benytter unge også i langt højere grad end den samlede befolkning de nye teknologiske muligheder på tværs af kulturområder.

I tabel 27.5 ses hhv. gruppen af unges og den samlede befolknings kulturforbrug på udvalgte aktiviteter.

Ensartet forbrug

Unge har et ensartet forbrug set i forhold til den samlede befolkning, når det gælder teater/scenekunst og museumstilbud. En undtagelse er museers hjemmesider og nettilbud, som unge bruger i mindre omfang end den samlede befolkning. På Fritidsområdet benyttes de kommercielle attraktioner også i samme omfang. Der ses dog en enkelt undtagelse – forlystelses- og temaparker/sommerlande – som unge oftere besøger.

Større forbrug

Gruppen af unge dyrker i langt højere grad end den samlede befolkning musikrelaterede aktiviteter. Det gælder at lytte til musik, rytmiske koncerter og festivaler, ligesom det gælder egen udøvelse på musikområdet. Undtagelsen gælder klassiske koncerter, som kun 6% af de unge har oplevet inden for det seneste år.

En markant større andel af de unge går i biografen og ser film og TV-serier hjemme set i forhold til den samlede befolkning. En større del af de unge bruger desuden bibliotekerne mindst en gang om året.

På Fritidsområdet er der en klar tendens til, at unge dyrker mere sport og motion og kommer oftere til sportsarrangementer. Mere end dobbelt så stor en andel som i den samlede befolkning spiller desuden computerspil/digitale spil, og stort set alle unge benytter sig af internettet dagligt.

³⁷ Mediawatch.dk

³⁸ Unge er i dette afsnit defineret som de 15-25-årige jf. den lovgivningsmæssige alderskategorisering på uddannelsesområdet.

Tabel 27.5. Andelen af hhv. unge (15-25 år) og den samlede befolkning, der har været aktive ifm. kultur-, fritids- og medieaktiviteter inden for det seneste år, hvor andet ikke er angivet^A (2012, procent)

	Unge 2012	Samlede befolkning 2012
Kunst & Kultur		
Lytter til musik (dagligt)	91	79
Klassisk koncert	6	17
Rytmask koncert	60	45
Andet musikarrangement	15	19
Musikfestival	44	19
Teater/skuespil, musical/teaterkoncert, opera, ballet, moderne dans, børneteater/dukketeater	42	43
Film i biografen	91	66
Film på video, DVD mv. (dagligt/ugentligt)	54	22
TV-serier (dagligt/ugentligt)	45	11
Kunstmuseum/-udstilling	39	41
Kulturhistorisk Museum	31	37
Naturhistorisk Museum	21	18
Museers hjemmesider og nettilbud	23	34
Besøg på bibliotek	65	55
Bibliotekers hjemmesider og nettilbud	27	24
Skønlitteratur (dagligt/ugentligt)	34	45
Faglitteratur (dagligt/ugentligt)	40	29
Fritid		
Dyrker sport/motion ugentligt	80	68
Sportsarrangement, betaling	48	31
Cirkus	13	17
Forlystelses- og temaparker/sommerlande	68	55
Oplevelsescentre	25	23
Zoologiske haver/dyreparker	39	42
Akvarier	18	17
Aftenskoleundervisning	4	8
Foredrag eller debatarrangement	25	33
Ikke-organiserede fritidsaktiviteter	11	6
Frivilligt arbejde	58	53
Computerspil/digitale spil (dagligt/ugentligt)	68	32
Medier		
Ser TV (mere end 1/2 time dagligt)	77	91
Hører radio (mere end 1/2 time dagligt)	51	74
Dagblade (dagligt)	15	46
Fagblade og tidsskrifter (dagligt/ugentligt)	22	33
Magasiner og ugeblade (dagligt/ugentligt)	30	38
De danske avisers netsider (dagligt)	26	27
De danske TV-stationers netsider (dagligt)	18	20
Internet i fritiden (dagligt)	96	74

^A Noter jf. tidsserier i kapitel 1 til 13.

Mindre forbrug

På Medieområdet ses en markant tendens til, at de unge i mindre grad end den samlede befolkning ser TV, hører radio og læser aviser. Og der ses ikke nogen tendens til, at de unge kompenserer ved at benytte mediernes netsider i større omfang end den øvrige befolkning.

Færre unge opsøger også foredrag og debatarrangementer set i forhold til den samlede befolkning, og halvt så mange benytter sig af aftenskoleundervisning.

28. Børns kulturvaner – på tværs

I dette kapitel belyses børns kulturforbrug og -vaner på tværs af de enkelte kulturområder og over tid. Ligeledes perspektiveres til de voksnes kulturforbrug, hvor det er relevant.

Tidsmæssige sammenligninger for børns kulturforbrug er for de fleste kulturområders vedkommende først muligt fra 1998, dog med enkelte områder tilbage til 1993 og 1987. I den aktuelle undersøgelse er der sket en ændring i alderskategorien for børn. De tidligere undersøgelser har omfattet børn i alderen 7 til 15 år, mens 2012-undersøgelsen omfatter børn i alderen 7 til 14 år. Ændringen er besluttet i samråd med Kulturministeriet og det tværministerielle netværk Børnekulturens Netværk. Den er foretaget med henblik på at muliggøre international sammenlignelighed, samt for at imødekomme, at udviklingen fra børneliv til ungdoms-/voksenliv har flyttet sig over tid.

28.1 Børnenes kulturvaner over tid

I tabel 28.1 fremgår udviklingen over tid i børns kulturforbrug fra 1987 til 2012.

Tabel 28.1: Andelen af børn i alderen 7-14 år, der har deltaget i kultur-, fritids og medieaktiviteter inden for det seneste år, hvor andet ikke er angivet^A (1987-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993	1987
Kunst & Kultur					
Lytter til afspillet musik (dagligt)	-	40	55	-	86
Lytter til musik (dagligt)	70	-	-	-	-
Koncert eller musikfestival	45	29	39	-	-
Spiller eller synger selv	42	30	34	-	-
Børneteater/dukketeater, musical/teaterkoncert, andet teater/skuespil, opera, ballet, moderne dans	54	39	52	-	-
Film i biografen	90	85	86	76	87
Film på video, DVD mv. (dagligt/ugentligt)	46	43	53	66	28
Kunstmuseum/-udstilling	33	44	30	-	-
Kulturhistorisk Museum	44	53	48	-	-
Naturhistorisk Museum	35				
Museers nettilbud	4	-	-	-	-
Besøg på bibliotek (månedligt eller oftere)	41	39	51	44	56
Bibliotekers hjemmesider og nettilbud	13	-	-	-	-
Romaner, historier, eventyr (ugentligt) ^B	62	52	48	-	-
Fritid					
Dyrker sport/motion fast	92	88	89	-	-
Cirkus	35	39	31	21	-
Forlystelses- og temaparker/sommerlande	89	84	81	49	-
Oplevelsescentre	41	48	38	-	-
Zoologiske haver/dyreparker	55	55	55	40	-
Akvarier	27	30	39	-	-
Computerspil/digitale spil (dagligt/ugentligt)	90	64	-	-	-
Medier					
Ser TV (dagligt)	90	89	95	98	-
Hører radio (dagligt)	32	31	42	-	-
Læser aviser (hver uge) ^C	14	13	36	46	49
Underholdende blade (dagligt/ugentligt)	33	35	-	-	-
Blade om særlige emner (dagligt/ugentligt)	14	8	-	-	-
De danske avisers nyhedssider (ugentligt)	3	-	-	-	-
De danske TV-stationers netsider (ugentligt)	7	-	-	-	-
Internet i fritiden (dagligt)	72	28	-	-	-

A 1987-2004: 7-15 årige. Øvrige noter jf. tidsserierne i kapitlerne 14 til 26. Gælder dog ikke læsning af bøger og aviser (noter nedenfor).

B Kun 10-14 årige, jf. undersøgelserne i 1998 og 2004.

C Kun 10-14 årige, jf. undersøgelserne i 1987, 1993 og 1998, 2004 og 2012: Aviser man køber. 1987-1998: Der skelnes ikke mellem aviser man køber, gratisaviser og 'web-aviser'.

Som det fremgår af tabellen, ses en række markante stigninger – primært på Kunst & Kulturområdet. Mønstret er mere stabilt på både Fritidsområdet og Medieområdet med undtagelse af brugen af computerspil/digitale spil samt generel brug af internettet i fritiden, hvor der også ses markante stigninger.

I det følgende kommenteres tallene i tre grupperinger: markant stigning, en vis stigning og stabilitet eller nedgang i søgningen.

En markant stigning 2004-2012 i andelen af børn, der:

- lytter til musik, går til koncert/musikfestival og spiller/synger selv
- går i teatret
- læser romaner og blade om særlige emner
- spiller computerspil/digitale spil
- bruger internettet i fritiden

Som det gælder for den voksne del af befolkningen, er der en stor del af børnene (70%), der lytter til musik dagligt.³⁹ Set i forhold til tidligere år, er der desuden en langt større andel af børnene, der går til koncerter og musikfestivaler (fra 29% til 45%). Også andelen, der spiller eller synger selv, er steget markant – fra 30% til 42% i perioden. Børnene hører musik og går til koncerter i mindre omfang end de voksne, men er i langt højere grad selv udøvende.

54% af børnene har set teater eller anden scenekunst i form af børneteater/dukketeater, musical/teater-koncert, andet teater/skuespil, moderne dans, ballet eller opera inden for det seneste år – en stigning fra 39% i 2004. Niveauet ligger dermed væsentligt over niveauet for de voksne – her har 43% set samme typer af forestillinger.

En del flere børn læser romaner/historier/eventyr i 2012 (62%) mod 2004 (52%). Dette følger også mønstret i den voksne befolkning, hvor der er en markant stigning i andelen, der læser skønlitteratur. Hhv. 10% og 12% af børnene svarer, at de bruger e-bøger og lydbøger, og dette kan være en medvirkende årsag til stigningen. Der er ligeledes en stor stigning i andelen, der læser blade om særlige emner – fx om sport eller computer.

Endelig ses en stor udvikling i relation til brug af computerspil/digitale spil og internettet. På computerspilsområdet ses en stigning fra 64% til 90% af børnene, der spiller dagligt eller ugentligt. En dobbelt så stor andel blandt børnene spiller computerspil/digitale spil set i forhold til de voksne. Ses udelukkende på stigningstakten, er denne imidlertid mest markant for de voksne, hvor andelen, der spiller mindst hver uge, er steget fra 17% i 2004 til 32% i 2012.

Omvendt er udviklingen i brugen af internettet mere markant for børnene end for de voksne. Fra 2004-2012 er der således en massiv stigning fra 28% til 72% af børnene, der bruger internettet dagligt, hvor stigningen i den samlede befolkning er gået fra 43%

³⁹ Tallet kan ikke sammenlignes direkte med tidligere år pga. ændringer i spørgsmålsformuleringen. Se også kapitel 1.

i 2004 til 74% i 2012. Børn og voksne bruger nu internettet i lige stort omfang, hvilket altså ikke var tilfældet i 2004.

En vis stigning 2004-2012 i andelen af børn, der:

- besøger et kultur-/naturhistorisk museum
- går i biografen
- går på biblioteket
- dyrker sport og motion
- besøger forlystelsesparker/sommerlande

Der er en stigning i andelen, der besøger kultur- og naturhistoriske museer, hvilket følger udviklingen i den voksne befolkning. Der er dog en forskel i mønstret. Andelen af børn, der besøger et kulturhistorisk museum er 44% mod 37% for voksne. Mens andelen af børn, der besøger et naturhistorisk museum er 35% mod 18% for voksne. Børnene besøger således i væsentlig højere grad end de voksne de naturhistoriske museer.

Børn går også i langt højere grad i biografen – 90% har været der inden for det seneste år mod 66% af den voksne befolkning. Hvor der i den voksne befolkning er tale om stabilitet, er der for børnene tale om en stigning fra 2004 til 2012 – fra 85% til 90%.

41% af børnene bruger et folkebibliotek månedligt eller oftere, hvilket er et lille fald fra 2004. Dette dækker dog over et ændret brugermønster. Der er nemlig samtidig tale om, at en væsentligt større andel kommer dagligt eller ugentligt på biblioteket – 19% mod 9% i 2004. Voksnes brug af bibliotekerne følger et andet mønster, idet kun 25% kommer månedligt eller oftere. For voksne ses desuden et fald i brugen af biblioteker over årene. 13% af børnene bruger bibliotekernes nettilbud mindst en gang om året – det er omvendt væsentligt færre end andelen af den voksne befolkning (25%).

På sport- og motionsområdet er der tale om en stigning til det højeste niveau over tid – fra 88% af børnene i 2004 til 92% af børnene i 2012, der fast har dyrket sport og motion inden for det seneste år. 68% af de voksne dyrker regelmæssigt motion, og børnene har dermed et markant højere aktivitetsniveau på området.

Der er en vis stigning siden 2004 i andelen af børn, der har besøgt forlystelses-/temaparker eller sommerlande, mens niveauet for de voksne har været jævnt over tid. Generelt er der dog langt flere børn end voksne, der besøger forlystelses-/temaparker eller sommerlande (89% af børnene mod 55% af de voksne).

Stabilitet eller nedgang 2004-2012 i andelen af børn, der:

- ser TV, hører radio og læser aviser
- ser film på video, DVD mv.
- besøger et kunstmuseum
- går i cirkus, oplevelsescenter, zoologiske haver/dyreparker eller på akvarium

Andelen af børnene, der ser TV, hører radio og læser aviser, er på niveau med 2004. Børnene ser TV i samme omfang som de voksne, men langt færre hører radio. For den voksne del af befolkningen ses desuden en stor nedgang fra 2004 til 2012 i andelen, der læser aviser, hvilket ikke genfindes blandt børnene.

46% af børnene ser dagligt eller ugentligt film derhjemme på video, DVD/Blu-Ray eller via internettet. Det er en dobbelt så stor andel som i den voksne befolkning og en lille stigning siden 2004.

Færre børn end voksne besøger kunstmuseer/-udstillinger, og hvor andelen af voksne, der går på kunstmuseum/-udstilling, er steget siden 2004, er andelen af børn faldet (fra 44 til 33%). Dette er på niveau med 1998.

Endelig er der færre børn, der besøger cirkus, oplevelsescentre eller akvarier set i forhold til 2004. I forhold til oplevelsescentre og akvarier ses samme nedgang over tid i den voksne befolkning. Andelen af de voksne, der besøger attraktionerne, har dog generelt et væsentligt lavere niveau end andelen blandt børnene. Samme andel af børnene som i de tidligere år går i zoologiske haver eller dyreparker, hvilket også er en af de attraktioner, som den største andel af de voksne besøger.

28.2 Hvem deltager børn i kulturaktiviteter sammen med?

I undersøgelsen er der spurgt til, med hvem/i hvilket regi børnene har haft kulturelle oplevelser. Dette er belyst på områderne teater/scenekunst, museer, koncerter/musikarrangementer, biografteater og biblioteker og med udgangspunkt i de børn, der har svaret, at de har benyttet pågældende kulturaktivitet inden for det seneste år. Spørgsmålet er ligeledes stillet i forhold til computerspil/digitale spil; denne aktivitet belyses særskilt efterfølgende.

Børn oplever i langt overvejende grad kultur sammen med familien, (jf. tabel 28.2). Det gælder helt specielt biografbesøg (93%), museumsbesøg (88%) og deltagelse ved koncert/musikarrangement (87%). Men også teater og biblioteksbesøg foretages især med familien.

Børn oplever også teater/scenekunst og museer i regi af skolen (hhv. 69% og 63%), mens en mindre andel (23%) går i biografen sammen med skolen. Det gør de til gengæld sammen med venner (62%) – i større omfang end for nogen anden kulturaktivitet. Biblioteksbesøg er den aktivitet, flest børn foretager sig alene (18%).

Som kulturaktivitet adskiller dét at spille computerspil/digitale spil sig fra de øvrige aktiviteter. Mange af spillene kan man spille alene, og man kan gøre det når som helst og på forskellige platforme. Størstedelen af børnene spiller da også computerspil/digitale spil sammen med venner (79%) og alene (76%). Herudover angiver halvdelen af børnene, at de spiller computerspil/digitale spil sammen med familien, og en femtedel af børnene angiver, at de spiller med folk, de ikke kender.

Tabel 28.2: Andelen af børn, som har deltaget i kulturelle aktiviteter inden for det seneste år, og hvem, de har deltaget i aktiviteten sammen med^A (Multipel) (2012, procent)

	Teater/ Scenekunst ^B	Museum eller udstilling ^C	Koncert eller musik- arrangement ^D	Biograf	Bibliotek	Computerspil/ digitale spil
Alene	2	1	1	1	18	76
Min familie	83	88	87	93	79	54
Mine venner	41	19	38	62	30	79
Min kæreste	1	0	1	2	0	2
Skolen	69	63	31	23	37	-
SFO/klub	19	13	16	11	5	-
Andre	3	3	4	3	1	3
Folk jeg ikke kender	-	-	-	-	-	20
Alle	79	58	44	90	75	95

A Inden for det seneste år gælder ikke computerspil/digitale spil. Her er kategorien '1-3 dage om måneden eller oftere'.

B 'Skolekomedie eller andet amatørteater', 'Børneteater/dukketeater', 'Andet teater/skuespil', 'Ballet', 'Opera', 'Musical/teaterkoncert', 'Moderne dans', 'Stand up', 'Revy/cabaret/show', 'Nycirkus/gøgl/gadeteater' og 'Andet'.

C 'Kunstmuseum eller andre kunststillinger', 'Kulturhistorisk museum', og 'Naturhistorisk museum'.

D Koncert eller musikarrangement uanset genre.

29. Voksne brugere og ikke-brugere

I dette kapitel belyses aktive og mindre aktive kulturbrugere på tværs af kulturområder. På basis af de kvantitative data undersøges, hvem der prioriterer hhv. mange og få kulturelle aktiviteter, og hvorvidt der er sammenhænge mellem forskellige former for kulturforbrug.

På basis af de kvalitative data undersøges herefter nærmere, hvorfor nogle grupper ikke prioriterer kultur, hvilke motiver de har herfor, samt hvad de i stedet foretager sig i deres fritid.

29.1 Brugere og ikke-brugere

I analysen af brugere og ikke-brugere sondres som noget nyt i kulturvaneundersøgelserne mellem de tre hovedområder – Kunst & Kultur, Fritid og Medier. Formålet er at skærpe analysen af ikke-brugerne, da netop definitionen af ikke-brugere vil variere mellem hovedområderne. En aktiv kulturbruger inden for ét hovedområde kan godt kan være mindre aktiv på et andet hovedområde. Selv om man fx er aktiv sportsudøver og computerspiller, er det ikke sikkert, man besøger teatret, museet eller koncertsalen.

Om metoden

Indkredsningen af aktive og mindre aktive kulturbrugere er baseret på en optælling af de enkelte borgeres aktiviteter på hvert af de tre hovedområder. Analysen tager udgangspunkt i en bred forståelse af 'kulturaktivitet' – fra besøg på en kulturinstitution til egen udøvelse og brug af digitale tilbud.

Inden for det enkelte hovedområde, fx Kunst & Kultur, lægges vægt på en ligeværdighed mellem kulturområderne, fx musikken og scenekunsten. De vigtigste aktiviteter inden for hvert kulturområde er således grupperet i overordnede typer af aktiviteter, som vægter lige meget i optællingen.

Som beskrevet i afsnit 27.2 har særligt den teknologiske udvikling og digitaliseringen udfordret definitionen af brugere og ikke-brugere. Internettet formidler således i stigende grad kultur, og danskernes brug af kulturelle aktiviteter på internettet må nødvendigvis også være en del af en analyse af brugere og ikke-brugere i 2012. Internetaktiviteter er således til stede som aktivitet inden for alle tre hovedområder, underopdelt efter relevans.

På Kunst & Kulturområdet betyder analysemetoden eksempelvis, at det at have set enten opera, ballet eller moderne dans inden for det seneste år vægtes lige så højt som enten at have streamet en koncert på internettet eller at være aktivt udøvende på musikområdet.

Endelig må det enkelte hovedområde behandles ud fra dets egne præmisser. Der er således 26 aktivitetstyper på hovedområdet Kunst & Kultur, 13 aktivitetstyper på hovedområdet Fritid og 9 aktivitetstyper på hovedområdet Medier.

I det følgende præsenteres de tre hovedområder og de kulturaktiviteter, som analyserne er baseret på. Der henvises desuden til metodebilag for en nærmere gennemgang af metoden og de præcise indikatorer, der er medtaget i analysen.

Kunst & Kultur

Musik

1. Lytter til musik
2. Klassisk koncert
3. Rytmisk koncert
4. Musikfestival
5. Egen udøvelse

Teater og anden scenekunst

6. Skuespil/musical/børneteater
7. Opera/ballet/moderne dans
8. Revy/cabaret/show/stand up
9. Teater-/scenekunsthøjtid
10. Egen udøvelse

Film

11. Film eller TV-serier hjemme
12. Biograf
13. Filmfestival
14. Egen udøvelse

Museer og Kulturarv

15. Kunstmuseum/udstilling
16. Kultur-/naturhistorisk museum eller arkiv
17. Seværdighed uden for museerne
18. Kulturevent/festival
19. Egen udøvelse

Biblioteker

20. Bibliotek
21. Bibliotekers nettilbud

Bøger

22. Skønlitteratur
23. Faglitteratur
24. Litteraturfestival
25. Egen udøvelse

Internet

26. Brug af internettet til kulturelle formål: Live-streaming, se/dele billeder, billedkunst, videoer, musik eller tekster.

Fritid

Sport

1. Traditionelle idrætsgrene
2. Motionsaktiviteter
3. Tilskuer til sportsarrangement

Folkeoplysning og læring

4. Foredrag/debatarrangement, klubaktivitet
5. Aftenskoleundervisning, privat undervisning, anden fritidsundervisning, uddannelse/kurser

Frivilligt arbejde og ikke-organiseret aktivitet

6. Frivilligt arbejde/foreningsarbejde
7. Ikke-organiseret fritidsaktivitet, netværksgruppe

Andre fritidsaktiviteter

8. Cirkus
9. Forlystelsespark, sommerland og oplevelsescenter
10. Zoo/dyrepark og akvarium
11. Tværkulturel festival/event

Computerspil

12. Computerspil/digitale spil

Internet

13. Brugen af internettet som underholdning

Medier

TV og radio

1. TV
2. Radio
3. Egen udøvelse

Aviser og blade

4. Aviser
5. Mediernes netsider
6. Blade/tidsskrifter og magasiner/ugeblade
7. Egen udøvelse

Internet

8. Viden-søgning og nyheder: Søger information og viden
9. Sociale medier og kommunikation: Sociale medier, debatforums/communities, YouTube

Befolkningens aktivitetsniveau

Tabel 29.1 viser, hvordan befolkningens aktivitetsniveau fordeler sig. De markerede felter illustrerer de valgte snitflader mellem hhv. de mindst aktive og de mest aktive. Snitfladen er valgt ud fra den konkrete spredning i aktivitetsniveau på det enkelte hovedområde og varierer derfor på de tre områder. Der er således tale om en relativ skalering. Som hovedregel analyseres de 15-20% mindst aktive og de 15-20% mest aktive. Dette snit stemmer overens med tidligere opgørelser af passive kulturbrugere.⁴⁰

Helt konkret har 19% af befolkningen eksempelvis været aktive på tre eller færre af de aktivitetstyper inden for hovedområdet Kunst & Kultur, som er opstillet i tabel 29.1, og er dermed de mindst aktive på området. I det følgende betegnes disse ikke-brugerne. Kun 2% af befolkningen har ikke været aktiv på nogen af aktiviteterne. Tilsvarende er 15% af befolkningen aktive på 12 eller flere aktiviteter og er dermed de mest aktive kulturbrugere inden for dette felt.

På hovedområdet Fritid karakteriseres 21% som ikke-brugere, idet de har været aktive på max 2 ud af 13 aktiviteter. 4% har slet ikke været aktive på hovedområdet. På hovedområdet Medier har kun 1% af danskerne ikke været aktive på nogen af de opstillede aktiviteter, mens 13% af danskerne har været aktive på max 2 aktiviteter. Sidstnævnte gruppe karakteriseres dermed som ikke-brugere på Medieområdet.

Analyserne viser overordnet set, at langt de fleste danskere faktisk er relativt aktive på alle hovedområderne og placerer sig i den midterste kategori (mellem 65 og 72%).

⁴⁰ I 2004 havde 21 % af befolkningen ikke været til hverken opera, musical, ballet, skuespil, klassisk koncert, på kunstmuseum/udstilling, andre museer eller folkebiblioteket inden for det seneste år. Der er tale om 17 % i 2012. Se afsnit 29.2 – ikke-brugere over tid.

Table 29.1: Befolkningens aktivitetsniveau på hovedområderne Kunst & Kultur, Fritid og Medier (2012, procent)

Kunst & Kultur			Fritid			Medier		
Antal aktiviteter	Procent	Samlet procent	Antal aktiviteter	Procent	Samlet procent	Antal aktiviteter	Procent	Samlet procent
0	2	19	0	4	21	0	1	13
1	4		1	7		1	3	
2	6		2	11		2	10	
3	7		3	12	65	3	21	72
4	8	67	4	13		4	27	
5	9		5	15		5	24	
6	9		6	13		6	11	15
7	10		7	11		7	4	
8	9		8	7	14	8	0	
9	8		9	4		9	0	
10	7		10	2		Total	100	100
11	6		11	1				
12	5	15	12	0				
13	3		13	0				
14	2		Total	100	100			
15	2							
16	1							
17	1							
18-26	0							
Total	100	100						

Kunst & Kultur

Tabel 29.2A viser andele af befolkningen med forskellige aktivitetsniveauer på hovedområdet Kunst & Kultur fordelt på en række baggrundsvARIABLE.

Tabellen viser, at en større andel af mændene kan karakteriseres som ikke-brugere, mens der ligeledes er en overvægt af kvinder blandt de meget aktive. 22% af de danske mænd er således ikke-brugere på Kunst & Kulturområdet mod 16% af kvinderne. Tilsvarende er 17% af kvinderne meget aktive brugere, hvilket gælder 12% af mændene.

Tendensen er, at de yngste er de mest aktive i befolkningen, når det gælder disse kunst- og kulturaktiviteter. Eksempelvis kan 4% af de 15-19-årige karakteriseres som ikke-brugere, mens 30% omvendt er meget aktive. Særligt hvad angår de meget aktive brugere, er der dog grundlæggende tale om en stor spredning på aldersgrupperne. Først i aldersgruppen over 70 år falder andelen af meget aktive til under 10%.

Region Hovedstaden og bykommunerne skiller sig ud fra øvrige regioner og kommunetyper. Beboere i Region Hovedstaden er således de mest aktive kulturbrugere (21%), samtidig med at regionen har den laveste andel af ikke-brugere (13%) set på tværs af regionerne. Tilsvarende tendens gør sig gældende for bykommuner, idet 13% af de danskere, der bor i en bykommune, kan karakteriseres som ikke-brugere, mens 20% er meget aktive.

Heroverfor er 29% af de danskere, der bor i en yderkommune ikke-brugere, mens 10% er meget aktive kulturbrugere. Set på tværs af kommunetyper er det desuden interessant, at der ikke er forskel på andelen af meget aktive kulturbrugere i hhv. yder-, land- og mellemkommuner. I alle disse kommunetyper er andelen af meget aktive kulturbrugere omkring 10-11% mod 20% i bykommunerne.

I forhold til beskæftigelse er der en noget større andel personer uden for arbejdsstyrken blandt ikke-brugerne set i forhold til beskæftigede.

Tabel 29.2B supplerer tabel 29.2A, idet den fokuserer på de andele af befolkningen, der i større eller mindre grad er aktive på området. I denne tabel ses på de enkelte grupper og disses karakteristika. Eksempelvis kan det aflæses af tabellen hvor mange procent af ikke-brugerne, der er over 70 år og hvor mange procent af brugerne, der tjener over 600.000 kr.

Fokuseres på ikke-brugerne, kan det konstateres, at 55% er mænd, 59% er over 60 år, og 81% har ikke hjemmeboende børn i familien. En del (36%) har en grundskoleuddannelse som højest afsluttede uddannelse, mens 43% har en erhvervsuddannelse. Der er tilsvarende meget få (2%) med en lang videregående uddannelse blandt ikke-brugerne. 55% har en personlig indkomst under 400.000 kr., og 27% har en indkomst over 600.000 kr. Over halvdelen (52%) er uden for arbejdsstyrken.

Tabel 29.2 – A og B: Kunst & Kultur: Antal aktiviteter ud af 26, som befolkningen har deltaget i, fordelt på baggrundsvariabler (2012, procent)

		Tabel 29.2A: Andele af befolkningen med forskelligt aktivitetsniveau				Tabel 29.2B: De enkelte gruppers karakteristika		
		0-3	4-11	12 +	I alt	0-3	4-11	12 +
	Alle	19	67	15	100	100	100	100
Køn	Mand	22	66	12	100	55	46	38
	Kvinde	16	67	17	100	45	54	62
Alder	15-19 år	4	66	30	100	1	4	7
	20-29 år	6	72	22	100	3	10	14
	30-39 år	9	74	18	100	7	16	18
	40-49 år	15	71	14	100	14	17	15
	50-59 år	20	65	15	100	18	16	17
	60-69 år	23	65	12	100	27	22	18
	70 + år	33	58	9	100	32	16	12
Børn	Ingen børn	22	64	13	100	81	65	61
	Børn	11	71	18	100	19	35	39
Region	Nordjylland	22	65	13	100	12	10	9
	Midtjylland	19	67	14	100	25	24	22
	Syddanmark	21	69	10	100	25	23	16
	Sjælland	24	65	11	100	18	14	10
	Hovedstaden	13	66	21	100	21	30	44
Kommune	Yderkommune	29	60	10	100	14	8	6
	Landkommune	24	66	11	100	36	28	20
	Mellemkommune	20	69	10	100	18	17	11
	Bykommune	13	68	20	100	32	47	62
Uddannelse	Uoplyst / Andet	20	64	16	100	5	5	6
	Grundskole	31	59	10	100	36	19	14
	Gymnasial	8	69	23	100	3	8	11
	Erhvervsfaglig	24	68	8	100	43	33	18
	Kort	15	76	9	100	4	5	3
	Mellemlang	7	70	24	100	7	20	31
	Lang	4	69	27	100	2	10	17
Beskæftigelse	Uden for arbejdsstyrken	26	62	12	100	52	36	31
	Ledig	22	71	7	100	2	2	1
	Beskæftiget	14	69	17	100	46	62	68
Indkomst	Under 200.000 kr.	23	65	13	100	21	11	10
	200.000-299.999 kr.	20	71	9	100	22	14	9
	300.000-399.999 kr.	11	77	12	100	12	16	12
	400.000-499.999 kr.	16	67	17	100	11	9	11
	500.000-599.999 kr.	9	77	14	100	6	10	9
	Over 600.000 kr.	9	72	19	100	27	40	50

Fritid

21% af befolkningen er kun aktive på 2 eller færre af de 13 aktivitetstyper, som udgør hovedområdet Fritid, og kan dermed karakteriseres som ikke-brugere. 14% af befolkningen er aktive på 8 eller flere aktiviteter og er dermed meget aktive, jf. tabel 29.3A.

I modsætning til på Kunst & Kulturområdet er der næsten lige store andele af mænd og kvinder, der er aktive på Fritidsområdet. Tendensen er fortsat, at yngre er mere aktive end ældre. De 15-19-årige og de 30-39-årige er de mest aktive, og de ældste over 70 år skiller sig især ud, idet der er en meget stor andel i denne aldersgruppe (42%), der kan karakteriseres som ikke-brugere.

Børn i familien lader til at have stor betydning for aktivitetsniveauet, idet der er en stor andel af personer uden børn i familien, der kan karakteriseres som ikke-brugere. 28% af de personer, der ikke har børn i familien, kan karakteriseres som ikke-brugere, mens det kun er 8% af personerne *med* børn i familien, som er ikke-brugere.

Også i forhold til beskæftigelse ses særlige mønstre, idet der er en væsentligt større andel personer uden for arbejdsstyrken blandt ikke-brugerne set i forhold til beskæftigede.

Der ses ikke nær så markante forskelle mellem kommunetyper og regioner som på Kunst & Kulturområdet. Eksempelvis er der en lige så stor andel af borgerne i Region Hovedstaden, der kan karakteriseres som hhv. brugere og ikke-brugere, og den samme tendens er gældende for borgerne i bykommuner.

I de øvrige kommunetyper er der ikke markante forskelle på borgernes aktivitetsniveau – der er således stort set den samme andel brugere og ikke-brugere uafhængigt af, om der er tale om yder-, land- eller mellemkommuner. Dette står også i modsætning til tendensen på Kunst & Kulturområdet, hvor andelen af ikke-brugere varierer en del på tværs af kommunetyper.

Tabel 29.3B supplerer tabel 29.3A, idet den fokuserer på de andele af befolkningen, der i større eller mindre grad er aktive på området, og her analyserer på de enkelte grupper og disses karakteristika.

Fokuseres således på ikke-brugerne, kan det konstateres, at 55% er kvinder, 64% er over 60 år, og 88% har ikke hjemmeboende børn i familien. En tredjedel (32%) har en grunduddannelse som højest afsluttede uddannelse, mens 39% har en erhvervsuddannelse. 12% har en mellemlang videregående uddannelse, mens 4% en lang videregående uddannelse. 41% har en personlig indkomst under 300.000 kr., og 24% har en indkomst over 600.000 kr. Over halvdelen (56%) er uden for arbejdsstyrken.

Table 29.3 – A og B: Fritid: Antal aktiviteter ud af 13, som befolkningen har deltaget i, fordelt på baggrundsvariabler (2012, procent)

		Table 29.3A: Andele af befolkningen med forskelligt aktivitetsniveau				Table 29.3B: De enkelte gruppers karakteristika		
		0-2	3-7	8 +	I alt	0-2	3-7	8 +
Alle		21	65	14	100	100	100	100
Køn	Mand	21	65	14	100	45	46	48
	Kvinde	22	65	13	100	55	54	52
Alder	15-19 år	2	70	28	100	0	4	7
	20-29 år	6	73	21	100	3	10	14
	30-39 år	8	69	23	100	6	15	24
	40-49 år	11	71	18	100	8	18	22
	50-59 år	25	64	11	100	19	16	13
	60-69 år	28	64	8	100	29	22	13
	70 + år	42	53	5	100	35	15	7
Børn	Ingen børn	28	62	10	100	88	65	50
	Børn	8	71	21	100	12	35	50
Region	Nordjylland	19	66	15	100	9	10	11
	Midtjylland	22	66	12	100	25	24	21
	Syddanmark	23	64	13	100	24	22	22
	Sjælland	28	62	10	100	18	13	10
	Hovedstaden	17	67	16	100	24	31	36
Kommunetype	Yderkommune	28	62	10	100	12	9	6
	Landkommune	25	63	11	100	34	28	24
	Mellemkommune	25	63	12	100	19	16	14
	Bykommune	16	67	16	100	36	48	56
Højest fuldførte uddannelse	Uoplyst / Andet	17	67	16	100	4	5	6
	Grundskole	31	58	10	100	32	19	16
	Gymnasial	15	67	19	100	5	8	10
	Erhvervsfaglig	26	64	10	100	39	32	25
	Kort videregående	20	65	16	100	4	5	5
	Mellemlang videregående	13	69	18	100	12	20	25
	Lang videregående	9	72	19	100	4	10	13
Beskæftigelsesstatus	Uden for arbejdsstyrken	31	60	9	100	56	35	24
	Ledig	10	71	19	100	1	2	3
	Beskæftiget	15	68	17	100	44	63	74
Indkomst:	Under 200.000 kr.	29	55	15	100	16	10	13
	200.000-299.999 kr.	36	56	8	100	25	13	8
	300.000-399.999 kr.	24	66	10	100	17	15	11
	400.000-499.999 kr.	17	74	9	100	8	11	6
	500.000-599.999 kr.	23	63	14	100	10	9	9
	Over 600.000 kr.	13	69	18	100	24	42	52

Medier

13% af befolkningen er alene aktive på op til 2 af de 9 aktiviteter, som udgør hovedområdet Medier, og kan dermed karakteriseres som ikke-brugere, jf. tabel 29.4A. 15% af befolkningen er aktive på 6 eller flere aktiviteter og er dermed meget aktive mediebrugere.

I modsætning til både Kunst & Kulturområdet og Fritidsområdet er mænd noget mere aktive end kvinder på Medieområdet. Der er således en mindre andel mænd end kvinder blandt ikke-brugerne og en væsentligt større andel af mænd blandt de meget aktive.

Også i forhold til alder ses en anden tendens end på de øvrige områder. Midaldrende mellem 30 og 60 år er langt de mest aktive, mens der er en relativt stor andel af hhv. de yngste og de ældste (20%), der kan karakteriseres som ikke-brugere.

Børn i familien lader ikke til at have betydning for aktivitetsniveauet på Medieområdet, og der ses heller ikke regionale forskelle, som ellers har vist sig at være af betydning inden for de to andre hovedområder.

Der er dog fortsat et mønster i aktivitetsniveauet set i forhold til uddannelsesbaggrund. Personer, der udelukkende har afsluttet en grundskoleuddannelse, er også på Medieområdet mindre aktive set i forhold til personer med andre uddannelsesbaggrunde, mens personer med en lang videregående uddannelse er de mest aktive.

Også i forhold til beskæftigelse ses særlige mønstre, idet der er en væsentligt større andel personer uden for arbejdsstyrken blandt ikke-brugerne set i forhold til beskæftigede. Når det gælder ikke-brugerne ses den største andel blandt de lavest lønnede (under 200.000 kr.), men der er ikke så entydige forskelle, når det gælder de meget aktive brugere, som både tæller højt og lavere lønnede.

Tabel 29.4B supplerer tabel 29.4A, idet den fokuserer på de andele af befolkningen, der i større eller mindre grad er aktive på området. Der analyseres således på de enkelte grupper og disses karakteristika.

Fokuseres på ikke-brugerne kan det konstateres, at 57% er kvinder, 49% er over 60 år, og 72% har ikke hjemmeboende børn i familien. En tredjedel (32%) har en grunduddannelse som højest afsluttede uddannelse, mens 30% har en erhvervsuddannelse, som den højest afsluttede uddannelse. 15% har en mellemlang og 5% en lang videregående uddannelse. 43% har en personlig indkomst under 300.000 kr., 27% har en indkomst over 600.000 kr. Over halvdelen (56%) er ikke i beskæftigelse.

Table 29.4 – A og B: Medier: Antal aktiviteter ud af 9, som den voksne befolkning har deltaget i, fordelt på baggrundsvariable (2012, procent)

		Table 29.4A: Andele af befolkningen med forskelligt aktivitetsniveau				Table 29.4B: De enkelte gruppers karakteristika		
		0-2	3-5	6 +	I alt	0-2	3-5	6 +
	Alle	13	72	15	100	100	100	100
Køn	Mand	12	68	19	100	43	44	60
	Kvinde	14	75	11	100	57	56	40
Alder	15-19 år	20	68	12	100	5	3	3
	20-29 år	13	76	11	100	8	9	7
	30-39 år	11	71	19	100	12	14	18
	40-49 år	10	70	20	100	12	16	22
	50-59 år	11	70	19	100	13	16	21
	60-69 år	13	74	13	100	22	23	18
	70 + år	20	71	9	100	27	18	11
Børn	Ingen børn	14	72	14	100	72	68	63
	Børn	11	71	17	100	28	32	38
Region	Nordjylland	13	73	13	100	10	10	9
	Midtjylland	15	71	14	100	26	23	22
	Syddanmark	11	72	16	100	19	22	24
	Sjælland	15	71	13	100	16	14	12
	Hovedstaden	13	71	16	100	29	30	33
Kommunetype	Yderkommune	18	69	13	100	12	9	8
	Landkommune	13	74	13	100	28	29	25
	Mellekommune	13	72	15	100	16	16	16
	Bykommune	13	71	17	100	44	46	51
Højest fuldførte uddannelse	Uoplyst / Andet	18	67	15	100	7	5	5
	Grundskole	20	70	10	100	32	21	14
	Gymnasial	15	69	16	100	8	7	8
	Erhvervsfaglig	12	73	15	100	30	33	32
	Kort videregående	9	71	20	100	3	5	6
	Mellemlang videregående	10	73	17	100	15	20	21
	Lang videregående	7	71	22	100	5	9	14
Beskæftigelsesstatus	Uden for arbejdsstyrken	19	71	10	100	55	37	26
	Ledig	7	75	17	100	1	2	2
	Beskæftiget	10	72	18	100	44	61	71
Indkomst	Under 200.000 kr.	23	65	13	100	21	11	10
	200.000-299.999 kr.	20	71	9	100	22	14	9
	300.000-399.999 kr.	11	77	12	100	12	16	12
	400.000-499.999 kr.	16	67	17	100	11	9	11
	500.000-599.999 kr.	9	77	14	100	6	10	9
	Over 600.000 kr.	9	72	19	100	27	40	50

Brugere og ikke-brugere på tværs af hovedområderne

Sammenfattende viser analyserne en række interessante forskelle mellem hovedområderne.

Først og fremmest er der forskellige mønstre i kønnenes aktivitetsniveau på alle tre områder. Kvinder er langt de mest aktive på Kunst og Kulturområdet; på Fritidsområdet er mænd og kvinder stort set lige aktive, og på Medieområdet er mænd mest aktive. Alder har ligeledes forskellig betydning alt efter området. På Kunst & Kulturområdet er de yngre mere aktive end de ældre, mens hhv. de yngste og de ældste er de mindst aktive på Medieområdet.

Bopæl i hhv. bykommune og hovedstadsregionen har særligt en betydning på Kunst & Kulturområdet, mens billedet er mere varieret på Fritidsområdet. På Medieområdet har bopæl ingen betydning.

På alle områder slår uddannelse igennem som en betydende faktor. Personer, der alene har gennemført en grundskoleuddannelse, er således mindre aktive på alle områder. Tilsvarende er personer med en lang videregående uddannelse meget aktive set på tværs af områderne. Indkomst har også betydning på tværs – lav indkomst er lig mindre aktivitet, og høj indkomst betyder som hovedregel meget aktivitet på områderne.

En yderligere tendens er, at ikke-brugerne generelt er en meget homogen gruppe. Der er tale om ældre med kort eller faglig uddannelse, som har lav indkomst. De meget aktive brugere er heroverfor en mere heterogen gruppe, hvor der generelt er en større spredning på de forskellige kategorier.

Tabel 29.5 illustrerer en tendens til, at en brugers aktivitetsniveau inden for et område følger aktivitetsniveauet inden for andre områder. De brugere, som er aktive inden for et område, er det også inden for de andre områder, og omvendt er de brugere, som ikke er aktive inden for et område, det heller ikke inden for de andre områder.

Ser man på andelen af ikke-brugere, viser det sig, at mere end halvdelen (59%) af ikke-brugerne på Kunst & Kulturområdet også er ikke-brugere på Fritidsområdet. Her til kommer, at næsten en tredjedel (30%) af ikke-brugerne på Kunst & Kulturområdet også er ikke-brugere på Medieområdet. Det samme mønster viser sig i forhold til ikke-brugere på Fritidsområdet, hvor hhv. 51% og 26% også er ikke-brugere på Kunst & Kulturområdet og Medieområdet.

For både Kunst & Kulturområdet og Fritidsområdet gælder det altså, at en relativt stor andel af ikke-brugerne også er ikke-brugere på Medieområdet, men i begge tilfælde er andelen mindre end de tilsvarende andele, når Kunst & Kulturområdet og Fritidsområdet sammenlignes indbyrdes (henholdsvis 59% mod 30% og 51% mod 26%). Medieområdet appellerer altså bredere end de to andre områder i den forstand, at ikke-brug på Kunst & Kulturområdet eller Fritidsområdet ikke i samme grad er ensbetydende med ikke-brug på Medieområdet.

Tabel 29.5: Sammenhænge mellem aktivitetsniveau på de tre hovedområder (2012, procent)

		Fritid				Medier			
	Antal aktiviteter	0-2	3-7	8 +	Total	0-2	3-5	6 +	Total
Kunst kultur	0-3	59	41	0	100	30	64	5	100
	4-11	15	73	12	100	10	75	15	100
	12 +	1	61	38	100	5	68	27	100
		Kunst & kultur				Medier			
	Antal aktiviteter	0-3	4-11	12 +	Total	0-2	3-5	6 +	Total
Fritid	0-2	51	48	1	100	26	69	5	100
	3-7	12	75	14	100	11	74	15	100
	8 +	1	58	41	100	4	68	28	100
		Kunst & kultur				Fritid			
	Antal aktiviteter	0-3	4-11	12 +	Total	0-2	3-7	8 +	Total
Medier	0-2	42	52	6	100	42	54	4	100
	3-5	17	69	14	100	20	67	13	100
	6 +	6	67	27	100	7	67	26	100

29.2 Ikke-brugere over tid

Det er muligt at tilvejebringe et samlet overblik over andelen af befolkningen, som ikke har været aktive i forhold til udvalgte kulturtilbud på hovedområdet Kunst & Kultur tilbage til 1964.

I tabel 29.6 analyseres den del af befolkningen, som ikke har været til hverken opera, musical, ballet, skuespil, klassisk koncert eller på kunstmuseum/kunstudstilling inden for det seneste år – dvs. en delmængde af de aktiviteter, der indgår i opgørelsen af Kunst & Kulturområdet, jf. afsnit 29.1, og som kan siges at være nogle af de mere finkulturelle aktiviteter traditionelt set.

Helt overordnet kan man konstatere, at andelen af ikke-brugere i forhold til netop disse tilbud er historisk lav, og at den absolut mest markante udvikling er sket fra 2004 til 2012. Det betyder, at der på det overvejende finkulturelle felt i dag er langt flere ak-

tive kulturbrugere i befolkningen. Ændringerne i retning af større kulturaktivitet gælder både kvinder og mænd, men primært hhv. de yngste og de ældste borgere.

I 2012 kan 36% af befolkningen karakteriseres som ikke-brugere af disse tilbud, hvilket gjaldt 72% af befolkningen i 1964 og 68% i 1975. Frem til 2004 har andelen ligget stabilt på omkring 45% af befolkningen. Fra 2004 til 2012 sker således et stort fald i andelen af ikke brugere – fra 47% til 36%.

Hvis man ser nærmere på ikke-brugerne i forhold til køn, gælder det for både mænd og kvinder, at der er tale om det laveste niveau siden 1964. Andelen af mandlige ikke-brugere lå på niveau med andelen af kvindelige ikke-brugere i de to første undersøgelser, men fra 1987 til 2004 har andelen været stort set stabile – med en overvægt af mandlige ikke-brugere. Den største forskel mellem kønnene ses i 2012, hvor hhv. 43% af mændene og 30% af kvinderne er ikke-brugere. Dette følger tendensen i analysen af Kunst & Kulturområdet samlet set (afsnit 29.1), hvor 22% af mændene karakteriseres som ikke-brugere mod 16% af kvinderne.

Hvis man ser nærmere på den aldersmæssige fordeling af ikke-brugerne, er der for alle aldersgrupper tale om et fald i andelen af ikke-brugere i forhold til 1964-niveauet, men derudover ses væsentlige forskelle mellem aldersgrupperne.

Ændringen i brugermønsteret over tid er meget markant for de ældste aldersgrupper (over 60 år) – en større og større andel af de ældste borgere er således aktive, og særligt mellem 2004 og 2012 ses et stort fald i andelen af ikke-brugere. For aldersgruppen 20-29 år er niveauet stabilt – der er siden 1998 tale om en andel af ikke-brugere på omkring 47%.

I perioden fra 2004 til 2012 sker desuden et stort fald i andelen af ikke-brugere i aldersgruppen 15-19 år (fra 53% til 37%). Andelen af unge aktive kulturbrugere på det traditionelt set finkulturelle felt er dermed steget væsentligt de sidste 8 år.

Det er kun muligt at sammenligne tilbage i tid inden for følgende uddannelseskategorier: erhvervsfaglig/kort videregående uddannelse, mellemlang videregående uddannelse samt lang videregående uddannelse, og tidsserien går kun tilbage til 1975.

Hvis man ser nærmere på ikke-brugerne ud fra et uddannelsesmæssigt perspektiv, er der for alle tre uddannelsesniveauer tale om et samlet fald i antallet af ikke-brugere i perioden 1975 til 2012. Men der er indbyrdes variationer inden for de forskellige uddannelseskategorier.

I kategorien erhvervsfaglig/kort videregående uddannelse sker der et stort fald i andelen af ikke-brugere fra 1975 til 1987 (fra 63% til 45%), hvorefter niveauet er nogenlunde stabilt. Fra 1998 til 2004 sker der dog en mindre stigning (fra 49% til 53%), hvorefter andelen af ikke-brugere falder til det nuværende niveau (hhv. 43% (erhvervsfaglig uddannelse) og 41% (kort videregående uddannelse)).⁴¹

I kategorien lang videregående uddannelse sker der også et fald i andelen af ikke-brugere fra 1975 til 1987 (fra 29% til 12%), hvorefter niveauet er stabilt indtil 1998. Fra 1998 til 2004 sker end mindre stigning (fra 12% til 17%), og andelen i 2012 er på niveau med andelen i 2004.

Det samlede fald i andelen af ikke-brugere fra 1975 til 2012 er størst for den del af befolkningen, der har en erhvervsfaglig eller kort videregående uddannelse (20 hhv. 22

41 I 2004-undersøgelsen er uddannelseskategorien 'kort videregående uddannelse' delt op i hhv. 'erhvervsfaglig uddannelse' og 'kort videregående uddannelse'.

procentpoint) og mindst for den del af befolkningen, der har en mellemlang videregående uddannelse (9 procentpoint).

Tabel 29.6: Andele af befolkningen over 15 år, som ikke har været til hverken opera, musical, ballet, skuespil, klassisk koncert eller på kunstmuseum/udstilling inden for det seneste år, fordelt på baggrundsvariable^A (1964-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993	1987	1975	1964
Alle	36	47	47	45	47	68	72
Køn							
Mænd	43	52	53	50	50	68	72
Kvinder	30	41	41	40	44	68	73
Alder							
15-19 år ^B	37	53	33	36	50	64	61
20-29 år	47	47	48	50	50	64	68
30-39 år	46	49	50	46	46	62	75
40-49 år	41	50	41	38	40	65	70
50-59 år	38	40	45	37	48	69	75
60-69 år	27	42	54	46	53	75	74
Over 70 år	26	49	53	53	47	81	83
Uddannelse							
Under uddannelse	-	-	34	31	37	44	-
Ingen erhvervsuddannelse	-	53	68	65	65	83	-
Uoplyst/andet	45	-	-	-	-	-	-
Grundskole	43	-	-	-	-	-	-
Gymnasial	35	-	-	-	-	-	-
Erhvervsfaglig	43	53	49	46	45	63	-
Kort videregående	41						
Mellemlang videregående	26	29	26	18	15	35	-
Lang videregående	18	17	12	10	12	29	-

A Tilbuddene omfatter opera, musical, ballet, skuespil (i 2004 teater, i 2012 teater/skuespil), klassisk koncert, kunstmuseum-/udstilling, 'Inden for denne sæson' i 1964 og 1975, 'Inden for det seneste år' i 1987-2012. Logistisk regression viser, at variablene: Køn, Alder og Uddannelse er signifikante på et 5% niveau. Referencekategorierne er de sidst listede. Eksempelvis er 'Lang videregående uddannelse' referencekategori for Uddannelse.

B 1964-2004: 16-19 år

Tabel 29.7 belyser andelen af borgere, som ikke har været til hverken opera, musical, ballet, skuespil, klassisk koncert, på kunstmuseum-/udstilling, andre museer eller biblioteket inden for det seneste år.

Tidsserien har dermed et bredere fokus end tabel 29.6, idet bibliotekstilbud og andre museer er medtaget i analysen. Andre museer er ikke specificeret, men omfatter blandt andet kultur- og naturhistoriske museer.

Den største udvikling ses fra 1975 til 1987 med et fald i andelen af ikke-brugere fra 45 til 22%. Herefter har andelen været stabile – mellem 21 og 23% ikke-brugere. Fra 2004 og til 2012 ses et fald i andelen af ikke-brugere fra 21 til 17%. Som i ovenstående tilfælde er der dermed tale om et historisk lavt niveau.

Tabel 29.7: Andele af befolkningen over 15 år, som ikke har været til hverken opera, musical, ballet, skuespil, klassisk koncert, kunstmuseum/udstilling, andre museer eller på folkebiblioteket inden for det seneste år, fordelt på baggrundsvariable^A (1975-2012, procent)

	2012	2004	1998	1993	1987	1975
Alle	17	21	23	21	22	45
Køn						
Mænd	23	26	27	24	26	44
Kvinder	12	16	18	18	19	46
Alder						
15-19 år ^B	19	21	5	10	11	31
20-29 år	24	11	18	16	20	37
30-39 år	18	18	18	18	18	35
40-49 år	18	21	17	16	19	43
50-59 år	21	22	27	21	31	52
60-69 år	14	26	32	29	32	56
Over 70 år	12	31	43	33	28	62
Uddannelse						
Under uddannelse	-	-	10	5	7	15
Ingen erhvervsuddannelse	-	26	41	41	37	64
Uoplyst/andet	27	-	-	-	-	-
Grundskole	22	-	-	-	-	-
Gymnasial	14	-	-	-	-	-
Erhvervsfaglig	22	25	22	19	20	37
Kort videregående	19	-	-	-	-	-
Mellemlang videregående	9	8	10	4	3	15
Lang videregående	7	3	4	5	0	4

A Tilbuddene omfatter opera, musical, ballet, skuespil (i 2004 teater, i 2012 teater/skuespil), klassisk koncert, folkebiblioteket, andre museer og kunstmuseum-/udstilling, 'Inden for denne sæson' i 1975, 'Inden for det seneste år' i 1987-2012. Logistik regression viser, at variablene: Køn, Alder og Uddannelse er signifikante på et 5% niveau. Referencekategorierne er de sidst listede. Eksempelvis er 'Lang videregående uddannelse' referencekategori for Uddannelse.

B 1975-2004: 16-19 år.

29.3 Årsager til fravalg af Kunst & Kultur

Danskernes årsager til ikke at prioritere kulturaktiviteter er løbende præsenteret i kapitlerne i Del I. De danskere, der sjældent eller aldrig prioriterer den pågældende aktivitet, er her blevet bedt om at angive en eller flere årsager – hvor det giver mening at stille spørgsmålet.

Svarmulighederne i relation til aktiviteterne på Kunst & Kulturområdet er centreret om fire typer af motiver:

Årsager til fravalg af Kunst & Kultur:

- *Andre interesser og prioriteringer*
Det interesserer mig ikke. Jeg har ikke tid.
- *Tilgængelighed – geografisk og økonomisk*
Der er for langt. Det er for dyrt. Mulighederne i mit lokalområde appellerer ikke til mig. Jeg ved ikke, hvilke tilbud der er.
- *Kulturelle barrierer*
Jeg føler mig ikke velkommen. Det er henvendt til andre end mig.
- *Sociale barrierer*
Jeg har ikke nogen at følges med. Jeg er afhængig af børnepasning om aftenen.

Som det fremgår af tabel 29.8 angiver ikke-brugerne især tre årsager til ikke at benytte kulturtilbuddene. Langt flest angiver 'Det interesserer mig ikke'. Herefter kommer hhv. 'Det er for dyrt' og 'Jeg har ikke tid' som årsag til fravalget. En del angiver endvidere 'Der er for langt' eller 'Mulighederne i mit lokalområde appellerer ikke til mig'.

Endelig angiver meget få, at de fravælger Kunst & Kultur på baggrund af kulturelle barrierer som 'Jeg føler mig ikke velkommen' eller 'Det er henvendt til andre end mig'. En lidt større andel angiver 'Jeg har ikke nogen at følges med' og 'Jeg er afhængig af børnepasning om aftenen'.

Overordnet er ikke-brugernes primære årsager til fravalget af kulturtilbuddene altså i vid udstrækning begrundet i andre interesser og prioriteringer samt tilgængelighed, her især økonomisk tilgængelighed. Meget få oplever kulturelle eller sociale barrierer.

Tabel 29.8: Årsager blandt ikke-brugere til at fravælge Kunst & Kultur^A (2012, procent)

Motiver / Årsager til fravalg	Koncert	Teater/ scenekunst	Biograf	Museum/ udstilling	Bibliotek
Det interesserer mig ikke	46	64	38	52	60
Det er for dyrt	39	26	24	14	-
Jeg har ikke tid	16	15	15	19	18
Der er for langt	15	11	11	17	8
Mulighederne i mit lokalområde appellerer ikke til mig	15	8	5	9	3
Jeg har ikke nogen at følges med	14	9	12	7	-
Jeg ved ikke, hvilke arrangementer der er	8	5	-	7	3
Jeg er afhængig af børnepasning om aftenen	8	4	5	-	-
Det er henvendt til andre end mig	2	4	1	3	3
Jeg føler mig ikke velkommen	1	1	1	1	0
Andet	11	10	8	18	20

A Respondenter, der har svaret, at de sjældent eller aldrig benytter sig af aktiviteterne.

I den kvalitative dataindsamling er der gennemført fokusgruppeinterviews med unge og voksne ikke-brugere i hhv. hovedstad og provins. De deltagende er udvalgt på baggrund af en række screeningsspørgsmål, der indikerer, at de sjældent eller aldrig benytter kulturtilbuddene inden for hovedområdet Kunst & Kultur.

I interviewene er der diskuteret ud fra to hovedspørgsmål: 1) Hvorfor benytter du ikke de nævnte kunst- og kulturtilbud? og 2) Hvad laver du i din fritid?

Det første spørgsmål har ligesom i den kvantitative undersøgelse til formål at undersøge motiverne for fravalget. Udtalelserne bekræfter resultaterne i den kvantitative analyse, men nuancerer også forståelsen af særligt sammenhængen mellem interesser og hhv. økonomiske og kulturelle barrierer. Det andet spørgsmål har til hensigt at belyse ikke-brugerens prioriteringer i deres fritid. Her ses en klar tendens til, at ikke-brugerne i høj grad er aktive, men på områder, som ikke umiddelbart indfanges i kulturvaneundersøgelsen – det gælder særligt i forhold til rejser, aktiviteter med familien og forskellige former for mere eller mindre organiserede aktiviteter/klubber med venner og kollegaer.

Økonomiske begrænsninger kombineret med manglende interesse er de mest fremherskende årsager i interviewene med ikke-brugerne. Hvis der mangler økonomisk råderum, prioriteres kulturelle aktiviteter ikke. Som det eksempelvis fremgår af følgende citater:

”Jeg har ikke økonomi til det. Jeg bor alene og betaler børnepenge. Jeg prioriterer børnene, og at der er råd til at gå ud og spise og biograf under samvær med dem. Der er ikke økonomi til store oplevelser.” (Provins)

”Det er for dyrt, der er mange andre ting, jeg hellere vil bruge penge på.” (Hovedstad)

Særligt fravalget af koncerter og biograf skyldes rene økonomiske begrænsninger. Og meget få af de voksne ikke-brugere tilkendegiver, at fravalg af øvrige kulturaktiviteter udelukkende skyldes manglende interesse. I de tilfælde, hvor det gør sig gældende, gælder det primært kulturområderne museer og teater/scenekunst, og der ses en stærk sammenhæng til årsager, der i højere grad reflekterer det, man kan kalde kulturelle barrierer, jf. ovenfor. Som det afspejles i nedenstående citater:

”Jeg har været på kunstmuseet for mange år siden – med skolen. Men det er ikke noget for mig.” (Provins)

”Jeg gider ikke – det er spild af tid. Louisiana – hader det. Men Eksperimentarium er interessant – noget man kan bruge til noget. Sådan noget interaktivt noget. Jeg gider ikke se på gamle flinteøkser.” (Hovedstad)

”Det er alle de højtravende advokater, der mødes i deres fine jakkesæt.” (Hovedstad)

Omvendt er der en del af ikke-brugerne, der forklarer, at den manglende brug også skyldes manglende erfaringer og viden om tilbuddene – herunder at man ikke er opvokset med kultur, at man ikke kender andre, det interesserer, at man ikke kender til de aktuelle kulturtilbud/-oplevelser eller ikke oplever, at der reklameres for tilbuddene.

Manglende tilgængelighed i denne forstand bliver dermed også afgørende for interessen, og disse nuancer kan ikke aflæses i den kvantitative analyse. Som en række respondenter påpeger i relation til særligt museums- og teater/scenekunsttilbud:

”Jeg kan egentlig godt lide teater. Men jeg gør det meget sjældent – jeg ved faktisk ikke hvorfor.” (Provins)

”Jeg er ved at lave stamtræ til mit barnebarn. Det er faktisk rigtig spændende at komme rundt på museer. Det var en udlænding, der anbefalede det. Fx Vikingemuseet. Det var en øjenåbner.” (Hovedstad)

”Det [kulturaktiviteter] er bare ikke rigtig noget, man overvejer. Det kommer bare ikke op.” (Hovedstad)

”Der bliver ikke reklameret for det. Man skal selv være meget opsøgende, lede på internettet og sådan noget.” (Hovedstad)

De yngre ikke-brugere fremstiller i højere grad end de voksne fravalg af fx museer og teater/scenekunst ud fra kulturelle barrierer som ’Det er ikke for alle’ og ’Det er ikke noget for mig’ og beskriver deres manglende interesse med, at tilbuddene er ’tørre’, ’kedelige’, ’underlige’ og ’noget man gør med skolen – ikke med venner’. Oplevelsescentre og andre former for attraktioner opstilles som modsætningen til kunst- og kulturtilbudene og som tilbud, der i højere grad appellerer til unge:

”Jeg går ikke i teatret eller på museum – kunne ikke finde på at tage vennerne med ind til sådan nogle underlige ting. Måske hvis det var stand up. Det fanger ikke mig. Jeg vil hellere sidde hjemme og hygge med vennerne og snakke.” (Provins)

”Jeg kan på en måde godt lide museer. Jeg kan godt lide at høre ting om alt det tilbage i historien. Men det er næsten altid kedeligt på museer. Det er måden, det vises på, der er kedelig. Der er en, der rundviser og fortæller. Oplevelser er der ikke. Det er tørt, og man må ikke røre ved tingene.” (Hovedstad)

”Sommerlande og eksperimentarium er for alle! Eksperimentariet er sjovt. Der kan man være med i tingene uden bare at kigge. Jeg har været der mange gange, og jeg kan ikke få nok.” (Hovedstad)

For de voksne respondenter er børn og familieliv en helt særlig – social – barriere, som har stor betydning for kulturbruget uanset aktivitetstype. Undtagelsen er brug af biblioteker, hvor en del kommer med børn.

”Før jeg fik børn, gjorde jeg. Nu gør jeg det aldrig.” (Provins)

”Jeg laver meget med børnene. Man skifter vennekredsen lidt ud, når man har børn, så de ting, vi laver, er meget afhængige af andre, der har børn.” (Hovedstad)

Den geografiske tilgængelighed blev især adresseret i interviewene i provinsen. Den overvejende holdning er, at hovedstadens kultur er vigtig, en dynamo for kulturen i den bredere geografi, og at manglende tilgængelighed ikke opleves som et problem. Som en række citater illustrerer:

”Det er ok, at Det Kongelige Teater ligger i hovedstaden. Hvor skulle det ellers ligge. Vi skal have nogle fyrtårne derovre.” (Provins)

”I forhold til film så får vi jo den ene pris efter den anden. Det har stor betydning for Danmark.” (Provins)

”Hvis man vil noget andet end bare i biografen, så må man rejse efter det. Det må man bare leve med, når man har valgt at bo herovre.” (Provins)

Hvordan prioriterer ikke-brugerne i deres fritid

De interviewede ikke-brugere oplever på ingen måde sig selv som inaktive eller passive. Alle har mange interesser, gøremål og aktiviteter privat, i arbejdsregi og på det bredere fritidsområde. På det andet hovedspørgsmål 'Hvad laver du i din fritid', fremkom svar centreret om følgende tre forhold: 'Jeg har ingen fritid', 'Jeg bruger tiden med familie/venner' og 'Jeg rejser meget'. En række citater illustrerer spændvidden i aktiviteterne:

”Jeg har heste, som tager meget tid, og et lille barn. Jeg har planer om at blive selvstændig, og jeg bruger meget fritid på at dyrke kontakter til det.” (Provins)

”Jeg har skiftende arbejdstider. Den sparsomme fritid bruges til familie og venner, oftest på børnenes præmisser. Vi benytter os meget af de store familieforystelser som Legoland og Lalandia. Nogle gange biograf med manden, men oftest på børnenes præmisser. Synes en biograftur bliver dyr med barnepige oveni.” (Hovedstad)

”Jeg har ikke noget fritid. Først efter kl. 9 om aftenen. Men jeg strikker rigtig meget. Og jeg kan godt lide at læse, men jeg får det ikke gjort... der er ikke ro til det. Min mand arbejder meget. Når han endelig har fri, så skal han ud. Og så har jeg jo børnene.” (Hovedstad)

”Jeg prioriterer, hvad jeg vil bruge mine penge til. Jeg vil hellere rejse og opleve verden. Det gør jeg et par gange om året, til Nepal, Kenya og sådan nogle lande.” (Provins)

29.4 Ikke-brugere blandt nydanskerne

Gruppen af nydanskere er ligeledes blevet spurgt til motiver for fravalg af Kunst & Kultur. Besvarelsenerne fremgår af tabel 29.9.

De angivne motiver følger nogenlunde mønstret for ikke-brugerne i den samlede voksne befolkning, dog med enkelte afvigelser. Nydanske ikke-brugere angiver i langt højere grad end ikke-brugere i den samlede befolkning manglende tid som årsag til, at de ikke prioriterer Kunst & Kultur.

Ligeledes er andelen af nydanske ikke-brugere, der angiver manglende interesse som årsag, højere end andelen af ikke-brugere i den samlede befolkning.

Til gengæld oplever nydanske ikke-brugere i mindre grad end gruppen af ikke-brugere i den samlede befolkning, at der er for langt til tilbuddene, eller at mulighederne i lokalområdet ikke appellerer til dem.

Endelig er det meget få nydanske ikke-brugere, der angiver, at de ikke føler sig velkomne, eller at tilbuddene er henvendt til andre end dem. Dette er på linje med gruppen af ikke-brugere i den samlede befolkning.

Tabel 29.9: Årsager blandt nydanske ikke-brugere til at fravælge Kunst & Kultur^A (2012, procent)

Motiver / Årsager til fravalg	Koncert/musik- arrangement	Teater/ scene- kunst	Biograf	Museum/ udstilling	Bibliotek
Det interesserer mig ikke	64	69	48	51	51
Det er for dyrt	35	23	22	15	-
Jeg har ikke tid	36	25	38	44	40
Der er for langt	13	1	3	8	4
Mulighederne i mit lokal- område appellerer ikke til mig	9	1	1	5	2
Jeg har ikke nogen at følges med	12	2	7	3	-
Jeg ved ikke, hvilke arran- gementer der er	11	4	-	4	7
Jeg er afhængig af børnepas- ning om aftenen	9	4	7	-	-
Det er henvendt til andre end mig	5	3	1	2	2
Jeg føler mig ikke velkommen	3	1	2	2	1
Andet	10	15	8	21	24

^A Respondenter, der har svaret, at de sjældent eller aldrig benytter sig af aktiviteterne.

30. Børn – brugere og ikke-brugere

Kapitlet omfatter analyser af aktive og mindre aktive børn – brugere og ikke-brugere – på tværs af kulturområder.

Forældrenes kulturvaner har generelt stor betydning for deres børns kulturvaner, hvilket er påvist i en række undersøgelser. Fx har både danske og internationale PISA-undersøgelser samt analyser fra AKF og SFI undersøgt social arv, og herunder kulturel kapital som fænomen, ligesom tidligere kulturvaneundersøgelser har belyst sammenhænge mellem børns og deres forældres aktiviteter.

I kapitlet fokuseres derfor både på børnenes generelle aktivitetsniveau og på sammenhænge mellem børn og forældre i forhold til kulturaktivitet. Herunder analyseres, hvilke baggrundsvariabler (fx forældres uddannelse og indkomst) der har betydning for børns deltagelse i forskellige typer af kulturaktiviteter.

30.1 Brugere og ikke-brugere på de tre hovedområder

Analysen af brugere og ikke-brugere blandt børnene følger metodikken i undersøgelsen af brugere og ikke-brugere i den voksne befolkning. Der henvises således til afsnit 29.1 samt metodebilaget for en beskrivelse af metoden og en oversigt over de præcise indikatorer, der er medtaget i analysen.

På børneområdet indgår 19 typer af aktiviteter på hovedområdet Kunst & Kultur, 7 aktivitetstyper på hovedområdet Fritid og 8 aktivitetstyper på hovedområdet Medier. Antallet af aktiviteter adskiller sig fra voksenområdet, da børnene er stillet færre spørgsmål end de voksne. Analyserne af brugere og ikke-brugere for hhv. børn og voksne kan dermed ikke sammenlignes direkte.

Endvidere er analyserne af brugere og ikke-brugere blandt børnene begrænsede af, at relevante baggrundsvARIABLE relaterer sig til forældres uddannelse, beskæftigelse, indkomst mv. Af denne årsag prioriteres fokus på hhv. køn, alder og bopæl i analysen af brugere og ikke-brugere blandt børnene. Efterfølgende analyseres sammenhængen mellem børns kulturbrug og forældres kulturbrug/socioøkonomiske karakteristika særskilt (afsnit 30.2).

I den følgende oversigt præsenteres de tre hovedområder og de kulturaktiviteter, som alle følgende analyser er baseret på.

Kunst & Kultur	Fritid	Medier
<p>Musik</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lytter til musik 2. Koncert/musikarrangement 3. Musikfestival 4. Egen udøvelse <p>Teater og anden scenekunst</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Skolekomedie/amatørteater 6. Teater/skuespil, musical/teaterkoncert, børneteater/dukketeater, opera, ballet, moderne dans 7. Revy/cabaret/show/stand up 8. Egen udøvelse <p>Film</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Film eller TV-serier hjemme 10. Biograf 11. Egen udøvelse <p>Museer og Kulturarv</p> <ol style="list-style-type: none"> 12. Kunstmuseum/udstilling 13. Kultur-/naturhistorisk museum 14. Egen udøvelse <p>Biblioteker</p> <ol style="list-style-type: none"> 15. Bibliotek 16. Bibliotekers nettilbud <p>Bøger</p> <ol style="list-style-type: none"> 17. Romaner og bøger om særlige emner 18. Egen udøvelse <p>Internet</p> <ol style="list-style-type: none"> 19. Brug af internettet til kulturelle formål: Live-streaming, se/dele billeder, billedkunst, videoer, musik eller tekster. 	<p>Sport</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Traditionelle idrætsgrene 2. Motionsaktiviteter <p>Andre fritidsaktiviteter</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Cirkus 4. Forlystelsespark, sommerland og oplevelsescenter 5. Zoologisk have/dyrepark og akvarium <p>Computerspil/digitale spil</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Computerspil/digitale spil <p>Internet</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Brug af internet som underholdning: Surfing og tidsfordriv 	<p>TV og radio</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. TV 2. Radio <p>Aviser og blade</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Aviser 4. Mediernes netsider 5. Blade/tidsskrifter og magasiner/ugeblade 6. Egen udøvelse <p>Internet</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Viden-søgning og nyheder: Søger information og viden 8. Sociale medier og kommunikation: Sociale medier, debatforums/communities, YouTube

Kunst & Kultur

Tabel 30.1 viser andele af børn med forskellige aktivitetsniveauer på Kunst & Kulturområdet. Analyserne i Del II og afsnit 28.1 (Børns kulturvaner på tværs), viser, at børn generelt er meget aktive – i højere grad end de voksne. Dette slår naturligvis igennem i analysen, hvor det kan konstateres, at ingen børn er helt passive (= 0 aktiviteter) på Kunst & Kulturområdet. Kun 1% af børnene er aktive på 2 eller færre aktiviteter, og i analysen lægges snittet derfor ved de 19% af børnene, der er aktive på 0-5 aktiviteter, og dermed relativt set er de mindst aktive. I det følgende betegnes disse af hensyn til systematikken 'ikke-brugere' på trods af, at begrebet i denne kontekst kan virke misvisende. En femtedel af børnene er meget aktive på Kunst & Kulturområdet og har deltaget i mere end 11 af de opstillede aktiviteter.

Tabel 30.1: Børnenes aktivitetsniveau på Kunst & Kulturområdet (2012, procent)

Antal aktiviteter	Procent	Samlet procent
0	0	19
1	0	
2	1	
3	3	
4	6	
5	9	
6	12	60
7	13	
8	13	
9	12	
10	11	
11	8	
12	5	21
13	5	
14	2	
15	1	
16-19	0	
Total	100	100

Tabel 30.2 viser, at en større andel af drengene kan karakteriseres som ikke-brugere, mens der er en overvægt af piger blandt de meget aktive. 26% af de drenge er således ikke-brugere på Kunst & Kulturområdet mod 12% af pigerne. Tilsvarende er 28% af pigerne meget aktive brugere, hvilket gælder 13% af drengene.

Der er ikke væsentlige forskelle i de forskellige aldersgrupper. Andelen af hhv. ikke-brugere og meget aktive børn er således omtrent lige store i alle aldersgrupper.

Der er til gengæld væsentlige forskelle alt efter, hvor børnene bor. Der er en større andel af ikke-brugere blandt børn i Region Nordjylland og Region Syddanmark, mens der ikke er væsentlige forskelle mellem andelen, der bor i hhv. Region Midtjylland, Region Sjælland og Region Hovedstaden. Den største andel af meget aktive brugere bor i Region Hovedstaden.

Tendensen i forhold til kommune type er, at andelen af ikke-brugere stiger med land-distriktsgraden, så den største andel findes i yderkommunerne. 28% af de børn, der bor i en yderkommune, kan karakteriseres som ikke-brugere mod 15% af de børn, der bor i en bykommune. Omvendt er 25% af de børn, der bor i en bykommune, meget aktive mod 16% af de børn, der bor i en yderkommune.

Tabel 30.2: Kunst & Kultur: Antal forskellige aktiviteter, som børnene har deltaget i (2012, procent, fordelt på baggrundsvariable)

		Antal aktiviteter ud af 19			
		0-5	6-10	11 +	I alt
	Alle	19	60	21	100
Køn	Dreng	26	61	13	100
	Pige	12	60	28	100
Alder	7-9 år	19	62	19	100
	10-12 år	17	60	22	100
	13-14 år	20	58	22	100
Region	Nordjylland	27	57	16	100
	Midtjylland	17	64	20	100
	Syddanmark	24	57	19	100
	Sjælland	17	64	19	100
	Hovedstaden	15	60	26	100
Kommunetype	Yderkommune	28	56	16	100
	Landkommune	23	62	14	100
	Mellekommune	17	61	22	100
	Bykommune	15	60	25	100

Fritid

9% af børnene er aktive på 2 eller færre af de 7 aktivitetstyper, som udgør Fritidsområdet, og kan dermed karakteriseres som ikke-brugere. Ingen er helt passive på området (0 aktiviteter). 40% af børnene er aktive på 5 eller flere aktiviteter og er dermed meget aktive. Aktivitetsniveauet er generelt meget højt. Som det fremgår i Del II, er der især høj aktivitet inden for områderne sport og motion, besøg på attraktioner, computerspil/digitale spil og brug af internettet.

Tabel 30.3: Børnenes aktivitetsniveau på Fritidsområdet (2012, procent)

Antal aktiviteter	Procent	Samlet procent
0	0	9
1	1	
2	8	
3	19	51
4	32	
5	24	40
6	13	
7	2	
Total	100	100

I modsætning til Kunst & Kulturområdet er der flere drenge end piger, der er aktive på Fritidsområdet. 13% af pigerne kan karakteriseres som ikke-brugere, mens det gælder 6% af drengene, og 45% af drengene er meget aktive brugere mod 34% af pigerne.

Der er en større andel af de 10-12-årige blandt de meget aktive brugere, men der er ikke forskel mellem aldersgrupperne, hvad angår ikke-brugerne.

Mønstret vedrørende bopæl er anderledes end på Kunst & Kulturområdet. Kun 4% af børnene bosat i Region Nordjylland kan karakteriseres som ikke-brugere mod mellem 8% og 12% i de øvrige regioner. Tilsvarende er 50% af børnene i Nordjylland meget aktive brugere mod 39-40% i regionerne Midtjylland, Syddanmark og Sjælland. Den mindste andel af de meget aktive børn findes i Region Hovedstaden (36%).

Tabel 30.4: Fritid: Antal forskellige aktiviteter, som børnene har deltaget i (2012, procent, fordelt på baggrundsvariable)

		Antal aktiviteter ud af 7			
		0-2	3-4	5 +	I alt
	Alle	9	51	40	100
Køn	Dreng	6	49	45	100
	Pige	13	53	34	100
Alder	7-9 år	9	53	38	100
	10-12 år	9	46	45	100
	13-14 år	9	56	35	100
Region	Nordjylland	4	46	50	100
	Midtjylland	12	50	39	100
	Syddanmark	8	52	40	100
	Sjælland	10	51	39	100
	Hovedstaden	10	54	36	100
Kommunetype	Yderkommune	14	46	40	100
	Landkommune	9	52	39	100
	Mellemkommune	9	54	36	100
	Bykommune	8	50	41	100

Medier

13% af børnene er aktive på 0 eller 1 af de 8 aktiviteter, som udgør Medieområdet, og kan dermed karakteriseres som ikke-brugere. Herunder er 1% af børnene helt passive på medieområdet. 27% af børnene er aktive på 4 eller flere aktiviteter og er dermed meget aktive mediebrugere. Generelt sker det store spring i brugerandele ved 2 aktiviteter, jf. tabel 30.5 nedenfor.

Tabel 30.5: Børnenes aktivitetsniveau på Medieområdet

Antal aktiviteter	Procent	Samlet procent
0	1	13
1	12	
2	28	60
3	33	
4	19	27
5	6	
6	1	
7-8	0	
Total	100	100

Som det fremgår af tabel 30.6, er pigerne de mest aktive på Medieområdet, men forskellene er ikke så store som for de to andre hovedområder.

I forhold til alder ses et mønster, hvor de yngste (7-9 år) er de mindst aktive. 27% af de 7-9-årige kan karakteriseres som ikke-brugere, mens kun 4% af de 13-14-årige kan karakteriseres som ikke-brugere. Aktivitetsniveauet på medieområdet stiger dermed markant med alderen.

Den mindste andel ikke-brugere findes blandt børnene i Region Nordjylland, mens der er begrænsede forskelle mellem andelen af meget aktive brugere i de forskellige regioner. Heller ikke kommunetype lader til at have betydning for aktivitetsniveauet.

Tabel 30.6: Medier: Antal forskellige aktiviteter, børnene har deltaget i (2012, procent, fordelt på baggrundsvariable)

		Antal aktiviteter ud af 8			
		0-1	2-3	4 +	I alt
Alle		13	60	27	100
Køn	Dreng	11	65	24	100
	Pige	15	56	29	100
Alder	7-9 år	27	64	10	100
	10-12 år	8	65	27	100
	13-14 år	4	50	46	100
Region	Nordjylland	6	67	27	100
	Midtjylland	12	63	25	100
	Syddanmark	17	59	24	100
	Sjælland	12	56	32	100
	Hovedstaden	14	59	27	100
Kommunetype	Yderkommune	18	58	24	100
	Landkommune	13	61	26	100
	Mellemkommune	12	60	28	100
	Bykommune	12	61	27	100

30.2 Hvad har betydning for børns kulturaktivitet?

Forældrenes kulturvaner har generelt stor betydning for deres børns kulturvaner. En række danske og internationale undersøgelser (blandt andet PISA-undersøgelserne) har påvist klare sammenhænge mellem familiens kulturbrug/kulturelle kapital, børns egne kulturelle aktiviteter og ikke mindst børnenes videre muligheder i uddannelsessystemet.

I det følgende belyses hvilke faktorer, der har betydning for børns kulturvaner og -forbrug på de tre hovedområder Kunst & Kultur, Fritid og Medier. Følgende baggrundsvariable er inkluderet i analysen: Barnets køn, barnets alder, barnets bopæl i forhold til såvel region som kommunetype, forældres uddannelse, forældres beskæftigelsesstatus,

forældres indkomst, forældres civilstatus og endelig, hvorvidt forældrene har deltaget i samme aktivitet.

Det er muligt at belyse sammenhænge mellem børns og forældres aktiviteter, da der for alle deltagende børn er udtrukket én forælder, der er blevet inviteret til at deltage i voksenundersøgelsen. Barnet har ikke nødvendigvis deltaget i aktiviteterne sammen med forælderen, men har blot deltaget i den samme type aktivitet som forælderen inden for den relevante periode.

Kunst & Kultur

På stort set alle kulturaktiviteter på Kunst & Kulturområdet er der statistisk sammenhæng mellem forældres og børns deltagelse. Undtagelsen gælder læsning af bøger.

De mest klare mønstre ses på museumsområdet, hvor der er tydelig sammenhæng mellem forældres besøg på et museum og børnenes. I tabel 30.7 ses, at der er 45 procentpoints forskel mellem andelen af børn, der går på kunstmuseum, set i forhold til om forældrene har været på kunstmuseum. Det samme mønster ses i forhold til kultur- og naturhistoriske museer, hvor forskellen er 30 procentpoint, alt efter om forældrene har besøgt museerne.

De statistiske analyser viser endvidere, at der ikke er sammenhæng mellem hverken barnets køn eller barnets alder og deltagelsen. Til gengæld deltager børn, hvis forælders højeste fuldførte uddannelse er en erhvervsfaglig uddannelse, sjældnere end børn, hvis forælders højeste fuldførte uddannelse er en lang videregående uddannelse.

På biblioteksområdet gælder, at ni ud af ti børn, hvis forælder kommer på biblioteket, ligeledes kommer på biblioteket, mod seks ud af ti børn, hvis forælder ikke kommer på biblioteket. Ydermere kommer børn, hvis forælders højeste fuldførte uddannelse er grundskolen, sjældnere på biblioteket end børn, hvis forælders højeste fuldførte uddannelse er en lang videregående uddannelse. De statistiske analyser viser desuden, at sandsynligheden for, at børn bruger et bibliotek, falder med alderen. Samtidig bruger drenge også biblioteket mindre end piger. Mens brugen af det fysiske bibliotek falder med børnenes alder, viser brugen af bibliotekernes nettilbud sig omvendt at stige med børnenes alder. Og også her er der en sammenhæng mellem forældrenes og børnenes aktivitet.

Mønstret slår endvidere klart igennem, når det gælder film og TV-serier samt på musikområdet som helhed.

Jf. tabel 30.7 er det især tydeligt, at børn af forældre, der selv er udøvende, i langt højere grad også selv spiller, synger eller laver musik. Børn, hvis forældre har en grundskoleuddannelse som højeste fuldførte, går mindre til koncert end børn, som har forældre med en lang videregående uddannelse. Forældres uddannelse har ligeledes betydning for børns egen udøvelse i den forstand, at børn af erhvervsfagligt uddannede forældre er mindre udøvende end børn af forældre med en lang videregående uddannelse. De statistiske analyser viser desuden, at børns forbrug af musik stiger med alderen, og at piger i højere grad end drenge går til koncert, ligesom de spiller, synger eller selv laver musik oftere end drenge.

Tabel 30.7: Kunst & Kultur: Andele af børn, som har deltaget i kunst- og kulturaktiviteter og sammenhængen til deres forældres deltagelse i samme aktivitet^A (2012, procent)

	Forældres deltagelse	
	Ja	Nej
Lytter til musik (dagligt) ^B	72	47
Koncert	52	29
Musikfestival	38	8
Egen udøvelse: Spiller, synger eller laver musik ^C	76	41
Teater/scenekunst (teater/skuespil, musical/teaterkoncert, børneteater/dukketeater, opera, ballet eller moderne dans)	68	44
Revy/cabaret/show/stand up	16	6
Egen udøvelse: Scenekunst	21	14
Film eller TV-serier (dagligt/ugentligt)	69	43
Biograf	99	90
Egen udøvelse: Film eller video	14	9
Kunstmuseum/kunstudstilling	65	20
Kulturhistorisk/naturhistorisk museum ^D	73	43
Egen udøvelse: Billedkunst eller kunsthåndværk	43	39
Bibliotek	88	55
Bibliotekers nettilbud	21	9
Læser bøger ^E (dagligt/ugentligt)	74	66
Kultur på internettet ^F	59	51

A Hvor intet andet er angivet, er der tale om deltagelse inden for det seneste år.

B Børn: 'Hver dag eller næsten hver dag', 'Mere end 1 time hver dag' og 'Mere end 3 timer hver dag'. Forældre: 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt' og 'Mere end 3 timer dagligt'.

C Børn: 'Spille', 'Synge', 'Komponere/sample/producere/skrive tekster' eller 'Andet'. Forældre: Aktive inden for kulturområdet 'Musik' som fritidsinteresse eller som professionelt udøvende.

D Forældre: Inklusiv anvendelse af lokalhistoriske arkiver.

E Børn: 'Bøger/romaner' og 'Bøger om særlige emner'. Forældre: 'Skønlitteratur' og 'Faglitteratur'.

F Bruger internettet til 'Live-streaming (fx koncerter, sport)', 'Ser billeder/fotografier', 'Deler egne billeder, videoer, musik eller tekster' eller 'Ser billedkunst (fx tegning, maleri, skulptur)' i fritiden '1-3 dage om måneden' eller oftere.

Om børn går i biografen eller ser film eller TV-serier afhænger hverken af barnets køn, barnets alder eller forælders uddannelse. Igen er der imidlertid en sammenhæng med forældres deltagelse.

Hvad angår teater og andre former for scenekunst, viser den statistiske analyse, at drenge ser mindre teater/skuespil, musical/teaterkoncert, børneteater/dukketeater, opera, ballet og moderne dans end piger, mens der ikke er nogen forskel mellem kønnene, når det gælder revy/cabaret/show eller stand up. De ældre børn ser mindre teater end de yngre, mens de omvendt ser mere revy/cabaret/show eller stand up. Denne forskel kan sandsynligvis henføres til stand up, der i højere grad appellerer til ældre børn.

I forhold til læsning af bøger kan der ikke påvises nogen statistisk sammenhæng mellem forældres og børns aktivitet. Det er derfor ikke muligt at afgøre, hvorvidt forældres læsevaner påvirker børnenes. Dog læser børn af forældre med en erhvervsfaglig eller en kort videregående uddannelse mindre end børn af forældre med en lang videregående uddannelse. Læselysten blandt børnene viser sig desuden at falde med alderen, hvilket kan hænge sammen med, at de ældre børn i højere grad end de yngre anvender elektroniske medier. Piger læser både skønlitteratur og faglitteratur i større omfang end drenge.

Fritid

Sammenhængen mellem forældres og børns kulturvaner varierer en del inden for hovedområdet Fritid, som det også fremgår af tabel 30.8.

At børn dyrker traditionelle idrætsgrene regelmæssigt (en dag om ugen eller oftere), kan ikke tilskrives en selvstændig sammenhæng med deres forældres aktiviteter – børn er altså aktive, uanset om deres forældre også er det.⁴² Anderledes ser det imidlertid ud med motionsaktiviteter, hvor børnenes deltagelse stiger med alderen, og hvor den velkendte sammenhæng mellem forældrenes og børnenes deltagelse genfindes.⁴³ Som det fremgår er der 20 procentpoints forskel mellem andelen af børn, der dyrker motionsaktiviteter mindst én dag om ugen, målt i forhold til hvorvidt forældre selv dyrker motion tilsvarende.

Flere drenge end piger spiller computerspil/digitale spil dagligt. Desuden viser de statistiske analyser, at ældre børn spiller mere end de yngre, ligesom der også geografisk er en tendens til, at børn bosat i yderkommuner spiller mere end børn bosat i bykommuner. Om forældrene spiller computerspil/digitale spil, har ikke betydning for børnenes forbrug.

Andelen af børn, som har besøgt en eller flere af attraktionerne (cirkus, forlystelses- og temaparker, sommerlande, oplevelsescentre, zoologiske haver/dyreparker og akvarier) er markant højere i de tilfælde, hvor forældrene også har deltaget, og der er også rent statistisk tale om en klar sammenhæng. Det skal naturligvis ses i sammenhæng med, at aktiviteterne fortrinsvist henvender sig til børn, og det er derfor sandsynligt, at det er børnene, der trækker forældrene med og ikke omvendt.

42 Det vil her sige 'Fodbold', 'Håndbold', 'Badminton', 'Tennis', 'Golf', 'Svømning', 'Atletik', 'Cykling', 'Vandsport', 'Dans' og 'Kampsport'.

43 Det vil her sige 'Jogging, løb', 'Vandreture', 'Fitness', 'Yoga' og 'Parkour og skating'.

Mens cirkus og zoologiske haver/dyreparker besøges mest af de yngre børn, er der ingen sammenhæng mellem barnets alder og besøg i de øvrige attraktioner. Drengene og pigerne deltager også i lige høj grad.

Tabel 30.8: Fritid: Andele af børn, som har deltaget i fritidsaktiviteter og sammenhængen til deres forældres deltagelse i samme aktivitet^A (2012, procent)

	Forældres deltagelse	
	Ja	Nej
Traditionelle idræts- og sportsgrene (en dag om ugen eller oftere) ^B	81	74
Motionsaktiviteter (en dag om ugen eller oftere) ^C	77	57
Computerspil/digitale spil (dagligt/ugentligt) ^D	64	62
Surfer på internettet som underholdning ^E	69	57
Cirkus	75	21
Forlystelses- og temaparker, sommerlande eller oplevelsescentre	96	65
Zoologiske haver/dyreparker eller akvarier	81	43

A Hvor intet andet er angivet, er der tale om deltagelse inden for det seneste år.

B 'Fodbold', 'Håndbold', 'Badminton', 'Tennis', 'Golf', 'Svømning', 'Atletik', 'Cykling', 'Vandsport', 'Dans' og 'Kampsport'.

C 'Jogging, løb', 'Vandreture', 'Fitness', 'Yoga', 'Parkour og skating'.

D Børn: 'Hver dag eller næsten hver dag', 'Mere end 1 time hver dag' og 'Mere end 3 timer hver dag'. Forældre: '1-2 dage om ugen' eller oftere.

E '1-3 dage om måneden' eller oftere.

Medier

På medieområdet ses også forskelligrettede tendenser, hvad angår sammenhængen mellem forældres og børns aktiviteter (jf. også tabel 30.9).

Børns forbrug af TV afhænger ikke af hverken køn, alder eller geografi. Men forældres forbrug er afgørende for børnenes. Der er også en sammenhæng til forældres uddannelsesniveau, idet børn, hvis forælders højeste gennemførte uddannelse er en erhvervsfaglig uddannelse, ser mere TV end børn, hvis forælders højeste gennemførte uddannelse er en lang videregående uddannelse.

De børn, hvis forælder hører radio, hører ligeledes radio i meget større omfang, end børn, hvis forælder ikke hører radio. De statistiske analyser viser desuden, at piger hører mere radio end drenge.

Børns avislæsning – både hvad angår betalte aviser og elektroniske nyheder læst på forskellige nyhedssider på internettet – stiger med alderen. Igen kan der påvises en sammenhæng mellem forældres og børns aktivitetsniveau.

Tabel 30.9: Medier: Andele af børn, som har benyttet følgende medier og sammenhængen til deres forældres forbrug^A (2012, procent)

	Forældres deltagelse	
	Ja	Nej
Ser TV	95	81
Hører radio	38	12
Læser avis (ugentligt eller oftere) ^B	11	4
Benytter mediers netsider	3	1
Læser blade	16	12
Vidensøgning og nyheder på internettet ('1-3 dage om måneden' eller oftere)	46	38

A Hvor intet andet er angivet, er der tale om daglig deltagelse. Børn: 'Hver dag eller næsten hver dag', 'Mere end 1 time hver dag' og 'Mere end 3 timer hver dag'. Forældre: 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1 time dagligt' og 'Mere end 3 timer dagligt'.

B Forældre: Aviser uanset type. Børn: 'Aviser man køber'. Børn: '1-2 dage om ugen', '3-4 dage om ugen', 'Hver dag eller næsten hver dag', 'Mere end 1/2 time hver dag' og 'Mere end 1 time hver dag'. Forældre: '1-2 dage om ugen', '3-4 dage om ugen', 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1/2 time dagligt' og 'Mere end 1 time dagligt'.

31. Generationernes kulturvaner

I dette kapitel detaljeres analyserne af udviklingen over tid i perioden 1964-2012 for udvalgte kulturaktiviteter. Her ses på udviklingen i forhold til forskellige vilkår for det enkelte menneske, den enkelte borger, i forskellige livssituationer. Det sker i form af kohorteanalyser, hvor der analyseres på baggrund af nedbrud inden for forskellige generationer.

Formålet med analyserne er at undersøge udviklingen i bestemte generationer over en længerevarende periode, så det bliver muligt at adskille alders-, periode- og generationseffekter fra hinanden. På denne baggrund bliver det muligt at forudsige udviklingen inden for det enkelte kulturområde.

Analysen belyser de seks kulturaktiviteter: klassiske koncerter, biografbesøg, besøg på kunstmuseer-/udstillinger, biblioteksbesøg, sports- og motionsvaner samt avislæsning.

31.1 Metode

Kulturvaneundersøgelsen er foretaget syv gange i perioden 1964-2012. Alle undersøgelser udgør et repræsentativt udsnit af den danske befolkning, og datastrukturen muliggør derfor flere og mere interessante analyser end en almindelig tværsnitsundersøgelse. Godt nok er det ikke muligt at følge den samme respondent over tid på samme måde som i en traditionel kohorteundersøgelse, men muligheden for at følge den enkelte generation over tid eksisterer i og med, at hver generation er repræsenteret fra en undersøgelse til den næste.

Analysen tager udgangspunkt i følgende hypoteser:

- *Generationshypotesen* – dvs. fastholdelse af den enkeltes kulturvaner over tid
- *Periodehypotesen* – den enkeltes kulturvaner ændres over tid som følge af generelle tendenser i samfundet
- *Aldershypotesen* – den enkeltes adfærd ændres som følge af, at man bliver ældre.

Skyldes eksempelvis et fald i andelen af befolkningen, som er aktive inden for et kulturområde, at ældre generationer gradvist er blevet skiftet ud med yngre, som ikke i samme grad er aktive? Kan kulturforbrug forklares som følge af en tendens i tiden? Eller ændrer folks kulturvaner sig, blot fordi de bliver ældre?

Alders-, periode- og generationseffekter er udtryk for tre forskellige forklaringstyper. De er ikke nødvendigvis konkurrerende, og effekterne kan både forstærke og svække hinanden. Dette belyses nærmere i det følgende.

Generationshypotesen

Her er hypotesen, at deltagelse i forskellige kulturaktiviteter afhænger af pågældende generations særlige kendetegn. I den sene barndom og ungdomsårene præges den enkelte i en sådan grad af ydre vilkår og personlige oplevelser, at det direkte og/eller indirekte har betydning for den pågældendes værdier resten af livet. En almindelig forestilling på baggrund af denne hypotese er endvidere, at en generation, som fx vokser op under trange kår i en periode kendetegnet ved krig eller økonomisk afmatning, vil være mere mådeholdende under senere og bedre tider end en generation, som vokser op under gunstigere kår.

Krig eller økonomisk afmatning er altså et eksempel på begivenheder, der i henhold til generationshypotesen vil sætte varige spor i den yngste generation.

Periodehypotesen

Her er hypotesen, at den enkeltes deltagelse i forskellige kulturaktiviteter afhænger af aktuelle samfundsmæssige begivenheder, og at deltagelsen således ikke vil være stabil over tid. Der kan være tale om mere eller mindre periodiske udsving i form af eksempelvis ændrede økonomiske konjunkturer eller mere blivende forandringer som eksempelvis den markante udvikling inden for ny teknologi.

Periodeeffekter kan være svære at isolere fra en eventuel alderseffekt, da de kan slå

mere eller mindre igennem inden for de forskellige generationer. I de aktuelle analyser antages periodeeffekter at slå igennem for størstedelen af befolkningen – og dermed størstedelen af generationerne.

Aldershypotesen

Her er hypotesen, at den enkeltes deltagelse i forskellige kulturaktiviteter afhænger af vedkommendes alder. Således vil andelen af befolkningen på eksempelvis 20-30 år være anderledes aktive inden for et kulturområde end andelen af befolkningen på eksempelvis 60-70 år, men i takt med at de 20-30-årige bliver ældre, vil deres aktivitetsniveau begynde at nærme sig de 60-70-åriges.

Livet igennem befinder man sig i forskellige livsfaser, som har betydning for det kulturelle aktivitetsniveau, hvorfor sammenhængen heller ikke nødvendigvis er lineær set over tid. Derfor taler man også her om alderseffekten som en livscyklusforklaring, idet der dog ikke nødvendigvis er nogen direkte sammenhæng mellem alder og livsfase.

Datastruktur

For at afdække omfanget af de forskellige effekter er det nødvendigt at opdele respondenterne i faste intervaller, fødselskohorter, som kan følges over tid. Herved bliver det muligt at udnytte undersøgelseernes sammenhæng og følge den samme generation over tid, men også at sammenligne de forskellige generationer på det samme tidspunkt i livet.

På linje med 2004-undersøgelsen inddrages kohorterne med et interval på ti år, da dette er udtryk for den bedst mulige afvejning af to overordnede hensyn. For det første et hensyn til, at man opnår et tilstrækkeligt antal observationer i hver kohorte til at sikre den statistiske sikkerhed. Følges dette hensyn, bør man altså inkludere forholdsvis mange fødselsårsgange i hver kohorte – desto flere fødselsårsgange, som inkluderes i kohorten, desto flere observationer. For det andet et hensyn til, at de enkelte kohorter bør være så homogene som muligt. Antagelsen er, at desto mere jævnaldrende respondenterne er, desto mere lig hinanden vil deres kulturvaner alt andet lige også være. Følges dette hensyn, bør man altså hellere danne flere og mindre kohorter, hvor hver kohorte inkluderer færre fødselsårsgange. Der er derfor – på linje med tidligere undersøgelser – valgt 10-årsintervaller.

Tabel 31.1 giver et overblik over udviklingen i alder inden for de enkelte kohorter for hvert år, hvor kulturvaneundersøgelsen er gennemført. Kohorterne er defineret ud fra fødselsåret, og tabellen skal læses sådan, at kohorten 1930-1939 i 1964-undersøgelsen var mellem 25-34 år, mens den i 1975-undersøgelsen var mellem 36-45 år osv.

Tabel 31.1: Udviklingen i alder inden for de enkelte kohorter

Kohorte	År for undersøgelsesnes gennemførelse						
	1964	1975	1987	1993	1998	2004	2012
1880-1889	75-84	86-95	-	-	-	-	-
1890-1899	65-74	76-85	-	-	-	-	-
1900-1909	55-64	66-75	-	-	-	-	-
1910-1919	45-54	56-65	68-77	74-83	79-88	-	-
1920-1929	35-44	46-55	58-67	64-73	69-78	75-84	-
1930-1939	25-34	36-45	48-57	54-63	59-68	65-74	73-82
1940-1949	15-24	26-35	38-47	44-53	49-58	55-64	63-72
1950-1959	-	16-25	28-37	34-43	39-48	45-54	53-62
1960-1969	-	-	18-27	24-33	29-38	35-44	43-52
1970-1979	-	-	7-17 ^A	14-23	19-28	25-34	33-42
1980-1989	-	-	-	-	9-18 ^A	15-24	23-32
1990-1999	-	-	-	-	-	-	15-22

A Der eksisterer ikke data for disse kohorter, og de fremgår altså ikke af kapitlets efterfølgende analyser.

Figurkonstruktion

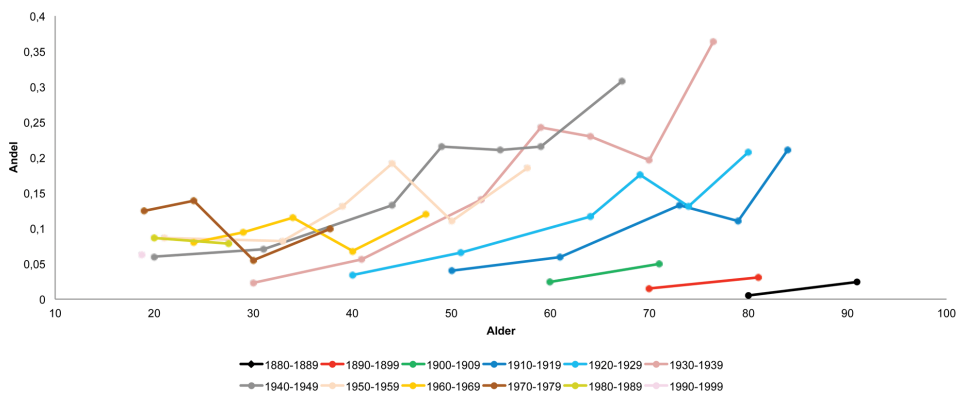
For at videreføre analyserne fra de tidligere undersøgelser er der i 2012-undersøgelsen først udregnet en gennemsnitsalder for hver kohorte. Gennemsnitsalderen er herefter plottet ind som den ene værdi af et koordinat, x-aksen (abscissen). Andelen inden for kohorten, som har været aktiv i forhold til den givne kulturaktivitet, udgør koordinatets anden værdi, y-aksen (ordinaten). Eksempelvis udregnes først en gennemsnitsalder for respondenterne mellem 43-52 år, det vil sige kohorten 1960-1969, og dette plottes ind i koordinatet sammen med størrelsen af den andel inden for kohorten, som har været aktiv i forhold til den relevante kulturaktivitet.

I de efterfølgende grafer er kohorterne indtegnet. Hver generation har sin egen farve.

31.2 Klassisk koncert

Udviklingen i andele af de forskellige generationer, der går til klassisk koncert inden for det seneste år, er præsenteret i figur 31.1.

Figur 31.1: Udviklingen i andelene af forskellige generationer, der har været til klassisk koncert inden for det seneste år^A

A De årstal, som er markeret med fed i tabellen, indikerer, at den sidste observation er fra 2012, se også tabel 31.1.

Alderseffekt

Inden for generationerne stiger andelen, der går til klassisk koncert, med alderen.

Periodeeffekt

Inden for alle generationer kan der i 2012 – med undtagelse af generationen 1980-1989 – konstateres en stigning i andelene, som har været til klassisk koncert. Dette er ikke mindst interessant, da man i 2004-undersøgelsen konstaterede et lignende fænomen, men med modsat fortegn. En mulighed er, at der er tale om to på hinanden følgende, men modsatrettede periodeeffekter. En anden, og måske mere plausibel forklaring er, at den periodeeffekt, som kunne konstateres i 2004-undersøgelsen, modvirkede den ellers gældende alderseffekt. I 2012 er den tidligere periodeeffekt ophørt, hvorfor alderseffekten igen træder tydeligt frem i analysen.

Generationseffekt

Udgangspunktet for hver generation er markeret som den første prik i hver farveserie i figuren. De yngre generationers deltagelse i klassiske koncerter (jf. første prik i hver farveserie i grafen) har generelt været højere end for de ældre generationer. Generelt følger de yngre generationer imidlertid hinanden som generationerne bliver ældre, og

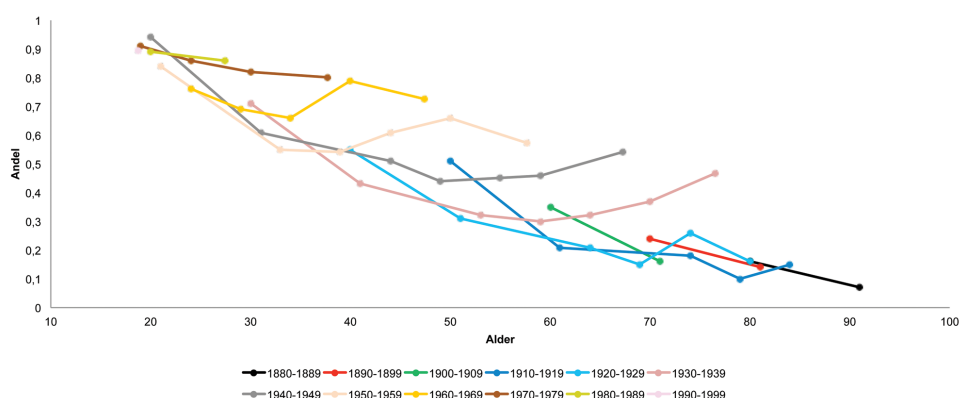
siden 1998-undersøgelsen har de krydset hinanden, men samtidig fulgt den samme tendens.

Overordnet må de ovenfor nævnte periodeeffekter og i særdeleshed alderseffekten altså være vigtigst i forhold til det at gå til klassisk koncert. Forventningen er på den baggrund, at publikummet til klassisk koncert vil være stigende de kommende år.

31.3 Biograf

Udviklingen i andelen af de forskellige generationer, som har været i biografen inden for det seneste år, er præsenteret i figur 31.2.

Figur 31.2: Udviklingen i andelen af forskellige generationer, der har været i biografen inden for det sidste år^A

^A De årstal, som er markeret med fed i tabellen, indikerer, at den sidste observation er fra 2012, se også tabel 31.1.

Alderseffekt

Inden for generationerne falder andelen, som har været i biografen inden for det seneste år, med alderen. Sammenhængen er dog ikke entydig. At gå i biografen er fortrinsvis en aktivitet, man deltager i som ung, hvorefter deltagelsen falder lidt for så igen at stige senere i livet. Måske er det derfor mere præcist her at tale om en livscykluseffekt. Nedenstående effekter kan imidlertid også være med til at forstyrre billedet.

Periodeeffekt

I 2004-undersøgelsen var der tegn på, at periodeeffekter var på vej til i nogen grad at ophæve alderseffekten, idet der i både 1998 og i 2004 med få undtagelser kunne kon-

stateres en stigning i andelen, som havde været i biografen, inden for alle generationer. I 2012 fortsætter stigningen i andelen for generationerne 1930-1939 og 1940-1949, mens der for samtlige andre generationer kan konstateres et fald i andelen, som har været i biografen. En periodeeffekt må slå igennem for samtlige generationer, for at den med sikkerhed kan konstateres, og det er altså ikke tilfældet her.

Generationseffekt

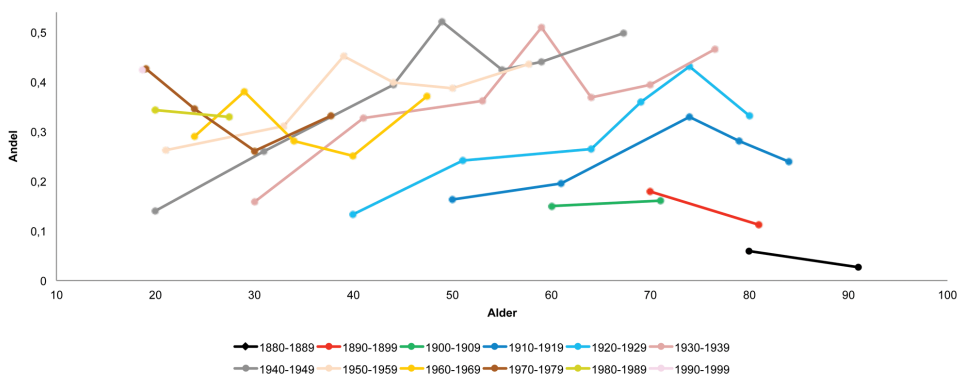
Generationseffekten lader til at kunne forklare en del af forskellene mellem generationerne. Ser man på tværs af generationerne ved den samme alder, er der en tendens til, at en højere andel inden for de yngre generationer end inden for de ældre generationer har været i biografen. Udgangspunktet for alle generationerne fra 40-49 og frem er relativt højt, men med alderen uddifferentieres generationernes biografforbrug på en sådan måde, at andelen for alle generationer falder med alderen, men at faldet er mindre desto yngre generationen er.

Overordnet lader det altså til, at biografområdet i fremtiden vil opleve en vækst i takt med, at ældre generationer erstattes af yngre.

31.4 Kunstmuseum/-udstilling

Udviklingen i andelen af de forskellige generationer, som har været på kunstmuseum/-udstilling inden for det seneste år, er præsenteret i figur 31.3.

Figur 31.3: Udviklingen i andelen af forskellige generationer, der har været på kunstmuseum/-udstilling inden for det seneste år^A

^A De årstal, som er markeret med fed i tabellen, indikerer, at den sidste observation er fra 2012, se også tabel 31.1.

Alderseffekt

Inden for generationerne stiger andelen, der har været på kunstmuseum/-udstilling, med alderen.

Periodeeffekt

I 2004-undersøgelsen kunne man identificere en negativ periodeeffekt. Indtil 1998- og 2004-undersøgelserne var der en generel stigning i andelen, som havde været på et kunstmuseum/udstilling, men efter 2004-undersøgelsen viser der sig en negativ periodeeffekt. Denne periodeeffekt er imidlertid ophørt med 2012-undersøgelsen. Med undtagelse af generationen 1980-1989 stiger andelen, som har været på kunstmuseum/-udstilling, i forhold til andelen i 2004. Det lader altså, til at periodeeffekt er ophørt, og at alderseffekten igen er dominerende.

Generationseffekt

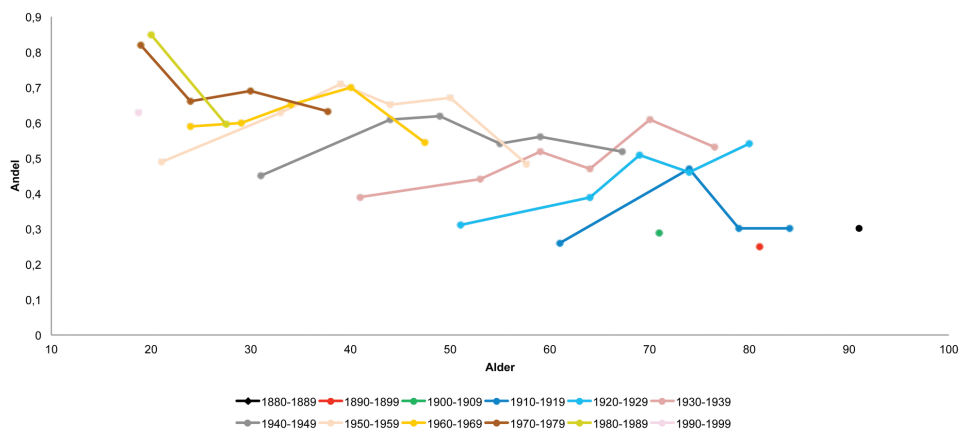
Fra hver generation til den næste er der en stigende andel, som har været på kunstmuseum/-udstilling, hvilket tyder på, at en generationseffekt gør sig gældende generelt. For de yngste generationer synes der imidlertid at være en tendens til, at generationseffekten udlignes med alderen. Selvom generationerne 1970-1979, 1960-1969 og 1950-1959 alle lå højere i udgangspunktet end generationen 1940-1949, har de alle med alderen tilnærmet sig niveauet for netop generationen 1940-1949.

Samlet set er tendensen således, at besøgstillene for kunstmuseer/-udstillinger vil stige. Alderseffekten forstærkes af, at seniorerne i dag (og fremadrettet) vil være mere mobile og aktive, kombineret med at den negative periodeeffekt er ophørt. Endelig ses en positiv generationseffekt, hvor de yngre generationer som udgangspunkt går mere på kunstmuseum/-udstilling.

31.5 Bibliotek

Udviklingen i andelen af de forskellige generationer, som har besøgt biblioteket – det fysiske bibliotek – inden for det seneste år, er præsenteret i figur 31.4. Der findes ikke data for biblioteksbrug fra 1964-undersøgelsen.

Figur 31.4: Udviklingen i andelen af forskellige generationer, der har været på biblioteket inden for det seneste år^A

A De årstal, som er markeret med fed i tabellen, indikerer, at den sidste observation er fra 2012, se også tabel 31.1.

Alderseffekt

Frem til 2012-undersøgelsen tegner der sig en overordnet tendens til, at andelen inden for de enkelte generationer, som går på biblioteket, stiger med alderen. Denne effekt stagnerer i 2012.

Periodeeffekt

I 2012-undersøgelsen er der for samtlige generationer et fald i andelen, der har været på biblioteket inden for det seneste år, og meget tyder på, at der er tale om en periodeeffekt.

Periodeeffekten er faktisk så markant, at det for generationerne 1950-1959, 1960-1969, 1970-1979 og 1980-1989 gælder, at andelen aldrig har været lavere.

Periodeeffekten er sandsynligvis også årsag til, at den yngste generation begynder sin udvikling væsentligt lavere end de to foregående generationer.

Generationseffekt

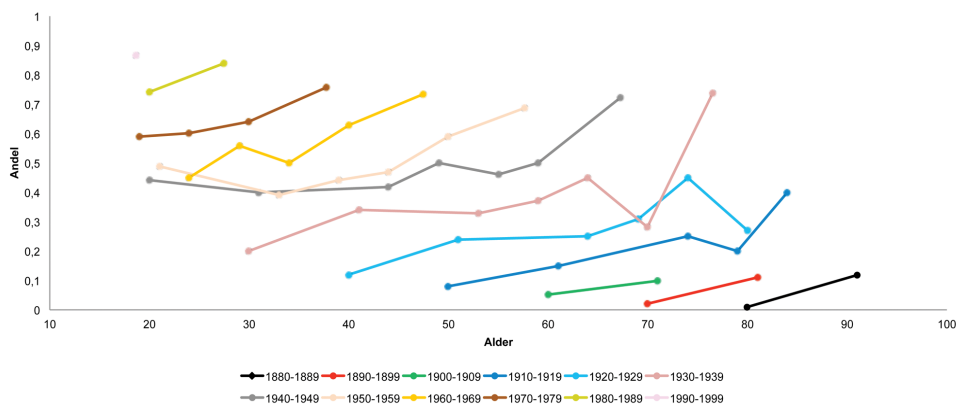
Indtil generationen 1950-1959 er det tydeligt, at en generationseffekt gør sig gældende. Fra hver generation til den næste er der en stigende andel, som har været på biblioteket inden for det seneste år, for forskellene mellem generationerne fortsætter til dels, som de bliver ældre. Selvom generationerne efter 1950-1959 med undtagelse af den yngste generation alle begynder deres udvikling højere end den foregående generation, begynder forskellene mellem generationerne at blive udlignet med alderen.

Analyserne tyder samlet set på stagnation eller nedgang i andelen af brugere, ikke mindst jf. periodeeffekten.

31.6 Sport og motion

I figur 31.5 er udviklingen i andelen af de forskellige generationer, som har dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år, afbilledet.

Figur 31.5: Udviklingen i andelen af forskellige generationer, der har dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år^A

A Fed forklaringstekst indikere at den sidste observation er fra 2012, se også tabel 31.1.

Alderseffekt

Statistiske analyser viser, at andelen, som dyrker sport/motion regelmæssigt, falder med alderen (se kapitel 7). Udviklingen inden for de enkelte generationer viser imidlertid, at andelen, som dyrker sport/motion regelmæssigt, stiger med alderen. For den enkelte generation synes der altså at være en alderseffekt at spore.

Periodeeffekt

Det er svært at adskille den ovenfor nævnte alderseffekt fra eventuelle periodeeffekter. Med få undtagelser er der for hvert år, hvor undersøgelsen er blevet gennemført, tale om en stigning i andelen inden for de enkelte generationer, som dyrker sport/motion regelmæssigt. Et stadigt større samfundsmæssigt fokus på sundhed i almindelighed og sport/motion i særdeleshed, kan altså vise sig som gentagende periodeeffekter, der videre konsolideres som en generationseffekt.

Generationseffekt

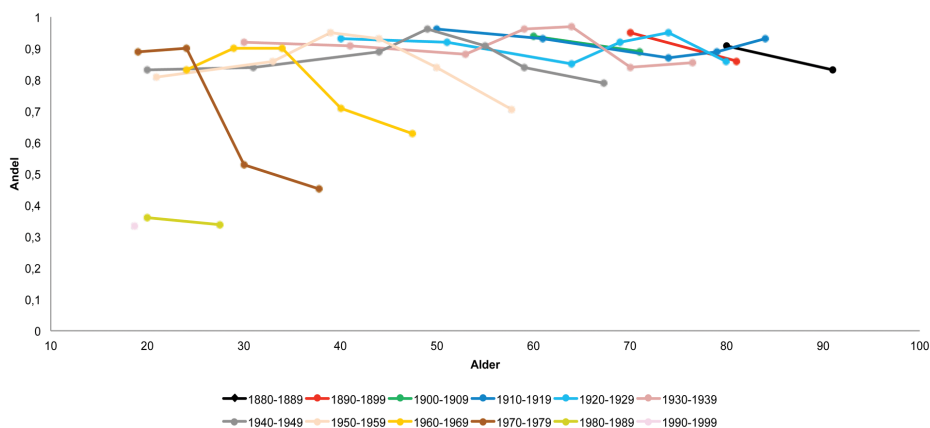
Med få undtagelser er der fra hver generation til den næste tale om en stigning i andelen, som dyrker sport/motion regelmæssigt, hvorfor en generationseffekt tydeligt gør sig gældende.

Samlet set tyder analysen på, at danskerne fremadrettet vil blive stadig mere aktive, idet de ældre generationer erstattes af yngre generationer, hvor en stadig større andel dyrker sport/motion regelmæssigt.

31.7 Avislæsning

Udviklingen i andelen af de forskellige generationer, der ugentligt læser avis, er præsenteret i figur 31.6.

Figur 31.6: Udviklingen i andelen af forskellige generationer, der ugentligt læser avis^A

^A De årstal, som er markeret med fed i tabellen, indikerer, at den sidste observation er fra 2012, se også tabel 31.1. Ugentligt udgøres i 2012 af kategorierne '1-2 dage om ugen', '3-4 dage om ugen', 'Dagligt eller næsten dagligt', 'Mere end 1/2 time dagligt' og 'Mere end 1 time dagligt'. Aviser udgøres i 2012 af såvel 'Dagblade (fx Berlingske, Politiken, Ekstra Bladet, Jyllands-Posten)' og 'Lokale/regionale hverdagsaviser (fx Fyns Stiftstidende)'.

Alderseffekt

Som tidligere beskrevet viser de statistiske analyser, at andelen, der læser avis, stiger med alderen. Med undtagelse af generationen 1930-1939 viser udviklingen inden for generationerne imidlertid, at andelen, der læser avis, falder med alderen. De ældre generationer læser stadig mere avis end de yngre, men dette er nok snarere et udtryk for, at ældre i mindre grad bliver påvirket af en ellers tydelig periodeeffekt.

Periodeeffekt

I 2004-undersøgelsen konstateres et fald i andelen, der læser avis, inden for samtlige generationer. Det samme er tilfældet i 2012-undersøgelsen med undtagelse af den ældste generation, hvor andelen er på niveau med resultatet fra 2004. Den periodeeffekt, man

konstaterede i 2004, gør sig altså stadig gældende i 2012. Den fortsatte periodeeffekt har i særlig grad påvirket de yngste generationers avisvaner.

Generationseffekt

Frem til 2004-undersøgelsen trådte ingen tydelige generationseffekter frem. Generationen 1980-1989 var imidlertid så påvirket af ovenfor nævnte periodeeffekt, at andelen, som læste avis, var markant lavere end andelen for de ældre generationer.

På samme måde er udgangspunktet for den yngste generation i 2012-undersøgelsen også lavere end for samtlige andre generationer, om end det er på niveau med netop generationen 1980-1989. Forskellene mellem generationerne tyder på, at de ældre generationer ikke i lige så høj grad som de yngre påvirkes af ovenfor nævnte periodeeffekter. De ældres præferencer for avislæsning er tilsyneladende mere konsoliderede end de yngres.

Samlet set er det sandsynligt, at faldet i andelen af avislæsere vil fortsætte for de yngste generationer.

32. Kulturøkonomi

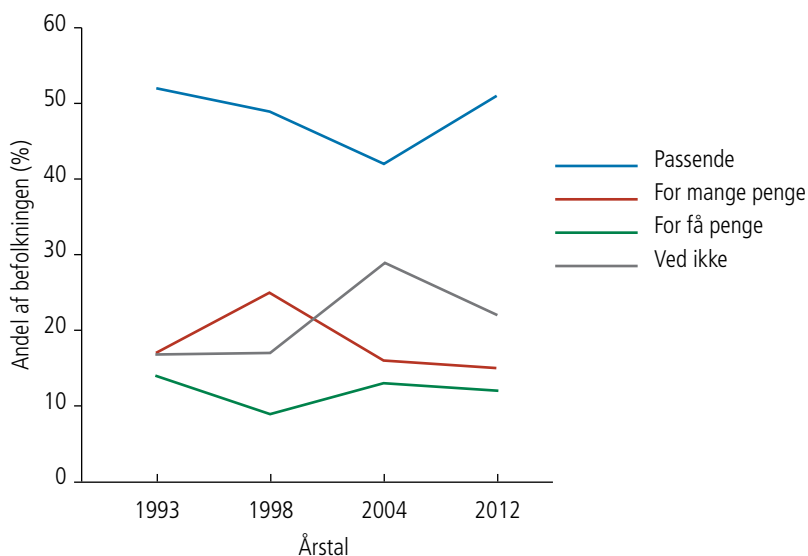
Kapitlet omfatter analyser af befolkningens syn på det offentlige kulturudgifter samt borgernes egne udgifter til en række kulturelle indkøb og aktiviteter. Der ses på udviklingen over tid, idet spørgsmålene har været en del af kulturvaneundersøgelserne siden hhv. 1993 og 1998.

32.1 Befolkningens syn på det offentlige kulturudgifter

Siden 1993 har befolkningens syn på det offentlige udgifter til forskellige kulturelle formål været en del af kulturvaneundersøgelsen.

Den aktuelle undersøgelse viser, at halvdelen af befolkningen er af den opfattelse, at det offentlige udgifter til kulturelle formål generelt er passende (51%, jf. tabel 32.1). 15% mener, at der bliver brugt for mange penge til kulturelle formål generelt, mens 12% omvendt mener, at der bruges for få penge. 22% har ikke følt sig i stand til at svare på spørgsmålet om, hvorvidt det offentlige udgifter til kulturelle formål er passende eller ej.

Figur 32.1: Befolkningens syn på det offentlige udgifter til kulturelle formål generelt

De tre specifikke kulturelle formål, hvor flest svarer, at der bruges for mange penge, er Det Kongelige Teater (35%), billedkunstnere (29%) og forfattere (25%). Omvendt oplever en stor andel af befolkningen, at der bruges for få penge på breddeidræt (31%), fritidsundervisning for voksne (28%) og biblioteker (18%). (Se tabel 32.1).

Samlet set er der en tendens til, at andelen af befolkningen, som mener, at der bruges for mange penge, er større end andelen, som mener, at der bruges for få penge. Det gælder således 9 ud af de 14 formål, der er opstillet i tabel 32.1.

Tabel 32.1: Befolkningens syn på det offentlige udgifter til forskellige kulturelle formål (2012, procent)

	For mange penge	Passende	For få penge	Ved ikke	Total
Til kulturelle formål generelt	15	51	12	22	100
Til Det Kongelige Teater	35	32	7	26	100
Til teater	19	43	9	29	100
Til musik	11	45	13	31	100
Til film	13	46	9	32	100
Til museer	10	47	13	30	100
Til biblioteker	7	47	18	28	100
Til arkiver	9	36	6	49	100
Til billedkunstnere	29	24	5	42	100
Til forfattere	25	28	6	41	100
Til kunstneriske uddannelser	18	30	9	43	100
Til fritidsundervisning for voksne	7	36	28	29	100
Til eliteidræt	15	39	14	32	100
Til breddeidræt	5	32	31	32	100
Til medier (aviser, blade, radio og TV)	16	42	5	37	100

Fra 2004 til 2012 ses en stigning i andelen af befolkningen, som mener, at det offentlige udgifter til kulturelle formål generelt er passende. Andelen er nu på niveau med resultaterne fra 1998 og 1993, (jf. tabel 32.2). Færre har desuden afholdt sig fra at tage stilling til spørgsmålet i 2012 (22%) end det var tilfældet i 2004 (29%).

Hvad angår spørgsmålene om det offentlige udgifter til specifikke kulturelle formål, er mønstret relativt uændret fra 2004. Det er således de samme områder, som befolkningen oplever, at der bliver brugt hhv. for få og for mange penge på. Specifikt i relation

til Det Kongelige Teater er andelen af befolkningen, som mener, at der bliver brugt for mange penge, i 2012 dog for første gang større end andelen, som mener, at udgiften er passende.

Tablet 32.2: Befolkningens syn på det offentlige udgifter til forskellige kulturelle formål (1993-2012, procent)

	Bruger for mange penge				Passende				Bruger for få penge			
	2012	2004	1998	1993	2012	2004	1998	1993	2012	2004	1998	1993
Til kulturelle formål generelt	15	16	25	17	51	42	49	52	12	13	9	14
Til Det Kongelige Teater	35	27	28	27	32	34	41	39	7	4	5	9
Til teater	19	18	17	17	43	37	47	45	9	11	12	17
Til musik	11	10	14	12	45	39	48	45	13	15	11	18
Til film	13	13	15	14	46	40	47	40	9	11	11	23
Til museer	10	11	13	9	47	40	51	52	13	13	12	18
Til biblioteker	7	8	8	8	47	44	54	52	18	17	20	23
Til arkiver	9	10	-	-	36	33	-	-	6	6	-	-
Til billedkunstnere	29	26	-	-	24	34	-	-	5	6	-	-
Til forfattere	25	21	22	-	28	37	35	-	6	8	8	-
Til kunstneriske uddannelser	18	17	-	-	30	37	-	-	9	9	-	-
Til fritidsundervisning for voksne	7	8	20	8	36	32	46	49	28	30	20	29
Til eliteidræt	15	17	20	17	39	33	45	45	14	14	13	17
Til breddeidræt	5	5	43	5	32	29	33	42	31	29	19	35

Udviklingen over tid i befolkningens holdninger kan desuden illustreres ved en såkaldt 'opinionsbalance'. Opinionsbalancen viser forskellen mellem andelen af befolkningen, som mener, at det offentlige bruger for mange penge til et kulturelt formål, og andelen, som mener, at det offentlige bruger for få penge til et kulturelt formål.

Tabel 32.3 viser et overblik over en række typer af kulturelle formål. Et negativt tal er udtryk for, at der er en større andel af befolkningen, der mener, at der bruges for mange penge, end for få penge. Et positivt tal illustrerer den omvendte sammenhæng.

Den overordnede tendens fra 2004 til 2012 er en stigning i andelen, der mener, at der bruges for mange penge. Det gælder særligt for Det Kongelige Teater og i forhold til forfattere. På biblioteksområdet er der som det eneste område tale om en betydelig stigning i andelen, der mener, at der bruges for få penge.

Ses på udviklingen siden 1998, er der tale om en tenderende udligning fra -15,8 til -3,5 set i forhold til kulturelle formål generelt. Specifikt i forhold til teater og Det Kongelige Teater er der dog over tid en stadig større andel af befolkningen, som mener, at der bruges for mange penge sammenlignet med andelen, som mener, at der bruges for få penge.

Tabel 32.3: Opinionsbalancer^A (1993-2012, PDI-score)

	2012	2004	1998	1993
Kulturelle formål generelt	-3,8	-2,7	-15,8	-3,8
Det Kongelige Teater	-28,6	-23,2	-22,8	-18,1
Teater	-9,9	-6,8	-4,4	-0,3
Musik	1,4	4,7	-2,8	5,7
Film	-4,4	-2,9	-3,8	9,3
Museer	2,8	2,6	-1,9	8,6
Biblioteker	11,3	8,9	11,5	15,7
Arkiver	-3,3	-4	-	-
Billedkunstnere	-23,2	-19,6	-	-
Forfattere	-19,4	-13,2	-14,2	-
Kunstneriske uddannelser	-9,4	-7,4	-	-
Fritidsundervisning for voksne	20,8	22,7	-0,2	21,1
Eliteidræt	-1	-	-	-
Breddeidræt	25	-	-	-
Medier (aviser, blade, radio og TV)	-10,6	-	-	-

A Opinionsbalancen er beregnet som et procentdifferenceindeks (PDI-score eller Procent Difference Index), det vil sige andelen, som svarer, at der bruges for få penge fratrukket andelen, som svarer, at der bruges for mange penge. En negativ opinionsbalance er altså udtryk for, at der er en overvægt af borgere, som svarer, at der bruges for mange penge til et givent kulturelt formål.

32.2 Borgernes egne kulturudgifter

Siden 1998 har kulturvaneundersøgelserne ligeledes belyst befolkningens udgifter til kultur – angivet for en række specifikke områder.

I gennemsnit bruger hver husstand lidt mere end 8.500 kr. om året på det, man kunne kalde kulturelle indkøb, jf. tabel 32.4. De største poster er TV-kanaler, sport og motion samt aviser, blade og tidsskrifter, som tilsammen udgør knap to tredjedele af det gennemsnitlige årlige husstandsforbrug til indkøb med kulturelle formål.

Hertil kommer, at hver husstand i gennemsnit bruger ca. 3.300 kr. om året på kulturelle aktiviteter (billetudgifter og lign.). De største poster udgøres af udgifter til koncerter, biograf samt cirkus, forlystelsesparker, zoo og lign. Tilsammen udgør disse poster lidt over halvdelen af det gennemsnitlige årlige husstandsforbrug til aktiviteter med kulturelle formål.

Set over tid er de to væsentligste tendenser i perioden 1998-2012 et fald i udgifterne til musik og sport/motion, idet forbruget på begge områder er halveret over de seneste 14 år.

Specifikt i forhold til resultaterne fra 2004 er der i forhold til kulturelle indkøb sket et fald i det gennemsnitlige forbrug pr. husstand inden for stort set alle områder. Den eneste undtagelse er området Litteratur, hvor der kan konstateres en stigning på 10%. De største fald er sket i udgifterne til indkøb af film og musik – hhv. 38% og 37%.

Hvad angår udgifterne til kulturelle aktiviteter, er der et fald inden for samtlige områder. Størst er faldet i udgifter til sportsarrangementer (37%), cirkus, forlystelsesparker, zoo, og lign. (33%) samt museer (31%).

Tabel 32.4: Gennemsnitlig udgift pr. husstand til indkøb af og aktiviteter med kulturelle formål (1998-2012, kr.)

Kr.	Løbende priser		Faste 2005-priser ^A	
	2012	2012	2004	1998
Indkøb af				
Musik	554	482	762	1.224
Film	483	420	678	-
Computerspil	494	429	506	372
Litteratur	855	743	673	787
Aviser, blade, tidsskrifter	1.469	1.277	1.409	-
Billedkunst	417	362	399	-
Kunsthåndværk	304	264	278	-
Sport og motion	1.910	1.660	2.128	3.720
TV-kanaler	2.022	1.757	-	-
Indkøb i alt	8.507	7.393	-	-
Aktiviteter (kun billetudgifter og lign.)				
Koncerter	780	678	703	566
Biograf	590	513	618	510
Teater	426	370	492	370
Andre forestillinger end teater	261	227	-	-
Cirkus, forlystelsesparker, zoo o.lign.	581	505	751	-
Museer	271	236	342	-
Sportsarrangementer	388	337	534	-
Aktiviteter i alt	3.297	2.865	-	-

^A Beløbene er korrigeret for udviklingen i forbrugerpriserne. Faste 2005-priser er beregnet på baggrund af Danmarks Statistiks forbrugerprisindeks, der er anvendt gennemsnitlige indekseværdier for årene 1998, 2004 og 2005, mens indekseværdien for januar anvendes for 2012, da der ved redaktionens afslutning ikke er offentliggjort noget årgennemsnit. Indeksværdier: 1998 (94,8), 2004 (108,3), 2005 (110,2), 2012 (126,8). Reguleringen af beløb er sket ved *nyt beløb = (beløb * nyt indeks) / gammelt indeks*. Kilde: <http://www.dst.dk/da/Statistik/emner/prisindeks/forbrugerprisindeks.aspx>, senest tilgæet september 2012.

Ændringerne i borgernes forbrugsvaner afspejler ikke mindst den teknologiske udvikling – særligt er dette tydeligt på film- og musikområdet, hvor markederne fortsat er under store forandringer med udbredelsen af fx streaming-tjenester.

Også udviklingen på sport og motionsområdet afspejles i befolkningens udgifter, idet nye træningsformer og nye former for medlemskaber har vundet indpas. Der ses generelt en stigning i andelen af befolkningen, der dyrker sport og motion på egen hånd og en nedgang af dem, der gør det i en forening/klub.

Også stigningen i udgifter til litteratur følger det generelle mønster med stigende forbrug af skønlitteratur – ikke mindst som følge af liberaliseringen på bogmarkedet.

Samlet set er der således et generelt stigende kulturforbrug, men et fald i borgernes udgifter på stort set alle områder. Overordnet gælder desuden, at den samlede måleperiode siden seneste kulturvaneundersøgelse i 2004 har omfattet tre til fire år med økonomisk vækst, og derefter økonomisk krise og stagnation i de efterfølgende fire til fem år. Borgernes holdninger til offentlige kulturudgifter og udgifter til eget kulturforbrug 2012 måles således i en periode med fortsat økonomisk lavkonjunktur.

Metode

33. Det metodiske grundlag

I forbindelse med tilrettelæggelsen og gennemførelsen af dataindsamlingen til Kulturvaneundersøgelsen 2012 er der grundlæggende blevet taget to hensyn. På den ene side hensynet til at videreføre den røde tråd, som har præget undersøgelsen, siden den blev gennemført for første gang i 1964, og på den anden siden hensynet til at udvikle undersøgelsen, så den i indhold og form blev tidssvarende for 2012.

Dataindsamling og -bearbejdning har søgt inspiration i de tidligere undersøgelser med henblik på at bevare sammenligneligheden over tid, men samtidig er der afvejet fra disse på en række punkter:

- 1) Spørgeskemaet er blevet opdateret i forhold til nye udviklinger på området samtidig med, at det er blevet afkortet og gjort mere stringent i brug af generiske svarkategorier.
- 2) Aldersgrænsen mellem børn og voksne er blevet skubbet et enkelt år således, at børn i 2012-undersøgelsen er blevet defineret som 7-14 år, mens voksne er 15 år og derover, hvilket er sket under hensynstagen til international sammenlignelighed og i samråd med Kulturministeriet og det tværministerielle netværk, Børnekulturens Netværk.
- 3) Der er lavet en oversampling således, at i alt 1.292 nydanskere har deltaget i undersøgelsen, hvilket har givet belæg for selvstændige konklusioner i relation til disse befolkningsgrupper.
- 4) Der er gennemført en række fokusgrupper med henblik på at få et kvalitativt supplement i forståelsen af danskernes kulturvaner og med særlig vægt på ikke-brugerne og disses prioriteringer.

I det følgende redegøres der for undersøgelsens tilrettelæggelse, fremgangsmåde og repræsentativitet.

33.1 Tilrettelæggelse

Spørgeskemaudvikling

En grundpræmis for udviklingen af spørgeskemaet i forbindelse med 2012-undersøgelsen var, at det skulle være kortere. Undersøgelser af alle slags – både korte, lange, markeds- og forskningsundersøgelser – lider i stigende grad af befolkningens aftagende lyst til at deltage, og siden 2004-undersøgelsen blev gennemført, har denne udvikling taget fart. Revision af 2012-skemaet har endvidere omfattet inddragelse af en lang række interessenter inden for de enkelte kulturområder med henblik på at sikre spørgsmålene faglig validitet og aktualitet.

En anden, gennemgribende ændring af spørgeskemaet (både voksne og børn) har angået generiske svarkategorier navnlig i forhold til angivelse af hyppighed af forskellige aktiviteter – f.eks. hvor ofte man ser TV eller hører radio. Hvor svarkategorierne tidligere, som følge af den udvikling, skemaet har undergået over årene, har været forskelligartede, er der med 2012-skemaet tilstræbt at benytte kompatible svarkategorier således, at der på tværs af kulturområder og i forhold til andre undersøgelser er sikret et mere stringent grundlag for sammenligninger.

Som ved tidligere undersøgelser er børneskemaet betydeligt kortere end voksenskemaet. Men til forskel fra tidligere er børneskemaet holdt relativt tæt til temaer og spørgsmål i voksenskemaet. Udfordringen har her været at få 'voksenspørgsmål' til at fungere i børnehøjde – uden at lægge tolkninger ind i spørgsmålene – det gælder ikke mindst i eksemplificeringerne.

Pilottest

I forhold til voksenskemaet er spørgeskemaet testet ad to omgange i form af pilottest i Epinions Danmarks-panel med i alt ca. 500 respondenter. I forhold til børneskemaet blev der ved hjælp af snowball-metoden udvalgt i alt 12 børn med forskellige sociale baggrunde, som blev kontaktet og instrueret gennem en forælder. På baggrund af pilot-testene blev der foretaget de fornødne korrektioner sammen med øvrig finpudsning af spørgeskemaerne.

Sampling

Efter forudgående anmeldelse til Datatilsynet er der rekvireret et CPR-udtræk som grundlag for en repræsentativ befolkningsundersøgelse. CPR-udtrækket har dækket alle tre målgrupper i undersøgelsen, henholdsvis voksne (15 år og derover), børn (7-14 år) og nydanskere (15 år og derover), hvor måltallene har været hhv. 3.500, 1.500 og 1.250. Både personer med og uden dansk statsborgerskab har kunnet udvælges, dog har man skullet være bosiddende i Danmark, ekskl. Færøerne og Grønland. Den særlige nydanskersample består af en disproportional, stratificeret sample af fem store nydanske grupper, der som oprindelsesland har Tyrkiet, Pakistan, Libanon, Ex-Jugoslavien og Irak. Netop disse fem grupper anvendes i flere andre nationale undersøgelser, bl.a. Social- og Integrationsministeriets undersøgelse af 'nydanskernes medborgerskab' (2012).

I lighed med tidligere er en del af de voksne udvalgt qua deres forælderrolle, dvs. via et barn fra børnesamlet, hvilket er sket med henblik på at kunne analysere sammenhængen mellem børn og forældres kulturvaner. Således er der for alle børn tilfældigt blevet udtrukket én forælder, der er blevet inviteret ind i undersøgelsen. Denne udvælgelsesprocedure har medført en skævhed i det samlede voksendutræk, idet voksne med børn er blevet overrepræsenteret. Denne skævhed er der i datamaterialet efterfølgende vægtet for.

33.2 Fremgangsmåde

Deltagelse

Spørgeskemaundersøgelsen er blevet afviklet i perioden uge 17-27 2012. I lighed med tidligere er respondenterne blevet tilbudt at deltage i undersøgelsen på forskellige måder; via et trykt spørgeskema, et telefoninterview eller et webbaseret spørgeskema til udfyldelse på internettet. Hensigten hermed har været at give respondenterne maksimal fleksibilitet med henblik på at styrke svarprocenten.

For alle (uanset deltagelsesmåde) har det i øvrigt været sådan, at man i første omgang har modtaget et orienteringsbrev, der informerede om undersøgelsen og om måder, der kunne deltages på. Brevet til børnene blev stilet til både barnet og forælderen, og endvidere var der her vedlagt en særlig instruktion til forældrene i at hjælpe især de mindre børn med at forstå og udfylde spørgeskemaet. Orienteringsbrevet har indeholdt oplysninger om lodtrækningsgaver, og desuden var der vedlagt et trykt spørgeskema samt en frankeret svarkuvert.

I anden ombæring er der gennemført telefoniske påmindelsesringninger, hvor undersøgelsen igen blev præsenteret. Respondenter blev spurgt, om de ville gennemføre interviewet med det samme, eller om de ville aftale en ny interviewtid. Igen blev der nævnt muligheden for at udfylde et webbaseret eller trykt spørgeskema. I tredje ombæring blev der på ny sendt et orienteringsbrev, som igen blev fulgt op af forsøg på telefoniske henvendelser. I alt er alle respondenter blevet forsøgt kontaktet minimum 25 gange på forskellige dage og forskellige tidspunkter.

Det har vist sig vanskeligt at få nydanskere til at deltage, og der er derfor blevet igangsat en ekstra udsendelsesrunde, hvilket fandt sted i uge 23. Der blev fulgt op på denne ekstrasample på samme måde som for den øvrige sample, jf. ovenstående beskrivelse.

33.3 Repræsentativitet

Målgrupper og svarprocenter

Nedenstående tabel 33.1 gengiver undersøgelsens proportioner, hvad angår målgrupper, bruttostikprøve, gennemførte interview og svarprocent.

¹ Både invitationsbreve og spørgeskemaer findes i metodebilag.

Tabel 33.1: Målgrupper, bruttostikprøve, gennemførte interview og svarprocent

Målgrupper	Bruttostikprøve	Interview	Svarprocent
Voksne (15+ år)	7.000	3.628	51,8
Børn (7-14 år)	3.000	1.502	50,1
Nydanskere (15+ år)	3.750	1.292	34,5
(heraf Tyrkiet)	(750)	(259)	(36,5)
(heraf Pakistan)	(750)	(257)	(37,3)
(heraf Libanon)	(750)	(222)	(29,6)
(heraf Ex-Jugoslavien)	(750)	(280)	(34,5)
(heraf Irak)	(750)	(274)	(34,3)
I alt	13.750	6.422	46,7

Som det fremgår af tabel 33.1, ligger svarprocenten blandt voksne og børn i lejet 50-52%. For grupperne af nydanskere er svarprocenten noget lavere, nemlig omkring 35%.

Bortfaldsanalyse og vægtning

Med henblik på at vurdere skævheder i den opnåede sample præsenteres i det følgende en bortfaldsanalyse, hvor baggrundsoplysninger fra den gennemførte stikprøve sammenholdes med baggrundsoplysninger fra hele samplet. Bortfaldsanalysen er foretaget med udgangspunkt i tilgængelige oplysninger fra Danmarks Statistik, hvilket tillader en statistisk test af nettostikprøvens repræsentativitet i forhold til køn, alder, geografi, uddannelse og indkomst. For gruppen af nydanskere har sammenligningen kunnet gennemføres på køn og alder. Resultatet fremgår af tabel 33.2.-33.4.

Tabel 33.2: Bortfaldsanalyse – voksne

	2012-survey	2012-fakta
Mand 15+ ^A	0,46	0,49
Kvinde 15+	0,54	0,51
15-24 A	0,10	0,15
25-34	0,08	0,14
35-44	0,24	0,17
45-54	0,19	0,17
55-64	0,15	0,15
65+	0,24	0,21
Hovedstaden 15+ ^A	0,30	0,31
Sjælland 15+	0,14	0,15
Syddanmark 15+	0,22	0,22
Midtjylland 15+	0,24	0,23
Nordjylland 15+	0,10	0,10
Grundskole 15-69 ^B	0,19	0,30
Gymnasiale 15-69	0,08	0,08
Erhvervsfaglig 15-69	0,31	0,32
Videregående 15-69	0,37	0,26
Uoplyste 15-69	0,06	0,04
Under 200.000 kr. ^C	0,10	0,23
200.000-299.999 kr.	0,12	0,19
300.000-399.999 kr.	0,14	0,14
400.000-499.999 kr.	0,09	0,09
500.000-599.999 kr.	0,09	0,08
Over 600.000 kr.	0,47	0,26

A Tal for køn, alder og region er baseret på DST's FOLK1. 'FOLK1: Folketal den 1. i kvartalet efter kommune, køn, alder, civilstand, herkomst, oprindelsesland og statsborgerskab'. Der er valgt Måned 2012M04, Regioner, Mænd & Kvinder, 7-125 år, Ingen specifikation på statsborgerskab, oprindelsesland, herkomst eller civilstand.

B Tal for uddannelse er baseret på DST's KRHFU1. 'KRHFU1: Befolkningens højeste fuldførte uddannelse (15-69 år) efter område, herkomst, uddannelse alder og køn'. Der er valgt Hele landet, Uddannelse 9 + Uoplyst, År 2011, Ingen specifikation på alder, køn eller herkomst.

C Tal for familieindkomst er baseret på DST's IND. 'INDKF2: Familiernes indkomst i alt efter område, enhed, ejer/lejer af bolig, familietype og indkomstinterval'. Der er valgt Hele landet, Familier i alt, Antal familier i gruppen, Indkomstinterval 6, År 2010, Ingen specifikation på ejer/lejer af bolig.

Der er (jf. tabel 33.2) ikke væsentlige forskelle på fordelingen af baggrundsvariable i undersøgelsen (surveyen) og i befolkningen (fakta). I surveyen er der færre unge, færre lavt uddannede og færre i lavindkomstgrupperne, men samlet set er forskellene ikke store, og det er meget lig, hvad man ser i både tidligere kulturvaneundersøgelser og lignende befolkningsundersøgelser.

Tabel 33.3 præsenterer samplen af nydanskere, og her har den disproporionale stratificering naturligt nok produceret nogle skævheder, men på den anden side er de nogenlunde lige store grupper ensbetydende med, at disse er mere solide at sammenligne indbyrdes. For at korrigere analyseresultaterne for den intenderede disproporionale sammensætning af nydankerstikprøven er anvendt de vægte, som er vist i tabellen. Hvad angår demografi ses en overrepræsentation i den yngste aldersgruppe (15-24 år) og en underrepræsentation i den næstyoungste (25-34).

Tabel 33.3: Bortfaldsanalyse – nydanskere^A

	2012-survey	2012-fakta	Vægt
Mand 15+ ^A	0,50	0,53	-
Kvinde 15+	0,50	0,47	-
15-24 ^A	0,34	0,26	-
25-34	0,17	0,22	-
35-44	0,19	0,22	-
45-54	0,18	0,16	-
55-64	0,08	0,08	-
65+	0,03	0,05	-
Li (indbyrdes) ^A	0,17	0,14	0,83803618
Ir (indbyrdes)	0,21	0,18	0,85410255
Ex (indbyrdes)	0,22	0,12	0,54529604
Pa (indbyrdes)	0,20	0,15	0,74960274
Ty (indbyrdes)	0,20	0,41	2,03320878

^A Tal for køn og alder er baseret på DST's FOLK1. FOLK1: Folketal den 1. i kvartalet efter kommune, køn, alder, civilstand, herkomst, oprindelsesland og statsborgerskab'. Der er valgt Måned 2012M04, Hele landet, Mænd & Kvinder, 5-års aldersgrupper fra 15-X, Oprindelseslandene Li, Ir, Ex, Pa og Ty, Ingen specifikation på statsborgerskab, herkomst, civilstand.

I lighed med tidligere undersøgelser er der ikke anvendt nogen demografisk vægt til at korrigere for de relativt små forskelle i køn, alder mv., der optræder i datasættet. Dels er forskellene ikke store, dels vil en korrektion ved hjælp af en datavægt i sig selv kunne producere forskydninger i dataresultater.

Den beskrevne overvægt af børnefamilier i undersøgelsen (survey) i forhold til samlet befolkningen (fakta) er korrigeret med en beregnet vægt, der korrigerer for skævheden ved at veje børnefamilierne ned. Denne procedure er i lighed med tidligere undersøgelser.

Tabel 33.4: Bortfaldsanalyse – husstande

	2012-survey ^A	2012-fakta ^B	Vægt
0 børn 7-14 år	0,68	0,87	1,28627702
1 barn 7-14 år	0,18	0,08	0,46029522
2+ børn 7-14 år	0,14	0,05	0,33613174

A Baseret på Populationen alene; 13 observationer er missing, disse vægtes med 1,00, afrapporteret er den valide procent.

B Tal for børn i familier fordelt efter alder er baseret på en særlig kørsel fra DST.

Som led i de statistiske analyser er data fra undersøgelsen af hhv. den samlede voksne befolkning og gruppen af nydanskere løbende analyseret på tværs med henblik på at kontrollere for, at eventuelle forskelle mellem de to populationer er reelle og ikke (alene) udslag af forskelle i stikprøve- og/eller populationssammensætningen på fx alder, køn eller uddannelse. Ved disse analyser med samlede data er anvendt en yderligere vægt, som sikrer de to grupper en passende repræsentation i forhold til de reelle populationsstørrelser (jf. tabel 33.5).

Tabel 33.5: Vægtning ved samkørsel af hhv. 'voksne' og nydanskere

	2012-survey ^A	2012-fakta ^A	Vægt
'Voksne'	73,82	89,47	1,211901
Nydanskere	26,18	10,53	0,402347

A Baseret på Li, Ir, Ex, Pa, Ty samt populationen 'Voksne'

33.4 Fokusgrupper

I forlængelse af spørgeskemaundersøgelsen er der gennemført 8 fokusgruppeinterview. Formålet med disse har været at indsamle kvalitative data til brug for perspektivering og dybere forståelse af de kvantitative data.

De 8 fokusgruppeinterview er afviklet i ugerne 20-24 2012. Udvælgelsen af deltagere er baseret på rekruttering via Epinions Danmarkspanel på basis af en række screenings-spørgsmål. Der er udtaget respondenter ud fra følgende overordnede parametre: hovedstad og provins, unge og voksne, brugere og ikke-brugere.

Provins er repræsenteret ved respondenter fra hhv. Vejle og opland, Esbjerg og opland samt Århus og opland. De unge blev udtaget i aldersgruppen 15-25 år. Ikke-brugerne blev udtaget blandt respondenter, der på screenings-spørgsmålene tilkendegav, at de ikke havde benyttet følgende kulturtilbud inden for det seneste år: Teater, Museum, Koncert og Bibliotek.

Som udgangspunkt er der inviteret 12 personer til hvert fokusgruppeinterview. Invitationerne er dels sendt skriftligt, dels fulgt op med telefonsamtaler og sms-reminder, ligesom der er anvendt gavekort til alle deltagere som incitament. I alt til de otte grupper mødte 65 personer frem, fordelt jævnt på grupperne.

De enkelte fokusgruppeinterview er indledt med en kort introduktion til kulturvaneundersøgelsen samt en præsentationsrunde af deltagerne, hvor disse blev bedt om at oplyse om alder, bopæl, arbejds-/studie-situation, civilstatus og evt. børn.

Herefter er der gennemført et semistruktureret gruppeinterview på baggrund af en spørgeguide med en række overordnede emner, struktureret i fire niveauer:

- Deltagernes aktiviteter i fritiden og baggrunden for de respektive deltageres prioriteringer
- De konkrete kultur-, fritids- og medieområder, der indgår i undersøgelsen, samt hvilke forhold der virker fremmende, hhv. hæmmende for deltagelse i disse
- Teknologi og apparater, anvendelse og præferencer
- Holdninger til kultur, kulturens rolle og værdi.

Fra alle otte fokusgruppeinterview er der taget referat til internt brug. Indholdet er brugt direkte og indirekte i analyserne. Direkte i forbindelse med analyserne af ikke-brugere, hvor fokus er på respondenternes motiver til at fravælge kulturtilbud og -aktiviteter og deres alternative prioriteringer. Indirekte er interviewene brugt i den generelle perspektivering af de kvantitative data.

33.5 Metodiske og formidlingsmæssige valg

Tabeller

Alle tabelrapporter fremstår med angivelse af én decimal. I bogen er alle procentuelle analyseresultater vist som hele op- og nedrundede tal efter almindelige op- og nedrun-

dingsregler. Som følge heraf kan der forekomme enkelte afvigelser i analyserne set i forhold til det tilgængelige tabelmateriale. Ligeledes vil enkelte kolonner eller rækker i tabellerne i denne bog summere til hhv. 99 eller 101 og ikke 100, som angivet.

I andre tilfælde kan tabellerne summere til mere end 100 %, hvilket skyldes respondentens mulighed for at afgive flere svar ved det pågældende spørgsmål. Af tabeloverskriften vil det fremgå, om der er tale om et sådant multipelt spørgsmål.

Tidsserier

Alle tidsserier i Del I og II er forsynet med omfattende noteapparat. For tidsserierne gengivet i Del III henvises til Del I og II, hvad angår noteapparat. Herudover findes skematiske oversigter over præcise sammenlægninger af kategorier i metodebilaget.

Med henblik på at prioritere aktualitet vises tidsserietabeller med 2012-tal i første kolonne (fra venstre). Grafer vises dog, jf. almindelig standard, med det ældste måletidspunkt først (set fra venstre).

På enkelte kulturområder er der foretaget omkodninger af data med henblik på at sikre sammenlignelighed til tidligere undersøgelser. Det gælder primært omkodning fra hhv. andele af den samlede respondentgruppe til andele af brugere og omvendt. Tabelrapporterne fremstår med disse omkodninger, mens spørgeskemaet fremstår i den originale form.

